

Notulen Statenvergadering van 9 november 2018

INHOUDSOPGAVE

Notulen 9 november 2018

	Presentielijst	Pagina 5
1	Opening en in memoriam	Pagina 7
2	Mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	Pagina 10
3	Installatie nieuw Statenlid tot Provinciale Staten	Pagina 11
4	Spreekrecht externen	Pagina 11
5	Vragenuur	Pagina 11
6	Notulen	Pagina 11
7	Hamerstukken	Pagina 11
7.1	Bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten	Pagina 11
7.1.1	G-18-041 Ontwerpbesluit bekrachtiging geheimhouding van bijlage 1 bij de anterieure overeenkomst inzake Realisatie Windpark Greenport Venlo tussen Provincie Limburg en Etriplus (GS 2018-63107)	Pagina 11
7.2	P-18-011 Gewijzigd Statenvoorstel Jaarrekeningcommissie inzake Controleprotocol accountantscontrole 2018, Statenvoorstel 26 oktober 2018 (PS 2018-73485)	Pagina 12
7.3	P-18-014 Statenvoorstel inzake Referendumverordening Provincie Limburg 2018, Statenvoorstel Presidium van 5 november 2018 (PS 2018-75903)	Pagina 12
7.4	P-18-012 Gewijzigd Statenvoorstel omvorming CvO en JRC naar Controlecommissie per 1 januari 2019, Statenvoorstel Presidium van 5 november 2018 (PS 2018-75675)	Pagina 12
7.5	P-18-013 Statenvoorstel inzake aanwijzen 2^e vicevoorzitter Provinciale Staten, Statenvoorstel Presidium van 5 november 2018 (PS 2018-75673)	Pagina 13

7.6	P-18-007 Statenvoorstel van de Statencommissie Financiën, Economische Zaken en Bestuur inzake Rapport Zuidelijke Rekenkamer (ZRK) 'Informatieveiligheid provincie Limburg', Statenvoorstel van 9 oktober 2018 (PS 2018-70793)	Pagina 13
7.7	G-18-033 Gewijzigd Ontwerpbesluit Wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap Limburg (PS 2018-72819)	Pagina 13
7.8	G-18-035 Statenvoorstel Vaststellen provinciaal inpassingsplan 'Pluisbergweg 5 Meerlo' brief Gedeputeerde Staten van 18 september 2018 (GS 2018-59337)	Pagina 13
8	Behandelstukken	Pagina 14
8.1	G-18-039 Statenvoorstel 2^e Afwijkingenrapportage, brief Gedeputeerde Staten van 25 september 2018 (GS 2018-63246)	Pagina 14
8.2	P-18-010 Statenvoorstel Deelbegroting 2019 en Meerjarenbegroting Provinciale Staten, Griffie en Zuidelijke Rekenkamer 2020-2022	Pagina 14
8.3	G-18-038 Gewijzigd Statenvoorstel Programmabegroting 2019 en Begroting 2019 Fonds Nazorg Stortplaatsen Provincie Limburg, brief Gedeputeerde Staten van 18 september 2018 (GS 2018-61768)	Pagina 15
9	Voorraadagenda	Pagina 114
10	Moties vreemd aan de orde van de dag	Pagina 114
11	Afscheid en toelating en installatie nieuwe Statenleden tot Provinciale Staten	Pagina 114
12	Sluiting	Pagina 119

Presentielijst van de leden van Provinciale Staten van Limburg voor de vergadering van 9 november 2018

Voorzitter

Bovens, drs. Th.J.F.M.

Frische, drs. G.H.C., agendapunt 8.1, 8.2 en 8.3

Statengriffier

Braam, mevrouw drs. J.J.

Leden

Partij

Aanwezig

Baars BBE, A.G.

VVD

Berghorst, mevrouw mr. A.

PvdA

Bosch, M.T.

PVV

Van Caldenberg, M. van

SP

Claessens-Schepers, mevrouw Y.M.

SP

Dommelen, mevrouw mr. W.A. van

D66

Fijnje, D.A.

PVV

Franssen, R.J.H.

LOKAAL-LIMBURG

Frische, drs. G.H.C.

CDA

Geraats, J.M.L.

CDA

Giesen-Cox, mevrouw mr. S.M.W.

CDA

Heldens, F.Th. M.

CDA

Hermans, L.J.

PVV

Heuvelings, J.M.E.

VVD

Houben, mevrouw T.A.H.

PvdA

Housmans, R.W.P.E.

PVV

Kirkels, A.W.P.

VVD

Koppe, E.J.

VVD

Kuntzelaers, J.J.M.

PvdA

Lauvenberg-Evers, B.E.P.

SP

Lodewijks, A.J.V.C.

VVD

Loo, N.F.S. van der,

PVV

Nijskens, H.L.M.

VVD

Nillesen-van Lammeren, mevrouw H.

CDA

Oppen, J.H.T.J. van,

VVD

Pfoster, D.D.W.

PVV

Plusquin, mevrouw P.S.M.L.

Partij voor de Dieren

Rey, J.F.B. van

Volkspartij Limburg

Rossel, A.

GroenLinks

Ruiters, M.P.P.

CDA

Schenk-Hermans, mevrouw M.M.J.T.

CDA

Simons, mr. B.A.	PVV
Soest, K.J.P. van,	PVV
Sturtz, F.F.P.J.G.	PVV
Tegels, ir. R.J.J.	CDA
Titulaer, ir. M.J.J.	CDA
Vaessen, L.A.P.	D66
Ven, J. van de,	D66
Verhoijzen, ing. M.L.M.	CDA
Visser, drs. P.M.G.	SP
Voncken, M.M.W.	SP
Wageningen, ir. J. van,	D66
Werrij-Wetzels, LLM mevrouw M.	CDA

Afwezig

Bus, drs. E.H.J.	Fractie Bus
Dijk, drs. P.H. van,	PvdA
Linden, H.M.V. van der,	50PLUS
Weingarten, mevrouw A.G.A.	SP

Het college van Gedeputeerde Staten

Akker, LLM MA J.P. van den	VVD
Bovens, drs. Th.J.F.M.	
Geurts, ing. E.	PvdA
Koopmans, G.P.J.	CDA
Mackus, H.J.H.	CDA
Teunissen, H.	D66

Notulist

DemiSec

1. Opening en in memoriam

De voorzitter: Dames en heren, ik open deze vergadering van Provinciale Staten en ik verzoek u allen om te gaan staan. Aan het begin van deze vergadering, waarin wij samenkomen om de belangen van de provincie Limburg en haar inwoners te dienen, spreken wij de hoop uit dat onze arbeid vrucht zal dragen. Mogen wij kracht en inspiratie putten uit onze geloofs- en levensovertuiging met juiste waardering voor elkaars mening. Dat is onze bede aan God of aan elkaar. Ik verzoek u nog even te blijven staan.

Op 2 oktober jl. is oud-Statenlid, de heer Frans Willekens uit Ospel overleden. De heer Willekens was in de periode 1974-1982 lid van Provinciale Staten en hij maakte deel uit van de CDA-fractie. De heer Willekens is 89 jaar geworden. Tijdens het langdurig Statenlidmaatschap zette hij zich op velerlei gebied in voor onze provincie en wij spreken onze grote erkentelijkheid uit voor zijn inzet voor onze provincie. Wij condoleren de familie met dit verlies en wensen hem vanaf deze plek veel sterkte. Ik verzoek u enig momenten stilte in acht te nemen.

Dank u wel. Ik verzoek u nog te blijven staan omdat we zijn aangekomen bij het in memoriam voor het Statenlid Dierks. Ik zal zelf starten met een korte toespraak, dat zal ik doen vanaf het spreekgestoelte, dus ik verzoek u ook tijdens die toespraak te blijven staan. Vervolgens zal de fractievoorzitter van de PVV, de heer Housmans, een toespraak houden.

Beste collega's van Provinciale en Gedeputeerde Staten en ook beste familie Dierks. Het komt slechts zelden voor dat ik als gouverneur en voorzitter van deze Staten een in memoriam uitspreek voor een Statenlid dat tijdens diens actieve Statenperiode overleden is. Wel over oud-Statenleden en griffiers, maar dat zijn meestal korte alinea's omdat de Staten, de huidige Staten meestal geen of nauwelijks rechtstreekse herinneringen delen met de overledene. Het in memoriam is dan meestal als een soort eerbetoon bedoeld. Dat eerbetoon valt nu ook Willem Dierks ten deel. Wij als Staten eren het werk en de inzet van collega Dierks voor de provincie en met name voor haar inwoners en in dit geval delen we wel degelijk gezamenlijke herinneringen. De familie spreken we ook graag toe want nog steeds voelen wij ons aangeslagen door het plotseling overlijden van Statenlid en onze collega Willem Dierks op zaterdag 6 oktober jl.

En zoals ik van de familie mocht vernemen, was het overlijden voor iedereen een vreselijke verrassing, een fatale opvolging van lichamelijke crises in hart en vaten en het was hen niet gegeven om persoonlijk afscheid te nemen noch om het voorbij leven met hem nog eens zelf te beschouwen. Was dat wel mogelijk geweest, dan was zeker zijn activiteit in de politiek van de laatste jaren ook de revue gepasseerd. Voor de geschiedschrijving, de heer Willem Dierks stelde zich verkiesbaar voor de Statenverkiezing van 2011, hij had zich immers na zijn vervroegde pensionering in 2009 ten doel gesteld om zich in te zetten voor de Limburgse samenleving en zijn politieke ambitie leidde tot twee Statenlidmaatschappen. In de vorige Statenperiode was hij Statenlid van 12 september 2011 tot en met 25 maart 2015 en in deze periode was hij Statenlid sinds 18 maart 2016. Geheel passend bij zijn ambities en affiniteiten, was hij gedurende de zes jaren van zijn Statenlidmaatschap vooral actief in de Statencommissies waarin de onderwerpen cultuur, welzijn, leefbaarheid aan de orde kwamen. En we hebben hem de afgelopen jaren leren kennen als een man met een groot sociaal hart, die voor en wellicht nog belangrijker, ook achter de schermen actief was. Zo herinner ik mij hoe hij in de bres

sprong voor de gebruikers van het zwem- en sportcentrum In de Bende, toen deze accommodatie met sluiting werd bedreigd, maar ook hoe hij door het stellen van schriftelijke vragen de problematiek van zwerfjongeren onder de politieke aandacht bracht, een onderwerp overigens dat hem mede vanuit zijn functie als toezichthouder bij de dak- en thuislozenopvang in Sittard zeer na aan het hart ging en dat alles geeft aan dat politiek een logisch verlengstuk of een onderdeel was geworden van zijn levensinvulling. Politiek kan zaken tot stand brengen, kan zorgen voor een leefbaardere wereld, kan een betere wereld scheppen voor nieuwe generaties, zoals die van de kinderen en de kleinkinderen.

Hoe praktisch Willem ook ingesteld was, hier in dit huis kon praktische ervaring zich mengen met zijn idealen voor mensen, voor zijn familie, voor zijn stad en voor zijn provincie. Wij zijn allen de heer Dierks dan ook zeer dankbaar voor zijn inzet voor een leefbaar Limburg en we wensen zijn familie en vrienden, inclusief zijn collega's uit de PVV-fractie, veel sterkte toe met het verwerken van dit grote verlies, een verlies dat ook wij in deze zaal met z'n allen meevoelen, vandaag door zijn plek letterlijk leeg te laten, op een eerbetoon van bloemen na en later door op nu nog niet te plannen of te voorziene momenten terug te denken aan dat vriendelijke gezicht van onze collega, Statenlid Willem Dierks. Moge hij rusten in vrede in ik vraag u allen om staande nog enige momenten in stilte aan deze overledene te denken.

Hartelijk dank. U mag plaatsnemen en ik vraag de heer Housmans naar voren te komen om ook zijn bijdrage te leveren.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel. Willem was in Limburg een PVV'er van het allereerste uur, hij was betrokken bij de 1^e klasjes, was daarin actief en hij viel daarin direct op door zijn grote gedrevenheid, maar vooral door zijn grote afkeer van onrecht en oneerlijkheid. Op 12 september 2011 werd Willem hiervoor beloond doordat hij werd beëdigd als Statenlid voor zijn PVV. Dit was een periode waarin niet alleen de PVV, maar zeker ook Willem nog moest wennen aan de Limburgse bestuurscultuur en zijn weg nog moest vinden binnen die politieke arena. Zo was er in de beginperiode een van de Commissievergaderingen waarbij het ging over het thema veiligheid en Willem raakte daarin betrokken in een erg verhit debat met een Statenlid van de SP. Dat debat raakte zo verhit, dat Willem in al zijn gedrevenheid en afkeer van oneerlijkheid zo kwaad werd over de manier van debatteren en wat werd gezegd, dat hij bijna letterlijk over de tafel heen klom om het betreffende Statenlid aan te pakken. Volgens mij kunnen heel wat mensen hier zich dat nog goed herinneren, ook de toenmalige voorzitter want dat is volgens mij de 1^e en enige keer geweest dat een voorzitter zich geen houding wist te geven en de vergadering daadwerkelijk heeft moeten schorsen om de betrokkenen een kans te geven om toch even af te koelen.

Willem heeft zich daarna heel snel het politieke handwerk toch eigen weten te maken en heeft hier echt zijn draai gevonden in die politieke arena en dat deed hij met hart en ziel. Ook als het tegen zat, heeft hij zijn rug recht gehouden en doorgezet, al viel hem dat soms erg zwaar. In de campagne bijvoorbeeld van de laatste verkiezingen, heeft hij een foto op zijn flyers gebruikt waar hij voor het Kurhaus staat. Dat staat natuurlijk in Scheveningen, Willem vond dat gewoon een erg goede foto. Hij stond er goed op en op de achtergrond wapperde die Nederlandse vlag fier in de wind. Voor hem illustreerde die foto dat hij stond voor de Nederlandse waarden en normen, maar toen dit in de media werd weggezet alsof hij niet zou weten dat Scheveningen niet in Limburg lag, deed dat wel veel verdriet want dat was niet de gedachte of instelling die Willem daarbij had. Die voorbeelden van Willem als Statenlid illustreren hoe betrokken en ontzettend gedreven hij was en hoe hij zich met hart en ziel inzette voor zijn idealen en zijn PVV.

Die gedrevenheid heeft hij nooit verloren, vooral het sociale domein ging hem erg aan het hart en ik kan me bij beste willen niet herinneren dat Willem ooit een werkbezoek heeft gemist. Hij nam iedere uitnodiging die hij kreeg aan om zich te laten informeren en hij zocht ieder agendapunt letterlijk tot op de bodem uit. Willem bereidde zijn Commissievergaderingen dan ook met zijn collega-fractiegenoten uitgebreid voor. In de week voor de vergadering werden bij hem thuis aan de tafel de stukken doorgenomen. Willem kookte dan voor iedereen en stond er ook op dat er werd gegeten, zonder te eten ging je ook niet naar huis. Dat maakte hem daarbij niet uit of alleen de 2 collega-Commissieleden er waren of dat het de voltallige fractie was, er was altijd meer dan genoeg. Willem was misschien niet iemand die schitterde in het debat, maar met de opgedane kennis heeft hij aan de basis gestaan van een heel groot aantal bijdragen die door de PVV-Statenleden zijn ingebracht en ik moest er gisteren toch weer even aan denken, zo kreeg ik van Willem altijd slechts dagen nadat de begroting of de jaarrekening of de Voorjaarsnota uitkwam stevast als 1^e, meestal rond 04.00 uur als hij een vrijwillige nachtdienst draaide, de eerste analyses van dat stuk en vooral van zijn aandachtsgebieden en die teksten die hij dan opstuurde, belandden meer dan eens letterlijk in de spreekteksten.

Willem werd niet alleen gewaardeerd voor zijn inbreng en zijn passie, maar ook voor zijn oneindige loyaliteit en extreem goede gevoel voor humor. Bij menig gelegenheid zorgde hij voor de nodige ontspanning en lach, dat kan u ongetwijfeld niet zijn ontgaan. Willem was als mens erg loyaal en die loyaliteit toonde hij eigenlijk aan iedereen om hem heen en zelf hebben wij als fractie die loyaliteit altijd mogen ervaren. In moeilijke dossiers, in lastige tijden, stond Willem schouder aan schouder met ons. We hebben altijd op hem kunnen vertrouwen en altijd op hem mogen rekenen en ik kan me niet herinneren dat wie dan ook, van welke partij dan ook, tevergeefs ooit een beroep op Willem deed. Hij stond altijd voor iedereen klaar. Willem werd door zijn collega-Statenleden als een vriendelijk, sociaal en warm persoon ervaren, hij was altijd toegankelijk voor iedereen en keek daarbij dwars over partijen en politiek heen en kon met iedereen een goed gesprek aangaan, waarbij hij vaak met de voor hem typische humoristische opmerkingen zorgde voor menig lach en die warme kant en dat grote hart van Willem hebben we leren kennen.

Regelmatig hoorden we verhalen over hoe hij tijdens een nachtdienst bij de verslaafdenopvang een van de mensen daar had getrakteerd op een pakje sigaretten of iets extra's te eten of iets lekkers en altijd uit eigen zak. Wat heel typerend is voor Willem, is een herinnering die ik aan hem heb dat hij met zijn partner Marlene samen naar Gambia op vakantie ging en wat neem je dan mee? Willem nam een extra koffer mee, een koffer die ook nog eens te zwaar was en extra betaald moest worden. Die koffer zat vol met kleurboeken, stiften, potloden, speeltjes et cetera, et cetera. Willem en Marlene hebben die hele inhoud van die grote koffer uitgedeeld aan de kinderen in het armste gedeelte van de stad. Die gulle hand van Willem heeft iedereen wel een keer ervaren, de fractie ook en of het nu is door aan tafel mee aan te schuiven bij hem thuis of doordat hij je vrijwillig spontaan kwam helpen of omdat hij iets gevonden had waarvan hij overtuigd was dat hij er iemand anders een plezier mee deed, maar ook gewoon door de dingen die Willem deed voor anderen en zijn PVV.

Leuke typerende blijvende herinneringen zijn de petjes met het PVV-logo die hij voor iedereen heeft gemaakt en die hij had uitgedeeld bij het bezoek van Geert Wilders aan Valkenburg en Heerlen. Dat was Willem ten voeten uit, een man met idealen, oneindige gedrevenheid om deze te verwezenlijken, een man met passie, met een groot hart, een goedgehartig man die zijn eigen hemd weggaf als hij dacht dat iemand anders het beter kon gebruiken. Willem bedankt, bedankt voor wie je was.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Housmans voor deze mooie typering van onze collega Willem Dierks. Ik schors de vergadering voor een paar minuten, zodat mensen de gelegenheid krijgen om de overgang naar de vergadering netjes te laten verlopen. De vergadering is geschorst.

[SCHORSING]

2. Mededelingen voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter: Ik heropen de Statenvergadering en we zijn aangekomen bij agendapunt 2, Mededelingen en vaststelling agenda. Er zijn afmeldingen ontvangen voor deze vergadering van mevrouw Weingarten van de SP, de heer Van Dijk van de PvdA, de heer Bus van de Fractie Bus en de heer Van der Linden van de fractie 50PLUS.

Er is een fotograaf aanwezig die op gezette tijden toelating heeft en toestemming heeft om foto's te maken bij het agendapunt Installatie nieuwe Statenleden, dan weet u daar van.

Als er een verzoek tot hoofdelijke stemming wordt ingediend, zal ik door middel van loting bepalen bij welke persoon op de presentielijst de stemming zal starten. Daartoe trek ik aan het begin van de vergadering een nummer en dat betekent dat het Statenlid dat schuilgaat achter nummer 10 zal beginnen en dat is?

Griffier Braam: De heer Franssen.

De voorzitter: De heer Franssen mag dan beginnen met stemmen.

Dan bij de vaststelling van de agenda. Er was een verzoek tot interpellatie ingediend door de heer Rossel van GroenLinks, ex artikel 40 Reglement van Orde inzake de Statenvergadering van vandaag en dat ging over de maatschappelijke organisaties. Het presidium heeft daarover vanochtend gesproken en heeft met elkaar besloten om niet als zodanig aan u voor te stellen om het voorstel nu te honoreren, maar wel onder de conditie dat de eerstvolgende Statencommissie CS ook doorgaat en dat op die vergadering ook dit agendapunt zal worden geagendeerd. Het presidium zal ook bij de fracties bevorderen, de leden van die commissie, dat dit ook gebeurt en onder die conditie kan het verzoek tot interpellatie worden aangehouden. Mocht het op 7 december, want dan is die vergadering, niet aan de orde zijn geweest in CS, dan behoudt de indiener het recht om het in te dienen als interpellatieverzoek voor de vergadering van 14 december.

Dan ligt er een gewijzigde conceptagenda voor de Statenvergadering van vandaag voor en de vraag is of u kunt instemmen met de agenda zoals die voorligt. Dat is het geval. Aldus besloten.

De Statenvergadering is rechtsreeks te volgen via onze Provinciale website, www.limburg.nl. Zoals u in de agenda heeft kunnen zien, zijn enkele vaste agendapunten zoals het vragenuur en moties vreemd aan de orde van de dag vandaag niet van toepassing. Het is gebruikelijk bij een Statenvergadering waarin de behandeling van de Programmabegroting aan de orde is dat in de behandeling zelf alle onderwerpen aan de orde kunnen zijn.

Het tijdsverloop van deze vergadering ziet er naar verwachting als volgt uit, dat wij na de 1^e termijn van Provinciale Staten kunnen schorsen in verband met de lunch en dat de 1^e termijn van Gedeputeerde Staten dus meteen na de lunch zal beginnen. Er zal na de beantwoording van Gedeputeerde Staten de mogelijkheid zijn voor een schorsing voor het fractieberaad, dan volgt de 2^e termijn van Provinciale Staten en ook de 2^e termijn van Gedeputeerde Staten. Wij schatten dat, ook met de beëdiging van de nieuwe Statenleden, een en ander zal zijn afgerond rond 16.15 uur, maar houdt u mij daar niet aan zou ik bijna zeggen. Aldus. Dat was agendapunt 2

3. Installatie nieuw Statenlid tot Provinciale Staten

De **voorzitter**: Agendapunt 3, de installatie van een nieuw Statenlid tot Provinciale Staten. U weet dat wij in de vorige vergadering de heer Moison hebben toegelaten als lid van deze Provinciale Staten. De heer Moison heeft ons inmiddels laten weten dat hij de zetel als zodanig niet zal innemen, dus wij zullen niet overgaan tot beëdiging. Dat bericht is ontvangen en ook met de fractie van GroenLinks gedeeld en wij zullen in de vergadering van 14 december opnieuw een Statenlid voor de fractie van GroenLinks gaan installeren en beëdigen. Dat was agendapunt 3.

4. Spreekrecht externen

De **voorzitter**: Dan kom ik bij agendapunt 4, Spreekrecht externen. Er hebben zich geen insprekers gemeld voor het spreekrecht.

5. Vragenuur

De **voorzitter**: Vragenuur, agendapunt 5, is niet van toepassing.

6. Notulen

De **voorzitter**: Dan kom ik bij agendapunt 6, dat zijn de notulen van de vergadering van 28 september jl. en Provinciale Staten zal worden gevraagd om deze ongewijzigd vast te stellen. Kan dat geschieden? Dat kan. Aldus besloten.

7. Hamerstukken

De **voorzitter**: Kom ik al bij agendapunt 7, de hamerstukken. Voor een uitgebreide toelichting, het behandelvoorstel en de te betrekken documenten bij de navolgende hamerstukken, verwijs ik u allen naar de vastgestelde agenda en de informatie zoals die is weergegeven op de website van de Provincie Limburg.

7.1 Bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten

De **voorzitter**: Allereerst aan de orde 7.1, de bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten.

Voor de stukken benoemd in het volgende ontwerpbesluit, hebben Gedeputeerde Staten op grond van artikel 25, 2^e lid Provinciewet, geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten, zodat bekrachtiging van de geheimhouding op grond van datzelfde artikel 25, maar dan het 3^e lid van de Provinciewet nu aan de orde is.

7.1.1 G-18-041 Ontwerpbesluit bekrachtiging geheimhouding van bijlage 1 bij de anterieure overeenkomst inzake Realisatie Windpark Greenport Venlo tussen Provincie Limburg en Etriplus (GS 2018-63107)

De **voorzitter**: Dat geldt voor 7.1.1, G-18-041, het ontwerpbesluit Bekrachtiging geheimhouding van bijlage 1 bij de anterieure overeenkomst inzake realisatie Windpark Greenport Venlo tussen Provincie Limburg en Etriplus.

Ik constateer dat de bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten als benoemd in artikel 25 van de Provinciewet voor het genoemde ontwerpbesluit met algemene stemmen kan worden aanvaard. Dat is het geval, aldus besloten.

7.2 P-18-011 Gewijzigd Statenvoorstel Jaarrekeningcommissie inzake Controleprotocol accountantscontrole 2018, Statenvoorstel 26 oktober 2018 (PS 2018-73485)

De voorzitter: Dan kom ik bij agendapunt 7.2, het gewijzigd Statenvoorstel Jaarrekeningcommissie inzake Controleprotocol accountantscontrole 2018, het Statenvoorstel van 26 oktober.

Dat is behandeld in de Jaarrekeningcommissie van diezelfde dag en de Commissie heeft besloten om het voorstel als hamerstuk door te geleiden naar Provinciale Staten van vandaag.

Ik constateer dat het gewijzigd Statenvoorstel P-18-011, Jaarrekeningcommissie inzake het Controleprotocol accountantscontrole 2018 met algemene stemmen kan worden aanvaard. Dat is het geval. Aldus besloten.

7.3 P-18-014 Statenvoorstel inzake Referendumverordening Provincie Limburg 2018, Statenvoorstel Presidium van 5 november 2018 (PS 2018-75903)

De voorzitter: Dan kom ik met u bij agendapunt 7.3, P-18-014, het Statenvoorstel inzake Referendumverordening Provincie Limburg 2018, Statenvoorstel van het Presidium van 5 november.

Het Statenvoorstel is besproken in het Presidium van 2 november en het Presidium heeft besloten het voorstel als hamerstuk door te geleiden naar de Provinciale Statenvergadering van vandaag en daar zal mevrouw Plusquin iets over zeggen.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dank u wel. Ik heb een stemverklaring. Door deze wijziging van een referendum, kan een referendum nog alleen maar gaan over concrete uitvoeringsbesluiten, maar niet meer over bepalingen in verordeningen, onderdelen van de Omgevingsvisie, beleidsnota's en begrotingsonderdelen en de drempel van 2,5% van de totale bevolking is natuurlijk hoger dan 2,5% van de kiesgerechtigden en hiermee wordt de kiesdrempel verhoogd en daar zijn wij het niet mee eens. Dank u wel.

De voorzitter: Dan constateer ik dat het voorstel, met uitzondering van de stemmen van de Partij voor de Dieren, kan worden aanvaard door deze Staten. Dat is het geval. Aldus besloten.

7.4 P-18-012 Gewijzigd Statenvoorstel omvorming CvO en JRC naar Controlecommissie per 1 januari 2019, Statenvoorstel Presidium van 5 november 2018 (PS 2018-75675)

De voorzitter: Kom ik bij agendapunt 7.4, gewijzigd Statenvoorstel Omvorming Commissie van (voorbereiding van) Onderzoek (CvO) en de Jaarrekeningcommissie (JRC) naar een Controlecommissie per 1 januari a.s., Statenvoorstel van het Presidium ook van 5 november jl.

Het Statenvoorstel is behandeld in het Presidium van 2 november en het Presidium heeft besloten het voorstel als hamerstuk door te geleiden naar deze vergadering.

Ik constateer dat het gewijzigd Statenvoorstel P-18-012 inzake omvorming CvO en de JRC naar een Controlecommissie per 1 januari a.s. met algemene stemmen kan worden aanvaard. Aldus besloten. Dan kan hij nu niet meer stuk.

7.5 P-18-013 Statenvoorstel inzake aanwijzen 2^e vicevoorzitter Provinciale Staten, Statenvoorstel Presidium van 5 november 2018 (PS 2018-75673)

De voorzitter: 7.5, Statenvoorstel inzake aanwijzen 2^e vicevoorzitter Provinciale Staten, Statenvoorstel Presidium van 5 november jl.

Het Statenvoorstel is behandeld in het Presidium van 2 november en het Presidium heeft besloten om het voorstel als hamerstuk door te leiden naar de vergadering van vandaag.

Ik constateer dat het Statenvoorstel P-18-013 inzake de aanwijzing van een 2^e vicevoorzitter Provinciale Staten met algemene stemmen kan worden aanvaard. Dat is het geval. Aldus besloten en dan feliciteer ik vanaf deze plek de heer Bosch met de benoeming tot 2^e vicevoorzitter en hoewel ik mijzelf zeer gezondheid toewens en ook de heer Frische, hopen wij dat u nog een keer aan de beurt komt.

7.6 P-18-007 Statenvoorstel van de Statencommissie Financiën, Economische Zaken en Bestuur inzake Rapport Zuidelijke Rekenkamer (ZRK) 'Informatieveiligheid provincie Limburg', Statenvoorstel van 9 oktober 2018 (PS 2018-70793)

De voorzitter: 7.6, P-18-007 het Statenvoorstel van de Statencommissie Financiën, Economische Zaken en Bestuur (FEB) inzake Rapport Zuidelijke Rekenkamer (ZRK) 'Informatieveiligheid provincie Limburg', Statenvoorstel van 9 oktober jl.

Het Statenvoorstel is behandeld in de Commissie FEB van 2 november en de Commissie heeft besloten om het voorstel als hamerstuk door te geleiden naar deze vergadering.

Mag ik constateren dat het Statenvoorstel P-18-007 van de Statencommissie FEB inzake het rapport ZRK 'Informatieveiligheid provincie Limburg', met algemene stemmen wordt aanvaard? Dat is het geval. Aldus besloten.

7.7 G-18-033 Gewijzigd Ontwerpbesluit Wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap Limburg (PS 2018-72819)

De voorzitter: Kom ik bij agendapunt 7.7, het gewijzigde Ontwerpbesluit Wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap Limburg.

Het Statenvoorstel is behandeld in de Commissie MD van 5 oktober jl. De Statencommissie heeft besloten om het voorstel als hamerstuk door te geleiden naar deze vergadering.

Ik constateer met u dat het Statenvoorstel G-18-033, gewijzigd Ontwerpbesluit Wijzigingsverordening Reglement voor het Waterschap Limburg met algemene stemmen wordt aanvaard. Dat is het geval. Aldus besloten.

7.8 G-18-035 Statenvoorstel Vaststellen provinciaal inpassingsplan 'Pluisbergweg 5 Meerlo' brief Gedeputeerde Staten van 18 september 2018 (GS 2018-59337)

De voorzitter: Kom ik met u bij het laatste hamerstuk, G-18-035, het Statenvoorstel Vaststellen Provinciaal Inpassingsplan (PIP) 'Pluisbergweg 5 Meerlo', brief van Gedeputeerde Staten van 18 september 2018.

Het Statenvoorstel is behandeld in de Statencommissie RLN van 5 oktober jl. en de Commissie heeft besloten om het voorstel als hamerstuk door te geleiden naar deze vergadering.

Ik constateer dat het Statenvoorstel G-18-035, Vaststellen PIP 'Pluisbergweg 5 Meerlo' met algemene stemmen wordt aanvaard. Dat is het geval. Aldus besloten. Dat waren de hamerstukken, agendapunt 7.

8. Behandelstukken

De voorzitter: Kom ik met u bij agendapunt 8, de behandelstukken. Aan de orde zijn nu de volgende 3 Statenvoorstellen, de 2^e Afwijkingenrapportage 2018, de Deelbegroting 2019 en de Meerjarenbegroting 2020-2022 van Provinciale Staten, de Griffie en de ZRK en de Programmabegroting van de Provincie 2019.

Voorgesteld wordt om de Statenvoorstellen aangaande de 2^e Afwijkingenrapportage, de Deelbegroting Meerjarenbegroting Provinciale Staten, Griffie, ZRK gezamenlijk met de Programmabegroting 2019 en de Begroting 2019 Fonds Nazorg Stortplaatsen Provincie Limburg, te behandelen. Stemming over deze Statenvoorstellen vindt uiteraard separaat plaats. Ik zal eerst de Statenvoorstellen kort toelichten en voor de uitgebreide toelichting, de behandelvoorstellen en te betrekken documenten verwijs ik uiteraard naar de vastgestelde agenda en de informatie zoals weergegeven op onze website.

8.1 G-18-039 Statenvoorstel 2^e Afwijkingenrapportage, brief Gedeputeerde Staten van 25 september 2018 (GS 2018-63246)

De voorzitter: Aan de orde zullen zijn agendapunt 8.1, Statenvoorstel 2^e Afwijkingenrapportage, de brief van Gedeputeerde Staten van 25 september.

Voor u ligt die 2^e Afwijkingenrapportage 2018. Er heeft een schriftelijke vragenronde plaatsgevonden onder de fracties en tevens werd de leden van de Commissie FEB de mogelijkheid geboden om de 2^e Afwijkingenrapportage te bespreken in de FEB-vergadering van 2 november 2018. Hiervan is overigens geen gebruik gemaakt.

Voorgesteld besluit is dat aan Provinciale Staten wordt gevraagd om:

1. in te stemmen met de voorstellen uit de 2^e Afwijkingenrapportage 2018 van de Programmabegroting 2018;
2. de 6^e begrotingswijziging 2018 en de bijhorende investering, zoals opgenomen in die 2^e Afwijkingenrapportage 2018, vast te stellen.

8.2 P-18-010 Statenvoorstel Deelbegroting 2019 en Meerjarenbegroting Provinciale Staten, Griffie en Zuidelijke Rekenkamer 2020-2022

De voorzitter: Ook aan de orde is agendapunt 8.2, het Statenvoorstel Deelbegroting 2019 en de Meerjarenbegroting van Provinciale Staten, de Griffie en de ZRK 2020-2022.

Provinciale Staten stellen jaarlijks op grond van artikel 195 van onze Provinciewet de Programmabegroting vast, inclusief de Deelbegroting voor Provinciale Staten, Griffie en ZRK. Zoals gebruikelijk legt het Presidium u ook dit jaar weer een afzonderlijke begroting ter vaststelling voor met daarin de budgetten benodigd voor het goed functioneren van Provinciale Staten, de Griffie en de ZRK.

Voorgesteld besluit is dat Provinciale Staten wordt gevraagd om die Deelbegroting 2019 en de Meerjarenbegroting 2020-2022 van Provinciale Staten, Griffie en ZRK vast te stellen.

8.3 G-18-038 Gewijzigd Statenvoorstel Programmabegroting 2019 en Begroting 2019 Fonds Nazorg Stortplaatsen Provincie Limburg, brief Gedeputeerde Staten van 18 september 2018 (GS 2018-61768)

De voorzitter: Als 3^e is aan de orde agendapunt 8.3, het gewijzigd Statenvoorstel Programmabegroting 2019 en de Begroting 2019 Fonds Nazorg Stortplaatsen Provincie Limburg, de brief van Gedeputeerde Staten van 18 september.

Zoals gebruikelijk wordt ten aanzien van de bij de Programmabegroting behorende documenten een schriftelijke vragenronde onder de fracties georganiseerd en vindt er geen aparte Commissiebehandeling plaats. De gestelde vragen, inclusief de antwoorden hierop door Gedeputeerde Staten, de Griffie en de ZRK, worden betrokken bij de behandeling van de Programmabegroting 2019.

Het voorgesteld besluit zal worden of:

1. de Programmabegroting 2019 en de bijhorende Memorie van Toelichting kan worden vastgesteld;
2. het Investeringsbesluit 2019, zoals opgenomen in bijlage 6 van de Programmabegroting 2019;
3. subsidiëring van de initiatieven van de Einstein Telescoop ter waarde van € 4 miljoen;
4. de Begroting 2019 Fonds Nazorg Stortplaatsen Provincie Limburg;
5. de Legesverordening Provincie Limburg 2019, zoals opgenomen in bijlage 7 van de Programmabegroting 2019;
6. de Grondwaterheffingsverordening Provincie Limburg 2019, zoals opgenomen in bijlage 8 van de Programmabegroting 2019;
7. en de gewijzigde portefeuilleverdeling in de Programmabegroting 2019, zoals opgenomen in de bijlage van de beantwoording schriftelijke vragen.

Het debat over de 3 genoemde Statenvoorstellen wordt in 2 termijnen gevoerd en er geldt een spreektijdenregeling waarbij in 1^e termijn elke fractie 2 minuten spreektijd per fractielid heeft toegewezen gekregen met een minimum van 10 minuten en een maximum van 30 minuten. De spreektijd is zowel voor de fracties als voor het college in 2^e termijn beperkt tot 1/3 van de toegewezen spreektijd in 1^e termijn. De Algemene Beschouwingen van de afzonderlijke fracties worden, indien beschikbaar gesteld, ook na het moment van uitspreken gepubliceerd en in deze Statenzaal uitgedeeld. Ik wil u verzoeken om zoveel mogelijk moties en amendementen in te dienen in de 1^e termijn van Provinciale Staten, zo heeft de Griffie de gelegenheid om die te verspreiden en Gedeputeerde Staten de gelegenheid om in 1^e termijn al te reageren op de moties en ik vraag u in het debat in de 2^e termijn ook exclusief aandacht te besteden aan door anderen ingediende moties en amendementen en uiteraard bestaat er gelegenheid voor schorsingen.

Dat alles gezegd hebbende dames en heren, ter inleiding zou ik bijna zeggen van de Algemene Beschouwingen van vandaag, open ik de 1^e termijn van Provinciale Staten en geef ik het woord aan de heer Van Caldenberg van de SP-fractie, waarbij ik ook moet aangeven dat hij zijn maidenspeech heeft. Dat zou betekenen dat hij niet mag worden geïnterrupteerd en ik ga hem vragen of hij daar prijs op stelt. Dus bij iedere interruptie zal ik eerst vragen of hij de interruptie toestaat of niet want dat is gebruik in deze zaal. Er werd in het presidium al gezegd: het is een perfecte timing om je maidenspeech te organiseren bij de Algemene Beschouwingen, dan kun je zonder dat iemand je interrumpeert aan de slag, maar goed. Mijnheer Van Caldenberg, het woord is gewoon aan u.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, dank u wel. Wij hebben zojuist het in memoriam voor onze overleden collega Dierks hier horen uitspreken en om dan nu direct over te schakelen naar het debat over de begroting, dat is voor iedereen lastig en het verzoek van de heer Housmans om als SP het debat te openen, hebben we dan ook direct ingewilligd. Voorzitter, ik zou hier namens mijn partij de familie, de vrienden en de collega's van de PVV-fractie veel sterkte willen wensen met het verwerken van dit verlies.

Voorzitter, toen ik in juni toetrad tot deze Staten had ik dan ook niet verwacht dat ik vandaag in de laatste Algemene Beschouwingen van deze Statenperiode mijn maidenspeech zou houden als aanvoerder van de oppositie, maar u zult mij nog leren kennen als iemand die geen uitdaging uit de weg gaat en voor niemand bang is. Ik zit hier weliswaar nog niet zo lang, maar ik heb, zoals de voorzitter heeft aangegeven, begrepen dat het een goed gebruik is dat er bij de maidenspeech niet wordt geïnterrupteerd. Ik heb daarom, zoals een goed SP'er betaamt, vandaag van de gelegenheid gebruikgemaakt om in mijn 1^e termijn de nodige provocerende teksten op te nemen. Immers, wie doet je wat, maar voorzitter, voordat we daaraan gaan beginnen, wil ik met uw Staten toch nog even teruggaan naar de dag van gisteren, naar het afscheidssymposium van voormalig gedeputeerde mevrouw Van Rijsbergen. Velen van u, en ikzelf ook, konden hier helaas niet bij zijn in verband met de Algemene Beschouwingen in de gemeenten waar wij zelf vandaan komen, maar ik wil er vandaag toch wel even bij stilstaan. Het symposium ging over de onderwerpen die haar aan het hart gaan. De Sociale Agenda van de Provincie Limburg die zij op de kaart heeft gezet en het zorgen voor gelijke kansen vormen daarvoor de basis. Wat ons betreft wordt die Sociale Agenda de komende jaren verder uitgebouwd en structureel ingebed in het beleid want ook al zijn er grote stappen gezet om de sociaal-economische achterstanden in delen van onze provincie weg te werken, we zijn er nog lang niet. Limburg werd de eerste positief gezonde provincie van Nederland, projecten als Gezonde Scholen en Kansrijk van Start, de Vereniging Limburg. Voorzitter, vanaf deze plek wil ik onze Marleen nogmaals bedanken voor het werk dat zij voor onze partij en voor Limburg heeft gedaan.

Voorzitter, de financiën van de Provincie zien er voor nu, maar ook wel voor de toekomst, prima uit. De krantenkoppen spreken van recordwinsten voor multinationals, huizenprijzen die weer omhooggaan en er zijn zelfs sectoren die staan te springen om werknemers die niet gevonden kunnen worden. Ook in Limburg kunnen we deze geluiden met enige regelmaat horen en wie niet verder leest dan alleen de krantenkoppen, zou hieruit de conclusie kunnen trekken dat het met iedereen beter gaat, maar niets is minder waar. Natuurlijk is er economische groei, maar wie profiteert daarvan? De koopkracht van werknemers is de afgelopen 30 jaar niet of nauwelijks gestegen en hoe moet een alleenstaande met een tijdelijk contract een steeds duurder wordend huis betalen? Een hypotheek bij de bank kunnen ze vergeten en ruim € 600,00 huur is voor veel mensen in Limburg meer dan 1/3 van hun netto-inkomen. Hoe kan het dat er in Limburg nog heel veel mensen thuis zitten in een uitkering terwijl er schijnbaar heel veel werkgevers staan te springen om werknemers? Een groot aantal gemeenten in Limburg verkeert in financieel zwaar weer. De SP moet helaas constateren dat de ongelijkheid en de verschillen tussen mensen in onze gemeenschap toenemen. Het zijn slechts

enkelen met heel veel vermogen die echt profiteren van economische groei, maar de overgrote meerderheid van inwoners merkt weinig en heeft niet de financiële mogelijkheden om te investeren en zelf te profiteren van die economische groei. Dat vinden we een verkeerde ontwikkeling want alleen als het met ons allemaal goed gaat, gaan we als samenleving vooruit en dan gaat Limburg vooruit.

Voorzitter, verandering en vooruitgang zijn 2 woorden die vaak samen worden gebruikt, maar lang niet altijd hetzelfde betekenen in de praktijk. Zo spreken we van klimaatverandering en energietransitie. De opwarming van de aarde wordt beschouwd als iets wat we moeten voorkomen, terwijl de transitie naar groene energie als positief wordt beschouwd, maar de grote vraag is of deze veranderingen ook leiden tot vooruitgang voor gewone mensen. In Zuid-Limburg hebben we reeds eerder te maken gehad met een energietransitie. De overstap van steenkolen naar gas bracht voor Zuid-Limburg, en vooral voor de regio Parkstad, grote veranderingen met zich mee. Zuid-Limburg en Parkstad was tot de sluiting van de mijnen een van de welvarendste regio's in Nederland, waar vele mensen uit Nederland en zelfs daarbuiten naartoe kwamen om te wonen en te werken. Het zwarte goud vormde de motor voor een groeiende, bloeiende en zelfs soms broeiende regio, daar was het te doen. De sluiting van de mijnen was een enorme klap voor de regio en voor deze provincie. Een die tot op de dag van vandaag nog door veel mensen wordt gevoeld. Veel mensen raakten hun baan kwijt en het werk dat ervoor in de plaats kwam was vaak voor hen niet geschikt. De mijnen gingen dicht, de welvaart verdween, maar de schade aan gezondheid en huizen bleef. Jarenlang hebben mijnwerkers moeten knokken voor een schadevergoeding voor stoflongen die ze hadden overgehouden aan het werk ondergronds en tot op de dag van vandaag weigert de landelijke overheid schaden te vergoeden aan woningen die zijn ontstaan en dat is een schande. Voorzitter, wij hebben een vraag en die vraag is aan het college, of het college bereid is om samen met gemeenten en Rijk een schadefonds zodanig aan te vullen dat alle schade kan worden verholpen. Gedeputeerde Geurts heeft via de krant toegezegd dat de Provincie € 500.000,00 extra in dit fonds zal stoppen en zo nodig de gemeenten geld zal lenen, zodat er in elk geval doorgegaan kan worden met het herstel van de schade. De vraag is of de gedeputeerde dat ook hier vandaag in deze zaal kan toezeggen.

Zuid-Limburg en met name de regio Parkstad werden de verliezers van de energietransitie. Werk en geld verdween en de bewoners bleven met de gevolgen zitten. Dat voelde voor veel mensen onrechtvaardig. Nu staan we aan de vooravond van weer een nieuwe energietransitie. Een die minstens zo ingrijpend wordt. Grote veranderingen komen op ons allemaal af en dat biedt kansen, maar ook bedreigingen. Het kabinet heeft besloten dat we over een aantal jaren compleet van het gas af gaan en over te stappen naar alternatieve energiebronnen. Voor alle huishoudens heeft dit gevolg, verwarming en warm eten zijn immers basisbehoeften voor ieder mens, mensen kunnen niet zonder en voor deze behoefte is bijna iedereen in Nederland nog afhankelijk van gas. De grote vraag is: wie gaat de overstap van gas naar alternatieve energiebronnen betalen? Wie draait op voor het aanleggen van warmtepompen, verwarmingssystemen, misschien wel nieuwe keukens? De meeste gewone burgers en kleine ondernemers zijn, zoals al eerder aangegeven, niet in staat om van de ene op de andere dag € 10.000,00, € 20.000,00 of meer hieraan uit te geven. De energiebelasting gaat omhoog en het plaatsen van zonnepanelen wordt voor gewone mensen onaantrekkelijker en dat terwijl de grote verbruikers van energie en vervuilers van milieu nauwelijks belasting betalen en ook nog eens veel subsidie ontvangen. Als een burger zonnepanelen wil aanschaffen, moet hij een lening afsluiten en als een multinational een windmolen wil bouwen, ontvangt die subsidie. Als we gewone mensen de rekening laten betalen en de verliezer laten worden van de energietransitie, verdwijnt het draagvlak en drijven we deze mensen, die van goede wil zijn, in de handen van de klimaatontkenkers. Deze nieuwe energietransitie zal rechtvaardig zijn, of zal niet zijn. De SP-fractie vraagt daarom naar de visie van de collega's in de Staten en het college op wonen in relatie tot de sociaal-economische impact van de aankomende energietransitie.

Voorzitter, wat de SP betreft, zou er een Provinciaal energiebedrijf moeten komen, waaronder de energiecorporaties zouden moeten kunnen vallen, zodat zij niet uit de markt geconcentreerd worden door commerciële partijen. Het Limburgs Energie Fonds (LEF) heeft alle aandelen van Mijwater B.V. overgenomen en dat is een goede zaak want nu kunnen er meters worden gemaakt. Ook zou de Provincie via het LEF altijd een meerderheidsaandeel in de Mijwater B.V. moeten houden. Dit zou kunnen door het onder te brengen in dat zojuist voorgestelde Limburgs energiebedrijf, om te voorkomen dat kennis en techniek ooit volledig in commerciële handen vallen en verdwijnen.

Voorzitter, Limburg is een relatief dichtbevolkt gebied. Veel natuurgebieden staan onder druk onder uitbreiding van toerisme, verkeersdruk, vliegverkeer, Intensieve Veehouderij (IV) en het realiseren van windturbines en mogelijke zonneweiden. Niet voor niets is er steeds meer ongenoegen onder bewoners en maatschappelijke organisaties. De grote vraag is: hoe bewaken we een goede balans tussen de verschillende belangen en hoe gaan we om met de mening van onze inwoners en maatschappelijke organisaties? Voorzitter, de SP is duidelijk en kiest voor een overheid die staat naast burgers, die zorgen van omwonenden serieus neemt, luistert en vooral de gezondheid en veiligheid te allen tijde boven de economische belangen verkiest. Dat geldt voor zaken als Maastricht Aachen Airport (MAA), Sibelco en aanleg van wind- en zonneparken.

Voorzitter, de provincie realiseert met haar Meetnetten Waterkwaliteit een systeem waarbij de kwaliteit van bodemwater en drinkwaterputten in kaart wordt gebracht. Dat is een goede zaak want meten is weten. Wij hopen dat zowel organische als chemische vervuiling in beeld worden gebracht en wij gaan ervan uit dat de vervuiling in drinkwaterputten voor de drinkwatervoorziening gemeten kan worden. Kan het college jaarlijks een overzicht van deze metingen en beleidsmaatregelen aan de Staten doen toekomen, zodat we dit in de Vakcommissie kunnen bespreken en zodoende beide soorten waterkwaliteit kunnen bespreken? Hiervoor voorzitter, hebben wij een motie voorbereid en die zullen we straks indienen.

Voorzitter, dan ga ik naar openbaar vervoer (OV) en de SP heeft de afgelopen weken een kleine steekproef gehouden onder zowel reizigers als personeel van Arriva. Wat daaruit naar voren komt, is dat buschauffeurs vinden dat zij hun werk niet goed kunnen doen omdat de rijtijden zo krap zijn dat ze opdracht krijgen om haltes over te slaan, omdat ze anders te veel achter raken op schema. Verder is er sprake van hoge werkdruk vanwege een tekort aan collega's en vallen er vaak bussen uit. De machinisten spreken eveneens van een hoge werkdruk, slecht materieel en slecht onderhouden treinen. De reizigers vinden dat het OV te duur is en dat buslijnen niet of niet altijd goed aansluiten in de spits en te vol zijn. Dit speelt vooral onder scholieren die regelmatig de bus aan hun neus voorbij zien rijden. Ook hier, voorzitter, staat de SP naast de chauffeurs, de machinisten en de reizigers.

Voorzitter, dan kom ik bij IBA. De SP heeft op verschillende plaatsen en ook hier in deze zaal al meerdere keren haar zorgen geuit over IBA en het tentoonstellingsjaar van IBA komt langzaam in zicht, maar wat zal IBA Parkstad uiteindelijk hebben bijgedragen aan de transformatie van Parkstad en het wegwerken van de sociaal-economische achterstanden? De gemeenten hebben samen met de Provincie ongeveer € 46 miljoen beschikbaar gesteld en verder moest er geld komen van andere partijen. Kan het college op dit moment inzicht geven in hoeveel geld er door externe partijen en externe investeerders in is gebracht en waar blijven de concrete resultaten?

Voorzitter, tot slot als het gaat over democratie. De opkomst bij Provinciale verkiezingen daalt helaas gestaag. Werkt ons democratische systeem nog wel als er steeds minder mensen gebruikmaken van hun door onze voorouders zwaar bevochten recht om te stemmen en wat kunnen wij als leden van

Provinciale Staten daaraan doen? Voorzitter, wij denken dat de jeugd de toekomst heeft en daarom dient de SP een motie in om jongeren meer bij de politiek te betrekken in navolging van onder andere een aantal andere Provincies, die dit al doen. Het zijn immers niet de mensen die zich afkeren van de politiek, maar het is helaas al te vaak zo dat het de politiek is die zich afkeert van de mensen. Dan moet je niet gek opkijken dat er steeds minder mensen naar de stembus gaan.

Voorzitter, tot slot zou ik willen overgaan tot het indienen van een vijftal moties die onze partij heeft voorbereid en dat zijn de moties over het behoud van het zwembad in Venlo, het betrekken van jongeren bij de politiek, een motie over de waterkwaliteit, we hebben een aantal natuurdoelen die we willen bereiken en we willen het aantal helikoptervluchten boven Zuid-Limburg terugdringen. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Het zou een novum zijn, maar voor de eerste keer krijgt iemand voor de bijdrage in 1^e termijn in de Algemene Beschouwingen een applaus want het was uw maidenspeech en ik moet ook even erbij zeggen: dat geldt voor de inhoud kan ik natuurlijk niet..., daar ga ik niet over. Ik geef graag het woord aan mevrouw Werrij van het CDA voor haar bijdrage.

Mevrouw Werrij (CDA): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, het gaat Limburg financieel gezien voor de wind, er is fors meer geld naar de Provinciale schatkist teruggevloeid dan er in 2015 voor deze coalitieperiode werd vrijgemaakt. Dat is een compliment aan het college waard. Tegelijkertijd zien we dat sommige Limburgse gemeenten zoals Venlo en Sittard-Geleen in financieel zwaar weer verkeren. We moeten constateren dat diverse plannen die door de Provincie financieel ondersteund worden, op onvoldoende cofinanciering vanuit de gemeenten kunnen rekenen. Venlo heeft zelfs de knoop doorgehakt om diverse plannen te schrappen. Welke mogelijkheden zijn er voor andere gemeenten in financiële problemen die mogelijk terug willen komen op de eerder gemaakte plannen, waarmee Provinciale middelen gemoeid zijn en wat gebeurt er met vrijvallende middelen zoals die van Venlo?

De afgelopen periode is de bestaande winkelleegstand in gemeenten met een bovenlokale functie geïventariseerd. Nu is het tijd voor het vervolg, waarbij de gemeenten naar onze mening primair aan zet zijn. Ze kunnen het echter niet alleen, hulp van de Provincie is nodig. Hierbij denken wij vooral aan het beschikbaar stellen van extra woningcontingenten en een bijdrage in de onrendabele top van projecten. Op deze wijze kunnen grote gebieden in 1 keer worden aangepakt en kan er daadwerkelijk gerevitaliseerd worden. Het CDA verzoekt hiervoor een Provinciale wildcard in het leven te roepen, waardoor goed doordachte projecten rechtstreeks realiseerbaar gemaakt kunnen worden met extra woningcontingenten.

Het CDA diende de motie Verhoijzen in om beweging in de woningmarkt te krijgen. Het CDA is dan ook verheugd dat het college vorige week publiceerde dat het van plan is om weer fors te laten bouwen in Limburg. We lezen dat met name de planvoorraad voor starters beperkt is en op dat vlak extra inspanningen van de regio's nodig zijn. Ziet het college heil in beloning van gemeenten die bereid zijn in te zetten op starterswoningen door extra contingenten toe te wijzen zonder de noodzaak tot compensatie en wat gaat het college nu exact doen naar aanleiding van de voortgangsrapportage om het bouwen mogelijk te maken?

Voorzitter, de Provincie heeft op een aantal plekken in Limburg grondposities die beschikbaar zijn voor de ontwikkeling van economische initiatieven. Deze concentreren zich vooral op de regio Venlo, de omgeving van MAA, Parkstad en via het grondbedrijf van LIOF dat 100% eigendom is van de Provincie. Midden-Limburg vormt daarin een blinde vlek. Al langere tijd wordt er gesproken over een actievere deelname van de Provincie in de Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML). Hierbij

wordt gedacht aan een participatie. Het CDA verzoekt het college om de gesprekken over een toetreding tot de OML middels een participatie in het aandelenkapitaal op korte termijn te starten en gedurende deze Statenperiode nog af te ronden. Ter geruststelling: de regio staat open voor deze ontwikkeling. Graag een toezegging op dit punt.

Voorzitter, als Provincie hebben we niet alleen een taak bij bovengrondse projecten, maar soms ook ondergronds. Een goed voorbeeld in het kader daarvan is natuurlijk de Einstein Telescoop. Het CDA was verheugd dat we woensdag jl. mochten lezen dat uit de studie van het ministerie van Economische Zaken blijkt dat de komst van dit instituut een enorme impuls voor Limburg kan betekenen. Welke stappen moet of kan het college nu, los van de inspanningen van de minister, nog zetten om ervoor te zorgen dat de telescoop daadwerkelijk hier in Limburg landt?

Een andere ondergrondse aangelegenheid, en de heer Van Caldenberg refereerde eraan, waar onze Provincie haar verantwoordelijkheid neemt, maar de minister helaas nog niet helemaal, is natuurlijk het dossier Mijwaterschade. Het CDA pleit al jaren voor de afschaffing van de verjaringstermijn en de rechtbank heeft afgelopen maandag met haar uitspraak de deur naar het afschaffen van die verjaringstermijn geopend. Welke stappen gaat het college nu zetten om de minister nogmaals ervan te overtuigen dat de verjaringstermijn in dit dossier allesbehalve billijk is? Onlangs bereikte de CDA-fractie het bericht dat het aantal erkende schadegevallen groter is dan het bedrag dat de gezamenlijke overheden in het Calamiteitenfonds Mijwaterschade hebben gestort, waarna wij hierover contact hebben gehad met de gedeputeerde. Het doet ons dan ook deugd dat het college het debat van vandaag niet heeft afgewacht, maar verantwoordelijkheid neemt en direct heeft laten weten om € 200.000,00 ter beschikking te stellen, zodat alle vragen kunnen worden gehonoreerd. Er is echter nog € 300.000,00 nodig die door gemeenten en het Rijk ingebracht moeten worden en waarover de onderhandelingen lopen. De CDA-fractie gaat ervan uit dat de gemeenten hun gezamenlijke verantwoordelijkheid nemen om voor hun inwoners op te komen en het Calamiteitenfonds te vullen. Hoe gaat de gedeputeerde ervoor zorgen dat dit benodigde bedrag ook daadwerkelijk wordt opgehaald?

Voorzitter, recent kopte De Limburger dat het allemaal veel innovatiever kan in Limburg. Aanleiding voor dat artikel was het onderzoek van het ING Economisch Bureau waaruit blijkt dat Limburg slechts de 9^e plek op de innovatieladder inneemt. Dat is ten opzichte van 3 jaar geleden weliswaar 2 plekken verbetering, maar nog steeds niet het linkerrijtje. Qua patentaanvragen doen we het goed, maar punten waarop het beter kan, zijn de verhouding jongere/oudere werknemers, bedrijvendynamiek, het aantal zelfstandigen en het aantal werkenden met een hbo- of wo-diploma in Limburg. Wat waren en zijn de ambities van het college ten opzichte van deze innovatieladder? Welke aandacht wordt er geschonken aan de factoren bedrijvendynamiek en zelfstandige ondernemers? En hoewel de grote bedrijven makkelijker kunnen investeren in onderzoek en ontwikkeling en dus eerder patentaanvragen kunnen indienen, zijn er ongetwijfeld ook kleinere bedrijfjes of starters die innovatieve zaken ontwikkelen. Welke mogelijkheden tot ondersteuning bij die aanvragen zie het college?

Het midden- en kleinbedrijf (MKB) vormt de ruggengraat van onze provincie. Veelal bestaat zij uit familiebedrijven die sterk in onze samenleving geworteld zijn en voor vele 1000'en arbeidsplaatsen zorgen. Bovendien zijn deze familiebedrijven vaak bezig met vraagstukken op het gebied van duurzaamheid, innovatie, opleidingen, het tegengaan van sociale uitsluiting en zijn zij vaak een belangrijke steunpilaar van ons verenigingsleven. De laatste jaren wordt echter steeds duidelijker dat deze familiebedrijven te maken krijgen met opvolgingsproblematiek. Kan het college in kaart brengen hoe groot deze opvolgingsproblematiek is en welke maatregelen hier onder andere door het MKB en de ondernemersloketten in worden genomen? Welke mogelijkheden zijn er om het onderwijsveld

hierbij te betrekken? De Provincie Overijssel heeft vorig jaar een subsidieregeling opengesteld voor jonge bedrijfsopvolgers die investeren in de toekomstbestendigheid van een familiebedrijf en die blijkt succesvol te zijn.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, bij mij mocht niet geïnterrupteerd worden, maar dacht ik: laat ik de eerste zijn bij mevrouw Werrij. Als het gaat over het MKB-Leningenfonds, daar zit nou niet meer zo heel veel geld in. Zou het CDA voorstander ervan zijn om dat op de hogen?

Mevrouw Werrij (CDA): Het CDA is in ieder geval van mening dat we goed moeten kijken naar hoeveel gebruik daar nog van gemaakt wordt, hoeveel daar inderdaad in die pot zit en welke behoefte er nog is, dat we dat gaan inventariseren, en die vraag geef ik dan ook even door aan de gedeputeerde, en dat we dan samen kijken of die aangevuld moet worden. Ja.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, ik ga verder. Het CDA ziet dus graag dat de portefeuillehouder mogelijkheden verkent om een dergelijke regeling in Limburg ook in te stellen.

Gebleken is dat het voor bedrijven, zowel MKB als de grotere bedrijven in Limburg, steeds lastiger wordt om gekwalificeerd personeel te vinden. Er melden zich niet alleen weinig sollicitanten naar aanleiding van vacatures, maar als er een geschikte kandidaat wordt gevonden, is het lastig om deze binnenboord te houden vanwege de grote vraag. Het CDA maakt zich hier zorgen om en verneemt graag van het college van Gedeputeerde Staten hoe het deze ontwikkeling op de arbeidsmarkt ziet en wanneer er concreet, vanuit het Arbeidsmarktplan, actie ondernomen wordt.

Het CDA constateert dat we onze ogen niet meer kunnen sluiten voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Veel tijdelijke medewerkers worden bij agrarische bedrijven opgevangen en het is aan de gemeenten om te controleren of de huisvestingsomstandigheden voldoen aan hedendaagse normen. Gemeenten worstelen met deze opgave, terwijl duidelijk is dat het een regionaal en provinciaal probleem is. Het CDA verzoekt het college om op korte termijn met de regio's in gesprek te gaan, waarbij enerzijds de daadwerkelijke vraag in kaart wordt gebracht en anderzijds met de regio's wordt toegewerkt naar oplossingen. Om voor dat laatste punt alvast een schot voor de boeg te geven: het CDA ziet grote kansen voor de Vrijkomende Agrarische Bebouwingen, de zogenaamde VAB's.

De voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Rossel.

De heer Rossel: Ik hoor mevrouw Werrij op dit punt met name kijken naar de huisvesting, dat is ook hartstikke goed, dat is natuurlijk het primaire waar je naar moet kijken, maar is het CDA ook met GroenLinks van mening dat we ook moeten kijken naar de hele sociale context rondom het aspect arbeidsmigranten?

Mevrouw Werrij (CDA): Ja voorzitter, het CDA is natuurlijk van mening dat we ook moeten kijken naar de integratie van die arbeidsmigranten en wat ons betreft is het ook zo, vaak als de werkgevers betrokken worden bij dit proces, dat die sociale controle in ieder geval een stuk groter is en laten we samen ook kijken hoe we aan die integratie verder met de regio's ook vorm kunnen geven.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, maar betekent dat voor het CDA dan ook dat er wordt gekeken naar de gemeenschappen die er nu op dit moment zijn en de consequenties die het grootschalig komen van arbeidsmigranten voor de gemeenschappen heeft?

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, het CDA brengt hier het punt in dat wij gaan kijken welke problematieken er zijn, ga het in kaart brengen Gedeputeerde Staten en kom dan ook inderdaad met voorstellen: hoe kunnen we dat oplossen, en dat is heel breed, waarbij ik inderdaad nu het specifieke punt van die VAB'S wil aankaarten, maar je moet natuurlijk breder kijken want dat is natuurlijk niet alleen strikt de oplossing voor het hele huisvestingsprobleem.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Het CDA is het dan met mij eens dat het niet zo kan zijn dat de gemeenschappen op dit moment ontwricht worden door groten getale mensen die daar nu komen.

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, het CDA is van mening dat we een goede balans moeten zoeken in de huisvesting voor die arbeidsmigranten waarbij we eerder hebben aangegeven dat er een onderscheid is tussen de short stay en de long stay en dat we moeten kijken hoe we dat probleem goed oplossen samen.

De voorzitter: Dank u wel. U kunt verder.

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, terug naar die VAB's, de Vrijkomende Agrarische Bebouwing. Het CDA ziet kansen om de groepen arbeidsmigranten in acceptabele omvang kwalitatief en volgens de geldende regelgeving te huisvesten in de buitengebieden en daartoe dienen wij dan ook een motie in. Buiten een coördinerende rol, ziet het CDA voor Gedeputeerde Staten vooral ook een faciliterende rol als het gaat om de toepassing van ruimtelijke procedures.

Voorzitter, op 3 november jl. berichtten diverse media dat kinderen die worden geboren in arme wijken al gelijk een achterstand hebben ten opzichte van kinderen die in de betere wijken ter wereld komen. De zorgkosten van baby's en kinderen uit deze armere wijken zijn vaak 100'en euro's hoger dan die van leeftijdsgenootjes elders in het land. Limburg bleek er helaas niet al te best vanaf te komen. Het CDA heeft de afgelopen jaren herhaaldelijk aandacht gevraagd voor deze achterstand. Gelukkig werd bij de behandeling van de Voorjaarsnota Statenbreed de motie Houben aangenomen om baby's een gezondere levensstart te gunnen. De regio Zuid-Limburg heeft niet stil gezeten en we hebben vernomen dat er inmiddels een stevig plan ligt om kinderen vanaf hun geboorte gelijke kansen te bieden. Gemeenten, Provincie, verloskundigen, jeugdgezondheidszorg, GGD en kinderopvanginstellingen, ze hebben er allemaal aan meegewerkt. Nu minister De Jonge vanuit het Rijk ook het actieplan Kansrijke Start heeft gelanceerd, is het wat het CDA betreft tijd om door te pakken. Is het college bereid dit plan financieel te ondersteunen en kan het college toezeggen zich in te spannen om samen met de planschrijvers bij het Rijk te lobbyen voor een flinke bijdrage uit Den Haag?

Voorzitter, u wist het wellicht nog niet, maar melk wordt gemaakt door een fabriek, frietjes zijn van oorsprong vierkante stengels en aardbeien zijn geen echte aardbeien want aardbeienijsjes smaken heel anders, althans, in de beleving van veel kinderen. Door het grote aanbod aan fastfood en kant-en-klare producten, kennen veel kinderen de authentieke smaak van groenten en vruchten niet meer. Als aanvulling op de Gezonde School, wil het CDA middels een drietal pilots de oprichting van enkele

smaakcentra, verdeeld over de provincie, bevorderen. Kinderen leren hier op een interactieve wijze groenten kennen, leren hoe ze te snijden, te bereiden en vooral te eten. Enkele gemeenten zijn met hun basisscholen bereid hier het voortouw in te nemen en het CDA dient hiertoe dan ook een motie in. Een ander mooi voorbeeld van positieve gezondheid is te vinden in Afferden in de gemeente Bergen. Huisarts Hans Peter Jung en zijn collega's voeren daar in samenwerking met zorgverzekeraar VGZ een pilot uit, waarbij de artsen meer tijd krijgen voor de patiënt. Resultaat daarvan is dat er minder verwijzingen nodig zijn, er goedkoper kan worden voorgeschreven en de patiënttevredenheid is gestegen. Dat zijn nou mooie voorbeelden van positieve gezondheid. Is het college bereid te bekijken of deze pilot verder uitgerold kan worden?

Voorzitter, wij zetten al enkele jaren in op stevig promoten van buurtaalonderwijs en hopen dat studenten de weg naar opleidingen in onze buurlanden makkelijker weten te vinden. Soms zijn er echter nog wat praktische punten die verbeterd kunnen worden, bijvoorbeeld het OV van het thuisadres naar de opleiding. Het CDA pleit al jaren voor verbetering op dit punt. In de stadsregio Parkstad werd in 2013 een abonnement ingevoerd om studenten die in Parkstad wonen, maar in Aken studeren, gratis OV naar de Akense Hogescholen aan te bieden. Deze regeling werkt positief in tweeërlei richtingen. Ten 1^e, de studenten uit Parkstad kunnen in de regio blijven wonen, maar besparen fors op de reiskosten die ze anders moeten maken, ze hebben immers geen recht op een Nederlands studentenreisproduct en 2, voor de Duitse studenten wordt de drempel minder hoog om in Nederland te komen wonen. Het CDA is voorstander van een dergelijke regeling voor alle in Limburg woonachtige studenten die in de grensstreek studeren. Kan de gedeputeerde toezeggen te onderzoeken of zo'n regeling haalbaar is en welke scholen hiervoor in aanmerking komen?

Onderwijsminister Slob heeft in de zomer aangekondigd de bekostigingssystematiek voor middelbare scholen te gaan vereenvoudigen. In het nieuwe rekenmodel wordt echter te weinig gehouden met de effecten daarvan op middelbare scholen in plattelandsgebieden en krimpregio's. Het CDA vraagt de portefeuillehouder om samen met Limburgse scholen een sterk verhaal in Den Haag neer te zetten, waarom er juist wel rekening moet worden gehouden met dalende leerlingenaantallen en hen niet de dupe te laten worden van de nieuwe systematiek. Kan de portefeuillehouder dat toezeggen?

Voorzitter, iedereen moet kunnen meedoen, ook online. Voor mensen met een oogafwijking, dyslexie of analfabetisme is het vaak lastig om op een website door de brij van subsites, formulieren en downloads heen te komen. Voor deze groep mensen is het van belang dat de websites zijn voorzien van een voorleesfunctie of ten minste een bepaalde opbouw kennen, zodat zij zelf met screenreaders de pagina's kunnen laten voorlezen. Heeft het college er zicht op of dat voor onze eigen Provinciale website het geval is en is het college bereid zich in te spannen om organisaties die aan de Provincie gelieerd zijn en onze gemeenten ook hierop te attenderen?

Voorzitter, op het gebied van sport constateren wij dat het op veel onderdelen goed gaat en verschillende sporttakplatforms zijn opgericht, waarbij de disciplines zelf kunnen meebeslissen over de uitdagingen waar zij voor staan. Toch zijn er nog diverse sporttakken met bovenregionale functies die qua Accommodatiebeleid wel enige Provinciale ondersteuning kunnen gebruiken. Denk daarbij aan roeien, hockey of wielrennen. Vaak zijn gemeenten bij huisvestingsvraagstukken geneigd om uitsluitend binnen de eigen gemeentegrenzen te kijken en niet gemeentegrensoverstijgend. Een bovenlokale aanpak en financiering kan helpen. Hoe kijkt het college tegen deze ontwikkeling aan?

Voorzitter, de plannen rondom de herdenking van 75 jaar bevrijding worden onder andere gevormd door de inbreng van burgers die de thema-avonden omtrent dit onderwerp hebben bezocht. Een goede zaak en we hopen dan ook dat er veel mooie initiatieven uit mogen voortkomen. Het CDA is

verheugd dat gemeenten en onderwijsinstellingen een beroep kunnen doen op vrijgemaakte middelen om dit jaar meer aandacht te kunnen schenken aan de Tweede Wereldoorlog en de herdenking van de slachtoffers, maar wat doen we in de jaren daarna? De herinneringen en verhalen mogen nooit verloren gaan. Graag horen wij van de gouverneur hoe hij dit onderwerp meer structureel wil verankeren. In het kader van die herdenking is de realisatie van de bezoekerscentra op de begraafplaatsen in Margraten en Ysselsteyn van groot belang. Wat is de huidige stand van zaken rondom deze centra?

Voorzitter, over 2 dagen, op 11 november, is het 100 jaar geleden dat de Eerste Wereldoorlog werd beëindigd. Het is goed dat dit op diverse plekken herdacht wordt. Zo herdenkt Eijsden de vlucht van Keizer Wilhelm naar Nederland, waarmee het einde van de oorlog werd ingeluid. Het neutrale Limburg, en in het bijzonder de huidige gemeente Echt-Susteren, vormde de plek waar 10.000'en Duitse soldaten ontwapend en wel aan de terugtocht naar Duitsland begonnen. Het einde van deze Eerste Wereldoorlog is daarmee een historisch verbindende factor geworden tussen de gemeenten Maaseik, Echt-Susteren en Selfkant. Het Euregionale gebied tussen deze gemeenten en de Westelijke Mijnstreek kenmerkt zich vooral door het industriële karakter en de grote bedrijvigheid in de regio. Het gebied beschikt echter ook over een viertal unieke geografische kenmerken die tot op heden een ondergeschikte rol hebben gespeeld in de regionale ontwikkeling. Dit betreffen de Westzipfel, het meest westelijke puntje van Duitsland, de Grensmaas België-Nederland, het smalste stukje van Nederland en het begin van het Heuvelland. De gemeenten in het gebied hebben zich bereid verklaard om deze unieke toeristische kansen verder te ontwikkelen. Het CDA verzoekt het college om dit initiatief middels een eenmalige startsubsidie op basis van lokale cofinanciering mogelijk te maken. Graag een toezegging op dit punt.

Op het gebied van duurzaamheid hebben wij de afgelopen tijd met wisselend succes de start van duurzame energieprojecten gefaciliteerd. Laten we vooropstellen dat het CDA staat voor de realisatie van de Provinciale opgave voor het opwekken van duurzame energie, maar dat de initiatieven wat ons betreft zoveel mogelijk van onderop komen. Dus zijn wat ons betreft de gemeenten en regio's aan zet. Om kostbaar tijdverlies te voorkomen als gevolg van de Statenverkiezing en de formatieperiode die daarop volgt, verzoekt het CDA om nog gedurende deze periode een traject op te starten waarin de Provincie de regio's verzoekt te komen met regionale plannen voor de opwekking van duurzame energie. Geen grote visies, maar vooral een praktische aanpak waarbij per regio een indicatieve energieopgave wordt vastgesteld en goed gedrag beloond wordt. Om die redenen ondertekenen wij dan ook een motie op dit punt die door de VVD wordt ingediend.

2 belangrijke vragen in de energietransitie zijn of het college borgt dat banen en andere voor Limburg belangrijke zaken behouden blijven, de belastingdruk niet de pan uitrijst en of het college bereid is om dat standpunt in alle overleggen in te brengen en zo nodig dwars voor plannen te gaan liggen die Limburg kunnen schaden.

Veel verenigingen hebben de afgelopen jaren hun gebouwen kunnen verduurzamen door gebruik te maken van de regeling die wij daarvoor in het leven hebben geroepen; de regeling Duurzame maatschappelijke organisaties.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, ik hoor mevrouw Werrij namens het CDA oproepen dat het college in alle overleggen een aantal punten moet waarborgen die zij voor Limburg relevant acht. Is mevrouw Werrij het met GroenLinks eens dat het college er ook voor moet waken dat we gezamenlijk

de energiedoelen realiseren en dat we dus met name moeten zorgen dat die Energiewende, die we ook hier in Nederland moeten doorvoeren, tot een goed einde word gebracht?

Mevrouw Werrij (CDA): Ja voorzitter, ik begon met te zeggen dat het CDA staat voor het halen van die energieopgave. Tegelijkertijd vinden wij ook dat we reëel moeten kijken naar de opgaves die er zijn en de kosten die daarmee ook gemoeid zijn. Dus daarvoor vragen we expliciet aandacht en nogmaals, als die belastingdruk, bijvoorbeeld door die plannen die aangekondigd worden, de pan uit zouden moeten rijzen, dan zouden wij graag willen dat het college daar voor gaat liggen en dat er fatsoenlijke oplossingen komen om de hele energietransitie ook betaalbaar te houden.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, betekent dat dat het CDA in Limburg mogelijk die energiedoelen niet als heilig ziet?

Mevrouw Werrij (CDA): Nee, voorzitter, het CDA gaat kijken hoe we die energiedoelen op een reële manier kunnen halen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, die energiedoelen moeten gehaald worden, maar de opgaven moet ook betaalbaar zijn. Voor wie moeten die betaalbaar zijn mevrouw Werrij?

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, die doelen moeten wat ons betreft voor iedereen betaalbaar zijn, voor overheden, voor burgers en burgers gaat het met name heel hard raken als we het hebben over het loskoppelen van het gas en we willen graag dat we op een goede manier kijken naar pilots, hoe kunnen we daarvan leren. We hebben gehoord dat er in ieder geval vanuit het Rijk geld ter beschikking komt voor een tweetal pilots om wijken los te koppelen van het gas. Laten we daar vooral van leren, laten we zien hoe het kan, hoe het goed gaat, hoe we innovatie kunnen toepassen en hoe we op een betaalbare wijze die energietransitie kunnen realiseren.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, maar als nou blijkt dat die energietransitie onze burgers, onze inwoners, financieel hard gaat raken, gaat het CDA er dan voor liggen?

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, nogmaals het CDA staat ervoor dat we dit op een realistische wijze gaan doen en we gaan alle plannen dan ook fatsoenlijk beoordelen. Nogmaals, primair staat voorop: wij staan ervoor om die energiedoelen te halen, maar wel op een betaalbare wijze en daarom willen wij graag leren van projecten die er komen, die ons inzicht geven in hoe wij die energietransitie betaalbaar kunnen laten plaatsvinden.

De voorzitter: U kunt verder.

Mevrouw Werrij (CDA): Ja, de duurzame maatschappelijke organisaties. Inmiddels zijn er vele mooie resultaten gerealiseerd en hebben we daadwerkelijk stappen kunnen zetten in de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed. Aan de andere kant zijn de voordelen van goedkopere energie ook bij die verenigingen terechtgekomen. Nu komt het subsidieplafond spoedig in zicht en dreigen wij daardoor aanvragen die nog op de planken liggen niet meer te kunnen honoreren. Bovendien loopt de regeling medio december af. Het CDA dient daarom een amendement in om het subsidieplafond met € 500.000,00 te verhogen en de regeling tot 1 juli 2019 te verlengen.

Voorzitter, de klimaatopgave zal de komende decennia 1 van de belangrijkste punten op de politieke agenda zijn in Nederland. In de Miljoenennota werd gesproken over de grootste omwenteling na de Tweede Wereldoorlog, ook de zoetwatervoorraad speelt daarbij een belangrijke rol. In 2016 te veel water, in 2018 te weinig, het klimaat wordt steeds extremer. Het huidige beleid is nu te veel gebaseerd op het afvoeren van water. Voorbeeld daarvan is, als we de Clauscentrale in Maasbracht in werking willen laten treden, er te weinig koelwater ter beschikking kan zijn door de lage aanvoer van het Maaswater. Naar aanleiding van onze motie 'Herprioritering middelen ten behoeve van de klimaatadaptatie', willen we graag de stand van zaken weten, hoever afspraken opnieuw tegen het licht zijn gehouden met de diverse partners en kunnen er ook middelen van de Delta Hoge Zandgronden worden ingezet om meer zoet water te reserveren voor droge tijden? Hoe ziet het college dit?

Een ander onderdeel wat betreft klimaat is het reserveren van regenwater in de bodem. Dorpskernen moeten ontkoppelen en ontstenen en die opgave ligt bij de gemeenten. Landbouwgronden in Zuid-Limburg heeft als opgave meer water vast te houden in de bodem, circa 100 m³ per hectare. De methodes om meer waterbergend vermogen te creëren, zullen met proefpercelen praktisch moeten worden ondervonden. Proefboerderij Wijnandsrade ligt in het gebied, is het college bereid om de partnerafspraken met de Limburgse Land- en Tuinbouwbond (LLTB) en het Waterschap deze pilot te ondersteunen?

In het Waterplan van 2015-2019 is opgenomen dat de Provincie 19 natte natuurparels zal aanleggen in de daarvoor aangewezen natuurgebieden, daarvoor zijn destijds afspraken gemaakt. Het CDA wil graag weten van Gedeputeerde Staten hoeveel daarvan gereed is. Voor het deel dat nog niet gerealiseerd is, willen we graag uitleg waarom dit niet het geval is en waar de middelen dan naartoe zijn gegaan.

In deze coalitieperiode is de besluitvorming rondom de aanleg en/of reconstructie van Provinciale wegen karig. Er is weliswaar een nieuw afwegingskader onderweg naar de Staten, maar besluitvorming omtrent wegen die in een vergevorderd stadium zijn, zoals de N271 bij Genneep, N266 Nederweert en de N280 bij Leudal, blijven uit. De CDA-fractie is van mening dat we aanwonenden, bedrijven, buitenlui en gemeenten niet langer kunnen laten wachten. Het is niet uit te leggen aan de omgeving dat we als Provincie 10 tot 15 jaar praten over plannen, maar niet komen tot de vaststelling ervan. De voorraadagenda van onze Staten leert ons dat in 2019 in ieder geval besluitvorming volgt over de N280 en de N266. Het CDA vraagt het college om zoals beloofd, met een voorstel van varianten over de N271 naar de Staten te komen. Wanneer mogen we dat verwachten?

Op het gebied van landbouw hebben we een aantal concrete vragen aan het college. Wij vernemen graag hoe het staat met de uitvoering van de accentennotitie Limburgse Land- en Tuinbouw Loont (LLTL). De minister heeft onlangs in haar visie aangegeven dat voor de toekomst de kringlooplandbouw een grote rol speelt met het duurzaam maken van de landbouwsector in Nederland. Het CDA is van mening dat er een impuls nodig is om dit soort initiatieven van de grond te krijgen. Hoe is het met de ontwikkelingen in Limburg op dat gebied? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de vitalisering van de fruitteelt in Zuid-Limburg? Onlangs zijn er aanvragen in het kader van de Plattelandsontwikkelingsprogramma 3 (POP3)-middelen afgewezen en wat zijn de redenen voor die afwijzingen? Een jaar geleden werd vanuit het CDA de motie Tegels, de Groene Brigade, ingediend om een krachtige strijd te kunnen voeren tegen ongewenste activiteiten in het buitengebied. Hoe staat het met de uitvoering van die motie? Zijn er sindsdien al concrete resultaten geboekt?

Voorzitter, steeds vaker horen we dat de leegstaande stallen en loodsen worden gebruikt voor criminele activiteiten. Aangezien de komende jaren veel agrarische ondernemers door diverse ontwikkelingen zullen stoppen, neemt het aantal leegstaande gebouwen in het buitengebied alleen maar toe en het CDA maakt zich zorgen over de mogelijkheden die dit voor illegaal gebruik biedt. Op welke wijze is het college van plan dit vraagstuk aan te pakken?

Wat betreft Natuurbeleid is het belangrijk dat we de juiste balans houden tussen aanleg en onderhoud. In de jaarverslagen van de Terreinbeherende Organisaties (TBO's), lezen we bijvoorbeeld dat er altijd nog miljoenen worden uitgegeven aan de aanleg van nieuwe natuur, terwijl de TBO's nu al zeggen dat er tekorten zijn voor het beheer van bestaande terreinen. Hoe kijkt het college hier tegenaan? Is bij het college bekend of TBO's zelf mogelijkheden zien om te investeren in duurzame energie of op andere wijze inkomsten te genereren en hoe kunnen we zorgen dat het beheer toekomstvaster wordt? Hoe dragen de TBO's daaraan bij?

Voorzitter, onlangs werd er een artikel gepubliceerd over de bijenpopulatie in ons land waarin werd geschreven dat de bijenvolken zijn afgezwakt door de varroamijt en in stand moeten worden gehouden. De bij is van belang voor ons ecosysteem. Het CDA heeft eerder aan uw college gevraagd om restgronden die langs watergangen, kanalen of andere geschikte percelen en in eigendom zijn, in te zetten voor het inzaaien van bijenmengsels. Het CDA wil weten in hoeverre hier invulling aan is gegeven. Om dit verzoek nogmaals kracht bij te zetten, dienen wij een motie in om te onderzoeken welke kleine landbouw- en natuurgronden van de Provincie Limburg kunnen worden ingezet ten behoeve van het verbeteren van de biodiversiteit, door onder andere het inzaaien van bijenmengsels. Bovendien achten wij het van belang om in gesprek te gaan met gemeenten, het Waterschap, Rijkswaterstaat en natuurorganisaties en hen op te roepen ook meer bijenmengsels in te zaaien.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, ik zou mevrouw Werrij willen vragen wat dit specifiek toevoegt aan de reeds aangenomen motie Brugman, 'A bee or not a bee', de aangehouden motie 'De redding van het insect' of de toezegging van gedeputeerde Mackus dat hij gaat komen met een Deltaplan Biodiversiteit.

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, we hebben moeten constateren dat er naar aanleiding van de aangenomen motie toch nog steeds te weinig is gebeurd. Vandaar dat wij daar nogmaals aandacht voor vragen. Wij vragen ook specifiek om te kijken naar die mogelijkheden om kleine percelen alsnog in te zaaien en om ook concrete afspraken te maken met die andere partners.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Verwacht mevrouw Werrij dat dat niet terugkomt in het Deltaplan Biodiversiteit dat gedeputeerde Mackus reeds heeft toegezegd?

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, dat hoor ik dan zo meteen graag van gedeputeerde Mackus. Voorzitter, tot slot. Succesvol onderdeel van ons Natuurbeleid is natuurlijk het Faunabeleid. Dat vraagt ook om een visie op de lange termijn. We kunnen onze ogen niet sluiten voor de gevolgen die populatiegroei van bepaalde diersoorten, zoals marters en dassen, teweeg kunnen brengen. Het CDA ziet dat het succes van het Natuurbeleid onlosmakelijk leidt tot nieuwe maatregelen, waarbij het geen kwestie meer is van beschermen, maar van beheren. Alleen dan houden wij natuur waar wij en ook de

generaties na ons van kunnen blijven genieten. Hoe ziet het college dit en welke maatregelen wil het college nemen?

Het CDA heeft enige tijd geleden haar zorgen uitgesproken over het overdragen van Afrikaanse varkenspest door wilde zwijnen en is benieuwd hoe het gesprek dat de portefeuillehouder met minister Schouten heeft gehad is verlopen. Wat zijn de eerste ervaringen met de bewegingsjacht? Denkt het college dat met de mogelijke maatregelen die nu worden genomen, de Afrikaanse varkenspest buiten de deur kan worden gehouden? Voorzitter, tot zover in 1^e termijn.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Werrij voor deze bijdrage. Het woord is aan de heer Housmans van de PVV-fractie.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, de Begroting 2019 is structureel sluitend, maar vooral beleidsarm. De financiële positie van de Provincie is met ruim € 1 miljard in kas bijzonder goed. De PVV heeft echter altijd vastgehouden aan de ondergrens van € 1,1 miljard en is dus gematigd tevreden over het feit dat die immunisatiereserve in deze periode gegroeid is, weliswaar van € 900 miljoen naar weer ruim € 1 miljard. Nog even doorploeteren en dan halen we die € 1,1 miljard weer.

Voorzitter, het nieuwe beleid in deze begroting heeft met name te maken met onze inspanningen om de Einstein Telescoop naar ons mooie Limburg te halen. Dat is ook tevens de wens van de PVV, we kunnen dan ook instemmen met de € 4 miljoen die voor die Einstein Telescoop is gereserveerd, maar de PVV heeft wel een kanttekening hierbij. Als wij lezen dat de Einstein Telescoop een groter effect zal hebben dan enkel en alleen in Limburg, maar dat ook onze buurlanden hier voordeel van hebben en dat wij dan in het verdere traject kijken met dit college of we die lusten ook kunnen delen in de vorm van lasten. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat wij alle lasten dragen en onze buurlanden de lusten hebben. Dus we vragen dit college of het in dat opzicht voor het bid in ieder geval kan vragen om de onvoorwaardelijke steun van onze buurlanden voor die vestiging van die Einstein Telescoop in het Limburgse heuvelland en voor het meedragen van een stukje van de lasten.

Voorzitter, in de media horen en lezen wij bijna dagelijks over de gigantische financiële problemen in veel Limburgse gemeenten zoals in Sittard-Geleen, Venlo, Weert et cetera en wij zien dat er door veel van deze gemeenten bezuinigd wordt op met name gemeenschappelijke regelingen, bovenregionale functies, gemeenteoverschrijdende activiteiten en ga zo maar door. Denk bijvoorbeeld eens aan de bezuiniging op nationale trainingscentra (NTC's), regionale trainingscentra (RTC's), Sportzone in Sittard-Geleen, de Hippische Zone in Weert en zo zijn er nog veel meer voorbeelden te noemen. Als we die begrotingen van die gemeenten lezen, dan is de gemeenschappelijke deler niet alleen dat er bezuinigingen plaatsvinden op dit soort zaken, maar ook de kanttekeningen in al deze begrotingen dat de Provincie dan maar de ontwikkelingen moet overnemen en dus moet volgens de gemeenten de Provincie ook maar die kosten gaan dragen. De vraag die de PVV daarbij heeft, is in welke mate hiermee de lasten op het bord van de Provincie gelegd worden en welke consequenties dit gaat hebben voor de begroting van de Provincie. Zijn er door het college toezeggingen gedaan aan de gemeenten die bezuinigen op dit soort regelingen en activiteiten? Of voorzitter betekent deze beweging automatisch ook dat de matchende gelden van de Provincie worden stopgezet? Naar de mening van de PVV kan het niet zo zijn dat de problemen van de gemeenten worden afgewenteld op de Provincie en dat wij de lasten van de gemeenten gaan overnemen en daarmee de bezuinigingstaakstellingen van de gemeenten gaan invullen. Wij zijn benieuwd naar de opvatting van Gedeputeerde Staten in dezen. Waar we ook benieuwd naar zijn, is welke effecten het financieel gaat hebben daar waar de Provincie in het bestuursakkoord met Venlo bijvoorbeeld de risico's op de

Vierpaardjes heeft overgenomen. Als we de stukken daar goed bestuderen, dan zien we dat er nogal een risico bestaat op overschrijding gezien de huidige economische situatie.

Voorzitter, Gedeputeerde Staten zetten maximaal in om gelden uit Europa naar Limburg te halen. Dat is op zich een goede zaak want je ziet dat ons saldo groeit en de PVV is benieuwd of dit ook op het vlak van snel internet in het buitengebied is gebeurd. Hebben Gedeputeerde Staten voor de aansluiting van witte adressen in het buitengebied Europese financiering of subsidie aangevraagd? De PVV heeft namelijk begrepen dat er hiervoor een apart potje in Brussel ligt of is Limburg net als andere aanvragers uitgesloten van deze financiering en subsidiëring op basis van het feit dat ons bruto nationaal product per hoofd van de bevolking te hoog zou zijn? De PVV is benieuwd naar de mening van Gedeputeerde Staten over het feit dat inkomenspolitiek en niet problematiek de basis is voor de Europese Unie (EU).

De voorzitter: De heer Rossel voor een interruptie.

De heer Rossel (GroenLinks): Hoor ik de heer Housmans nu zeggen dat Europa goed is want dan kunnen we daar geld vandaan halen?

De heer Housmans (PVV): Mijnheer Rossel, u vraagt naar de bekende weg en uw gehoorapparaat doet het blijkbaar niet, maar even heel simpel mijnheer Rossel, ik zal het u nog een keer uitleggen, dat moet ik blijkbaar iedere vergadering doen. Europa is niet goed, maar het feit dat wij met € 6 miljard de grootste nettobetaler van Europa zijn, wil niet zeggen dat we niet moeten kijken om het merendeel van die € 6 miljard en liefst meer dan die € 6 miljard terug te halen want het hoort uitgegeven te worden in Nederland en niet in Europa aan subsidies waar wij helemaal niets mee hebben. Dus daar waar het gaat over het terughalen van het geld dat wij ten overvloede al betaald hebben aan Europa, vinden we dat een goede zet, maar als u onze mening vraagt over de EU, na een Brexit kan een Nexit wat ons betreft rustig aan de orde komen, dat kan veel sneller.

De voorzitter: Wij gaan verder.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, dan wellicht het inmiddels vast onderdeel van de PVV in de begrotingsbehandeling, de Sociale Agenda. Met het uitreden van de SP uit de coalitie is de Sociale Agenda, inclusief Zorg ondergebracht bij gedeputeerde Teunissen en wellicht kan de huidige portefeuillehouder wat extra licht op de Sociale Agenda geven en wellicht kunnen wij de gedeputeerde een aantal accenten hierin meegeven. De Sociale Agenda heeft, zoals we hebben kunnen lezen met name tot doel om de achterstanden in de gezondheidstoestand van delen of Limburg weg te werken, zo staat het geformuleerd.

In dit kader is de zogenaamde curekant ook een belangrijk onderdeel en de PVV was geschokt om te leren wat daar op dit moment in Limburg in afspeelt. Voorzitter, een voorbeeldje uit de dagelijkse praktijk, ik hoop dat de gedeputeerde goed luistert. Een patiënt die een specialist bezoekt in het Zuyderland ziekenhuis en bijvoorbeeld een MRI-scan nodig heeft, krijgt automatisch een afspraak bij de medische beeldvorming in het Zuyderland. Als die patiënt dan aangeeft dat hij of zij bij een andere instelling de scan wil laten maken omdat de wachttijd dan wordt verkort van 1,5 maand naar slechts een paar werkdagen, dan krijgt de patiënt te horen dat dat niet kan en niet mag. Daar is namelijk een expliciete toestemming voor nodig van het managementteam van het ziekenhuis. Mij brak mijn klomp. Moet u zich eens voorstellen wat dat voor economische schade betekent voor Limburg als hiermee wachttijden worden gehandhaafd en mensen onnodig lang ziek thuis of aan de kant zitten voordat ze die benodigde behandeling kunnen krijgen. Als dit nou een overweging is omdat anders kosten niet

vergoed zouden worden of dat ze exorbitant duurder zouden worden, dan zouden we dit nog enigszins snappen, maar voorzitter, wat schetst de verbazing? Als er gebruik wordt gemaakt van bijvoorbeeld Meditta Medisch Centrum in Echt, dan is niet slechts de wachttijd verkort tot enkele dagen, maar is die scan vooral ook nog eens goedkoper en dat is nog aparter als men zich realiseert dat 1 van de belangrijkste aandeelhouders van Meditta... Wie denkt u dat dat is? Het Zuyderland ziekenhuis dus, snapt u hem nog? Ze hebben dus een direct belang bij het goed functioneren van dat Meditta Medisch Centrum.

Dan een ander voorbeeld. Iemand die met een gescheurde aorta binnen wordt gebracht in het ziekenhuis in Sittard. Die wordt afhankelijk van het weeknummer, even of oneven, of in Sittard geopereerd, of met de ambulance met blauw licht en sirene naar Heerlen verplaatst omdat toevallig het team Vaatchirurgie die week in Heerlen opereert. Voor de PVV is het onbegrijpelijk waarom met patiënten wordt gesleept, terwijl feitelijk een ambulance tot doel heeft om een patiënt zo snel als mogelijk stabiel in het dichtstbijzijnde ziekenhuis te brengen. Ambulances zijn geen snelle taxi's. Datzelfde geldt bijvoorbeeld ook voor zwangere vrouwen met complicaties tijdens de bevalling of die met spoed een keizersnede nodig hebben. Ook met hen wordt onnodig veel gesleept. Dit zijn actuele voorbeelden en u snapt dat we, gelet op de privacy van patiënten, geen details kunnen geven, maar buiten de orde van de vergadering kunnen we u dit rustig onderbouwen.

Voorzitter, dan nog een laatste voorbeeld, het team Cardiologie van 1 van de grote ziekenhuizen in Limburg. Die geeft opdracht aan PricewaterhouseCoopers om te onderzoeken met welke behandeling en op welke manier de grootst mogelijke marge voor de maatschap kan worden gerealiseerd. Nou... Dat heeft dan tot resultaat dat iedereen die met hartklachten daar binnenkomt een CT-thorax krijgt, los van het feit of er überhaupt een oorzaak of noodzaak is. Gewoon omdat dat meer marge oplevert onderaan de streep. Voorzitter, met dit soort voorbeelden snapt de PVV dat de zorgkosten en daarmee de zorgpremies de pan uit rijzen. Het lijkt de PVV dan ook zinnig als de portefeuillehouder, daar waar hij de kans krijgt, dit aan de kaak kan stellen bij die betrokken partijen want op deze manier gaan we niet met de gezondheid van onze Limburgers om.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, laat ik vooropstellen dat ik de zorgen van de heer Housmans over de specialistische ziekenhuiszorg wel kan delen, maar ik zou de heer Housmans wel willen vragen wat hij nou hier in het Limburgs Parlement verwacht met betrekking tot de ziekenhuiszorg want wij hebben daar formeel geen enkele taak of bevoegdheid in. Ik zou de heer Housmans willen vragen: wat is nou eigenlijk het doel van dit deel van zijn betoog?

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, ik herhaal even de laatste alinea, wellicht dat het dan ook voor de heer Rossel duidelijk wordt. Even terug in de tekst voorzitter. Met dit soort voorbeelden snapt de PVV dat de zorgkosten en daarmee de zorgpremies de pan uit rijzen. Dat had u begrepen, had ik begrepen. En het lijkt de PVV dan ook zinnig als de portefeuillehouder, zorg in de portefeuille, de heer Teunissen in dit geval, daar waar hij de kans krijgt, dit aan de kaak stelt bij die betrokken partijen, zodat wij vanuit het Provinciaal Parlement, de Provinciale overheid, aangeven dat dit niet de manier is waarop wij handelen. Dat die formeel misschien geen positie heeft, dat klopt, maar dat laat niet onverlet dat wij daar een signaal kunnen afgeven en als wij in het verleden garantiestellingen hebben gegeven voor een ziekenhuis, dan kun je daar positie innemen. Als wij samenwerken met een ander ziekenhuis op het gebied van Limburg INvesteert in haar Kenniseconomie (LINK), dan kun je daar in het gesprek iets van vinden, dan kun je daarover praten en dan kun je wellicht dat ziekenhuis en die maatschap overhalen tot verbetering, dan kun je wellicht aangeven dat dit niet een praktijk is waarbij

ze op verdere steun van deze Provincie zouden kunnen rekenen bij de andere zaken. Dat zijn zaken die je kunt aangeven, maar dat laat ik graag aan de portefeuillehouder, daar wordt hij voor betaald.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, dat mag de heer Housmans natuurlijk terecht vinden. Ik ben heel benieuwd wat het college hiervan vindt, maar GroenLinks ziet er geen heil in dat we ons daar Provinciaal ook nog mee gaan bemoeien.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, ik concludeer dat GroenLinks dan liever de zorgpremies laat stijgen in plaats van überhaupt iets te proberen. Wij roepen in ieder geval de gedeputeerde op om dit in het gesprek aan te dragen en we hopen dat die voldoende body heeft en voldoende gezond verstand heeft om te kijken of hij daar een oplossing mee kan realiseren.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, de heer Housmans legt me hier woorden in de mond die ik absoluut niet heb uitgesproken.

De voorzitter: Dan de heer Van Caldenberg.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, ik trek een conclusie uit wat gezegd wordt. Dat is iets anders dan woorden in de mond leggen.

De voorzitter: Ja. Eerst even de interruptie van de her Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, is de PVV ook bereid om meer te doen, als het gaat over zorg, dan alleen maar symptoombestrijding, maar om met ons die marktwerking uit de zorg te slopen, zodat we die perverse prikkels en een aantal van die uitwassen die u benoemt, eruit kunnen halen?

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, ik ben heel blij dat de heer Van Caldenberg, nou hoop ik dat ik het een keer goed uitspreek, die vraag stelt. Is dit nou niet precies wat we al 3 jaar lang aan uw voormalig gedeputeerde gevraagd hebben? Wat we 3 jaar lang, ik zei al, dit is een vast onderdeel van onze begrotingsbehandeling en jaarrekening en Voorjaarsnota geworden, en 3 jaar lang binnen de Sociale Agenda hebben we geroepen en waarvan we telkens het antwoord kregen: ja, daar gaan we niet over, daar doen we niks aan. 3 decentralisaties, leuk dat het in mijn portefeuille zit, maar ik heb er geen bevoegdheden en ik doe er niks in. € 32 miljoen zijn geen 32 miljoen redenen om iets te doen. Natuurlijk willen we wat doen, daarom vragen we dit keer op keer. Alleen het feit is, het was iedere keer gericht aan uw voormalig gedeputeerde en aan dovemansoren. Als dat niet was geweest, hadden we 3 jaar geleden een begin kunnen maken met de rectificering van de problemen, met name op het gebied van WMO, jeugdzorg en wellicht ook aan de curekant. Dan hadden we samen stappen kunnen zetten binnen die Sociale Agenda. Helaas is dat verzuimd en we hopen dat dat nu met een nieuwe gedeputeerde gecorrigeerd kan worden.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, de heer Housmans houdt een mooi verhaaltje, maar hij geeft geen antwoord op de vraag die ik gesteld heb. Is de PVV bereid om samen met ons de marktwerking uit de zorg en daarmee de perverse prikkels te slopen? En als dat zo is, dan hoor ik dat graag van hem en dan zijn we een partner. Dat wil ik graag horen.

De voorzitter: De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, volgens mij heeft de collega Agema in de Tweede Kamer er herhaaldelijk op gewezen dat er hier heel veel aan gedaan moet worden en ook met voorstellen gekomen. Het is daar de plaats waar het moet gebeuren. Als dat vanuit dit parlement ondersteund kan worden, natuurlijk willen we bijdragen aan een betere zorg, natuurlijk gaan we kijken hoe we daar dingen in kunnen doen. Daarom ook de oproep hier aan de gedeputeerde om in de gesprekken die hij heeft met die zorgpartners en met die ketenpartners alvast in ieder geval een voorschot op te geven, om daar in ieder geval aan te geven dat dit niet de manieren zijn waarop dingen moeten lopen en wellicht dat dat een begin is, maar laat wel duidelijk stellen, collega Agema in de Tweede Kamer heeft daar volgens mij al heel lang heel veel over geroepen en volgens mij heeft ze daar heel weinig steun voor gehad tot op heden, maar goed voorzitter, dan ga ik denk ik verder met mijn betoog.

De voorzitter: Nee, nee, er komt nog een interruptie van de heer Van Rey. Met uw welnemen trouwens.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja voorzitter, ik ben niet ingehuurd om de heer Housmans van de PVV te steunen of te helpen, maar in het geval van de ziekenhuizen kom ik toch eventjes naar voren omdat ik de Statenbrede motie van de Provincie Flevoland voor ogen heb, die is ondertekend door GroenLinks, die precies vragen wat de heer Housmans zojuist heeft gesteld.

De voorzitter: Dat was geen vraag, maar een mededeling.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, een mooi stuk informatie, wellicht dat we dadelijk even naar die motie kunnen kijken, of we die niet hier ook kunnen invullen. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Dat is goed, dan zal ik aan 1 van de collega's vragen of die hem intussen opzoekt.

De voorzitter: U mag verdergaan.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, wellicht kunnen we nu een stapje zetten op het vlak van jeugdzorg en WMO, daar waar dat eerder, zoals net aangetoond in een kleine interruptie, niet mogelijk was. De PVV is nog altijd voorstander van een kleine faciliterende rol op het vlak van kennisdeling en met betrekking tot de jeugdzorg en WMO in deze Provincie en niet alleen in de jeugdzorg kan de Provincie een facilitator en kennisdeler zijn, maar vooral ook in de WMO. De PVV heeft vanuit het werkveld van de WMO begrepen dat er een hele grote behoefte is aan een vorm van kennisdeling, zeker daar waar het gaat over welke hulpmiddelen de juiste zijn, welke technologische ondersteuning het best passend is et cetera en dat vergt specialistische kennis, zeker ook gezien de ontwikkelingen in hulpmiddelen en technieken en die missen gemeenten helaas vaak. Dus feitelijk een soort kenniscentrum, zowel aan professionele kant als ook aan de menselijke zijde. Dus de zijde van de autonome zorgvrager. Voorzitter, het is bewezen dat sneller de juiste hulpmiddelen krijgen, leidt tot een langere zelfstandigheid, tot een positief effect in de gezondheid van mensen en met name op het vlak van eenzaamheid en mobiliteit en laat dat nou net 1 van de doelstellingen van de Sociale Agenda zijn. En voorzitter, zelfs een aantoonbare afname is er bewezen in het voorkomen van secundaire ziekten zoals bijvoorbeeld hart- en vaatziekten. Voorzitter, dan begrijpt u het herhaalde verzoek van de PVV om in het kader van de Sociale Agenda aandacht te vragen voor het faciliteren van deze kennisdeling en we hopen dat met het overdragen van deze portefeuille die stap eindelijk gezet kan worden.

Voorzitter, dan gaan we over naar het eindelijk beëindigde huwelijk tussen asbest en energie. De PVV is hier vooral benieuwd naar wat er aan aanvragen is afgewezen in de afgelopen jaren en wat er is blijven liggen in de bureaula. Wat wordt er nu concreet hierin nog opgepakt? Wanneer komt het Limburgse Energie en Klimaat Transitie Aanpak (LEKTA)-dossier opnieuw langs en kunnen we dan eindelijk concreet werken aan een constructieve invulling hiervan, want voorzitter, de PVV zou hier graag duidelijk in willen hebben dat er vooral ruimte moet zijn voor technologische ontwikkeling en dat wij als Provincie ons niet moeten vastpinnen op de bestaande technieken, maar het is ook de inzet van de PVV om vooral de bestaande infrastructuur te behouden en die niet enkel domweg te vervangen. Power-to-gas is een mooi voorbeeld van een nieuwe technologie, dat hebben we hier in 2016 al ingebracht. En wat zien we nu? Stedin heeft als test een aantal containers geplaatst met een waterstofproductie-unit bij appartementencomplexen, zodat de gasketels van die appartementencomplexen niet meer gestookt worden met aardgas, maar met uit elektriciteit opgewekt waterstofgas. Even voor de duidelijkheid, de elektriciteit gaat door water heen, je krijgt elektrolyse, waterstofgas aan de ene kant en zuurstofgas aan de ander kant, maar dat weet de portefeuillehouder want die heeft dezelfde opleiding genoten als ik heb gehad volgens mij. Voorzitter, de insteek van LEKTA dient dan ook te zijn om vooral de transitie betaalbaar te houden en dan doelt de PVV met name op de lasten voor onze inwoners.

In het kader van energie is de PVV ook heel blij met de draai van de VVD met betrekking tot kernenergie, dit in navolging van destijds al de visionair Verhagen van het CDA. Wij zien graag hoe de Provinciale VVD dit gaat invullen.

Voorzitter, we zullen de ontwikkelingen in het daadwerkelijk bemeten van overlast in plaats van het werken met papieren werkelijkheden, zoals gedeputeerde Mackus dat voorstelde, met heel veel belangstelling blijven volgen, maar voorzitter, wij vragen ook uitdrukkelijk nogmaals om die meetinstrumenten die bij agrarische bedrijven gebruikt worden ook in te zetten dadelijk als er weer stankoverlast is bij De Heus in Maasbracht want ook dan kan wetenschappelijk worden vastgesteld wat nu daadwerkelijk het probleem is en dan kan er ook worden gehandhaafd.

Voorzitter, dan iets anders. Volgend jaar is het 75 jaar geleden dat Nederland is bevrijd en dat de Tweede Wereldoorlog in Europa is beëindigd. Voor Limburg was die bevrijding overigens ruim een halfjaar eerder en is die nu eigenlijk al 75 jaar geleden. De PVV als Partij Voor de Vrijheid, wil hier wel uitdrukkelijk bij stil blijven staan en vooral aan onze jeugd doorgeven dat vrijheid niet vanzelfsprekend is, maar dat vrijheid een zwaar bevochten goed is. Scholen hebben alleen vaak een logistiek probleem met het vervoer naar herdenkplaatsen en monumenten. In dat kader wil de PVV aandacht vragen aan de portefeuillehouder voor het betrekken van scholen bij dit bijzondere herdenkingsjaar en expliciet vragen om het vervoer naar die herdenkplaatsen en monumenten het volgend jaar te financieren, zodat scholen een bezoek kunnen brengen aan óf een militaire begraafplaats in onze provincie óf een monument of een museum. Zeker daar waar het over 75 jaar herdenken gaat. Als dat met een toezegging kan, is dat heel mooi, zo niet, dan zullen we kijken of we in 2^e termijn hiervoor een motie indienen.

Voorzitter, nog 2 zaken, allereerst het Statenspel. Per motie 655 heeft de PVV dit gestart en wij zien dat dit een heel mooi instrument is voor jongeren om kennis te maken met de parlementaire democratie zoals wij die kennen. Het succes is zelfs zo groot dat zelfs de Tweede Kamer dit heeft overgenomen. Daarom voorzitter, vragen wij om het Statenspel te continueren en om hier meer actief over te communiceren. Wij dienen daartoe een motie in die mede ondertekend is door het CDA, de PvdA en de VVD.

En tot slot voorzitter, het CDA steekt bij monde van Gedeputeerde Koopmans, trouwens gefeliciteerd met uw lijsttrekkerschap, een uitgestoken hand uit naar andere partijen en dat doet hij middels een aantal voorstellen die wij in de media hebben kunnen lezen. Voorzitter, de PVV neemt die uitgestoken hand graag aan. Dat bindend referendum is al lang een wens van de PVV en voorzitter, dat kunnen we gewoon hier en nu concretiseren, dat kunnen we gewoon nu regelen. Dat doen we graag. Daartoe dienen we dan ook een motie in die als strekking heeft om met een Statenbrede afvaardiging te kijken naar de kaders die nodig zijn voor zo'n bindend referendum en dat in de eerstvolgende Statenvergadering ter besluitvorming aan te bieden.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ik wilde even wachten tot het einde van het hele betoog van de heer Housmans. Ik weet niet of hij op zijn einde is.

De voorzitter: Dat is hij nog niet, hij heeft nog 2 minuut 26.

De heer Rossel (GroenLinks): Oké, maar ik zie hem ja knikken. Voorzitter, ik wil ter interruptie zowel de heer Housmans als de heer Van Rey uit de droom helpen wat betreft die Flevolandse motie want het gaat over de continuïteit van de ziekenhuiszorg in het kader van het faillissement van de IJsselmeerziekenhuizen en daar is natuurlijk een hele regio door heeft daar impact. Dus ik zie vooralsnog nog altijd geen taak weggelegd voor deze Provincie.

De voorzitter: Dank u wel. We gaan verder met... Ik had hem even stilgezet.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, ik ben net door de heer Van Rey gewezen op die motie, ik kende hem niet, de eerlijkheid gebiedt dat te zeggen. Dus ik ga hem zo even bestuderen, wat daar daadwerkelijk in staat en als daar handvatten in zitten, zullen we daar zeker gebruik van maken, maar goed voorzitter, laten we wel concluderen dat zorg, zeker aan de curekant, een belangrijk goed is en dat we daar meer aandacht aan mogen besteden. Tot zover in de 1^e termijn voorzitter.

De voorzitter: Dan was er toch een opmerking aan het einde, goed zo. Dan gaan wij verder met de 4^e bijdrage en die bijdrage is van de heer Nijskens van de VVD-fractie

De heer Nijskens (VVD): Dank u wel voorzitter. We hebben onze bijdrage de titel gegeven 'In het juiste perspectief'. Dat is natuurlijk onze opvatting en we hopen natuurlijk dat de andere partijen in ieder geval het merendeel van de onderdelen gaat delen. Perspectief is niet alleen van groot belang bij mijn eigen hobby, de fotografie, maar het is ook van belang in het dagelijks leven van de mens en wij zien 4 grote problemen op dit moment en problemen die wij als uitdagingen willen oppakken, uitdagingen op het gebied van de woningmarkt, de arbeidsmarkt, de beschikbaarheid van bedrijventerreinen en de infrastructuur in de volle breedte.

Perspectief op de woningmarkt. Wij willen dat aanpakken in samenhang. Huizen zijn te duur, door een opgelegde schaarste kan de markt haar werk niet doen, huizenbezitters leunen achterover en starters staan aan de kant. Daarvoor dienen wij de motie in, laat de markt zijn werk doen. De afgelopen vrijdag gepresenteerde voortgangsrapportage sterkt ons in ons geloof dat gemeenten en Provincie er samen uit kunnen komen, er samen uit moeten komen. Wij willen een onderzoek naar het marktfalen en waar nodig moet er een marktmeester ingezet worden. Wij willen de starter perspectief op een woning bieden, dat kan direct via een starterswoning of beter nog via een seniorenwoning die de doorstroming op gang en de senior in zijn dorp houdt.

Dan hebben we het perspectief op de arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt kent weer een hele andere dynamiek, de banen van de toekomst bestaan nog niet eens en automatisering gaat routinematige werkzaamheden nog nadrukkelijker bij de mensen weghalen. Sommige studies spreken zelfs van het verlies van 20% van het aantal banen van nu. De nieuwe banen die er voor in de plaats komen, vragen vooral ook om andere, maar ook nieuwe competenties in plaats van om de kennis. De werkende in het middensegment moet doorgroeien naar die nieuwe competenties, naar die nieuwe banen, hij of zij moet plaatsmaken voor het lagere segment, dat weer plaatsmaakt voor de mensen die nu inactief zijn om welke reden dan ook. Het huidige systeem maakt van de onderklasse een draaideurmedewerker die via WW en bijstand als Participatiewetwerker terugkeert. Dat kan niet de bedoeling zijn. Wij zien met name hier een rol voor de Provincie, investeer in de stap voor het middensegment en de stap voor het lagere segment en zorg daarmee dat de werkende perspectief houdt op werk. Deelt u onze visie in dezen? Het was het VVD-amendement dat € 5 miljoen vrijmaakte voor de arbeidsmarkt en welke resultaten kunt u ons mededelen? Welk perspectief heeft de Provincie geboden met deze € 5 miljoen? Vervolgens kan de gemeente haar taken van de participatie verantwoord vervullen en perspectief bieden aan de mensen die nog niet meedoen, het liefst naar betaald werk en anders naar alle andere vormen van participatie.

Dan komen we bij het perspectief op bedrijventerreinen. Bij werk horen natuurlijk bedrijfslocaties en ook hier zien wij een stagnerende markt ten gevolge van gecreëerde schaarste, eigenaren van leegstaande bedrijven leunen ook hier achterover. Wij zien een mismatch ontstaan tussen wat de markt vraagt en wat de markt biedt. De voorraad aan direct uitgeefbare bedrijventerreinen krimpt snel en zeker voor specifieke segmenten. Op bestaande bedrijventerreinen is lokaal veel versnipperd gelegen ruimte in gemeentelijke bestemmingsplannen te specifiek bestemd. De VVD wil bedrijven ruimte bieden, het liefst op bestaande bedrijventerreinen die geschikt gemaakt worden voor die bedrijven en voor hun toekomst. Revitalisering en herstructurering in de richting van duurzame bedrijfslocaties dragen immers bij aan een goed vestigingsklimaat. Wat de VVD betreft wordt daarbij ook de provinciegrens niet als grens gezien, maar daar moeten we overheen kijken. Dat kan zowel naar het buitenland als ook naar Brabant toe. Deelt u onze visie in dit beeld?

Vervolgens kom ik bij het perspectief op infrastructuur. Voor de VVD is infrastructuur meer dan alleen onze wegen, vliegveld en spoorlijnen. Het gaat natuurlijk ook om snel internet, onze Kennis-As, ons toeristisch-recreatief netwerk, het culturele netwerk, maar ook het natuurnetwerk. Wij zijn in de afgelopen periode met goede ideeën gekomen, bijvoorbeeld ons initiatiefvoorstel van de Maasplassen, hoeveel investeringen en werkgelegenheid heeft dat eigenlijk opgeleverd? Waar is nog vraag naar? Wat gaat goed en wat gaat minder? Is er werk gemaakt van het terugdringen van bijvoorbeeld de gestapelde financiële bijdragen voor ondernemers en dan bedoel ik bijvoorbeeld LKM (Limburgs Kwaliteitsmenu), Monumentenzorg, voorwaarden voor het verlagen van het waterpeil op het moment dat je investeringen doet in de Maasplassen. Het zijn bijdragen die gestapeld zijn voor ondernemers die vooruit willen, die perspectief zien en niet alleen voor zichzelf, maar die ook perspectief zien voor hun medewerkers en hun klanten. Onze harde infrastructuur moet in stand gehouden worden en toegespitst worden op de vervoersbewegingen van de toekomst. Daarbij willen wij, zoals eerder verwoord, niet kiezen tussen onderhoud en aanleg, een keuze die naar onze mening te zeer wordt beschreven in het amendement dat later vandaag wordt ingediend door, ik meen D66. Wij willen beide. Wij willen de Limburger ook voor zijn mobiliteitsvragen perspectief bieden op het bereiken van zijn bestemming en niet vanuit een file.

Op een hoger abstractieniveau zijn we trots op alles wat op de campussen gebeurt. Het zijn onze Brightlands Campussen, onze Limburgse campussen die klaar zijn voor het vervolg, een nauwere

integrale samenwerking waarbij bijvoorbeeld de kennis van data uit Heerlen in de scanners van Maastricht wordt ingezet, waar Maastricht de gezonde kennis in de Greenport van Venlo laat bloeien en waar de chemie van Geleen voor verbindingen voor alle 4 zorgt. Alles met verantwoordelijkheid en alles voor het werkveld met aandeelhouderschap voor de Limburger, zeggenschap, verantwoordelijkheid en rekenen, kortom een breed perspectief. Tot slot komen alle lijnen bij elkaar in een breed perspectief, de Limburger die woont, die werkt, die beweegt en die geniet. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Nijskens voor deze bijdrage. Het woord is aan de heer Rossel van de fractie van GroenLinks.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, dank u wel. In een groen, groen, groen, groen, knollen-, knollenland, daar zaten twee haasjes heel parmant. Zo ging het kinderliedje van vroeger, maar het groen wordt steeds verdorder of juist natter en de haasjes moeten uitkijken voor de oprukkende wolf of andere diersoorten die we lange tijd niet in het Limburgse land hebben gezien. Dit is typerend voor het veranderende klimaat. Mens en natuur hebben daar immers de gevolgen van. Een zeer brede wereldwijde coalitie, inclusief Nederland, heeft zich gecommitteerd aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs van 2015. Het Interprovinciaal Overleg (IPO) heeft dit niet voor niets onlangs tot 1 van de kerntaken van de 12 provincies verheven, net zoals alle andere bestuurslagen dit tot hun topprioriteit rekenen, maar in Den Haag gaat het weer eens stroperig en moeizaam. Er komt een Klimaatwet op initiatief van onze Jessias, maar de voorbereiding met de overige indienende partijen, inclusief de coalitiepartijen, verloopt moeizaam. Zo ook is het Klimaatakkoord weer eens qua tijdsplanning opgeschoven. Op Provinciaal niveau mogen de zeilen wat GroenLinks betreft stevig worden bijgezet. Al vóór de verkiezingen voor de Tweede Kamer van maart 2017 hebben de decentrale overheden gezamenlijk een Investeringsagenda gepresenteerd wat betreft duurzame energie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Volgens GroenLinks zou de Provincie Limburg al deze Provinciale beleidsmaatregelen ook moeten doorvoeren. Het Initiatiefvoorstel 'Naar een Duurzaam Limburg' van Carla Brugman en mijzelf was hét instrument geweest om de aanzet naar beleid en uitvoering te maken of de moties inzake circulaire economie. Wat wil het college hier nu concreet mee gaan doen en hoe staan de andere partijen in dit parlement tegenover de maatregelen die de decentrale overheden ruim 1,5 jaar geleden hebben verkondigd?

Qua duurzame energie hebben wij net een anticlimax achter de rug. Immers gaan we qua windenergie voorlopig de landelijke doelstelling halen, maar van een fatsoenlijk beleidskader is nog geheel geen sprake. Onderschrijven we hier met een grote meerderheid de doelen en de noodzaak deze te realiseren? Ja? Dan stellen we deze vast en maken met elkaar fatsoenlijk beleid om deze te behalen en voeren dit vervolgens doelmatig uit. En uiteraard kun je de discussie hebben over de weg ernaartoe en of de rit wel goed verloopt, maar zoals gezegd, de doelen liggen niet eens in beleid verankerd, laat staan de weg ernaartoe of de uitvoering ervan.

GroenLinks is in 1989 niet voor niets ontstaan om een duurzaam en sociaal Nederland na te streven. Wij hebben er ons de afgelopen 30 jaar ook continu voor ingezet en dat ging jaren geleden nog veel moeizamer dan nu, maar het gaat nu nog steeds te moeizaam. The time is now. Gedeputeerde Eric Geurts heeft hierover in zijn PvdA-partijfilmpje van afgelopen week dan ook 100% gelijk. Samen met GroenLinks moet er een nieuwe, brede Provinciale klimaatcoalitie komen. Deze coalitie moet verder kijken en reiken dan enkel de 4 jaren tussen de verkiezingen voor Provinciale Staten. Klimaat gaat voor alle overheden immers het allerbelangrijkste onderwerp zijn de komende jaren dat ook heel veel invloed heeft op alle overige beleid en taken die zij hebben.

Voorzitter, ik stelde al aan het begin van mijn betoog dat mens en natuur de invloed ondervinden van het veranderende klimaat. Met name qua natuur heeft deze Provincie deze Statenperiode niet gedaan wat landelijk in IPO-verband qua inspanningsverplichting was afgesproken. Het gaat hier dan om natuurrealisatie. Geen enkele euro extra is hieraan besteed. We hebben ongeveer de helft gedaan van wat de inspanningsverplichting ons voorschreef. Enkel met reguliere bestaande middelen voor natuur. Dat terwijl wij wel kunnen vaststellen dat de natuur ook zijn impact heeft van het klimaat en de mens en natuur in harmonie met elkaar verbonden zijn. De motie 'A bee or not a bee' van Carla Brugman of de motie 'De redding van het insect' van mezelf zijn opnieuw exemplarisch voor welke lotsbepaling wij allemaal ondergaan als we niet inzetten op klimaat én natuur. Immers is de mens voor de voedselvoorziening geheel afhankelijk van de natuur. De voedselketen in de natuur is al zodanig aangetast dat wetenschappers al tijden groot alarm slaan en waarschuwen voor onomkeerbare schade. Waar blijft bijvoorbeeld het Deltaplan Biodiversiteit waarvan gedeputeerde Mackus ons eerder informeerde dat dit in september dit jaar gereed zou zijn en moet er niet meer onderzoek worden gestimuleerd naar de breedte en diepte van deze problematiek? Wat is het college bereid hier extra in te doen?

Voorzitter, voor GroenLinks is het eveneens van belang dat we ons realiseren dat alles met alles verbonden is. Ook wat klimaat, duurzaamheid, natuur en dergelijke betreft. Dit houdt niet op bij onze landsgrens. Onze zuider- en oosterburen kunnen last hebben van ons en vice versa. Denk aan het plaatsen van windmolens langs de grens, vervuiling van de Maas voordat deze Nederland binnenstroomt, gammele kerncentrales waarvan wij in het fall-outgebied liggen, herrie veroorzakende AWACS-toestellen en inwoners die helemaal wanhopig worden van vliegverkeer dat van en naar Luik-Bierset gaat of van en naar MAA, maar we hebben het ook al gehad over mogelijke heropening van zinkmijnen. Wij roepen zowel het college als Provinciale Staten op om hier een speerpunt van te maken in de grensoverschrijdende samenwerking en bespreking van dit soort onderwerpen regulier op de agenda's te plaatsen. Maak dit structureel tot gespreksonderwerp. Dat kan in de Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Euregio Maas-Rijn of in de Euregio Rijn-Maas-Noord, maar mogelijk ook in andere verbanden. Is het college hiertoe bereid en wat vinden de collega's in dit parlement hiervan?

Voorzitter, ik noemde zojuist al even het speeldingetje dat we een luchthaven van nationaal belang noemen, MAA. Al bijna € 50 miljoen is er de afgelopen paar jaar, sinds 2014, verslonden door dit geldverkwistende project, maar veel erger nog, we zijn met ons allen niet eens bewust en fatsoenlijk bezig welke klimaatschade vliegen aanricht. Ja, als GroenLinks zijn we eindelijk een beetje meer tevreden dat er een meetnet voor geluidsmetingen komt en we zijn ook oprecht tevreden met de initiatieven die het college ontplooit om de grondgebonden activiteiten CO₂-neutraal te krijgen, maar de echte bron van de grootste klimaatvervuiling zit natuurlijk gekoppeld aan de vliegtuigen zelf, zeg maar de luchtgebonden activiteiten. Wanneer gaan we daar internationaal, landelijk dan wel Provinciaal eens serieus het gesprek over aan? Op dit dossier lijkt opnieuw alleen het economisch belang te prevaleren en de schade voor mens, natuur en klimaat ver ondergeschikt te zijn. Het moge genoegzaam bekend zijn dat GroenLinks als 1 van de zeer weinige partijen in dit parlement liever een andere route had bewandeld met deze luchthaven en voor die € 50 miljoen had je het werkgelegenheidseffect ook wel op een andere, duurzamere manier kunnen compenseren. Het laatste argument, de modaliteit luchtvaart voor de bereikbaarheid van Limburg, is uiteraard een lachertje als je ziet hoeveel luchthavens, en zelfs veel beter geoutilleerde luchthavens, er binnen 1 uur tot 1,5 uur reistijd van MAA liggen en dan nog maar te bedenken hoeveel tientallen miljoenen euro's deze Provincie er de komende jaren nog wil in pompen. Alleen al het rehabiliteren van de start- en landingsbaan, simpelweg het vernieuwen ervan, staat in de boeken voor 2020 voor circa € 25 miljoen.

Kunnen we dat geld niet veel doelmatiger besteden door het te investeren in OV, desnoods in asfalt voor wegverkeer?

Voorzitter, gekoppeld aan de discussie over MAA kun je ook de titel 'Limburg logistieke hotspot' ter discussie stellen. De distributiecentra (DC's), die als blokkendozen massaal en kolossaal uit de grond schieten, veroorzaken veel meer extra aan- en afvoerend verkeer wat opnieuw leidt tot verdere congestie van de Limburgse infrastructuur en ja, projectgewijs doet de Provincie hier het een en ander in, maar volgens GroenLinks is het tempo van de verkeersmaatregelen veel te langzaam als je dit vergelijkt met het tempo waarin die DC's zich ontpoppen. En zijn die DC's eigenlijk wel een goed speerpunt van beleid? Is dit nu wel wat wij met ons allen in Limburg echt willen? Nog meer willen? Laat mij uitspreken dat GroenLinks de huidige ontwikkelingen niet ongedaan wil maken, maar wel nieuwe toekomstige ontwikkelingen kritisch tegen het licht wil houden.

Dit houdt ook verband met de steeds krappere wordende arbeidsmarkt en het divers houden van vraag en aanbod. Limburg heeft een ongekend lage werkloosheid momenteel die stevig onder het landelijk gemiddelde ligt. Veel arbeidskrachten moeten al van buiten de provincie en zelfs van buiten Nederland gehaald worden. Wat kan de Sociale Agenda Limburg 2025 nog doen om de match tussen vraag en aanbod verder te optimaliseren, zodat de werkloosheidscijfers verder kunnen afnemen en bij aanhoudende vraag naar arbeidskrachten deze gewoon uit Limburg geput kunnen worden?

Voorzitter, dit stelt ons sowieso tot een veel wezenlijkere vraag hoe het met de Sociale Agenda Limburg 2025 staat na 20 maart a.s. Immers hebben we met elkaar een strategisch doel afgesproken, maar waren de middelen incidenteel voor deze periode. GroenLinks wil zich alvast uitspreken om de Sociale Agenda in haar doelstelling voort te zetten in de volgende Statenperiode en hier ook opnieuw de benodigde financiële middelen voor vrij te maken. Wel zullen we met elkaar sterk moeten kijken naar de integraliteit van beleidskaders en financiële middelen om ook integraal naar het strategische doel te kunnen sturen en controleren. Dat is voor GroenLinks nu nog onvoldoende geregeld. Daar hebben we deze Statenperiode al vaker op gewezen en zullen wij tijdens het debat over de maatschappelijke organisaties nader bij stilstaan.

Voorzitter, ik ga afronden. GroenLinks heeft nog altijd ontzettend veel zin in de toekomst. Wij kijken vol verlangen en verwachting uit naar 20 maart 2019. En ik behoud me hier ook het recht voor om in de 2^e termijn nog terug te komen met 2 aangehouden moties, De redding van het insect, de aangehouden motie Intensivering middelen Uitvoeringsprogramma Fiets en mogelijk met een nieuwe motie Avantislijn te komen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Rossel, dat stellen we zeer op prijs. De volgende spreker is de heer Vaessen van D66. Die staat al klaar. Het woord is aan de heer Vaessen.

De heer Vaessen (D66): Dank u wel voorzitter. D66 ziet dat er ook voor 2019 weer een verstandige begroting voorligt. D66 staat voor verstandig investeren, we gaan niet oppotten, maar we gaan ons geld ook niet weggeven. We gaan het wel verstandig investeren om Limburg sterker te maken. Dat heeft de coalitie dan ook de hele Statenperiode volgehouden en gelukkig gaan we daar nu niet, op weg naar verkiezingen, ineens van afwijken. We zien werk in uitvoering met hier en daar een tandje erbij. Er is straks ook ruimte voor een nieuwe coalitie om een eigen focus aan te brengen voor de nieuwe Statenperiode en te bekijken waar de Provincie haar investeringen kan versterken en waar het misschien ook met minder Provinciale inzet zou kunnen.

D66 ziet dat de begroting aan innovatie volop ruimte biedt, de doorontwikkeling van de Brightlands Campussen is hier een goed voorbeeld van. De studentenaantallen en de aantallen banen blijven toenemen. Bij de Commissiebehandeling van de voortgangsrapportages over de campussen hebben we steeds aandacht gevraagd voor het aanhaken van het mbo en het MKB bij de campusontwikkeling. Ook daar blijven we werk van maken. De gedeputeerde deed bij de 5^e voortgangsrapportage Brightlands Chemelot Campus de toezegging om te bekijken of voortaan de studentenaantallen op de campus ook kunnen worden uitgesplitst voor mbo, hbo en wo. We verwachten dat antwoord bij de 6^e voortgangsrapportage eind november, maar misschien kan de gedeputeerde nu al wat zeggen over de vorderingen van die toezegging.

Dan de luchthaven. Met de luchthaven gaat het economisch inmiddels weer meer voor de wind, wat D66 betreft is dat positief. Wel vragen we nadrukkelijk aandacht voor de omgeving. Met het weren van de Antonovtoestellen heeft de luchthaven in elk geval een goede stap gezet in het beperken van de overlast. Het blijft wel aandacht vragen. D66 vindt dat we bij de overlast ook bereid moeten zijn de ernst ervan te meten en met mensen aan oplossingen te werken. Wat ons betreft zijn bovenwettelijke maatregelen ook bespreekbaar wanneer die op het pad van de Provincie liggen. Vraag aan de gedeputeerde of dat ook voor hem een bespreekbare koers is.

Innovatie in de digitale samenleving staat niet stil. De Provincie voert een verkenning uit op 6 thema's om per thema te bekijken wat er op ons afkomt en welke kansen er liggen in Limburg. Hoe komen we als Limburg voorop te lopen? In elk geval zijn er al goede stappen gezet om de infrastructuur van snel internet sterk te verbeteren en er zijn nog nieuwe stappen aangekondigd. Wat D66 betreft worden creatieve oplossingen in het buitengebied aan de grens, zoals bij Schinveld, benut en ondersteund door de Provincie. D66 is erg benieuwd naar de resultaten van de verkenning in februari en als er al een soort sneak preview vanaf zou kunnen in een paar zinnen van de gedeputeerde, dan horen we die graag.

Er kwam deze week goed nieuws uit Den Haag op het gebied van innovatie. De Kamer steunde unaniem een motie van Paul van Meenen die de regering verzoekt een bijdrage toe te kennen aan de realisatie van het Einstein Telescoop Field Lab en de voorbereidingen met de buurlanden te regisseren. Heel goed nieuws dat de Tweede Kamer deze fantastische kans voor Limburg in de Euregio niet wil laten schieten. Uiteraard gaan wij ervan uit dat het college hier samen met alle partners ook stevig op blijft inzetten.

Investeren in bereikbaarheid is van groot belang, wat D66 betreft is er met de nieuwe Mobiliteitsvisie een verstandige koers gekozen. De keuze voor de oplossing 'asfalt' is geen automatisme, maar de oplossing blijft wel onderdeel van de gereedschapskist van de Provincie. D66 geeft daarbij de voorkeur aan oplossingen op het gebied van smart mobility, digitalisering biedt ook hier kansen, en aan schone modaliteiten zoals de fiets of het spoor. In tabel 3.2 op bladzijde 114 in de begroting zien we wat onze normale uitgaven zijn en wat niet. Zo zien we dat er voor wegen, voor autoverkeer, 10-tallen miljoenen in de meerjarenraming zijn gepland. Voor de fiets: niets. D66 had het niet zo erg gevonden als fietsroutes voor de lange afstand na de successen van deze Statenperiode net zo gewoon zouden zijn geworden als Provinciale wegen voor autoverkeer. Zover zijn we jammer genoeg nog niet. Dan wordt de fiets maar weer afhankelijk van nieuwe coalitie-onderhandelingen.

Voor onderhoud zet D66 het liefst structureel geld opzij om civieltechnische kunstwerken veilig in stand te kunnen houden. Zo komen we niet voor moeilijke besluiten wanneer er grote vervangingsinvesteringen nodig zijn. We zijn nu niet echt slecht bezig met onze kunstwerken, alleen wat ons betreft niet structureel genoeg. De ramp in Genua afgelopen augustus onderstreept waarom

het zo belangrijk is. Te belangrijk om afhankelijk te worden van politieke prioriteiten. Daarom een amendement om de tekst in de begroting iets scherper te formuleren. We geven onderhoud prioriteit en we willen als Staten jaarlijks geïnformeerd worden over de toestand van de kunstwerken. D66 hoort dan graag wat de financiële implicaties daarvan zijn en we willen graag dat daarbij op lange termijn de benodigde middelen in beeld worden gebracht. Collega Van Wageningen diende vragen in over het bevorderen van de circulaire economie bij infrastructurele werken omdat niet alleen onderhoud van onze infrastructuur voor D66 belangrijk is, ook het zo duurzaam mogelijk uitvoeren van onze werken is voor ons van groot belang.

Als we kijken naar het beleid voor de verduurzaming van de energiehuishouding, dan is dat 1 van de zaken waar wat ons betreft nu al een tandje bij mag en waar de ambities hoog zijn en waar we niet afwachten wat andere overheden doen, maar aan onze eigen Limburgse ambities gaan werken. Tot de successen van de afgelopen jaren behoren in elk geval het LEF, inclusief de deelname van de Europese Investeringsbank, waardoor de financiering van CO₂-besparing en reductie in Limburg beter geregeld is dan elders. Duurzame initiatieven komen ook in de praktijk beter van de grond. Ook de regeling Duurzaam Thuis beschouwt D66 als een succes, zoals ook het Limburgs Energie Akkoord dat met de grotere bedrijven werd gesloten. Er is nieuw beleid aangekondigd voor de energietransitie. LEKTA hebben we sonderend voorbij zien komen. Kan de gedeputeerde aangeven hoe het staat met die LEKTA? Vorige maand stelde ik namens D66 vragen naar een nulmeting voor de voortgang van LEKTA. Mogelijk blijkt dat er nog initiatieven voor duurzame energieopwekking op de plank liggen of kunnen er nog initiatieven opnieuw tegen het licht gehouden worden die onze ambities voor duurzame energieopwekking dichterbij brengen. D66 vraagt ook aandacht voor motie 2386 en andere duurzaamheidsmoties die de Staten hebben aangenomen. Kan het college toezeggen de uitvoering hiervan nog deze periode op te pakken? Specifiek vraagt D66 daarbij aandacht voor de oproep uit de motie de kosten van de energietransitie eerlijk te verdelen. Het moet niet je geluk worden als je de laatste restjes Gronings aardgas verbrandt en het mag ook niet je pech worden als jouw woningstichting als een van de eersten een warmtepomp installeert. Enexis kan daarvoor zorgen en des te beter als niet alleen de elektriciteits- en gasnetwerken, maar ook de warmtenetwerken door ons nutsbedrijf zouden worden verzorgd. D66 vraagt dringend om daar nu naar te handelen. Kunt u dat toezeggen?

Ook de Limburgse landbouw verduurzaamt. D66 ziet dat er belangrijke stappen worden gezet in de vermindering van de overlast en vergroting van de duurzaamheid, maar we zijn er nog niet. In de Tweede Kamer heeft D66-Kamerlid De Groot zich sterk gemaakt voor kringlooplandbouw, dat is de toekomst voor elke boer. Ook het kabinet heeft bij monde van minister Schouten deze visie uitgedragen, een belangrijke stap naar een nieuwe balans tussen landbouw en natuur in Nederland. D66 is blij dat de minister deze visie omarmt en tot beleid wil brengen. We vertrouwen op de kracht van de partijen om die visie werkelijkheid te laten worden en we zien hier bij uitstek een rol voor de Provincie. Zeker in Limburg waar veel krachtige boeren met hoogwaardige producten en sterke streekproducten actief zijn. In de Commissie RLN is al aan gedeputeerde Mackus gevraagd of en hoe hij de visie van minister Schouten samen met de sector op gaat pakken. Misschien kan de gedeputeerde daar straks al wat over zeggen.

D66 wil graag aandacht vragen voor de aanpak van drugscriminaliteit en het achterlaten van asbest en andere troep in de natuur. We wachten nog op een voorstel voor de uitvoering van de motie 'Een dumper is een stumper', welke motie met algemene stemmen werd aangenomen. Kan de gedeputeerde al aangeven welke initiatieven al zijn genomen om tot uitvoering te komen?

En dan, afrondend voorzitter. D66 staat voor een Limburg waar je wilt wonen, werken en leven, nu en in de toekomst. Om iedereen die in Limburg wil wonen ook de kans te geven op een geschikte woning, moet de woningmarkt in beweging komen. In De Limburger van deze week en bij de stukken van de volgende RLN-vergadering zagen we dat de gedeputeerde dat ook wil gaan doen, samen met de regio's beweging brengen in die woningmarkt, met name op het gebied van starterswoningen en woningen voor senioren. Kan de gedeputeerde schetsen welke aanpak hij hierbij voor ogen heeft?

Om in de toekomst in Limburg op de Euregionale arbeidsmarkt mee te kunnen doen, is onderwijs dat ruimte biedt voor talentontwikkeling en dat aansluit op de Euregionale arbeidsmarkt van groot belang. Alle Limburgse kinderen moeten gelijke kansen hebben om hun talenten te ontplooiën. Wat D66 betreft blijft de Provincie initiatieven uit de sector stimuleren en ondersteunen. Daarbij hebben we het ook geregeld over Euregionaal onderwijs in het algemeen en buurtaalonderwijs in het bijzonder. Daar ben ik in de 1^e begrotingsbehandeling van deze Statenperiode ook mee begonnen, een motie Verankering buurtaalonderwijs in Limburg. Alle betrokkenen, het onderwijs voorop met de expertgroep Buurtalen in de cockpit, en met ondersteuning van de gedeputeerde en de ambassadeur Euregionaal onderwijs zijn volop aan de slag gegaan. Dat heeft al tot mooie resultaten geleid. Daarom denkt D66 dat het tijd is voor een volgende stap en dienen we ook in de laatste begrotingsbehandeling van deze Statenperiode weer een motie in met betrekking tot Euregionaal onderwijs. Ditmaal met de focus op de buurtaal Duits in het vmbo en de bijbehorende aansluiting naar het mbo. Er wordt veel gesproken over tweetalig onderwijs Duits. Dat is uiteraard maar 1 variant op didactiek voor moderne vreemde talen, maar toch wil D66 dat de behoefte in het onderwijsveld aan tweetalig onderwijs Duits en de mogelijke kansen en belemmeringen eens een keer goed in beeld worden gebracht en dan kan het onderwijs in de vorm van de expertgroep dat het beste zelf doen. Als we daar deze periode nog mee starten, hebben we wellicht al vóór de 1^e begrotingsbehandeling van de volgende periode een goede aanleiding om een vervolgstap te ondersteunen met Provinciale inzet. Tot zover.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Vaessen en de motie zien wij komen. De volgende spreker is mevrouw Plusquin van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, 1 ding is duidelijk, dit college maakt duidelijke financiële keuzes. Een keuze voor volstrekt minimalisme wat betreft natuur en landschap tegenover royale steun voor de bedrijfstak van de gangbare landbouw. Andere bedrijfstakken zouden hun vingers aflikken als ze zo ruim gesubsidieerd worden voor verdienmodellen. Laten wij nou altijd gedacht hebben dat ondernemers zelf kunnen bedenken hoe ze hun geld willen verdienen, maar de landbouw heeft bij dit college kennelijk een streepje voor. Bij zo'n onbekommerde steun aan de ene kant hoort dat je ook aan de andere kant verantwoordelijkheid neemt voor de schaduwzijden van de bedrijfstak, zoals de gezondheidseffecten. Ik kom daarop terug, wij doen daar een concreet voorstel voor.

Veel bekaaid komen natuur en landschap eraf. Voor de verwervingsopgave worden compensatiehectares uit andere projecten vrolijk meegeteld. Platteland in Ontwikkeling (PiO)-projecten komen niet van de grond, de regeling voor het realiseren van de nieuwe natuur is dichtgezet. Voor continuering van lopende beheersovereenkomsten is er onvoldoende financiering. De milieufederaties en de TBO's wijzen hier in hun mail van 9 oktober jl. op. Wij vinden dit zorgwekkend, we hebben er ook technische vragen over gesteld, maar een volledig overzicht is er nog niet. Hoe staat het Natuurbeleid er financieel voor, wat is er nodig om vanaf 2020 die lopende beheersovereenkomsten te continueren? Wat voor de resterende verwervings- en inrichtingsopgave, uitgesplitst naar de verschillende categorieën natuur? Kan Gedeputeerde Staten die informatie leveren? Graag een toezegging van de gedeputeerde.

Bij deze stand van zaken is het wel het minste dat je voor de bescherming van de soorten je verplichtingen nakomt en je verantwoordelijkheid neemt voor de vele unieke, wettelijk beschermde soorten die Limburg rijk is en die voor hun overleven afhankelijk zijn van de Limburgse gebieden waar ze voorkomen en de ecologische condities daar, zoals de muurhagedis, het vliegend hert, de zwarte wouw die voor 80% in Limburg nog voorkomt en het pimpernelblauwtje, waar wij eerder vragen over stelden omdat die in het gedrang dreigde te komen. Wij dienen daarom een motie in voor actieve soortenbescherming, zodat daar voldoende financiële middelen ter beschikking komen.

Voorzitter, nog een bedrijfstak die een streepje voor heeft bij dit college is de luchtvaart, probleemkind van het Klimaatbeleid, maar dat maakt kennelijk niet uit. Massieve financiële steun...

De voorzitter: Ik wilde even op de punt wachten, maar u ging al door. De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, ik wil toch nog even terug naar die Limburgse soorten. Heel nobel om die te behouden en daar zouden we normaal gesproken ook direct voor zijn, alleen we vragen dan wel om in die motie ook alle maatregelen mee te nemen. Dus bijvoorbeeld ook een kattenbelletje voor de katten die die Limburgse soorten nu op dit moment opeten. Op het moment dat wij geld gaan reserveren voor bescherming en voor het in stand houden, dan zullen wij ook moeten zorgen dat andere dreigementen, bijvoorbeeld door houders van huisdieren, die daar hun dier laten uitgaan of hun katten vrij laten rondlopen, dat die ook meegepakt worden in die motie, zodat je daadwerkelijk ook komt tot die veilige situatie. Halve maatregelen zijn geen maatregelen. Dus bent u bereid om dan ook volledige maatregelen te nemen?

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Voorzitter, ik wil aan de heer Housmans aanbieden om gezamenlijk een voorstel in te dienen voor een TNR-project bij de Provincie Limburg. Dat betekent het invangen, neutraliseren en het weer uitzetten of herplaatsen van zwervkatten en daarmee kun je je verantwoordelijkheid nemen. We vinden het echter niet in deze wettelijke taken passen. Bovendien zouden we dan ook bijvoorbeeld de intensivering van de landbouw moeten aanpakken. Dus dat wordt wat veel, dus we willen het voor dit punt bij deze motie houden, met een toezegging dat we gezamenlijk een voorstel in kunnen dienen om het aantal zwervkatten terug te brengen. Ik zal mijn betoog vervolgen.

De voorzitter: Ja, de heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, we hebben het over de zwervkatten, dat is een klein onderdeel van wat we net benoemd hebben. We hebben het ook gehad over huisdierenbezitters die in die gebieden gaan wandelen, die hun huisdieren daar laten lopen. Dus die zullen dan ook meegenomen moeten worden. Dus wat ons betreft als dan, goed of niet. Of we doen het goed, of we doen het niet. Dat zijn de opties.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): De Partij voor de Dieren is natuurlijk ook tegen het loslaten van dieren in natuurgebieden, maar dat heeft niks met deze wettelijke taken te maken en ik moet eigenlijk zeggen dat ik van een partij als de PVV verwacht dat die ook opkomt voor de specifieke Limburgse soorten. En dan kunnen we daarna...

De voorzitter: Dat is een... Ja, volgens mij komt daar geen vraag over.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, maar juist de PVV komt op voor die Limburgse soorten, maar dan wel in totaliteit en zoals ik net heb aangegeven: halve maatregelen zijn geen maatregelen.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ik kan daarmee concluderen dat wij uw steun krijgen voor een TNR-project voor zwerkatten, daar gaan wij u volgende week over bellen. Ik zal mijn betoog vervolgen.

De voorzitter: Een kattenbelletje. Wij gaan verder. Ik laat de tijd nog heel even stilstaan, maar u mag al doorgaan.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Nog een bedrijfstak die een streepje voor heeft bij dit college is de luchtvaart, het is het probleemkind van het Klimaatbeleid, maar dat maakt kennelijk niet uit. Massieve financiële steun om MAA alleen maar rendabel te maken, als het al lukt, door een baanverlenging, waarvoor de verantwoordelijkheid wat betreft de gevolgen voor leefbaarheid en milieu afgeschoven kan worden op de rijksoverheid omdat de bevoegdheden nu eenmaal zo verdeeld zijn. Steeds meer signalen bereiken ons vanuit omwonenden over de toenemende overlast, over dakpannen die worden afgerukt, de verhalen zijn bekend. Niet alleen omwonenden, boze moeders en bezorgde artsen vormen een groeiend verzet, ook de burgemeester van Eijsden-Margraten deed vorige week een oproep omdat hij niet alleen de overlast van Luik, maar ook de overlast van MAA meer dan zat is. Hoe gemakkelijk is het dan om de mensen in Beek van het Beekse kastje naar de Haagse muur te sturen? Te gemakkelijk wat de Partij voor de Dieren betreft. De Provincie heeft als enig aandeelhouder van de luchthaven, maar ook als lokale overheid meer dan alleen een economische verantwoordelijkheid voor de luchthaven. De Provincie is ook hoeder van en draagt verantwoordelijkheid voor de omgevingsbelangen van omwonenden. Dat is ook een kwestie van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Belangen die alleen tot het recht kunnen komen door bewoners in de gelegenheid te stellen voor hun rechten op te komen in een representatief orgaan, vrij gekozen, met informatie- en adviesrecht, met toezicht op de gebruiksplannen en de handavingsrapportages, en last but not least hinderbeperking en schadecompensatie als taak, kortom, Omgevingsraad MAA en wij dienen vandaag een motie in om die Omgevingsraad tot stand te brengen.

Terug naar een andere verantwoordelijkheid, die voor de gezondheidsbelangen van Limburgers. Bijna een jaar geleden spraken wij in dit huis over een bouwstop voor de geitenhouderij. Sinds die tijd is de noodzaak alleen groter geworden.

De voorzitter: Ja, de heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, ik denk dat ik bij mevrouw Plusquin naar de bekende weg vraag en ik sta natuurlijk onder die motie, maar ik ga er ook van uit dat u dit college samen met mij oproept om te kijken naar welke klimaatschade het in stand houden van deze luchthaven met zich meebrengt.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Uiteraard.

De voorzitter: Wij gaan verder.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ik was gebleven bij onze andere verantwoordelijkheid, die voor de gezondheidsbelangen van Limburgers. Bijna een jaar geleden spraken wij over een bouwstop voor de geitenhouderij. Sinds die tijd is de noodzaak alleen maar groter geworden. Er zijn

nieuwe feiten. Een vervolgonderzoek op het Veehouderij en gezondheid omwonenden (VGO)-onderzoek heeft de eerder getrokken conclusies, met name van een verhoogd risico op longklachten binnen een straal van 2 kilometer rond geitenhouderijen, bevestigd. Na Gelderland en Brabant hebben nu ook Utrecht en Overijssel een bouwstop ingesteld en kunnen handhaven. Het argument van Gedeputeerde Staten dat zo'n bouwstop juridisch niet houdbaar zou zijn, wordt daarmee volstrekt ongeloofwaardig. Nee, het is anders. Er is niet de wil om met zo'n bouwstop de gezondheid van Limburgers net zo goed te beschermen als die van Brabanders, Utrechtenaren, inwoners van Overijssel en Gelderland. Met de bouwstop in al deze provincies wordt de kans steeds groter dat bedrijven hun toevlucht zullen zoeken in Limburg. Een gemeente als Nederweert heeft hierin haar verantwoordelijkheid al genomen door een bouwstop af te kondigen. In Gennep staat dat op stapel, D66 stelde daar kritisch vragen over in Gennep. In Eys werd een streep door de komst van een nieuwe geitenstal gehaald en in Weert is de geitenhouderij ook voor een jaar op slot gezet, gesteund door fracties van D66 en de VVD. Vinden wij als Provincie dat we dat aan gemeenten kunnen overlaten, schuiven wij die verantwoordelijkheid af, terwijl andere Provincies dat niet doen? Laten we gebeuren dat er concentraties gaan ontstaan in gemeenten, die om welke redenen dan ook, niet voor een bouwstop kiezen? Het gaat om de gezondheid van mensen en ook om kwetsbare mensen als kinderen, ouderen, zieken. Voorzitter, in 2^e termijn zal ik de motie nader toelichten. Ik wil nu alvast duidelijk maken dat de motie niet hier en nu al een bouwstop afkondigt. De verantwoordelijkheid wordt bij Gedeputeerde Staten gelaten om daar de juridisch-technische voorbereiding voor te doen.

Tot slot. Recent hebben Gedeputeerde Staten een besluit genomen, waar wij het niet mee eens zijn, om de jacht op wilde zwijnen te intensiveren vanwege de risico's van Afrikaanse varkenspest. We hebben daar in dit huis over gesproken en we willen daar vandaag niet op terugkomen, maar wel de aandacht vragen voor een probleem dat hierbij aan de orde is, namelijk de dubbele kosten waarmee varkenshouders die dieren buiten houden, worden geconfronteerd nu zij dubbele rasters zullen moeten installeren. Het zijn vaak kleinschalige bedrijven, het gaat om zo'n 15 bedrijven in Limburg, en juist deze varkenshouders en hun dieren zullen zwaar getroffen worden. Nu er blijkens antwoorden op onze vragen in het preventiebudget Faunaschade nog geld over is, stellen wij voor deze middelen aan te wenden om deze bedrijven, die voorop gaan in dierenwelzijn, in staat te stellen daarmee door te gaan en we zullen daarover een motie indienen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Plusquin en we hebben zelfs nog 2 minuten over. Dan gaan wij verder met de heer Kuntzelaers van de PvdA. Aansluitend de heer Van Rey van de Volkspartij Limburg.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja voorzitter, dank u wel. Zekerheid, dat was het thema van het betoog van de PvdA of is zelfs en die zekerheid staat meteen onder druk nu ik voor het eerst in deze periode moet spreken voor de heer Van Rey in plaats van daarna. Het is toch een onzekerheid die hier optreedt.

De voorzitter: Ik start nu de tijd.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u. Het laatste begrotingsdebat van deze periode en dat is een vooruitblik naar dat jaar dat er meer gaat veranderen, 2019 toch een transitiejaar en als je naar de toekomst kijkt op een dag als vandaag, dan kijk je in het laatste jaar ook terug, terug op die coalitieperiode. Afgelopen periode is namelijk voor de PvdA ook meer dan beleid, een Statenperiode wordt ook bepaald door personen, door hoe we hier in huis met elkaar omgaan en dat kan heel erg anders zijn dan de periode daarvoor. Denk maar aan Robert Housmans, waarmee we heel prettig hebben samengewerkt in deze periode, zelfs als hij lessen scheikunde gaf via Wikipedia in deze zaal

en ook de samenwerking bijvoorbeeld met andere oppositiepartners zoals GroenLinks was erg prettig als de koningin van de oppositie door het pand struinde met de enthousiaste hofnar er achteraan, dan konden we altijd aangenaam samenwerken en natuurlijk de heer Van Rey die van landelijke berucht naar zeer gewaardeerde buurman is gepromoveerd in deze periode. Dat heeft de PvdA zeer verheugd en dan is het prettig om met elkaar zo te kunnen samenwerken aan zekerheid voor alle Limburgers. De menselijke maat die centraal moet staan en daar hebben we in de afgelopen periode hard aan gewerkt.

1 van de grote ontwikkelingen in deze periode was de OV-concessie, de verandering die we van Veolia naar Arriva zagen ontstaan en waar we hard hebben moeten werken om de kwaliteit intact te houden. Collega Berghorst heeft de hele provincie per bus, per trein en alle vormen van OV doortrokken om te zorgen dat het niveau omhoog ging en de kwaliteit verbeterde en de gedeputeerde luisterde aandachtig, ook als er chauffeurs of vakbonden hier aanwezig waren om die kwaliteit te verbeteren en dat wordt enorm gewaardeerd. En nu sturen we op cijfers. We sturen op verbetering en de afgelopen weken hebben wij vanuit de Vakcentrale CNV-FNV de signalen ontvangen dat de cijfers waarmee wij hier in huis werken, laten we het subtiel zeggen, dat er mee gespeeld wordt om de doelen te behalen door Arriva en dat betekent dus bijvoorbeeld dat, als een bus kapot is, daarmee naar de 1^e halte toe gereden wordt om ervoor te zorgen dat hij niet uitvalt, maar een vertraging van 60 minuten heeft en als we dan weten dat Arriva beloofd wordt als de uitval beperkt is of als vertragingen minder zijn, dan moeten we ons afvragen hoe betrouwbaar die cijfers zijn en wij vragen dan ook aan de gedeputeerde om heel kritisch te kijken naar de manier waarop wij deze cijfers hier in huis beoordelen en daar waar nodig onafhankelijk die cijfers nog een keer te beoordelen of te laten beoordelen. Dus de vraag aan de gedeputeerde: mocht u binnenkort met een rapportage komen, kunt u dan aangeven welke cijfers door wie zijn aangeleverd en op welke manier die zijn getoetst?

Zekerheid, De Provincie heeft ook behoefte aan grote zekerheden, zoals de zekerheid om te kunnen barbecueën. Bijvoorbeeld in Maasbracht, in de buurt van De Heus, daar waar de overlast intens is door de dierfabriek. Die beloofde beterschap, die zei dat ze een goede buurman zou zijn, maar de hoge schoorsteen is nog steeds niet gebouwd en de heer Housmans vroeg er net ook al naar, de e-noses of welk meetsysteem dan ook, kunnen we daar nog deze periode naar uitkijken? En dat is dan een vraag aan het college uiteraard en we kijken vol verwachting uw kant op.

Zekerheden. Zekerheden op het gebied van duurzaamheid en in een blik naar de toekomst toe en toen ik dit noemde in de fractievergadering, dat we duurzaamheid zouden bespreken, zei de gedeputeerde: denk dan ook vooral nog een keer aan Bram Schaminée, die kon altijd zo mooi complimenten geven aan de gedeputeerde Duurzaamheid toentertijd. Kun jij dat dan ook deze keer een keer aan de gedeputeerde Duurzaamheid doen? En ja, dat kan. 1 compliment kunt u krijgen gedeputeerde. We zijn deze week uitermate verheugd dat u heeft aangegeven dat er dwingende afspraken gaan komen met gemeenten, zodat we de doelstellingen ook echt gaan halen in de komende jaren want als duurzaamheid ergens behoefte aan heeft, en collega Houben heeft de afgelopen jaren daar meerdere malen om gevraagd, om harde duidelijke afspraken, dan is datgene wat u beloofde ook zeker de moeite waard. Dus dat compliment kunt u krijgen, meerdere na afloop bij de borrel.

Zekerheden. Zekerheden op het gebied van de Sociale Agenda. Daar zien we de afgelopen periode dat de economie enorm aantrekt en de werkgelegenheid in Limburg andere uitdagingen kent dan in het begin van deze periode. Daar waar toen over crisis gesproken werd, is er nu sprake van tekorten en toch blijft die uitdaging met dat harde bestand in de bijstand nog altijd een uitdaging. Terwijl er steeds meer arbeidsmigranten nodig blijken te zijn om het werk hier in de regio te verzetten, is die

uitdaging er 1 die overeind blijft en de vraag dan ook aan de gedeputeerde: kunt u aangeven welke vormen van het werkbeleid op dit moment effectief zijn, succesvol, welke doorgezet moeten worden, welke resultaten we kunnen uitrollen, maar ook welke projecten nog stagneren? Daarnaast het andere deel van die Sociale Agenda, het stuk waarin bijvoorbeeld preventieve gezondheid gestimuleerd wordt, waar de successen enorm groot zijn en waar gedeputeerde Van Rijsbergen in het verleden met veel enthousiasme aan betrokken heeft en die ook echt succesvol zijn gebleken en de aanpak bijvoorbeeld van probleemwijken, waarin we nu vragen om het beleid dat nu wordt uitgerold, om dat ook vooral in de toekomst te blijven doen. Zie een Donderberg, een Vastenavondkamp in Venlo, dat zijn gebieden waarin elke steun noodzakelijk en gewenst is en wij hopen dan dat het college ook op die voet doorgaat.

Een laatste zekerheid die we moeten bespreken, is er een die werd aangetast of in ieder geval waar aan geknaagd werd door een uitspraak van het Europees Gerechtshof en dat is namelijk de relatie tot de Programma Aanpak Stikstof (PAS). Er werd een enorm ingrijpende uitspraak gedaan door het Europees Hof die mogelijk alle ontwikkelingen in deze provincie op het gebied van infrastructuur, op het gebied van economie, stil zou kunnen leggen en nou gaan we er natuurlijk allemaal stilaan vanuit dat dit niet zo rigoureuus zal worden uitgelegd als het in enkele media is verschenen, maar toch is de vraag aan het college: wat zijn de implicaties van deze uitspraak voor het Limburgs beleid en moeten we ons ergens op voorbereiden naar de korte toekomst toe?

Voorzitter, wij gunnen Limburg die zekerheden die we de afgelopen 4 jaar hebben proberen te realiseren en we gaan daar ook in 2019 en hopelijk verder nog mee door. Wij danken u hartelijk.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Kuntzelaers. Het woord is aan de heer Van Rey. Aansluitend de heer Franssen.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, collega's. Ik neem aan voorzitter dat de klok gaat lopen nadat ik de heer Kuntzelaers heb beantwoord met betrekking tot de opmerking over zekerheid.

De voorzitter: Ja, dat gaan we doen.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Mijnheer Kuntzelaers, ik dacht dat u altijd liever naar mij luisterde dan naar de PVV, maar die rollen zijn vandaag ook al omgedraaid. U had het over zekerheid. Nu aan het einde van deze periode wordt de volgorde 1 keer gewijzigd want u weet, ontwikkelingen in het verleden zijn geen garantie voor de toekomst en ik zal mijn best doen dat die oude volgorde volgend jaar terugkomt.

Voorzitter, vorig jaar moest de Volkspartij Limburg al constateren dat het politieke instinct, de politieke antenne bij de afgang van de herindeling Landgraaf-Heerlen volledig uit het zicht was verdwenen. De coalitie ging onverdroten door. Alleen de Volkspartij Limburg heeft voorzien dat het vertrek van de SP onvermijdelijk was en in Limburg hebben ze de slogan van het coalitieakkoord, 'In Limburg bereiken we meer', gepikt van het T-Mobile toentertijd, maar die slaat dus niet op het behouden van een brede coalitie en nota bene collega's, op de dag dat het coalitiehuwelijk met de SP uiteenviel, stond ambtenaar van de burgerlijke stand Koopmans een huwelijk te sluiten, over zekerheid gesproken mijnheer Kuntzelaers, dat echtpaar mag hopen op een betere afloop.

Voorzitter, erg is de pijn die de Limburgse bevolking moet voelen want die betaalt uiteindelijk de meerprijs voor de SP-deelname, ik heb dat al vaker gezegd en de voorbeelden liggen voor het oprapen. De SP-speeltjes asbest en energie en de Sociale Agenda hebben de Limburgse

belastingbetaler veel geld gekost. Het is trouwens niet meer dan vanzelfsprekend dat versterking van de economische structuur automatisch een Sociale Agenda inhoudt en de beste Sociale Agenda, zeg ik tegen de heer Van Caldenberg van de SP, knoop het in uw oren, is werk, werk en nog eens werk. Welvaart financiert welzijn. De werkgelegenheidsontwikkeling is uitstekend in Limburg de afgelopen jaren. De afname van de werkloosheid uitstekend, hulde daarvoor allemaal en voorzitter, de heer Kuntzelaers blikte even terug op het verleden, jammer dat de coalitie niet toestond dat we daar uitvoerig op ingingen bij de behandeling van de jaarrekening, maar 1 zekerheid is dat wordt gecompenseerd tijdens de verkiezingscampagne, dat kan ik u zeggen want de weg naar de verkiezingen is lang niet meer en nu al opengesteld en dat geldt natuurlijk ook voor de sluiproute die al is ingezet.

Dagblad De Limburger schetst de zaken als opmaat naar de verkiezingen en die windt er geen doekjes om. Ik citeer: "Als Koopmans de plussen en de minnen van de afgelopen 4 jaar op een rijtje zet, komen tegenvallende prestaties als Energiebeleid voor rekening van ex-SP'er Daan Prevoo" en even fijntjes signaleert Koopmans in datzelfde artikel dat de eigen gedeputeerde Mackus wel weet hoe je de IV moet aanpakken, maar over de gedeputeerden van de VVD, D66 en de PvdA doet hij het zwijgen en u hebt het gelezen, nog voor de verkiezingen weet Dagblad De Limburger dat Koopmans vrijwel zeker de architect is van de nieuwe coalitie, over zekerheid gesproken mijnheer Kuntzelaers. Objectiviteit is bij de krant, maar dat hebt u vaker van mij gehoord, ver te zoeken, die stelt zich als spreekbuis van het CDA op alsof de krant een partijgenoot is en wie in dat spoor meegaat en ziet ook andere partijen ook hier in deze zaal bijna blindelings volgen tot en met de krant toe, zal een citaat van de Nederlandse rapper Gers Pardoel u aanspreken, goed voor een hoge notering op de hitlijst van 2012 met een aansprekende tekst. Ik doe het op mijn eigen wijze natuurlijk: 'spring maar achterop bij mij, achterop mijn fiets en ik weet nog niet waar we naartoe gaan samen, maar dat boeit me ook helemaal niets'. Dat gaat nog een tijdje door. Ik heb thuis geoefend voor de spiegel hoe hij dat deed, maar daar ben ik maar mee gestopt. Je mag hopen dat dat het bij de Provincie Limburg ook, dat gaat van mijn tijd af hè, die teksten, nog over de inhoud gaat, de technische vragen zijn gesteld en beantwoord, veel dank daarvoor. Natuurlijk is daarmee niet de kous af want dat heb je altijd want anders zouden de Algemene Beschouwingen ook schriftelijk kunnen worden afgedaan, maar we hebben natuurlijk wat aanvullende vragen en daar komen we in de Commissie FEB wel op terug.

Bijvoorbeeld, de Staten hebben geen inzicht in de totale uitgaven op het terrein van inhuur en, zoals vaker, krijg je net voor de Algemene Beschouwingen een brief van 14 kantjes alleen al over inhuur, die hebt u kunnen lezen, met 5 verbeterpunten en het bevestigt dat de Volkspartij Limburg gelijk had. We laten die brief agenderen voor de Commissie want volgens mij weet geen enkel Statenlid welke financiële kosten precies met inhuur zijn gemoeid. Wat de Volkspartij Limburg wel weet, is dat het traineebeleid bij de Provincie fantastisch is, hulde daarvoor. Dat heeft ook 8 jaar geduurd of misschien nog langer, maar we praten dan natuurlijk over hoger opgeleid personeel. De Provincie voert zelf geen actief stagebeleid op mbo-niveau, al zegt diezelfde Provincie natuurlijk zich in te zetten voor voldoende opgeleide werknemers afgestemd op de vraag van het bedrijfsleven en mijn vraag is dan ook concreet: waar blijkt dat uit? En dat is toch verwonderlijk, temeer daar in Limburg juist sprake is van arbeidskrapte, welke verklaring hebben Gedeputeerde Staten daarvoor?

Voorzitter, een ander punt. Al tientallen jaren wordt er in en buiten dit huis beleid gemaakt op terreinen die we tegenwoordig branding en marketing noemen. Het is een weerbarstige materie, maar Max Verstappen en Tom Dumoulin hebben met z'n 2'en meer gewicht in de schaal van het merk Limburg gelegd dan alle beleidsnota's de afgelopen 20 jaar bij elkaar. Daar kun je niet alleen een kamer, maar een paleis mee vullen. Tom Dumoulin zet Limburg internationaal op de kaart en is daarvoor terecht in 2017 als Limburger van Verdienste benoemd en voorzitter, en ik zeg dat u als Commissaris van de

Koning, later niet te lang wachten tot Belgisch Limburg ons voor is met Max Verstappen. Sport leeft, gelukkig maar, en daarom is het ook jammer dat het de heer Koopmans niet is gelukt om een etappe van de Tour de France naar Limburg te halen en de gelden die daarvoor begroot zijn, zullen naar andere sportevenementen gaan. Hoe ook gegund, het is de vraag wat die voor het merk Limburg echt betekenen, maar zeker niet meer en laten we vooral ook André Rieu niet vergeten, die Limburg wereldwijd op de kaart zet.

Van een andere orde is natuurlijk de woningmarkt in Limburg en de Volkspartij Limburg maakt zich al langer zorgen en ik ben blij dat de CDA-fractie daar wederom aandacht voor heeft gevraagd, maar die blijven nog steeds steken in contingenten, maar die hebben we allang niet meer, kijk in de beantwoording van de schriftelijke vragen waarin dat is uitgelegd. Laten we Roermond eens als voorbeeld noemen. Daar blijken bij navraag 3200 jongeren tot 36 jaar naar woonruimte te zoeken. Een veel te hoog aantal. Het is maar een voorbeeld, maar het is tegelijk wel een signaal dat er 4 jaar voorbij zijn gevlogen, maar ook zijn verloren gegaan op het gebied van woningmarkt en mevrouw Werrij heeft daar al naar gevraagd en ik sluit me daarbij aan, wat gaan we de komende 5 maanden nog even doen.

Prachtige woorden staan in de begroting over de hoogwaterbescherming, helaas geen enkele partij vandaag over gesproken. De vragen van Volkspartij Limburg worden echter ontwijkend beantwoord. Natuurlijk Ooijen-Wanssum prachtig, hulde daarvoor. Het gaat over tientallen miljoenen, maar neem nu weer eens een ander voorbeeld, het bedrijventerrein Willem-Alexander in Roermond, via u voorzitter tegen de heer Rossel, 1 van de meest circulaire bedrijventerreinen van Nederland. Die willen duidelijkheid over wat het Waterschap gaat doen, het Waterschap brengt prachtige brochures uit, die kosten handenvol geld, maar het Waterschap moet oplossingen aandragen, zodat daar bijvoorbeeld 1000'en arbeidsplaatsen behouden kunnen blijven. Wat gebeurt er met de noodkreet van het bedrijf van de Sif aan Gedeputeerde Staten? De Volkspartij Limburg ziet een secundaire kering alleen als oplossing. Ik vraag aan Gedeputeerde Staten: ga in gesprek met die bedrijven en draag zorg voor concrete toezeggingen.

Een ander actueel punt is, en mevrouw Werrij heeft er ook over gesproken, ik kan me 90% bij uw tekst aansluiten. Ik herhaal wat ik vaker heb gezegd: jammer dat ik te vroeg ben geboren. Heel actueel is de uitspraak van de rechtbank Limburg inzake mijnschade, aangezwengeld door 2 particulieren uit Kerkrade met totale financiële ondersteuning van de Provincie Limburg. Die klagers zijn in het gelijk gesteld. Jammer dat de heer Prevoo niet het advies van de Volkspartij Limburg heeft opgevolgd om in die juridische procedure, mijn collega's weten dat, ik heb dat vaker gevraagd in de Commissie, veel meer belanghebbenden mee te nemen, maar nu dreigt het gevaar dat de minister al in de Kamer heeft gezegd afgelopen dinsdag dat die 2 benadeelden, die kunnen ongeacht wat er gebeurt, wel op een schadeloosstelling rekenen en voorzitter, hij zal misschien om principiële redenen in hoger beroep gaan. De Volkspartij Limburg roept de coalitiepartijen, alle hier in deze Statenzaal op om hun partijgenoten in de Tweede Kamer te vragen voor de motie Beckerman, SP en Wassenberg, Partij voor de Dieren te stemmen om de minister ervan te weerhouden beroep aan te tekenen, althans hoger beroep aan te tekenen.

Voorzitter, btw-verhoging. Bij het eerste debat hier in de Staten op 29 april 2015 heb ik daar al over gesproken. Niet te denken dat dit ooit zou gaan gebeuren, leest u de notulen erop na, pagina 43. Ik heb toen gezegd: ook voor de leefbaarheid in de kernen aan de grenzen en ook die er ver vanaf liggen, zal dit geweldige repercussies hebben. Wij gaan een niemandsland creëren aan de grenzen en dat zou natuurlijk anders worden en voorzitter, ik permitteer me toch richting mevrouw Werrij, via u, toch weer een kleine grammofoonplaat. Ik heb het hier vaker gezegd, alles zou beter worden als het

CDA in de regering zou komen en u weet het, het CDA in dit Randstadkabinet heeft nog weinig voor Limburg kunnen betekenen. De vragen van collega Titulaer met betrekking tot de btw-verhoging waren dan ook zeer terecht, maar wel teleurstellend. Volgende week om deze tijd komt ITEM met de jaarresultaten 2018, wij moeten allemaal wat meer activistisch worden om Den Haag daarvan te overtuigen.

Voorzitter, in de begroting heb ik daar te weinig over teruggelezen. Mevrouw Werrij, via u, ik ben heel blij dat u een geluid hebt laten horen over 75 jaar bevrijding. De extra aandacht daarvoor die spreekt de Volkspartij Limburg zeer aan, zeker, en ik kijk even naar onze historicus in ons midden, omdat er over het zuiden en de bevrijding heel weinig gepubliceerd is. Er zijn 2 boeken van de heer Cammaert over, maar voorzitter over andere delen in Nederland is veel meer gepubliceerd dan over de bevrijding in Limburg en onze generatie, maar ook de volgende generaties hebben de plicht om bij de bevrijding stil te staan en het verhaal door te geven en ik ben blij met ook de oproep van mevrouw Werrij en de Volkspartij Limburg is er trots op dat wij en Gedeputeerde Staten meer geld over hebben voor de bevrijding 75 jaren dan het kabinet Rutte III voorstaat en ik heb met belangstelling gelezen het CDA in de Tweede Kamer heeft gevraagd om meer geld uit te trekken daarvoor.

Voorzitter we hebben een amendement ingediend. U weet het, ik doe niet gauw mee aan die motiediarree, een amendement dat voor zichzelf spreekt en ik reken op ieders steun. Voorzitter, het gaat maar over peanuts en als je dat afzet tegen de hofhouding van Gedeputeerde Staten, dan kunnen ze dat misschien uit eigen zak betalen, wie zal het zeggen.

Voorzitter, we zijn dus zeer tevreden over de begroting, hebben nog wat vragen, natuurlijk niet alleen nu en in het verleden gehad over doelmatig van geld uitgeven. Laat me 1 voorbeeld noemen. De Provincie Limburg verstrekt een renteloze lening aan de stichting die Kasteel Groot Buggenum exploiteert, niet alleen voor bruiloften of voor Gedeputeerde Statenbijeenkomsten, maar ook voor evenementen en bedrijfsbijeenkomsten en wat moet de horeca in Limburg en de Limburgse belastingbetaler daarvan denken?

Voorzitter, ik sluit af. Laten we in ieder geval...

De voorzitter: Wacht even, 1 interruptie van de heer Housmans.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): O, u hebt een vraag van de heer Kuntzelaers gekregen nu?

De heer Housmans (PVV): Nee, daar word ik niet voor betaald mijnheer Van Rey. Voorzitter, even terug naar het amendement van de heer Van Rey en dat gaat over de buurtboodschappenbussen. Zeg ik het zo goed?

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Boodschappenplusbus.

De heer Housmans (PVV): Boodschappenplusbus, dat was het. We hebben gezien dat het in dat amendement gaat over 5 stichtingen en wat wij ons afvroegen is, is het niet een idee om dit concept, want op zich is het heel sympathiek, het is heel laagdrempelig, om dat wellicht tot 1 stichting te brengen en dan gewoon in Limburg te spreiden want dat wat wij kunnen doen om ouderen mobieler te maken en meer in de maatschappij te laten participeren, is ook wat ons betreft alleen maar een winstpunt. Wellicht is dat een overweging om daar een aanpassing in te maken.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ik sta voor alles open, al wordt het gekoppeld aan de Wensbussen, het maakt allemaal niet zo uit, maar ik heb begrepen van 1 van de voorzitters dat met name de mensen met de kleinere portemonnee, de ouderen, niet die gelden, die € 4,00 of die € 20,00 voor hele lange ritten, kunnen besteden als ze bijvoorbeeld naar de kerstmarkt in Düsseldorf gaan want dat kan niet alleen uit sponsorgeld komen. Wij staan voor alle oplossingen open en ik hoop dat Gedeputeerde Staten dadelijk een antwoord geeft: wij lossen dat op.

De heer Housmans (PVV): Dan wachten we even het antwoord van Gedeputeerde Staten af en anders gaan we even samen zitten.

De voorzitter: De heer Van Rey rondt af.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, ik sluit af, wat ik al had gezegd. Laten we ons in ieder geval beter bewust zijn van het besteden van middelen. Houd daarbij in het achterhoofd een bekend gezegde dat nog niks aan kracht heeft ingeboet: zuinigheid met vlijt bouwt huizen als kastelen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Van Rey. Het woord is aan de heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel voorzitter. Het laatste begrotingsdebat in deze periode. Voorzitter, het is goed om te zien dat de Programmabegroting een positief resultaat laat zien voor 2019 en de volgende jaren, dat er voldoende weerstandsvermogen is en dat er zelfs nog onbenutte belastingcapaciteit is. Zoals de Programmabegroting zegt, een sterke vermogenspositie en gezonde financiële positie. Ik denk dat een compliment op zijn plaats is voor de gehele ambtelijke organisatie die hieraan heeft meegewerkt.

We verheugen ons dat de opcenten bevroren blijven omdat bijna alle lasten voor onze inwoners op gemeentelijk niveau wel stijgen, met name voor mensen met een smallere beurs is dit een meevaller. We zien in deze begroting een aantal positieve ontwikkelingen, zoals de groei van de Brightlands Campussen, waar de ontwikkeling van de arbeidsplaatsen behoorlijk op schema ligt. We hopen ook dat we de financiële middelen die we geïnvesteerd hebben, zullen terugverdienen, niet alleen in financiële zin maar uiteindelijk ook als arbeidsplaatsen en ook als spin-off naar het MKB.

Daarnaast is verheugend om te zien dat de Provincie diverse inspanningen verricht om de Einstein Telescoop naar Limburg te halen. Dit zal niet alleen voor Limburg, maar ook voor de gehele grensregio een positieve uitstraling hebben, net zoals dat op de Frans-Zwitserse grens is gebeurd met de deeltjesversneller, die inmiddels wereldfaam heeft verworven.

De afgelopen jaren heeft Limburg al fors ingezet op grensarbeid en op de talen die aan weerszijden van de grens gesproken worden, Duits en Frans. Afgelopen week waren wij dan ook aangenaam verrast toen ons berichten bereikten over plannen van een universiteit voor onder andere duurzaamheid, pal op de Duitse grens bij Venlo. Het zou een passende aanvulling van het universitaire onderwijs in Limburg zijn. We hopen dat de Provincie zich zal inspannen om dit initiatief te ondersteunen.

Herdenken en vieren is iets dat hoort bij onze samenleving. Iets dat wij niet alleen moeten doorgeven aan onze kinderen en kleinkinderen, maar ook aan allen die in onze samenleving mee willen doen. Verheugend is het dan ook te vernemen dat de Provincie Limburg, in de persoon Herman Kaiser, deze heeft gevonden die de festiviteiten rond 75 jaar bevrijding vorm gaat geven.

Vanwege de grote vraag naar middelen voor instandhouding en restauratie van monumenten zijn afgelopen jaren budgetten naar voren gehaald. Door de enorme vraag zal er waarschijnlijk een tekort ontstaan. Het is echter zeer onwenselijk dat Limburgse monumenten in verval geraken, zodat restauratie en instandhouding later meer geld gaan kosten. Wellicht kan uit cultuurmiddelen een herverdeling plaatsvinden, zodat voor monumenten weer meer geld beschikbaar komt.

Voorzitter, de luchthaven MAA is eigendom van de Provincie. Hiermee wil de Provincie de economie rond de luchthaven een impuls geven. Tot op zekere hoogte lukt dit ook. Een kleine luchthaven is in onze ogen zeer conjunctuurgevoelig. In de huidige bloeiende economie groeien de bomen tot in de hemel en er verschijnen plannen en voorspellingen voor goederen- en personenvervoer die hun weerga niet kennen. Dat is allemaal mooi voor onze economie, onze werkgelegenheid en voor de exploitatie van de luchthaven. De keerzijde van de medaille is echter dat veel mensen hinder ondervinden van de vliegbewegingen van de luchthaven. Uit het klachtenoverzicht 1^e kwartaal 2018 van de Stichting Klachtentelefoon Luchtverkeer Zuid-Limburg noem ik u de volgende getallen. Het aantal klachten 2017: 947 en het 1^e kwartaal 2018: 4292. Het aantal klagers 1^e kwartaal 2017: 120, het 1^e kwartaal 2018: 237. Dat is bijna 100% meer klagers en 340% meer klachten in een jaar tijd. Hier hoeft ik niets denk ik meer aan toe te voegen.

Voorzitter, wij willen wel dit college dan ook op het hart drukken dat een luchthaven als MAA veel voordelen heeft, maar natuurlijk ook veel nadelen, met name wat betreft overlast en dat werd door verschillende fracties ook aangehaald. Als eigenaar van MAA moeten we er alles aan doen om de overlast tot een minimum te beperken. Wij als LOKAAL-LIMBURG zeggen dan: wij willen tenslotte geen overlast financieren, maar alleen een bloeiende luchthaven.

Als we de begroting mogen geloven, loopt de sanering van asbestdaken binnenkort ten einde. Voor 2020 en verder zijn immers geen middelen meer gereserveerd. Het zal dan niet lukken alle asbestdaken voor 2020 te saneren. Voorzitter, hoe ver zijn we inmiddels? Hoe worden asbestdaken die voor 2020 niet gesaneerd zijn dan alsnog verwijderd? Hoe kunt u garanderen dat alle inwoners die dat moeten of willen dan toch kunnen saneren? Mede omdat de subsidieregeling in 2019 afloopt. Wil het college onderzoeken of de regeling kan worden voortgezet?

Als spooreigenaar is de Provincie Limburg verantwoordelijk voor de instandhouding van de miljoenenlijn tussen Schin op Geul en Kerkrade. Dit toeristisch recreatieve dossier heeft een duidelijke relatie met station Kerkrade-West en de Avantislijn. Wij zijn dan ook blij met dat er een verkenning heeft plaatsgevonden naar de bereikbaarheid van de grensregio in Parkstad en dan met name naar de treinverbinding van Zuid-Limburg naar Duitsland.

In de begroting geeft u aan dat de rijksoverheid stopt met subsidies voor het opruimen en verwijderen van illegaal gedumpt afval van onder andere drugslaboratoria. Wij zien steeds in onze krant dat deze problematiek grote vormen aanneemt. En dan zal ik even stoppen.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Heel fijn want de heer Franssen had het over de Avantislijn en dat is een terecht punt. Deelt de heer Franssen met ons dat er eigenlijk zo snel mogelijk duidelijkheid moet komen, ook voor de regio zelf, of wij nou die Avantislijn wel of niet gaan realiseren?

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dat delen wij absoluut want we hebben in het verleden al aandacht gevraagd, ook voor het station dat eigenlijk gepland was in Kerkrade-West en wij vinden die

doorverbinding in het Heuvelland erg belangrijk, maar daarnaast, en u zult dat ook heel goed weten, in Kerkrade-West is een nieuw winkelcentrum, er zijn nu gebouwen leeg omdat men in feite hoopt dat daar die ontwikkeling zou komen. Wil je dus meer leven in die omgeving creëren, zou dat een geweldige impuls zijn als deze suggestie, en u benoemde dat ook al, dat dit zou gaan gebeuren.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, er is in ieder geval een motie bij de Griffie op dit moment ter voorbereiding en ik zal dat met de heer Franssen delen, of hij die mede indient.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Als dat de strekking is die wij denk ik nu samen trachten te bewerkstelligen dan willen wij hem wel zeker mee indienen.

De voorzitter: We gaan verder.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Even kijken voorzitter, ja we hadden het over de problematiek. Het landschap en natuurlijk heel Limburg is mooi, maar er zijn mensen die dit landschap toch, ook bij particulieren, vervuilen. Zij doen aan criminele activiteiten, wat wij gezamenlijk niet willen en de eerlijke burger wordt er vaak mee belast. Daar zijn wij geen voorstander van, dus wij adviseren u dringend in de toekomst dan zelf middelen ter beschikking te stellen. De particuliere grondbezitter mag volgens ons nooit opdraaien voor de kosten van dit illegale drugsafval. Hiermee voorkomt u naar onze mening dat illegale dumpingen wellicht niet vermeld worden vanwege de hoge kosten die een particulier zou moeten maken voor het opruimen. Wij zullen daarvoor dus ook een motie indienen.

Water is van levensbelang voor zowel de mens als de dieren, maar water gaat zijn eigen gang. In ons veranderende klimaat zien wij hevige regenval afgewisseld met periodes van droogte. Zien wij de problemen die bijvoorbeeld in Meerssen zorgen voor veel ongemak, voor veel schade en voor de inwoners. Wij constateren ook, wij hebben dat recentelijk gelezen, dat het Waterschap daar nu met een proefproject is begonnen en we zijn blij dat het Waterschap ook over de hele provincie de problemen aan het analyseren is en hopelijk heel snel met oplossingen zal komen. Droogte brengt de landbouw in de problemen met alle gevolgen van dien voor onze inwoners. De kosten van gezonde voeding gaan omhoog door de schaarste. De beschikbaarheid van voldoende en schoon drinkwater wordt steeds belangrijker evenals de beschikbaarheid van water voor de landbouw, bescherming van drinkwaterbronnen en de grondwaterlichamen vormen onderdeel van de uitvoering van het Waterplan. Prima, zeggen wij dan, houd de vaart erin. Op het onlangs gehouden hitesymposium is hier uitgebreid bij stil gestaan. Zijn allerlei mogelijkheden gepresenteerd voor opvang van te veel water en het vasthouden voor tijden van droogte. Dat maatwerk geboden moet worden omdat niet elke plek in Limburg gelijk is, kwam duidelijk naar voren, maar ook dat we haast moeten maken. Wij verzoeken het college dan ook om bezien in het licht van de klimaatveranderingen, hier nog meer haast mee te maken dan nu al gedaan wordt.

Het is goed dat er in de komende jaren voldoende middelen beschikbaar zijn en blijven voor de bereikbaarheid en de mobiliteit. Niet alleen voor onderhoud, maar voor nieuwe of lopende projecten. Wat betreft de fiets merken we op dat vanuit het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat door de staatssecretaris € 100 miljoen beschikbaar wordt gesteld om forensen uit de auto en op de fiets te krijgen. Volgens ons een uitgelezen kans om een snelfietsroutenetwerk van de grond te krijgen. Wij hebben begrepen dat men daar al mee bezig is, ook met verschillende andere initiatieven, ook vanuit IBA wordt geld ter beschikking gesteld. Wij als LOKAAL-LIMBURG zijn altijd een voorstander van hele goede fietsroutes en het moet niet zo zijn, zoals nu blijkt, dat op een gegeven moment hier een fietsroute begint en deze eindigt en dan krijgen we een stuk niemandsland en dan moet die fietser maar kijken of hij die fiets even gaat parkeren. Nee, wij zeggen als LOKAAL-LIMBURG: verbind dat,

zodat we natuurlijk ook ons mooie Limburg aan al die mooie mensen, die goede mensen die Limburg willen bezoeken, dat wij dit openstellen. Dus wij doen een oproep: kijk naar de mogelijkheden om dit nog beter te verwezenlijken.

Blij zijn we met het brede draagvlak voor het Faunabeheerplan, door onder andere meer maatschappelijke organisaties in de Faunabeheereenheid te plaatsen. Ook is uw voorkeur voor preventie te waarderen. Mocht ondanks alles toch ingegrepen moeten worden, dan zijn wij blij dat dit gebeurt door goed opgeleide en voldoende uitvoerders van het Faunabeheerplan en wij vonden het een goede suggestie, indertijd is het CDA ermee gekomen met een motie, en wij denken goede opleiding heel belangrijk in dezen en ook misschien nog eventueel meer kijken naar wat meer BOA's die wat meer power krijgen, zodat we, en ik vermeldde het al, ook in die natuurgebieden, dat men daar eventueel minder milieu- c.q. drugsafval gaat tegenkomen.

Voorzitter, LOKAAL-LIMBURG heeft dit college, deze coalitie, hoofdzakelijk tot nu toe alleen nog maar veren in de kont gestoken. Wij zijn redelijk positief geweest over al het bereikte tijdens deze periode, maar toch hebben wij nog een opmerking. In de Memorie van Toelichting lezen wij: "Wij zullen conform de Wet algemene regels herindeling (Arhi) onze Provinciale rol blijven nemen." Formeel correct, maar het politieke standpunt wordt door de portefeuillehouder anders verwoord. Dan stellen wij de vraag: waar zijn de gemeenten en/of inwoners dan nu werkelijk aan toe? Wat wordt er nog verwacht, wat wordt er gedaan, hoe is de situatie nu? Want dan zie je wel dat de minister heeft gezegd: oké, we gaan ermee stoppen, of de Raad van State, maar van de andere kant, er blijft ruis in dit dossier. Dus indien mogelijk gaarne duidelijkheid naar de gemeenten, maar ook naar de inwoners toe hoe het standpunt is van de portefeuillehouder in dezen.

De voorzitter: We gaan afronden mijnheer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Voorzitter, de Provincie organiseert Burgertops. De Provincie heeft in samenwerking met ProDemos cursussen georganiseerd om mensen warm te maken voor deelname aan Provinciale Staten. De Provincie zet in op burgerparticipatie, dat horen wij bij veel politieke partijen. Op de website van de Provincie staat dat burgers hun stem moeten laten horen, maar voorzitter wanneer de burgers hun stem laten horen bij de windmolens, wanneer zij als burger willen participeren, krijgen zij nul op het rekest. Niet alleen buiten de Staten, maar ook binnen de Staten. Als burger mogen zij niet participeren in de besluitvorming in de Statencommissies. Ik roep de PvdA dan ook op, die heeft de Burgertop eigenlijk in werking gesteld: trek die lijn door, dat we dan ook mensen in de Statencommissies krijgen. Dan betrekken we de burger daar steeds meer in. Ik roep de SP ook in dezen op, gezien hun standpunt: steun dit punt. De laatste regels voorzitter.

De voorzitter: Ja, de laatste.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Gezien het bovenstaande, dienen wij bij de laatste begroting van deze periode nog maar eens onze motie in, in de hoop dat gezien het bovenstaande, de volgende coalitie en deze personen die nu nog voor de besluitvorming kunnen kiezen deze motie zullen ondersteunen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Punt. Blijft u even staan, u krijgt nog een vraag van de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, dank u wel. Ja, de heer Franssen geeft nou net aan dat het goed zou zijn als burgers kunnen participeren in de discussies en ik denk dat het ook wel goed is dat mensen dat doen, maar in die motie die u indient, staat eigenlijk dat er burgercommissieleden

moeten komen en dat is iets heel anders. Volgens mij is dat gewoon ondersteuning van u en niet burgers die met ons mee gaan discussiëren hierover. Dus even duidelijkheid over wat u nu precies wilt.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nou, dan hebben wij toch waarschijnlijk in... Over de woordkeuze. In onze beleving, als je een burgercommissielid bent, participeer je ook in de discussie, in het onderwerp. Dus u heeft een rol hier als Statenlid, maar je kunt burgers ook een rol laten spelen in het proces in de besluitvorming of in de voorbereiding. En wat doet een Burgertop in feite, in een Burgertop zie je precies hetzelfde, je probeert mensen erbij te betrekken en dan zeggen wij: verleng dat dan ook naar de Commissieleden toe. Dat is eigenlijk hoe wij de motie in dezen zien.

De voorzitter: Verbonden aan partijen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja.

De voorzitter: Dan de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Ik wil via u vragen of mijnheer Franssen het met de Partij voor de Dieren eens is dat je met het inzetten van burgercommissieleden laat zien dat je de democratie serieus neemt en of u het met me eens bent dat het een kweekvijver is voor jong politiek talent.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ik vind het een prachtige opmerking en suggesties want u geeft in feite nog meer argumentatie dat we allen in dezen natuurlijk dit voorstel zouden dienen te ondersteunen.

De voorzitter: Dank u. Dan nog de heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, dank aan mevrouw Plusquin voor het citeren uit mijn initiatiefvoorstel van volgens mij alweer 2015 om te komen tot burgercommissieleden. Zoals u weet, mijnheer Franssen, is daarop de discussie geweest, is dat een compromis gesloten voor de fractievolgers, die zijn toen ingevoerd. Wat ik u wel wil vragen, ik ben blij dat u mijn initiatief overneemt en dat heeft u ook altijd gesteund, dat was ook met name bedoeld om de kleine partijen te ondersteunen bij de aanwezigheid in de verschillende Commissies en het wegnemen van een stukje werkdruk bij eenmansfracties, maar wat ik niet begrijp, is nu de koppeling met de Burgertop. In mijn beleving en ook in de beleving van het initiatiefvoorstel, waar u eigenlijk op teruggrijpt, zitten er 2 grote verschillen tussen burgers mee laten praten aan de ene zijde en aan de andere zijde om burgers, gekoppeld aan een politieke partij, daar waar ze op de kieslijst hebben gestaan van die partij, daadwerkelijk te laten participeren in de Commissievergaderingen, waarin het voorbereidende werk voor een Statenvergadering plaatsvindt. Ik ben even aan het zoeken hoe ik dat moet gaan combineren. Is het wellicht misschien handiger om die 2 dingen gewoon uit elkaar te trekken en in uw amendement te zeggen dat u zich sec houdt aan wat ook in het initiatiefvoorstel gevraagd is?

De voorzitter: De vraag is gesteld.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Voor de duidelijkheid, het is een motie, het is geen amendement.

De heer Housmans (PVV): Motie, goed, excuus.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Wij zien het in feite als verlengstuk. Kijk, wij doen zoveel in ons huis in feite dat we proberen die burger, en het werd ook in een ander betoog benoemd, dat werd gezegd: we zien dat bijvoorbeeld bij de verkiezingen te weinig opkomst is. Dus op alle mogelijke manieren, of het nu de Burgertop is of door middel van de suggestie die wij u voorleggen, proberen wij dus mensen korter bij alles te betrekken.

De voorzitter: Oké, dank u wel.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dat is hoe wij in dit verhaal staan voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Nog een vraag?

De heer Housmans (PVV): Dank voorzitter, voor het overnemen inderdaad van dat initiatief van ons. Mag ik het gewoon interpreteren als doorzetting van het initiatief? Want we hebben destijds ook aangekondigd dat wij dat bij de volgende coalitiebesprekingen, het volgende overdrachtdossier in ieder geval, weer zouden inbrengen, dus dat we dat gewoon kunnen continueren.

De voorzitter: Ja, dat was meer een opmerking dan een vraag. Dan de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, in aanvulling. Er werd net gesuggereerd dat de huidige situatie in principe niet democratisch is omdat de gewijzigde situatie de democratie dient. Dat wil ik natuurlijk verre van me werpen. De mensen die hier in de zaal zitten, zijn allemaal democratisch gekozen, maken allemaal deel uit van diverse Commissies en juist de burgerleden zijn niet gekozen en die zijn dus door het democratische systeem niet in staat gesteld om lid te zijn van een Commissie of van deze Staten. Dus ik wil niet dat het beeld ontstaat dat de huidige situatie een ondemocratisch systeem is.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Als ik daarop mag reageren.

De voorzitter: Dat was een opmerking en geen vraag.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Wij als LOKAAL-LIMBURG vinden dit dus wel een heel ondemocratische systeem omdat in alle andere Provincies behalve 1 Provincie het systeem van burgercommissieleden overal wordt toegelaten. Het is een keuze van u als coalitiepartner om eigenlijk ondemocratisch te werken tot u in feite zegt: wij doen dit niet, want 80% van Nederland, dus alle andere Provincies hebben dit wel. Dus u wilt de bal naar mij toe spelen, maar u bent de veroorzaker en we moeten hier wel eerlijk en duidelijk het debat voeren en ook duidelijk stelling nemen wie de veroorzaker is en ik leg de oorzaak bij u.

De voorzitter: Als laatste nog.

De heer Nijskens (VVD): Als reactie nog en wellicht een vraag. Daarmee versterkt u eigenlijk mijn eigen opmerking. U zegt dat het ondemocratisch is. Er is over gestemd, er is ook over de kandidaten gestemd, het is in feite dubbel democratisch afgewogen. Dus mij hebt u in ieder geval zeker niet overtuigd, ook niet als andere gekozen volksvertegenwoordigers een andere keuze maken. Dank u wel.

De voorzitter: Ik ga democratisch ingrijpen door dit debat te sluiten.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel dan voorzitter.

De voorzitter: Dames en heren het is nu 13.17 uur en we zijn aan het einde gekomen van de 1^e termijn van Provinciale Staten in het kader van de Algemene Beschouwingen. Dat betekent dat ik de vergadering ga schorsen voor de lunch en ik wil met u afspreken om 14.10 uur weer in deze zaal te zitten. Dan knippen mensen thuis de computer weer aan en dan zien ze u allemaal zitten en dan gaan wij verder met de beantwoording van het college van Gedeputeerde Staten. Ik schors de vergadering.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is nog steeds agendapunt 8 van de Statenvergadering van 9 november, de Algemene Beschouwingen rond de begroting, eventueel ook de 1^e begrotingswijziging en de begroting van de Griffie, de Staten en de ZRK. We hebben net de 1^e termijn gehad van Provinciale Staten, we gaan nu beginnen met de beantwoording door het college van Gedeputeerde Staten. We hebben daarvoor gezamenlijk een uur staan, dus ik ga proberen dat ook eerlijk te verdelen. We starten met de portefeuillehouder Financiën voor de algemenere zaken en dan krijgt iedere portefeuillehouder maximaal 10 minuten om zijn deel ook te doen. Dat gezegd hebbende, geef ik graag het woord aan de heer Koopmans voor de beantwoording 1^e termijn.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, ik heb de afgelopen uren het beeld van de heer Van Rey rappend voor de spiegel niet los kunnen laten. 'Spring maar achterop de fiets en ik weet niet waar je heengaat, maar het boeit me ook niets'. Dat was geloof ik de tekst en ik heb na zitten denken, wat is nou het antwoord van het college van Gedeputeerde Staten op dat punt en ik dacht meteen, ik ga kijken bij rapper Boef, maar daar kon ik niks vinden voorzitter en dus ben ik terechtgekomen bij De Jeugd van Tegenwoordig. 'Je bent een sjembek dat zeurt, want je weet niet watskeburt'. Dat is een beroemde tekst van De Jeugd van Tegenwoordig en voorzitter, eigenlijk is dat ook een goed antwoord aan de heer Van Rey, tenminste als het over de inhoud gaat, namelijk dit college van Gedeputeerde Staten, ook in gewijzigde samenstelling, weet nog heel erg goed en weet ook voor de komende periode heel goed wat onze koers is, vastgelegd in het coalitieakkoord met als centrale zin 'Economische structuurversterking met een daarbij horende Sociale Agenda, 25 beleidskaders' en daar werken wij aan de uitvoering en voorzitter, voor degenen die in uw Staten zeiden 'de begroting is beleidsarm', dan is dat nieuwbeleidsarm, maar onze begroting zit vol met beleid en de uitvoering daarvan en dat is ook noodzakelijk.

En voorzitter, wat vandaag een belangrijk punt is om te maken, als je het hebt over gewijzigde omstandigheden, dan wijs ik u op de Voorjaarsnota van 2017, waarin het college van Gedeputeerde Staten al uitdrukkelijk heeft laten weten dat de spankracht van partners in de Limburgse samenleving soms bereikt wordt en dat dat soms ingewikkeld is en er zijn leden van uw Staten die vragen hebben gesteld en fracties die vragen hebben gesteld over bijvoorbeeld ons partnerschap met gemeenten, de rolopvatting die het college van Gedeputeerde Staten heeft op dat punt staat ook in het coalitieakkoord uitdrukkelijk vermeld. Die kan namelijk verschillend zijn. In het coalitieakkoord staat dat we daar, als we kijken naar taken, verschillende rolopvattingen hebben: helpen, faciliteren, soms wat dwingender zijn, dat kan, dat is bij de verschillende taakvelden, bij de verschillende doelen die er liggen aan de orde. Een houding van 'wij betalen en dus bepalen' is niet de houding van het college van Gedeputeerde Staten, dat is niet de houding van het college van Gedeputeerde Staten, maar er zijn maatschappelijke opgaven die vragen en we hebben nog maar een vergadering geleden een hele indringende discussie erover gehad dat je met elkaar een keuze kunt maken die dwingender is.

Voorzitter, wat ook nog van belang is als het gaat over gemeenten, dan refereren we aan het akkoord dat wij gesloten hebben met de gemeente Venlo. Gedeputeerde Geurts was daar de trekker van en de vraag aan ons was: wie kan er nog meer gebruik van maken en wat zijn de randvoorwaarden die daarbij spelen? Voorzitter, eigenlijk is dat heel overzichtelijk. Wat vragen wij van gemeenten? Allereerst dat ze hun begroting op orde hebben en dat ze een begrotingssystematiek hebben die sluitend is en het gemeentebestuur van Venlo heeft de Kadernota gebruikt om het coalitieakkoord dat zij gesloten hebben heel scherp formeel als besluit van de gemeenteraad vast te leggen, waardoor bijvoorbeeld onverwachte inkomsten gescheiden zijn van uitgaven en een heleboel regels die wij hier in huis ook hanteren, zijn door het gemeentebestuur van Venlo ook vastgelegd. Voorzitter, dat betekent dus dat een vraag van hulp van een gemeente die dat scherp heeft geformuleerd, beantwoord kan worden. Als een gemeentebestuur een vraag stelt terwijl ze haar eigen begroting en de systematiek nog als een vergiet heeft ingericht, dan is hulp niet wenselijk en zal ook niet helpen. Voorzitter, als je dan dat gesprek aangaat, en gedeputeerde Geurts heeft dat gedaan onder ander samen met mij, naar Venlo toe, dan gaat het erom dat je de plannen die je over en weer hebt en met elkaar hebt op tafel legt, het convenant Stedelijke Vernieuwing, Meer Maas bij Venlo bijvoorbeeld, Vierpaardjes, allemaal trajecten waar we samen bij betrokken waren en dan ga je daarover praten en wat dus niet werkt, is dat je zelf als gemeentebestuur vooraf al zegt: weet je wat, er is een aantal dingen dat we niet meer doen en de provincie zal ze wel overnemen. Ik bedoel, de keuze die bijvoorbeeld de gemeente Sittard-Geleen maakt met betrekking tot de zuidelijke spooraansluiting, is vanuit het perspectief van toezicht op de gemeentefinanciën te begrijpen, maar is niet meteen, als die eenzijdig genomen wordt, een basis voor een gesprek en dat moet iedereen goed beseffen, dat allereerst de begroting op orde moet zijn en 2, je moet een wederzijdse bereidheid hebben om met elkaar over de gezamenlijke projecten te spreken. Ik zeg dat bijvoorbeeld ook want iemand heeft ook nog de vraag gesteld over bijvoorbeeld het dichtlopen van gaten die anderen creëren, in die zin mag ik weer de gemeente Sittard-Geleen noemen, de keuzes die daar gemaakt worden rondom de RTC's en NTC's, dat zijn er die vanuit de portefeuilles Sport natuurlijk met elkaar moeten worden doorgesproken en gekeken worden wat er voor oplossingen ooit mogelijk zijn, maar ook dat is een voorbeeld waarbij het eigenlijk beter is als je van tevoren met elkaar kijkt 'wat kunnen wij en wat kunnen zij doen', in plaats van dat dat wat eenzijdig gebeurt, maar tegelijkertijd, ik herhaal het voorzitter, ook voor de gemeente Sittard-Geleen natuurlijk en voor alle anderen zal naast het akkoord dat wij met Venlo gesloten hebben, onder de voorwaarden die ik net geformuleerd heb, een gesprek mogelijk zijn.

De voorzitter: Mijnheer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Een heldere toelichting van de portefeuillehouder. De vraag die hier wel bij mij opkomt is, ik hoor duidelijk dat bij de gemeente Venlo bijvoorbeeld vooraf gesproken is, dat er ook voordat daar besluiten genomen zijn overleg geweest is met de portefeuillehouder, bijvoorbeeld de heer Geurts. Is dat bij andere gemeenten ook gebeurd, bijvoorbeeld bij Weert en bij Sittard-Geleen, waar zij een terugtrekkende beweging maken uit die bovenregionale zaken, of is dat daar andersom, dat eerst de raad daar het besluit neemt en er vervolgens een gesprek plaatsvindt?

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter allereerst, bij Weert is geen sprake van financiële problemen en de keuze die zij hebben gemaakt met betrekking tot het Hippisch Centrum is een op inhoud gebaseerd besluit van hun kant waar met ons ook over is gesproken.

De heer Housmans (PVV): Oké helder en wat betreft Sittard-Geleen voorzitter?

Gedeputeerde Koopmans: Daar zitten we nog niet in die fase van gesprekken zoals net gezegd. Daar is alleen maar met elkaar gesproken, eigenlijk vanuit de toezichtkant in de afgelopen weken.

De heer Housmans (PVV): Helder, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, dan kom ik op een aantal vragen die nog gesteld zijn. Allereerst wil ik even een paar moties noemen. Die van het Statenspel is natuurlijk aan Provinciale Staten gericht, maar daarin staat een opmerking over dat onze afdeling Communicatie daarvoor ingezet moet worden. Indien uw Staten die motie aannemen, dan zijn we daar natuurlijk graag toe bereid. De motie Burgercommissieleden en referendum is gericht aan Provinciale Staten en de motie Jongeren en politiek is wat ons betreft akkoord, die willen we graag met u, want dat lijkt me wel van belang, uitvoeren.

Voorzitter, wat in die zin nog wel van belang is, zijn een paar vragen die gesteld zijn, om die te beantwoorden. Allereerst de heer Van Caldenberg die ik bij dezen nog wil feliciteren met zijn maidenspeech natuurlijk. Ik hoorde ook dat hij in 1 keer zelfbenoemd oppositieleider was. Ik denk: dat gaat snel, van coalitiepartner tot oppositieleider, ook daarmee gefeliciteerd weet ik het niet, maar u hebt het zelf gezegd, dus roepen we toch maar de proficiat uit. Dank voor uw bijdrage. U maakte opmerkingen over profiteert nu iedereen ervan? Laat ik 1 punt uit uw betoog pakken. U had het ook over kopers van een huis. Als het gaat over startersleningen hebben we bijna in de hele provincie de regeling ten uitvoer, behalve in de gemeente Simpelveld, mevrouw Werrij kan daar misschien ook nog eens even goed naar luisteren, en de gemeente Heerlen, die overigens aan het nadenken is om mee te gaan doen, gelukkig. De gemeente Maastricht is een gemeente die wel meedeed, maar geen budget meer ter beschikking wil stellen en de gemeente Valkenburg doet mee. Voorzitter, een oproep van onze kant: probeer elke gemeente ook daar waar u bestuurlijk actief bent, ervan te overtuigen omdat het namelijk een bijdrage levert aan het beter kunnen gebruiken van onze middelen. Dat geldt dus ook voor de Duurzaam Thuisleningen. Ik zal u een verdeling naar inkomensgroep doen toekomen van de regeling die is voor het investeren in verduurzaming van je huis en dan is...Laat ik het zeggen, als ik het tot € 3.000,00 netto maand, laten we € 2.500,00 netto maandinkomen pakken, dan hebben we het in totaal al over 44% van de mensen die dat aanvragen zitten tot dat niveau. Dus er is geen sprake van dat dat soort dingen alleen maar ingezet wordt voor mensen met een dikke portemonnee of zo.

Voorzitter, er werd ook nog een vraag gesteld over de meerderheid behouden in mijnwater. Ja voorzitter, daar is sprake nu van een 100% deelneming die we van de gemeente Heerlen hebben overgenomen en daar is nu ook geen andere lijn dan dat zo houden, we zijn nog maar net in het bezit daarvan.

Voorzitter, wat ik nog wel een belangrijk punt vindt om te noemen, de heer Van Caldenberg maakte daar een punt van, de afgelopen week in de gemeente Heerlen is daar ook over gesproken in de gemeenteraad, dat is de beeldvorming rondom IBA. Voorzitter, collega Geurts is op het gebied van stedelijke vernieuwing heel intensief bezig in de regio en in Heerlen in het bijzonder en het is aan hem om daar al of niet nog wat nader over te zeggen, maar de kern is dat IBA een instrument is om de kwaliteit van datgene wat je wilt doen en wat vanuit een oproep van onderop aangeleverd is, te vergroten en te verbeteren. Ik raad iedereen aan, het is een voorbeeld dat nu sterk in uitvoering is, om eens te gaan kijken bij de brug bij Schinveld. Daar is een in oorsprong vierkanten viaduct vervangen door iets prachtigs, de potentie van IBA is daar heel goed zichtbaar. Het vergt natuurlijk wel van

iedereen die initiatiefnemer is heel veel werk om een initiatief verder te krijgen en soms is dat in de belangenafweging tussen de kwaliteitsverbetering die je wilt en het aanwezig zijn van verschillende belangen, nog niet zo gemakkelijk en dan kun je niet zeggen: oh, dat ligt aan IBA als een traject dan wat minder goed loopt. Dat hoeft helemaal niet zo te zijn, het kan ook gewoon zijn dat dit ligt aan de ingewikkelde belangen die aan de orde zijn en in die zin is IBA geen toverstok, IBA is ook niet een kar met geld, IBA is een kwaliteitssysteem en dat brengt op zich al met zich mee dat dat soms wat extra tijd vergt en tegelijkertijd daagt het ook met name initiatiefnemers uit om verbeteringen te maken in hun idee wat men had. Voorzitter, ik geloof nog steeds heel sterk in IBA en ook in de einduitkomst en of alles in 2020 gereed is? Nee, dat hebben we al 10 keer verteld, dat is zeker niet zo en het is ook een langetermijntraject dat wij ook verbonden hebben met onze Limburgs aanbod, waardoor er weer hopelijk € 40 miljoen naar Parkstad gaat en voorzitter, er zijn wel eens momenten, zeg ik maar hier heel open, als ik in de gemeenteraad van Heerlen luister, dan denk ik: ja, ja, ja, tientallen miljoenen met IBA, € 40 miljoen met het aanbod, tientallen miljoenen met stedelijke vernieuwing, je zou ook wel eens een keer kunnen zeggen: ik heb nog wel een puntje, maar dank je wel. Want ik moet u ook zeggen, het college heeft met andere regio's te maken waarin wij mét argumenten uitleggen waarom wij dit doen en dat wij dit vooral doen om de sociaal-economische structuur in dat gebied, die achterloopt, te versterken en nog een keer voorzitter, soms zijn er momenten dat je dat denkt.

Voorzitter, dan kom ik bij mevrouw Werrij. Mevrouw Werrij had het over de sporttakken, dat heb ik eigenlijk ook al opgepakt. Wij gaan gewoon in gesprek met de sporttakken en kijken hoe we overal oplossingen kunnen bieden. De PVV had dezelfde problematiek met betrekking tot de gemeenten.

1 punt wil ik ook nog wel maken als het gaat over facilitering en dat ook in relatie tot inhuur. De heer Van Rey stelde daar vragen over en de SP vandaag niet, maar we weten mevrouw Lauvenberg, het is altijd een belangrijk punt bij u. In de afgelopen periode hebben wij op talloze fronten in de hulp naar gemeenten toe, maar ook bijvoorbeeld in relatie tot een aantal infraprojecten, maar ook in relatie tot het Limburgse aanbod en onze hulp bij de gesprekken bij de Klimaattafel, nogal wat in moeten huren en we gaan daar deze keer overheen. We houden dat elke keer in de gaten en dat we moeten uitleggen, dat hebben we afgesproken met elkaar en dat zullen we dan ook doen, ook bij de voorstellen of bij de rapportages die we daarover sturen.

Dan nog het punt van de garantstelling van het ziekenhuis, dat werd ook nog gemaakt, door de heer Housmans. Daar zijn 2 dingen. Bij Orbis hadden we garantstelling, die is verlopen en bij Zuyderland is er nog een lening, die staat uit tot 2023. Voorzitter, ik heb daar nog eens goed naar nagekeken en die is destijds met unanieme stemmen verstrekt. Voorzitter, dan kom ik even... De heer Nijskens, Rossel, Vaessen en Plusquin hadden geen vragen.

De voorzitter: De heer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Voorzitter, dank voor de beantwoording en de nieuwe tekst van de jongeren, maar ik kom even terug op de inhuur want u hebt ons een brief van 16 kantjes gestuurd. Hebt u de inhoud van die brief begrepen?

Gedeputeerde Koopmans: Ja.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja? U kunt dus alle punten uitleggen?

Gedeputeerde Koopmans: Ja.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ik had overigens geen antwoord verwacht, maar als u kijkt naar dat we in Nederland de Provincies gemiddeld 21,1% van de loonsom besteden aan inhuur, sommige Provincies met 30%, en wij hebben als Staten geen duidelijk, geen overalinzicht daarin en u schrijft zelf bij de verbeterpunten: de huidige rapportage in het begrotingsjaar wordt uitgebreid, zodat er integraal gerapporteerd wordt over de inhuur. Dat betekent dus dat dit in het verleden niet is gebeurd en daar maak ik me... Trouwens, het gaat niet alleen over uw periode hoor, het gaat ook over de periode daarvoor. De Staten hebben geen totaaloverzicht omdat inhuur ook geboekt wordt bij de projecten die er zijn en we begrijpen best dat we bij de Buitenring mensen inhuren, dat is nogal logisch en dat je daar dan af en toe boven gaat zitten, maar u moet eigenlijk de ambitie uitspreken om dat omlaag te brengen en zorg dan dat het vaste personeelsbestand, u bent goed bezig met die trainees, aangevuld wordt.

Gedeputeerde Koopmans: Ja voorzitter, die lijn zijn wij het mee eens en ik weet niet of het in die rapportage was of in de HRM-brief, dat ben ik even kwijt, hebben we ook aangegeven dat we bijvoorbeeld een aantal mensen dat hier al langjarig werkte vanuit de infra aan projecten voor vast hebben aangenomen. Dat is eigenlijk naar aanleiding van het debat dat ik met mevrouw Lauvenberg heb gehad. De rapportages over inhuur waren scherp, alleen wij hebben, en die discussie ben ik zelf opgestart, ook nog de opdrachtensystematiek en daar zit in juridische zin een verschil in, maar feitelijk, heb ik tegen de directie gezegd, zitten er wel overlappen tussen en daarom hebben we juist ook een wat ingewikkelder verhaal moeten sturen over de opdrachten en daardoor komt er een beter en totaler beeld en als een beeld totaler wordt, dan valt het niet altijd mee, dat erken ik ook, daar heb ik zelf ook last van gehad, om dat allemaal tot in detail te doorgronden, maar we hebben nu, daar ben ik echt van overtuigd, wij als college, maar ook onze directie, echt een veel sterker beeld, maar ook een grotere grip op, want wat we in die brief geschreven hebben, is dat een aantal bevoegdheden met betrekking tot de inhuur met de opdrachten naar de directie gehaald zijn, die zijn omhooggehaald omdat wij onvoldoende het zicht hadden op wat er gebeurde. Niet dat we het beeld hadden dat het te ruig of te royaal of weet ik wat ging, dat was het niet zo, maar we wilden er meer zicht op hebben en we willen in relatie tot de discussie die we met uw Staten een aantal keren gehad hebben die goed kunnen blijven voeren.

Voorzitter, dan de heer Van Rey heeft ook nog een vraag gesteld over de Tour de France. Ja, wij geloven er nog steeds in en werken eraan dat die komt, maar we hebben op een gegeven moment doelbewust gezegd: de middelen daarvoor reserveren we voor andere projecten, kleinere en grotere. Dat is ook in een brief aan uw Staten gemeld en ook in de Commissie even aan de orde gesteld. De voorbeelden die u neerzet rondom branding, ja dat is evident. Ik heb het gisteren al in mijn verhaal naar mevrouw Van Rijsbergen ook gezegd, bijvoorbeeld André Rieu is zo fenomenaal in zijn exposure voor Limburg, maar tegelijkertijd is het ook een plek, je hoeft wie of wat dan ook maar te bellen om te zeggen 'vind je het fijn om daar eens een keer te komen in relatie tot een netwerkevenement?' en mensen zijn dolenthousiast. Dat vinden ze prachtig, dat werkt dus als een trein. Dus ik ben het in die zin zeer met u eens dat die, en dat geldt voor Max Verstappen, voor Rieu, maar dat geldt ook voor Lieke Martens en natuurlijk voor anderen, een enorme bijdrage leveren aan de branding van Limburg.

Voorzitter, dan tot slot. Nee, de heer Franssen ben ik nog schuldig. De heer Van Rey stelde nog een vraag over Kasteel Groot Buggenum. De lening aan Kasteel Groot Buggenum is niet renteloos, daar wordt wel rente geheven, maar tegelijkertijd leveren wij natuurlijk wel een soort subsidie aan een exploitatiebijdrage aan het kasteel en toen ik net gedeputeerde werd, dacht ik: daar moeten we nog eens echt wat aan doen, maar ik moet u zeggen, ik heb zelfs de heer Freek van der Valk gevraagd: kijk daar eens goed naar, kun je daar dingen niet verbeteren? En het concept zoals destijds gecreëerd

is, namelijk we hebben het voor € 1,00 gekregen, het is een Gesamtkunstwerk, je mag er niet veel aan veranderen, daar kun je doen en laten wat je wilt, maar ongeveer het bedrag dat we er nu voor hebben staan, ben je er jaarlijks aan kwijt als het gaat over het hele onderhoud en het goed bijhouden en wij als college proberen daar dan ook op een gepaste manier van die faciliteiten gebruik te maken.

Voorzitter, dan de heer Franssen. Die stelde nog de vraag of er geld komt van cultuur naar monumenten. Nee, de pot voor cultuur loopt ook op het einde van deze periode leeg en we hebben al eerder, ik geloof dat het een jaar geleden is, extra geld in de monumentenpot gestopt en voorzitter, het is dus meer een punt voor een volgende periode of in ieders verkiezingsprogramma want het goed in orde houden van onze monumenten is van groot belang.

Dan het slotpunt voorzitter. De heer Franssen vroeg nog naar duidelijkheid over herindeling. Van de zijnde van het college is dat volstrekt helder, wij doen niks en ik ga ervan uit, dat heeft het ministerie ons laten weten, dat 1 dezer dagen het soort van eindantwoord komt van de minister als het gaat over Parkstad, maar voor degene die in de afgelopen periode de Haagse debatten op dat punt heeft gevolgd, waarin eigenlijk al een halfjaar geleden een herindelingskader naar de Kamer gestuurd zou worden, ik ervan uitga dat de minister, na het debat dat zij gehad heeft met die 14 herindelingsvoorstellen, met weinig ambitie verder zou komen, maar dat is wat ons betreft altijd geweest: de zin is: de minister is aan zet en wij doen verder niks. Punt. Dank u voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer Van den Akker voor het vervolg van de bijdrage.

Gedeputeerde Van den Akker: Dank u wel voorzitter. Het gaat goed met de Limburgse economie en dat merk je in een hoop opzichten en de slingerbeweging die zich dan altijd voordoet, en dat is op zichzelf heel goed, is dat dan de samenleving zich druk maakt om niet in de eerste plaats zijn of haar baan, maar 'hoe ziet mijn leefomgeving eruit, hoe is de kwaliteit van leven en kunnen we dat nog verder verbeteren?' en als het dan gaat om ons MKB of onze campussen of de logistiek of de luchtvaart, dan gaat dat eigenlijk nu onze samenleving allemaal aan en niet in de minste plaats natuurlijk ook in relatie tot de klimaatontwikkeling en ik zou dan ook in de beantwoording namens het college thematisch in willen gaan op die verschillende aspecten.

Als we het hebben over het Landelijk Klimaatakkoord, staan wij voor een enorme opgave om te komen tot afspraken, zowel op internationaal niveau met het Klimaatakkoord van Parijs, op nationaal niveau als straks ook op regionaal niveau om te kijken of je daar ook tot regionale convenanten kan komen. Gedeputeerde Geurts zal daar straks op in gaan. De CDA-fractie heeft een terechte vraag gesteld over: wat komt er landelijk op ons af en blijft dat ook voor ons bedrijfsleven haalbaar en betaalbaar en leiden straks de afspraken landelijk niet tot druk op onze economie, op onze industrie, op onze samenleving en is ons college bereid ook eventueel nee te verkopen? Ja voorzitter, die toezegging kan ons college doen op het moment dat er akkoorden onze kant op komen die voor onze industrie of ons bedrijfsleven op zodanige manier zouden uitwerken dat zij aan ernstige concurrentiekracht zouden verliezen, dan gaan wij daar natuurlijk niet voor tekenen. In Duitsland hebben we de Energiewende gezien, daar hebben ze gezegd 'we stoppen de kerncentrales', maar daar draaien kolencentrales nu op volle toeren en wij kunnen als Limburg vooroplopen, maar wel als we daar voldoende tijd en geld voor hebben, voor zowel de bedrijven als de overheden. Een mooi voorbeeld daarvan is natuurlijk ook de Clauscentrale, die straks weer opgestart wordt en mogelijk aan het Belgische stroomnet kan gaan leveren. Dus wat dat betreft, ook richting de PVV-fractie, ja wij kijken ook naar nieuwe initiatieven.

Dan het MKB. De CDA-fractie stelde ook een vraag over de rol van familiebedrijven. We hebben gelukkig al gezien dat er nu met de LLTB ook een fonds is voor de opvolging van agrarische bedrijven van jonge boeren, maar ik zou u ook graag willen toezeggen om, in navolging van de Provincie Overijssel, te kijken of met de Universiteit Maastricht (UM) welke bijdrage wij kunnen leveren bij de scholing van potentiële opvolgers in familiebedrijven.

De voorzitter: Punt. Dan de heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, dat was even 2 keer met de ogen knipperen of het onderwerp Klimaat was alweer de revue gepasseerd bij het college bij monde van gedeputeerde Van den Akker, maar ik zou nog een keer concreet de vraag willen stellen: wat is het college nu bereid te doen met de maatregelen die decentrale overheden zelf hebben aangekondigd met betrekking tot niet alleen duurzame energie, maar ook de klimaatadaptatie en de circulaire economie, een stuk van voor de verkiezingen van vorig jaar voor de Tweede Kamer. Daar heeft het IPO een handtekening onder gezet, daar hebben wij een initiatiefvoorstel over geschreven. Daar is kritiek op gekomen, maar ik zie het college helemaal niets doen op bepaalde aspecten en dat kan wat mij betreft niet. Dus nog een keer de vraag: wat gaat u daarmee doen?

Gedeputeerde Van den Akker: Voorzitter, op de decentrale aspecten zal collega Geurts zo meteen ingaan, onder andere wat betreft de regionale energieconvenanten.

De voorzitter: Ja.

Gedeputeerde Van den Akker: Dan ga ik verder met de beantwoording over het MKB. Hoe kunnen we de MKB-bedrijven ondersteunen om ook genoeg gekwalificeerd personeel te vinden? Het gaat er dan eigenlijk om dat je dan ook voldoende geschoold personeel in je provincie houdt. Dat lukt dan voor een stuk via de nieuwe onlangs gelanceerde MKB-aanpak, een initiatief van Ondernemend Limburg dat er eigenlijk voor zorgt dat de MKB-bedrijven makkelijker hun weg kunnen vinden bij omscholing en advies. Qua innovatie zijn we nu voor het eerst in de middenmoot, we stonden daar altijd lager en dat is toch vooral dankzij de Brightlands Campussen en de innovatieve investeringen die daar onlangs in hebben plaatsgevonden. Ik noem daarbij 2 voorbeelden, het initiatief voor regeneratieve geneeskunde, ook zeker van belang bij de zorg in onze regio en als ander initiatief natuurlijk ook qua innovatie straks de Einstein Telescoop die enorme economische impact zal hebben, niet alleen op het hogere segment van de kenniseconomie.

De SP-fractie heeft een vraag gesteld over de uitbreiding van het MKB-leningenfonds. Daar komt 20 november een stuk uw kant op over de evaluatie, de midterm review daarvan. Daar is geld bijgestort, totaal € 30 miljoen zit er nu in en de berichten tot nu toe geven geen aanleiding om daarvoor bij te gaan storten.

De voorzitter: Punt. Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, de gedeputeerde had het kort even over die innovatieladder waar ik het in mijn verhaal over heb gehad. De vraag die wij concreet stelden was even, er zijn natuurlijk ook kleinere bedrijven en starters die die innovatieve zaken doen, zit er via dat MKB die ondersteuning in of moeten we daar als Provincie nog een andere rol in nemen? Die patentaanvragen.

Gedeputeerde Van den Akker: Over patentaanvragen specifiek. Daar kan ik in 2^e termijn even op terugkomen. In algemene zin zijn er natuurlijk voor MKB'ers heel veel ondersteuningsregelingen, zowel via het LIOF voor de verschillende sectoren of het nu de maakindustrie, logistiek of landbouw is en via de fondsen die wij al hebben, het MKB-leningenfonds en het Limburg Developmentfonds en natuurlijk een veelheid aan landelijke en Europese regelingen, maar goed op de patentaanvraag kom ik in 2^e termijn terug.

De voorzitter: Dank u wel. U kunt verder.

Gedeputeerde Van den Akker: Dan zijn er ook wat vragen gesteld over de Einstein Telescoop. Dat is inderdaad een internationaal proces, gelukkig maar. Begin september is er vanuit de EU € 4 miljoen cofinanciering toegezegd, mede ook omdat de Vlaamse overheden en instituten ook bereid zijn om € 4 miljoen bij te dragen en wij als Provincie dragen daaraan bij samen met het Rijk € 2 miljoen en het instituut Nikhef en dat gaat de goede kant op, ook zeker dankzij de motie afgelopen week in de Tweede Kamer en het is nu dus ook zaak om ook meer bedrijven voor de lobby voor de Einstein Telescoop in financiële zin te betrekken en daarmee een succesvol bid te bevorderen. Het LIOF is daar ook mee aan de slag en bij het verder benutten van beschikbare Europese programma's en buurregio's. Dus wat dat betreft draait die lobby volop en nu ook gelukkig met steeds meer steun uit Den Haag en straks ook hopelijk voldoende financiële steun vanuit het ministerie.

D66 heeft een vraag gesteld over de aantallen studenten op de Chemelot Campus, verdeeld tussen hbo, wo en mbo. Voor de komende voortgangsrapportages zijn daar inderdaad alvast wat cijfers over bekend. Er zijn op dit moment ruim 750 studenten op de Chemelot Campus, waarvan 45% van het wo, 33% van het hbo en 22% van het mbo. Dus dat is best verdeeld, meer dan de helft van die studenten is niet van de universiteit. Dus ook daarbij komt het onderwijs in brede zin ten goede.

Door LOKAAL-LIMBURG, de heer Franssen is er even niet, maar ik ga het toch zeggen, hij is er wel, is er een opmerking gemaakt over de Europese universiteit en er zijn deze week ook schriftelijke vragen gesteld over de Europese universiteit op de grens tussen Venlo en Nettetahl. Hoewel het mogelijk op de agenda staat van het treffen tussen de Nederlandse en Nordrhein-Westfaalse regering, later deze maand, kun je ook wel stellen dat kathedralen en universiteiten niet op 1 dag gebouwd worden en ook niet door de overheid. De aanmeldingstermijn om tot het netwerk van Europese universiteiten te komen, verloopt eind februari volgend jaar. De UM is samen met onder andere de RWTH bezig ook om daar een succesvol bid voor te bereiden en tot nu toe heeft de regering in Nordrhein-Westfalen ook nog geen besluit over dit idee genomen. Dus ja, wij volgen natuurlijk de ontwikkelingen met belangstelling, maar staan natuurlijk met name onze wetenschappelijke partners in de nabije omgeving ter harte. Met de universitaire ontwikkeling in de regio Venlo, de universiteit, de Hogere Agrarische School, Fontys en de partners in de regio in Nordrhein-Westfalen gebeurt er gelukkig al heel veel, dus ik zou eigenlijk willen stellen dat die Europese universiteit tussen bijvoorbeeld Maastricht en Aken, en ook wellicht straks tussen de dependances van de universiteiten in de regio Venlo al voor een groot deel vorm krijgt.

De CDA-fractie heeft een vraag gesteld over de winst van het ontwikkelbedrijf van Greenport Venlo. Dividenduitkering zou mogelijk pas op het eind van de exploitatieperiode kunnen plaatsvinden, rond 2035, als er dan sprake zou zijn van dividend en de positieve resultaten van dit moment blijven binnen het ontwikkelbedrijf.

Dan de arbeidsmarkt. De VVD-fractie maakte het onderscheid tussen wie moet wat doen. Moeten gemeenten niet meer verantwoordelijk zijn voor het halen van de mensen uit de werkloosheidssituatie,

uit de kaartenbakken, naar werk en de Provincie zich meer richten op het laten omscholen van mensen van werk naar werk, werkenden op werk? Dat is op zichzelf een interessante gedachte want daarbij kan ook de Provincie natuurlijk de brug slaan tussen de gemeenten en ook de wettelijke opgave die vooral de gemeenten hebben en daarom zijn we nu vooral aan het kijken, ook binnen de toekomst van ons Arbeidsmarktbeleid, welke prioriteiten er liggen om de krapte op de arbeidsmarkt, eigenlijk de situatie daarvan te verbeteren, dus ook bij de projecten binnen het Arbeidsmarktbeleid kijken: welke zijn succesvol en welke zijn gestopt? Of welke zijn minder succesvol, welke stagneren? De PvdA-fractie heeft daar een vraag over gesteld. Ik kan een paar succesvolle voorbeelden noemen. Bijvoorbeeld 'Door inzicht aan de slag' dat onlangs is gelanceerd door de arbeidsmarktregio's van de gemeenten, het UWV en het de Limburgse Werkgevers Vereniging (LWV). Daarbij worden ruim 7000 mensen op basis van hun talenten gescreend vanuit werkgeversperspectief in plaats van dat je als werkzoekende via de vacatures naar een baan zoekt. Een ander voorbeeld is de sectorale aanpak van de arbeidsmarktregio's om instroom van potentiële werknemers mogelijk te maken. Ook een aantal projecten is on hold gezet. Bijvoorbeeld de start van het traject om jongeren creatieve oplossingen te bieden ten behoeve van het verborgen arbeidspotentieel in de wijk of het programma rond de OV-school of het project ten opzichte van het aansluiten van werkzoekenden op het gebied Aviation Valley en ook een voorbeeldproject over de huisvesting van arbeidsmigranten. We nemen eigenlijk de hele lijst van projecten die er lopen door, wat werkt wel en wat werkt niet en wat is nog uitvoerbaar in deze coalitieperiode.

Gezien de tijd voorzitter, ga ik verder en dat is richting de omgeving. Logistiek. GroenLinks stelde de vraag: zijn DC's nou een speerpunt? Ja voorzitter, die zijn speerpunt voor de Provincie Limburg omdat zij juist onze strategische positie hier tussen de corridor van de havens van Rotterdam en Antwerpen en Brabant en het Duitse Ruhrgebied op een strategisch perfecte locatie liggen, om hier toegevoegde waarde te creëren en niet alleen om hier dingen door te voeren, maar omdat hier ook veel zaken geproduceerd worden die vervoerd moeten worden, rond de campussen, rond de Greenport Venlo en rond alle andere maakbedrijven die hier zijn en met name omdat we ook met die multimodaliteit te maken hebben. Het gaat niet alleen om 'van de vrachtwagen in het distributiecentrum en weer verder', maar het gaat ook om het overslaan van goederen via de Barge Terminals in Venlo, in Born, de binnenhaven van Maastricht tot Gennep, de nieuwe insteekhaven in Wanssum en straks ook de railterminal in Venlo. Dus er wordt hier toegevoegde waarde gecreëerd en daarom is logistiek en bereikbaarheid daarvan essentieel.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, added value logistics, zo is de officiële term in die wereld, is aan de orde van de dag, maar dat is soms ook gewoon het omverpakken van producten naar verpakkingen voor afzetlanden, waar de tekst in de juiste taal op staat en de juiste boekjes erbij zitten. Kan het college ons een inzicht geven van al die grote logistieke bedrijven die we inmiddels hebben in Limburg, waar daadwerkelijk nog een echt productieproces aan gekoppeld zit, zoals Nedcar, dat natuurlijk een mooi voorbeeld is? Want in mijn beleving, zeker als ik kijk naar de omgeving Venlo, maar ook kijk naar Heerlen waar inmiddels weer een aantal grote DC's is verzezen, zijn dat allemaal echte DC's waar de dozen binnenkomen en de dozen ook weer naar buiten gaan, wellicht anders verpakt, wellicht met weer andere toevoegingen in de dozen. Er zit added value in, dat deel ik wel, maar het is niet dat het primaire productieproces hier in de regio plaatsvindt. Kan dat inzicht komen?

Gedeputeerde Van den Akker: Ja voorzitter, dat kunnen wij zeker meenemen in het onderzoek over logistiek dat momenteel plaatsvindt. In Venlo vindt natuurlijk heel veel agrarische productie plaats en

in Heerlen rond de medische logistiek, zowel productie als verspreiding, maar goed we nemen dat mee en we komen daar dan binnenkort bij u op terug.

De CDA-fractie heeft een vraag gesteld over het Grondbeleid, de grondposities van Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML). Kunnen we dat op korte termijn starten en deze periode afronden? Ja, ik vind het een terechte vraag. We zien eigenlijk het succes van Ontwikkelbedrijf Greenport Venlo en de posities rondom onze campussen, dat die voor economische activiteit leiden tot meer export en zowel in Midden-Limburg, maar ook de regio Parkstad verdienen een onderzoek om tot een vergelijkbaar ontwikkelbedrijf te kunnen komen.

VVD-fractie heeft een motie ingediend over bedrijventerreinen, een beetje volgend op de discussie die wij vorige week in de Statencommissie voerden: hoe zit het daar nu precies mee? We kunnen stellen dat in het algemeen de voorraad bedrijventerreinen op dit moment krimpt, maar niet zo snel aangezien die voorraad redelijk ruim van omvang is bij ons. Er was begin van dit jaar ruim 900 hectare aan voorraad beschikbaar, er is toen heel veel uitgegeven vorig jaar, 120 hectare, en afgelopen jaar lijkt het er niet op dat dat in dezelfde omvang zal zijn. Tegelijkertijd is er wel sprake van schaarste aan grootschalige kavels en kwalitatieve mismatch. Dus wat dat betreft kunnen wij de motie overnemen en zal dit ook worden meegenomen in het lopende onderzoek naar de toekomst van de bedrijventerreinen en de logistiek, waarvan wij de resultaten in januari verwachten en zeker, zeg ik de VVD-fractie na, nemen we daarbij de grensoverschrijdende aspecten mee want het heeft weinig zin als je je eigen kavels onderzoekt zonder te bedenken, te kijken wat er in Brabant, Nordrhein-Westfalen en Vlaanderen gebeurt, zeker ook als daar nieuwe investeringen op het gebied van logistiek zullen gaan plaatsvinden.

De voorzitter: De heer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja voorzitter, zoals zo vaak bij veel onderwerpen vandaag herhaalt de geschiedenis zich want wat in de motie staat, in het dictum, is eigenlijk wat uw voorganger, gedeputeerde Economische zaken in maart 2014 de nek heeft omgedraaid, namelijk het Limburgse herstructureringsbedrijf. Als u kijkt op de pagina 312 van de begroting, verbonden partijen 38, daar staat dat in, dus mijn concrete vraag is: is het niet veel eenvoudiger om die nieuw leven in te blazen?

Gedeputeerde Van den Akker: Nee voorzitter, want daar moeten we een duidelijk onderscheid maken tussen de Provinciale verantwoordelijkheid bij bedrijventerreinen en die van gemeenten. De herstructurering van gemeentelijke bedrijventerreinen en de ondersteuning daarvan is geen Provinciale taak.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Nee, maar het is toch wel zo dat er goede voorbeelden zijn dat tussen de Limburgse Herstructureringsmaatschappij voor Bedrijventerreinen (LHB) en de lokale overheid afspraken gemaakt zijn, wat zegt u me nou? Er zijn natuurlijk ook slechte voorbeelden.

Gedeputeerde Van den Akker: Wellicht in het verleden voor een stuk wel.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja, dus waarom is dit 1-2'tje tussen de VVD-fractie en u niet zodanig dat je de LHB terug in het leven roept? Natuurlijk moet de lokale... Ik verwijs naar de bijdrage van de gedeputeerde van Financiën, dat het niet alleen van de Provincie kan komen, de lokale overheid ook moet doen.

Gedeputeerde Van den Akker: Ja voorzitter, volgens mij was dat niet de intentie van de motie en zo vat het college hem ook niet op. Ik meen ook niet dat de LHB zonder financiële uitdagingen was voor onze Provincie.

Ten slotte MAA, vorige week uitgebreid in de Statencommissie aan de orde geweest bij de behandeling van de voortgangsrapportage. D66 stelt terecht, en daar begon ik mijn beantwoording ook mee, dat we daarbij aandacht moeten hebben voor onze omgeving en met de mensen naar de oplossing van die vraagstukken moeten werken. Een mooi voorbeeld daarvan was afgelopen woensdagavond de bijeenkomst, mede georganiseerd door het ministerie, over de toekomst van de luchtvaart in Limburg. Dat ging natuurlijk ook veel over MAA en ook daarbij hebben wij als Provincie welbewust met u als Provinciale Staten natuurlijk de afweging gemaakt dat we beter af zijn met MAA dan zonder en je ziet nu dat de luchthaven beter draait en dat dat ook tot meer reuring leidt in vele opzichten. Natuurlijk gaat het daarbij niet alleen om het economisch verkeer, maar ook om veiligheid, leefbaarheid en de belangen van de omwonenden. Daar vinden afspraken over plaats in de Commissie Regionaal Overleg (CRO) luchthaven Maastricht en we zullen ook met de omwonenden eind 2018 afspraken maken over het meten van geluidswaarden, 1 loket voor klachtenafhandeling en hoe we verder hinderbeperkende maatregelen kunnen treffen. Daarbij kijken we bij eventuele bovenwettelijke maatregelen naar mogelijkheden voor mitigatie als het gaat om het PIP over bijvoorbeeld het proefdraaien bij SAMCO, maar er zullen uiteraard die bovenwettelijke maatregelen met andere partijen getroffen moeten worden.

De Partij voor de Dieren heeft een motie ingediend over een Omgevingsraad. Die motie zou het college willen ontraden omdat eigenlijk een heleboel zaken die daarin worden voorgesteld op dit moment al via de CRO worden geborgd en daar ook reeds in is voorzien en ook een heleboel mogelijkheden zijn voor burgers om al van inspraak- en bezwaarprocedures gebruik te maken en gelukkig staat het recht dan ook daarin toe, alleen op dit moment zo'n raad instellen die vooral alleen de omwonenden een positie brengt, zou eigenlijk de hele besluitvormingsprocedure ook daarbij niet kunnen bevorderen. Er is wel sprake van representativiteit van overheden, bedrijfsleven, MAA, de Natuur en Milieufederatie Limburg (NMF Limburg) zijn overal daarin reeds in de huidige Commissies vertegenwoordigd en natuurlijk moet ook de luchthaven gewoon ook daarbij binnen de geldende grenzen blijven opereren.

De voorzitter: Ik kan de tijd niet stilzetten want de tijd is al overschreden.

De heer Rossel (GroenLinks): Dat is altijd eigen aan Gedeputeerde Statenleden dat ze de tijd overschrijden en daar trouwens ook niet aan gehouden worden. Voorzitter, ik heb de motie van lid Plusquin medeondertekend omdat wij toch van omwonenden horen dat met name de burgerleden die in de CRO zitten geen fatsoenlijk mandaat hebben en ook dat die interactie en communicatie niet optimaal is. Zou het niet een tussenoplossing zijn om bij wijze van spreken die burgerleden in de CRO formeel te vervangen door een burgerraadpleging, die conform de motie in het leven kan worden geroepen. Daarmee wordt het natuurlijk wel complexer want je moet die mensen breder gaan betrekken en daar sonderen, maar dat de input die daar komt, geldt als de input die in de CRO bespreekbaar gemaakt moet worden.

Gedeputeerde Van den Akker: Daar kom ik in 2^e termijn even op terug.

De voorzitter: Oké. U bent geland of zijn wij...?

Gedeputeerde Van den Akker: Ja, veilig voorzitter.

De voorzitter: Veilig geland, goed zo. Dan gaan wij verder, gedeputeerde Teunissen.

Gedeputeerde Teunissen: Voorzitter, Provinciale Staten, dank voor uw inbreng in 1^e termijn. Het is mooi om te constateren dat de meeste vragen die door u gesteld zijn, vooral op de 2 nieuwe beleidsterreinen liggen die ik sinds kort in mijn portefeuille heb, namelijk Wonen en de Sociale Agenda. Daarnaast zijn er nog wat vragen gesteld, onder andere over Euregionaal onderwijs en de digitale samenleving, maar eerst beginnen met de agendapunten Wonen en Sociale Agenda.

Wonen. Ik neem even een kort voorschot op de discussie die wij ongetwijfeld in december gaan krijgen op basis van de Voortgangsrapportage Wonen 2018, die we vorige week naar Provinciale Staten hebben gestuurd, en de verordening, de gewijzigde verordening, die we hebben opgesteld naar aanleiding van de motie Knelpunten op de woningmarkt, die vorig jaar rond deze tijd is ingediend. Wat hebben we afgelopen jaar feitelijk geconstateerd? We hebben gezien dat er een groot aantal plannen ligt bij de gemeenten die niet aansluiten op de behoeften in de markt en dat noemen wij in vaktermen de planvoorraad. Wat we ook zien, is dat er een grote behoefte is aan woningen die niet in de planvoorraad zitten en dat zijn dan met name starterswoningen en seniorenwoningen en sociale huurwoningen. Wat wij nu willen, is dat we juist voor dat segment versneld gaan bouwen en dat is denk ik ook de grondslag van de motie die door een aantal partijen is ingediend en wat wij ook willen stimuleren en wat wij constant terug hebben gehoord het afgelopen jaar, in ieder geval wat ik terug heb gehoord in de periode dat ik het in de portefeuille heb, is dat er iedere keer gezegd wordt: het mag niet van de Provincie want, en dan wordt er een koppeling gemaakt tussen nieuwe plannen waar wel behoefte aan is, wat ik al zeg, niet meer van hetzelfde, maar nieuwe plannen, en het reduceren van de harde plancapaciteit of bijvoorbeeld de slooppogave en wat wij als Gedeputeerde Staten hebben gezegd, staat ook in de voortgangsrapportage, wij willen die koppeling opschorten, daar willen we van af, in ieder geval voor de komende raadsperiode van de wethouders, om daarmee ruimte te geven om versneld in actie te komen en versneld woningen te gaan realiseren waar een sterke behoefte aan is en die zorgen voor de doorstroming op de woningmarkt. Een aantal partijen heeft gevraagd: hoe gaan we dat doen? We zijn in gesprek met de gemeenten die al duidelijk hebben aangegeven dat ze dat probleem herkennen en erkennen en ik wil, voordat wij de volgende Provinciale Statenvergadering ingaan, een overzicht hebben van wat is het aantal, wat is de opgave die iedere gemeente heeft en eigenlijk een beetje analoog aan waar collega Geurts mee bezig is met Regionale Energie Strategieën RES'sen, op niet al te lange termijn ook met die gemeenten concrete prestatieafspraken maken hoe ze die achterstand en die woningen gaan realiseren waar de markt nu dus als het ware niet in voorziet. Dat is een beetje de werkwijze.

Dan even naar de concrete vragen van bijvoorbeeld het CDA. Die spreekt nog van contingenten, maar de heer Van Rey gaf al aan dat we eigenlijk geen contingenten meer hebben, maar de gemeenten hebben in het verleden afspraken gemaakt over het aantal woningen dat ze zouden gaan willen bouwen op basis van de planvoorraad of op basis van behoefte en daar hebben ze eigenlijk afspraken over gemaakt. Wij hebben gezegd: wij laten dat allemaal los, ga vooral op die segmenten waar echt behoefte is, aantoonbare behoefte is, en het zou best kunnen dat dat in laten we zeggen een willekeurige gemeente als Simpelveld anders is dan in een gemeente als Venray, maar daar willen we juist ook de ruimte voor geven aan de gemeenten, om daar versneld op in te zetten.

De voorzitter: Ja, kunnen we nu al een interruptie? Ja, mag. Trouwens, dat bepaal ik. Mijnheer Van Caldenberg ja.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, dank u wel. Ja, dan wil ik naar aanleiding van de woorden van de gedeputeerde Teunissen ingaan op motie 2424, de motie ingediend door de coalitiepartijen. Is de motie met de woorden van gedeputeerde Teunissen niet overbodig omdat datgene wat erin staat eigenlijk al kan en dat u daar al niet mee bezig bent?

Gedeputeerde Teunissen: Dat ondersteunt ons beleid en als u dat interpreteert als overbodig, ik zeg dat het datgene ondersteunt waar wij in ieder geval samen met de gemeenten naartoe willen gaan. Mijnheer Van Rey?

De voorzitter: Ja, mijnheer Van Rey.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja, ik wacht altijd op de voorzitter hè.

De voorzitter: Goed zo.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ik heb een andere definitie van de planvoorraad, dus ik zou zeggen, kijkt u dat in de schorsing even na in 2^e termijn want die is anders dan u formuleert. Wij hebben in de Commissie, en ook hier in de Staten, over de regionale woningafspraken gesproken, er was 1 fractie tegen want het functioneert niet, daar zit de problematiek in en het is jammer dat de coalitiefracties nog steeds niet begrijpen dat het in de regio geregeld moet worden, dat de Provincie daar op afstand staat. De laatste opmerking die ik wil maken. U zegt met name, ik heb het opgeschreven, waar de markt niet in voorziet, daar moeten we een versnelling krijgen, maar ik heb het voorbeeld, omdat ik dat ken voorzitter zeg ik er maar even bij, van Roermond genoemd. De markt wil er wel in voorzien, maar die komt niet door de bureaucratie in de lokale overheid door en niet in de regionale afspraken en dat is heel moeilijk, maar hier werd het klakkeloos allemaal aangenomen, dat gaat goed functioneren, de heer Prevoo heeft daar ook niks van gemaakt en nu zitten we met de brokken. Daarom heb ik niet voor niets gezegd dat we 4 verloren jaren hebben gehad.

Gedeputeerde Teunissen: Voorzitter, misschien mag ik alvast antwoorden op de heer Van Rey want ik ben het eigenlijk hartgrondig met hem eens en dat is ook de reden dat ik zeg: we gaan terug naar de gemeenten die zich nu als het ware, of in ieder geval een aantal gemeenten, verschuilen achter de Provincie, vanwege de plancapaciteitsproductie, maar wij als Gedeputeerde Staten willen eigenlijk een stapje verdergaan door juist prestatieafspraken met die gemeenten te maken over datgene wat u ook zelf zegt, zodat de markt als het ware in dat gat kan springen. Dat is wat onze intentie is en volgens mij zijn wij in die zin bondgenoot van elkaar.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja, dat zijn we gelukkig. Prachtig dat de heer Nijskens komt aanlopen. Als Roermond iets wil, moet Roerdalen toestemming verlenen. Zo is het en dat is natuurlijk te idioot voor woorden.

De voorzitter: We gaan nu eerst naar de heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, ik heb 2 vragen op dit terrein. We hebben ook artikelen gehad, bijvoorbeeld over Gennep, dat die nu helemaal losgaan om in de kernen te gaan bouwen. Daar wordt de heer Teunissen ook aangehaald, dat die zou hebben gezegd dat we 30.000 nieuwe woningen tot 2040 zouden moeten realiseren. Mijn vraag, geldt dat nou voor alle regio's evenredig of kunnen we daar nog eens een keer inzicht in krijgen? En wat mijn 2^e vraag zou zijn, ik lees dat de heer Teunissen alle gemeenten zelf zou hebben geïnformeerd over de nieuwe ontwikkelingen, dat

moet ik opmaken uit de pers, zou het niet fraaier zijn geweest om eerst met ons het debat aan te gaan in dit huis over wat de te volgen koers is alvorens u tot actie overgaat?

Gedeputeerde Teunissen: 2 dingen. Het 1^e, inzicht in de cijfers. Ja want die zitten in de voortgangsrapportage 2018, dat hele pak papier dat vorige week, of in ieder geval begin deze week, naar u is gegaan, dus daar gaan we in de Commissie ongetwijfeld samen met elkaar over in debat en het 2^e is, die voortgangsnota hebben we naar de gemeenten gestuurd met die brief erbij om de gemeenten te informeren omdat namelijk de Bestuurlijke Overleggen Wonen deze week al zijn gestart en de voortgangsrapportage is daar een onderdeel van.

De heer Rossel (GroenLinks): Maar moet ik nou niet opmaken dat, door het toezenden van die stukken, gemeenten die stukken zelf interpreteren als: wij mogen weer losgaan met het bouwen van woningen?

Gedeputeerde Teunissen: Nee, want ik heb afgelopen week ook Bestuurlijk Overleg gehad met onder andere de gemeente Gennep en duidelijk is gemaakt, en dat staat ook in de voortgangsrapportage, op basis van de nieuwe CBS-prognosecijfers hebben we tussen 2020 en 2040 behoefte aan ongeveer 30.000 nieuwe woningen en dat is dus over de hele provincie en dat is in de ene gemeente wat meer dan in de andere gemeente, maar over de hele linie is dat ongeveer het aantal woningen dat we nog toe moeten voegen op een totaal aantal van 530.000 woningen en daarin zit volgens mij de grootste opgave, om met name die woningen te transformeren naar de duurzaamheidswoningen en de energiezuinige woningen die we zo graag willen. Dus dit gaat maar over een relatief beperkt niet onbelangrijk deel van de woningmarkt.

De voorzitter: Dank u.

De heer Rossel (GroenLinks): Sorry, als u mij toestaat. Dit is mijn laatste instantie. Dus ik moet interpreteren dat het wel zorgvuldig maatwerk blijft per gemeente apart?

Gedeputeerde Teunissen: Uiteraard.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja met het laatste, maatwerk, staat ook in de motie trouwens, maar waarom de motie juist niet overbodig is en hoe processen gelijk opkomen en vandaag bij elkaar komen. Gemeenten interpreteren zelfs uw brief heel wisselend en zelfs mijn eigen gemeente gaat achterover zitten leunen: wij mogen niet want het beleid is niet veranderd en we kunnen niet en... Dus ik heb ook aangegeven, gisteren dus: geef nou uw wethouder een motie mee van deze raad, dat het wel kan, maar zelfs daar was onze raad niet toe bereid. Dus Roermond hoeft niet veel angst te verwachten van Roerdalen en binnen Roerdalen knok ik er juist voor dat de mismatch wordt opgelost, met name door voor die doelgroepen te bouwen die u noemt, waardoor in ieder geval de verhouding al verbetert en waardoor mensen, senioren, hun huis verlaten en juist zo'n motie is bedoeld om het politieke statement te maken dat het uitgedragen wordt en dat er wel degelijk iets veranderd is en dat er geen bouwstop op woningen zit, ook in niet in kleine gemeenten.

Gedeputeerde Teunissen: Ja, die zat er overigens niet, maar in ieder geval was de beeldvorming tegen ons en in die zin helpt deze motie inderdaad. Dan toch even terug naar... want ik zie dat ik... O wacht, de tijd...

De voorzitter: De tijd heeft gewoon stilgestaan.

Gedeputeerde Teunissen: De tijd heeft stilgestaan, heerlijk. Dan even terug naar bijvoorbeeld het CDA, dat vraagt: is het mogelijk om via een Provinciale wilcard bijvoorbeeld winkels te transformeren naar woningen? Ja, dat was al mogelijk, dat heb ik volgens mij in de Commissie ook al eerder gezegd, dat is mogelijk. Sterker nog, daar hebben wij in het kader van het Transitiefonds extra stimulerende maatregelen voor en we zijn ook al met een aantal concrete gemeenten bezig om winkels te transformeren naar woningen. Dan even naar de motie 2024. Daarvan heb ik al gezegd: die sluit aan op datgene wat we willen.

Dan even naar de arbeidsmigranten in relatie tot de woningen en de motie die daarover is ingediend. De arbeidsmigranten vormen een interessante nieuwe doelgroep die mogelijk kan bijdragen in onze groei ook naar nieuwe inwoners en daarvoor zullen we ook woningen nodig hebben. Als we dan even kijken naar de short stay, daarstraks ook al genoemd, daar moeten we specifieke oplossingen voor hebben. Dat zou bijvoorbeeld kunnen in de Vrijkomende Agrarische Bebouwing VAB, dat vinden we een heel interessante ontwikkeling, maar ook voor de langere termijn, dus zeg maar in nieuwe of sociale huurwoningen of starterswoningen, waar de arbeidsmigranten die zich blijvend in Nederland willen vestigen ook in kunnen gaan wonen. Dus in die zin nemen wij die motie ook graag over van het CDA, motie 2440, en ik wil er nog een aanvullende opmerking bij plaatsen want Gedeputeerde Staten hebben ook aangegeven, want u geeft dat zelf in de motie ook aan, samen met de gemeenten en we hebben daarom besloten om een soort kwartiermaker, vooruitgeschoven post, het veld in te sturen, die juist met die gemeenten gaat samenwerken en gaat kijken: hoe kunnen we die knelpunten, ook rondom die VAB's oplossen en een mooi voorbeeld daarvan is het project dat op dit moment loopt in de gemeente Someren, samen met het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland (SVn), waarin specifieke kennis wordt opgedaan in de transformatie van een vrijkomend agrarisch gebouw en die gereed gemaakt wordt voor huisvesting van arbeidsmigranten onder de SVn-condities die daar landelijk voor zijn afgesproken. Dan kom ik bij de Sociale Agenda.

De voorzitter: Maar u komt eerst even bij de heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, ik had in mijn interruptie met mevrouw Werrij specifiek gevraagd of het nou alleen maar om die huisvesting gaat of dat de hele sociale context rondom die arbeidsmigranten nu ook eindelijk eens adequaat wordt meegenomen want daar zit volgens mij het echte probleem.

Gedeputeerde Teunissen: Terecht dat u dat zegt. De kwartiermaker gaat ook dat aspect, die gaat dus het aspect van volkshuisvesting en het aspect van Arbeidsmarktbeleid, maar ook het aspect van de sociale integratie, eens in kaart brengen en eens kijken of we er ook iets mee kunnen doen.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, gedeputeerde Teunissen geeft aan dat die kwartiermaker dat Arbeidsmarktbeleid hierbij in kaart gaat brengen, maar wat gaat hij dan in kaart brengen? Gaat hij dan in kaart brengen dat wij hier nog heel veel mensen hebben die nog niet aan het werk zijn en dat het ook misschien wel heel zinvol kan zijn om daar naar te kijken, of gaat hij in kaart brengen hoe wij ervoor kunnen zorgen dat er nog meer arbeidsmigranten gehuisvest kunnen gaan worden? Want dat is wel even van belang.

Gedeputeerde Teunissen: Dat 1^e, dat 1^e gaan wij doen want nogmaals, we constateren ook nog dat er nog, ook in het kader van het Arbeidsmarktbeleid, daar heeft collega Van den Akker ook al wat over verteld, ook daar nogmaals, kunnen kijken hoe meer mensen die nu in de kaartenbak zitten versneld aan het werk kunnen krijgen en wij zien dat toch als 2 dingen van 1, met name Noord- en Midden-Limburg, waar het nu lijkt alsof die arbeidsmigranten de mensen die nu nog aan de kant staan als het ware verdringen. Dat willen we expliciet samen en gekoppeld hebben.

Dan ga ik naar de Sociale Agenda. Het project 'Gezonde Start', waar het CDA het over heeft. Zijn wij bereid dat financieel te ondersteunen en te lobbyen voor het Rijk? Dat is een hartgrondig ja. De motie Houben en de toezegging 8282 van Jan van de Ven hebben de Zuid-Limburgse gemeenten en Roermond en Venlo gestimuleerd om samen met de organisatie en het veld tot een robuust plan te komen dat heet 'Kansrijk van Start' en dat plan zal begin januari aan minister Hugo de Jonge, die daarvoor speciaal naar Limburg komt, worden gepresenteerd en we hopen dat hij daar zo enthousiast van wordt, dat ook de landelijke overheid daar geld in investeert want wij als Provincie zijn in ieder geval wel bereid dat te doen en ook de gemeenten die in deze maand daar een klap op moeten geven, zijn daartoe bereid. Dus dat ziet er eigenlijk allemaal heel positief uit en aan ons als Provincie zal het niet liggen om nogmaals landelijk dat onder de aandacht te brengen en daar ook geld voor op tafel te leggen. We hebben nog niet al het geld bij elkaar met alle partijen, maar daar wordt nog steeds hard aan gewerkt.

Dan het idee van die pilot huisarts in Afferden. Ja, de heer Koopmans gaf dat gisteren ook al aan bij de speech naar aanleiding van het afscheid van Marleen van Rijsbergen, dit is nou zo'n prachtig voorbeeld dat mij totaal overrompeld heeft, wat er gebeurd is in de Sociale Agenda qua Positieve Gezondheid. Deze huisarts is via de systematiek van Positieve Gezondheid gaan werken vanaf 2016 en in die 2 jaar heeft hij dat ook gemonitord en heeft hij dat ook gevalideerd en heeft hij geconstateerd dat hij door die andere manier van werken in zijn huisartsenpraktijk, en dat heeft hij vorige week op het symposium in Rotterdam gepresenteerd, € 350.000,00 heeft bespaard op zorgkosten. Hij heeft minder medicijnen hoeven uit te schrijven, het aantal consulten is sterk verminderd, maar de doorverwijzingen naar de GGZ zijn daardoor ook een stuk minder geworden en voor mij was dat vorige week wel een eyeopener en een positief effect van waar wij als Provincie in het kader van Positieve Gezondheid in investeren en ik heb met die huisarts de afspraak gemaakt dat wij proberen dit uit te rollen, in ieder geval Provinciaal, maar misschien ook wel landelijk, omdat ook daar... De minister is bij hem op bezoek geweest en die was er ook erg enthousiast over. Dus ook dat ziet er wat mij betreft heel goed uit.

Dan naar de PVV. Ja, al die dingen die u zegt, die 3 voorbeelden die u noemt herken ik wel en niet alleen uit mijn eigen privésituatie, maar ik herken ze, alleen de vraag is ook, en dat heeft de heer Rossel ook gezegd, is dat Provinciaal beleid? Desalniettemin kan ik u toezeggen dat ik met een aantal partijen om tafel zit in het kader van het netwerk Positieve Gezondheid en ik zal daar nogmaals een indringend appel, maar ik zal in ieder geval die casus die u ook aangeeft daar naar voren brengen om te kijken wat we daarvan kunnen leren en ik moet zeggen dat ook weer vorige week bij dat grote symposium in Roermond, was de voorzitter van de Raad van Bestuur van de CZ-groep aanwezig en die is ook met deze voorbeelden geconfronteerd en ik merk daar ook wel een houding in dat hij bereid is om anders tegen deze vergoedingssystematiek aan gaan te kijken. Dus ik denk dat we al met al langzaam wel wat in beweging aan het zetten zijn, niet alleen in Limburg, maar waarschijnlijk ook landelijk. Dan nog even naar uw vragen rondom die expertisecentra.

De voorzitter: De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, dank u wel voor uw toezegging namens de portefeuillehouder. Mocht u inderdaad behoefte hebben aan de achterliggende gegevens, ik heb gezegd in de Statenzaal kan dat natuurlijk niet in verband met respect voor privacy van de cliënten-patiënten, maar die zijn natuurlijk beschikbaar voor u voor het gesprek.

Gedeputeerde Teunissen: Dank voor het aanbod en ik zal kijken of daar behoefte aan is of hoe we daarmee omgaan. U heeft aangegeven: er is vanuit het veld, in ieder geval vanuit de gemeenten, sterke behoefte aan kennisdeling rondom de 2 thema's, jeugdzorg en de WMO. Ik kan in ieder geval toezeggen, dat daar waar hiaten zijn in de systematiek die we nu hebben, we gaan kijken of we met name in het kader van de digitale samenleving waar we mee bezig zijn en met name het begrip zorg of we dat op elkaar kunnen aansluiten, maar ik wil er wel op wijzen dat we al voor de jeugdzorg bij voorbaat een Databank Effectieve Interventies hebben waarin 239 interventies staan die vaak voorkomen en duidelijk aangeven hoe we daar in de praktijk mee om moeten gaan. Verder hebben we ook nog het Expertisecentrum voor Innovatieve Zorg en Technologie (EIZT), dat ook zorgt voor een stukje kennisverwerking, maar misschien moeten we nog meer de nadruk leggen op kennisdeling. Dus in die zin ga ik met de suggestie die u gedaan hebt even kijken of we daar een stapje verder mee kunnen komen.

Dan ga ik snel afsluiten en dan wil ik even kort stilstaan bij, ook weer de PVV, over het snelle internet. Hebben we gedacht aan subsidie te vragen bij de Europese overheid rondom de ontsluiting van witte gebieden in Limburg. Ik kan u zeggen, we hebben gisteren een convenant tussen de gemeenten Bergen en Echt-Susteren getekend over de aanleg van snel internet in de buitengebieden. Dat doet de maakpartij, dus daar hebben we geen subsidie voor nodig. Dat hebben we ook al aan de andere kant van de Maas gedaan, daar zijn ze nu concreet aan het uitrollen. Daar is ook geen subsidie voor nodig geweest. In Zuid-Limburg is dat wat lastiger, maar we hebben ook met de Staten afgesproken dat we nu in kaart aan het brengen zijn waar nu precies glasvezel ligt en waar nog niet. Dat rapport is bijna klaar, dat komt nog dit jaar naar de Staten en op basis daarvan kunnen we kijken: kunnen we iets rondom die witte gebieden doen, die nu niet door de markt worden opgepakt, om daar bijvoorbeeld de subsidie die u aankomt daarvoor aan te vragen en dat bij de Europese overheid onder de aandacht te brengen.

De voorzitter: Een interruptie nog van de heer Housmans, laatste vraag. Dan de heer Nijskens heeft nog een vraag en dan heeft de heer Rossel nog een vraag.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, ook een mooie toezegging, ik ben alleen heel benieuwd dan wat het antwoord gaat worden van de Europese commissie of de Europese Unie daar waar het gaat over het bruto nationaal product dat je moet opgeven bij die aanvraag. Dus wellicht dat u daar heel creatief moet zijn om ervoor te zorgen dat er zoveel mogelijk van ons geld terugkomt naar hier want wat wij begrepen hebben, is die subsidie in andere gebieden afgewezen omdat het bruto nationaal product per hoofd van de bevolking te hoog was en men daarom geen recht had op subsidies en dat vonden we vreemd. Dus de vraag die wij daarbij hebben gesteld is: wat is de mening van het college van Gedeputeerde Staten over het feit dat daar inkomenspolitiek bedreven wordt in plaats van problematiek als leidraad voor subsidies.

Gedeputeerde Teunissen: Voorzitter, ik moet even kijken, ik ken het concrete voorbeeld niet, maar laten we zo afspreken dat we daarop terugkomen op het moment dat we die nota over die glasvezel van Dialogic in kaart hebben gebracht.

De voorzitter: Ja, eerst de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja voorzitter, het gaat nu weer over het snelle internet in het buitengebied. We hebben ook aandacht gevraagd voor de kernen. Kunt u daar al iets over melden, de stand van zaken daarbij en hoe het loopt?

Gedeputeerde Teunissen: Dat is nou net dat rapport dat ze nu aan het opstellen zijn en dat dit jaar nog naar u komt. Dat geeft inzicht in, want dat was net uw vraag toen, een motie zelfs waarin u gevraagd hebt: ga ook eens kijken in stedelijk gebied, waar ligt het nu overal wel en waar ligt het nu niet? Dat wordt in die nota die bijna klaar is, daar komen we dus op terug.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, want de heer Teunissen was klaar met zijn beantwoording, maar ik heb 2 dingen over de Sociale Agenda gemist. Ik had eerder gedacht dat de heer Van den Akker daar misschien ook nog op terug zou komen, maar dat was met betrekking tot onze terdiscussiestelling van de titel 'Limburg logistieke hotspot' omdat wij zien dat de werkloosheid natuurlijk wel historisch laag is en dat heel veel mensen al van buiten de regio en zelfs van buiten het land gehaald moeten worden om in die DC's überhaupt nog alle vacatures in te vullen en mijn vraag was daaraan gekoppeld: wat kunnen we daar nog met de Sociale Agenda doen om de mismatch die er klaarblijkelijk nog is in de bestaande werkloosheid te verkleinen? Is er een antwoord op?

Gedeputeerde Teunissen: Ik denk dat collega Van den Akker dat in 2^e termijn gaat doen want dat is een stukje van de Sociale Agenda dat wij onder het Limburg Werkt Akkoord scharen.

De heer Rossel (GroenLinks): Goed, dan ga ik nog geduldig wachten. Het 2^e punt met de Sociale Agenda is of het college ons allen en straks ook andere partijen die niet vertegenwoordigd zijn een advies wil doen met betrekking tot die Sociale Agenda voor na de verkiezingen. Moeten we dat gaan continueren of zegt u: nou, gelet op doelmatigheid of weet ik veel wat moeten we dat vooral niet willen. Ik heb daar namelijk nog geen begin van een evaluatie ook bij het college over gezien of gehoord en het zou toch wel goed zijn als we in de overdracht naar de nieuwe bestuursperiode toch iets van een advies hebben liggen of die Sociale Agenda in welke vorm dan ook wel of niet gecontinueerd zou moeten worden.

Gedeputeerde Teunissen: Ik wil best met mijn collega's bekijken of dat in het overdrachtdossier komt. Ik moet zeggen, en dat heeft de heer Koopmans gisteren ook gezegd bij... Ik ben positief verrast door datgene wat wij met de Sociale Agenda in beweging hebben gezet.

Goed, dan kom ik vlug bij de moties. De motie 2424 over de woningmarkt hebben we overgenomen. De motie 2440 over de vrijkomende agrarische gebouwen nemen we ook over. De motie Smaakcentrum, dat is een hele interessante. We willen dat koppelen aan Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG), in het programma JOGG en kijken wat er al met de bestaande infrastructuur is, zoals met de Brightlands Campussen in Greenport of met het project ALP in Nijswiller, wat daar allemaal precies en wat er nog allemaal meer voor een voorbeelden zijn rond het thema Gezondheid en Voeding en dat met name voor basisschoolleerlingen en ook een mooie input zou kunnen zijn de Gezonde Basisschool van de Toekomst. Dan de motie inzake onderzoek tweetalig onderwijs Duits. Die willen we ook overnemen omdat dat datgene is wat feitelijk ook de expertisegroep naar voren heeft gebracht in de laatste evaluatie. Dus dat is ook een mooie ondersteuning van datgene waar we mee bezig zijn. Dan komen we bij 2 wat lastigere moties, de motie Verwijdering drugsafval en dan met name van mijnheer Franssen de oproep om geld beschikbaar te stellen. Ik kan toezeggen of in ieder

geval vertellen dat we al een aantal jaren een regeling hebben waarvan veelvuldig gebruik wordt gemaakt door met name beherende organisaties zoals Natuurmonumenten en het Limburgs Landschap want de meeste drugs worden gedumpt in de bossen die eigendom zijn van de gemeenten of de eigenaar. Tot nu toe hebben overigens nog geen particulieren gebruikgemaakt van die subsidieregeling, maar er zit nog € 140.000,00 in de pot, die we het komend jaar zouden kunnen besteden aan eventueel particulieren die geconfronteerd worden met drugsafval op hun privéterrein.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel. Fijn om te horen dat dit potje er is, maar is er dan bij de particulier niet duidelijkheid want wij horen overal in de omgeving waar dat bij een particulier zou gebeuren dat de mensen schrikken van de kosten omdat zij dat zelf zouden dienen te betalen, maar is dat dan mogelijk want u zegt in uw bewoording, als ik het goed begrijp, dat potje is ook beschikbaar voor particulieren, dat er dan vanuit uw orgaan beter gecommuniceerd kan worden?

Gedeputeerde Teunissen: Uw opmerking verrast me een beetje omdat namelijk alle organisaties die bekend zijn met het opruimen van drugsafval, of dat nu de politie is of de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) of net wat, die weten van die subsidieregeling. Dus die hebben tot nu toe ook iedere keer die terreinbeherende instanties gewezen op de subsidiepot, en dat zou dus ook moeten gelden voor particulieren, maar het is misschien goed om, de concrete voorbeelden die u hebt, dat we die na de vergadering even delen want dat wil ik dan toch graag weten. Mijn informatie is dat er tot nu toe geen afval gedumpt is bij particulieren die dusdanig geschaad zijn dat ze gebruik kunnen en willen maken van die subsidieregeling.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Uw antwoord is helder en als het ergens al mogelijk is, dan zullen wij die motie intrekken.

De voorzitter: U trekt hem in, ja dank u. De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, het is goed dat die regeling er is want het is natuurlijk vervelend als je buiten je eigen schuld geconfronteerd wordt met hoge kosten omdat iemand illegaal afval op je terrein dumpst, maar ik ga ervan uit dat er ook alles in het werk gesteld wordt om daar waar mogelijk, en ik snap dat dat moeilijk is, de daders te achterhalen en die kosten te verhalen. Dus ik neem aan dat dat ook onderdeel van die regeling is. Die hoor ik niet expliciet terug, maar het lijkt me toch wel logisch.

Gedeputeerde Teunissen: Nou, dat is geen onderdeel van de regeling want de regeling gaat alleen maar uit van de kosten voor het opruimen van het afval. De politie doet daarna natuurlijk wel researchwerk om te kijken wat ze... Dat is niet expliciet gekoppeld aan die subsidieregeling voor het opruimen van het afval. Dat is echt bedoeld om de eigenaren te ontlasten.

De heer Housmans (PVV): Dat begrijp ik, maar ik weet er helaas veel meer van dan ik zou willen. Op het moment dat de politie recherche doet en daar komt dan een strafzaak uit omdat er een verdachte is en er zijn een hoop feitelijkheden en dat gaat naar de rechtbank, dan kun je je daar als geschade partijen in voegen kun je dus inderdaad die kosten in rekening brengen. Op het moment dat iemand die gebruik heeft gemaakt van de subsidieregeling die kosten alsnog kan verhalen bij de dader, in dat geval lijkt het mij toch dat u gaat kijken dat, als hij dat van de dader terugkrijgt, in ieder geval de subsidie terugkomt. Anders zou hij er geld aan verdienen, dat lijkt me niet bedoeling.

Gedeputeerde Teunissen: Dat zit daar wel in. Dan de laatste motie, de motie 2432, motie terugdringen helikoptervluchten voor plezier van de heer Visser van de SP. Dat is een beetje een

lastige omdat wij als Provincie alleen maar een vergunning geven voor het opstijgen en het landen, dus niet over de vliegroutes. Er zijn best wel veel klachten bij ons binnengekomen. We hebben nu eigenlijk afgesproken dat we nu een notitie gaan maken, waarin we zeggen: wat is het beleid, waar hebben we invloed op en dat is overigens ook een problematiek die in IPO-verband nog wel eens een keer is aangekaart om te kijken of we zeg maar naar de toekomst toe daar wel iets mee moeten. Ik denk dat deze motie nu nog in ieder geval te vroeg is omdat het suggereert dat we ook gaan over de vluchtlijnen.

De voorzitter: De heer Visser.

De heer Visser (SP): Nog even een vraag over de motie. U gaat alleen als college over landen en stijgen hè en daar geeft u een vergunning voor. Ziet u dan deze motie in die richting dat u daar vooral een notitie over maakt om dat te beperken, zodat in ieder geval pleziervluchten, ik zag in de antwoorden zelfs funvluchten staan geloof ik, in ieder geval niet meer mogelijk zijn want het gaat natuurlijk niet om de vluchten die noodzakelijk zijn.

Gedeputeerde Teunissen: Dan zou ik die motie willen aanhouden tot onze notitie klaar is.

De voorzitter: Ja, dat gebeurt. Dan zeg ik even dat motie 2432 even wordt aangehouden en voor de administratie, 2426 wordt ingetrokken. We gaan verder met de heer Geurts.

Gedeputeerde Geurts: Dank u wel voorzitter, dank u wel Staten voor uw inbreng vandaag. Om te beginnen met de opmerkingen, de motie met betrekking tot het zwembad, de motie van de SP. Wij hebben een aantal regelingen reeds in ons Provinciehuis waarmee wij zwembaden ondersteunen. We zijn in gesprek met Venlo over het mandje van Venlo, daar zou dat bij betrokken kunnen worden en als het een groot zwembad wordt, wat interessant is voor de sport, dan kijk ik naar mijn collega Koopmans, maar zo'n zwembad zal het naar alle waarschijnlijkheid niet worden, dus ik verwijs deze motie naar de bestaande regelingen die wij reeds hebben in dit Provinciehuis. Kijkende naar De Heus, daar maakte de PvdA een aantal opmerkingen over.

De voorzitter: We handelen even het zwembad af. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter want de heer Geurts verwijst nu terug naar de bestaande regelingen, maar daarvoor zei hij nog wel iets anders en dat andere is: wij zijn nu met de gemeente Venlo over een mandje in gesprek en dat kunnen we daarin meenemen, maar in hoeverre is de heer Geurts bereid om dat daarin mee te nemen? Want het gaat natuurlijk niet alleen maar over een voorziening voor de gemeente Venlo, maar voor de hele regio-omgeving die daar is en het is wel van belang dat we die voorziening dan daar creëren.

Gedeputeerde Geurts: Zoals u weet, bouwen wij geen zwembaden. Her en der hebben we die wel gesubsidieerd, een heel mooi zwembad in Echt-Susteren, dat heb ik zelf nog mogen openen, maar dat was in de vorige periode, toen deden we dat. Deze periode hebben we er in principe geen middelen voor gereserveerd. We hebben een noodoplossing gemaakt voor zwembaden die overgenomen werden door particulieren, om die te ondersteunen. Een mooi voorbeeld in Meerssen, succesvol geweest het afgelopen jaar en op het moment dat zo'n zwembad gerealiseerd zou moeten worden in Venlo, vind ik dat Venlo de 1^e moet zijn die deze stap moet zetten en dan wordt dat een onderwerp van gesprek en dan gaan we kijken of het realistisch en haalbaar is, maar Venlo dient die stap te zetten en het moet ook haalbaar en betaalbaar zijn. Op dit moment, kijkende naar wat

zwembaden kosten en wat dat aan investeringen vereist en kijkende naar de financiële situatie van de gemeente Venlo, acht ik dat op dit moment weinig realistisch.

De e-noses daar kan ik heel kort over zijn. Wij zijn op zoek naar het juiste middel waarmee wij De Heus kunnen handhaven en waarmee wij dus de maatschappelijke problemen rond De Heus kunnen voorkomen, maar dat is nog niet zo makkelijk. Mijn collega Teunissen is er ook een aantal keren op ingegaan. Je hebt nagenoeg geen elektronisch instrument dat kan bepalen wat je ruikt en hoe je dat ruikt. Misschien wel detecteren, maar dan is het weer lastig om de norm te bepalen en op het moment dat een bedrijf een continue waarde uitstoot en het afhankelijk is van de weersomstandigheden of je het al dan niet kunt ruiken, dan wordt dat een hele lastige om te handhaven. Dan zou dat betekenen dat je de normen moet bijstellen op het moment dat de weersomstandigheden daartoe aandacht vragen. Dat zijn wij op dit moment aan het bekijken, overigens bij meerdere bedrijven ben ik dat aan het bekijken, onder andere bij de vliegenoverlast, daar zijn geen vragen over gesteld, maar ik ga er toch even op in mijnheer de voorzitter, de vliegenoverlast in Stein.

De voorzitter: Het gaat van uw 10 minuten af.

Gedeputeerde Geurts: En Brunssum, waar wij kijken of wij de vergunningen strenger kunnen maken, zodat ze makkelijker handhaafbaar zijn. Dat doe ik overigens in goed overleg met mijn collega, de heer Teunissen.

De mijnschade, een mooie uitspraak van de rechter dat de verjaringstermijn niet geldt voor die 2 gevallen in Kerkrade. De heer Ruiters was daar al mooi mee in het nieuws, ikzelf ook overigens. Ik denk, doe hier ook een Kuntzelaertje en ik denk, ik sluit er gewoon lekker op aan, maar kijkende naar de mijnschade, het mooie wat de rechter heeft gezegd, de verjaringstermijn geldt niet en wij gaan daar die 2 gevallen, daar tellen ze niet voor. Nu is het nog de vraag of de heer Wiebes in beroep gaat tegen de uitspraak en ik volg wel de lijn van de heer Van Rey, laten wij in godsnaam oproepen dat de heer Wiebes zich hierbij neerlegt. Limburg, Parkstad, de Westelijke Mijnstreek, heeft in de vorige eeuw heel veel warmte gebracht naar dit land, laten wij nu ook een stukje warmte terugkrijgen vanuit Den Haag. Daarnaast hebben we nog 10 gevallen en die zijn deze week aan mij gepresenteerd en ook wat het gaat kosten, 10 gevallen die..., waar het noodzakelijk is, dat we die snel oplossen en die 10 gevallen zijn zo urgent dat ik vind dat we deze mensen niet langer kunnen laten wachten. We hebben een noodfonds van € 2 miljoen, € 1 miljoen van het Rijk, € 500.000,00 van ons, € 500.000,00 van de gemeenten en dat is niet toereikend. Die € 2 miljoen is niet toereikend om het probleem op te lossen, daar moet € 500.000,00 bij en dan kan ik nu aan de voorkant weer een hele discussie met het Rijk en met de gemeenten gaan doen voor ik dat geld binnen heb, ons gaat het om en nabij de € 200.000,00 kosten, dat moet onze bijdrage zijn aan dat geheel en die andere € 300.000,00 ga ik ophalen bij het Rijk dan wel bij de gemeenten. Inmiddels heb ik ambtelijk contact laten leggen met het ministerie. Het ministerie wil, ook kijkende naar wat er de afgelopen week in Den Haag is gebeurd over dit dossier, in ieder geval positief mee gaan denken om deze bijdrage te betalen. Dus ik wil gewoon nu de stappen vooruit gaan zetten in dit dossier en deze mensen niet langer in de kou laten staan. Dus aanpakken die handel.

IBA, daar werd een aantal opmerkingen gemaakt en de heer Koopmans ging er al op in en ik vind ook het beeld dat over IBA wordt geschetst, is niet het juiste beeld want een heleboel projecten gaan wel en dan heb ik het over de brug van Schinveld, de Poort van Parkstad, dan heb ik het over de Leisure Lane, dat loopt. Dan heb ik het over het Verzonken Kasteel in Etzenrade, dat loopt. Dan heb ik het over de toren van Schimmert, dan heb ik het over de Alfa Brouwerij, dat loopt. Treebeek loopt, Clemensdomein loopt, de surfhal Endless Summer, loopt. Elisabeth Stiftstichting loopt. SUPERLOCAL

loopt, Clemensdomein loopt, Beekdalenroute ligt er bijna en zelfs Kerkrade zet stappen met Center Court. Dus er gebeurt een heleboel en dat het in sommige gemeenten wat achterblijft, is niet alleen maar verwijtbaar aan IBA en op de laatste plaats verwijtbaar aan IBA.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, dan is gedeputeerde Geurts vast wel bereid om gewoon een overzicht te geven van alle projecten op papier met hoeveel geld eraan is uitgegeven en dat gewoon aan de Staten ter beschikking te stellen. Dat lijkt mij geen enkel probleem als hij daar zo trots op is.

Gedeputeerde Geurts: Nee, ik ben er trots op en ik wil u dat ook graag laten zien, maar we hebben ook met elkaar afgesproken dat in 2020 het moment van laten zien is en we zitten nu in 2018 en die druk wordt opgevoerd en onder druk worden dingen vloeibaar, maar ik heb er gewoon vertrouwen in dat wij veel kunnen laten zien en in sommige projecten wordt het wat lastiger, maar het zijn vaak wel toonaangevende projecten.

De heer Van Caldenberg (SP): Dat is prima, maar ik zou graag niet tot 2020 willen wachten voordat ik dat overzicht krijg.

Gedeputeerde Geurts: Nee, maar die toezegging heb ik ook niet gedaan.

De voorzitter: Nee, ga door. De heer Geurts.

Gedeputeerde Geurts: De Maasplassen kort, de VVD vroeg dat volgens mij. Daar zijn we samen trots op, op wat daar gebeurt. Inmiddels zijn er 40 projecten gesubsidieerd, 20 projecten zijn reeds uitgevoerd en dat zijn niet alleen economische projecten, maar het is ook de Maas veel meer toegankelijker maken, de burgers beter betrekken bij de Maas, verenigingen erbij betrekken, maar ook ondernemers ondersteunen en met de subsidie van die € 2,7 miljoen die wij reeds beschikt hebben, er is nog een bedrag bij, wij hebben € 3,3 miljoen ter beschikking gesteld in het toeristische programma. Dat bedrag is al 4 keer over de kop gegaan en u vraagt naar de werkgelegenheid, welke werkgelegenheid heeft dat opgeleverd. Dan kun je vragen indirect of direct, ik kan het zo niet beantwoorden. Dan moet ik even nader naar laten kijken.

Mobiliteit, zowel LOKAAL-LIMBURG als D66 beginnen over de fiets. Dat is ook een beetje mijn hobby, maar ik moet die hobby niet laten landen in mijn portefeuille, maar politiek denk ik dat wij de komende maanden best met elkaar de discussie moeten aangaan of een investering van, laat ik eens wat roepen, € 50 miljoen geoorloofd moet zijn in dat middel dat fiets heet. Dat zeg ik overigens niet als portefeuillehouder want als we kijken naar de pot van mobiliteit, en daar ben ik de afgelopen maanden, een jaar, mee bezig geweest, dan is de bodem van de pot van mobiliteit voor de komende 15 jaar in zicht. Nee, die is zichtbaar en zelfs wat eronder zit is zichtbaar. Als ik alles wil doen wat op de agenda staat en wat we allemaal een keer hebben gezet, dan komen we gewoon € 150 miljoen tot € 200 miljoen tekort. Wel alles op risico gezet en zouden we voor de komende 15 jaar. Vandaar dat ik...

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter want ik heb bij de Voorjaarsnota motie 2392 aangehouden, dat was een motie om te komen tot intensivering van de financiële middelen bij het

Uitvoeringsprogramma Fiets 2016-2019. Daarop hebben we een overzicht gehad van projecten, daarin kunnen we ook zien dat de middelen eigenlijk al zijn uitgeput over de reeds ingediende projecten. Betekent dat nou werkelijk dat er geen nieuwe projecten meer aangemeld kunnen worden tot en met volgend jaar en is dat wenselijk?

Gedeputeerde Geurts: Dat geldt overigens bij de totale mobiliteitsportefeuille. Wij hebben zoveel op onze kap en als ik alles wil uitvoeren, is daar geen geld voor. Ik ben bezig met u om daar realisme in terug te brengen en ik wil ook dat u daar realistische keuzen in maakt want wij kunnen nu niet alles met de bestaande middelen. Of u zegt in de volgende periode: wij doen er fors wat geld bij of u zegt: wij doen dingen ook niet en ik vind ook dat we de komende maanden in politiek die discussie met elkaar moeten gaan voeren. Overigens, dat was mijn opmerking die ik ook naar D66 wilde maken, de nieuwe Mobiliteitsvisie gaat erom wat is de beste mobiliteitsoplossing voor een bepaald gebied en soms is dat asfalt draaien en soms is dat een stevige fietsverbinding, soms is dat een OV-station. Als je bijvoorbeeld kijkt naar de Avantislijn, daar hebben we een studie laten doen in dat gebied, ervan uitgaande dat de Leisure Lane daar gaat landen en eigenlijk op stip staat daar: je moet eigenlijk de campus van Aken met de Leisure Lane verbinden over Avantis en dat moet een snelfietsroute worden en als je dan nog nadenkt over nieuwe mobiliteit, zeg maar kleine zelfrijdende auto's als proef daar overheen laten rijden, dan heb je eigenlijk het daar qua mobiliteit georganiseerd. Dus je moet anders kijken naar de oplossingen en dus niet alleen maar middelen reserveren voor 1 doelgroep.

De voorzitter: Nog een vraag?

De heer Rossel (GroenLinks): Ja want dit zet wel tot het denken, waarom hebben we dan überhaupt een separaat Uitvoeringsprogramma Fiets gehad en had dat dan ook niet veel integraler moeten worden bekeken en behandeld?

Gedeputeerde Geurts: Ja, maar dat is voortschrijdend inzicht van u en ook van deze gedeputeerde. Toen ik hier aantrad, zag ik een bulk aan projecten en uiteindelijk hebben we in coalitieverband bepaald dat er een stevige fietsagenda moest komen, daar ben ik overigens heel blij mee want dat heeft de ogen voor de nieuwe mobiliteit ook echt geopend want een project als de Leisure Lane of de snelfietsroute tussen Maastricht en Sittard, dat zijn gewoon fantastische projecten, dat laat ook zien dat het niet altijd noodzakelijk is om in de auto te gaan zitten. Dus dat is voortschrijdend inzicht en de nieuwe Mobiliteitsvisie zegt: kijk nou naar een gebied, kijk naar de beste mobiliteitsoplossing. Dat is niet altijd harde infra, dat kan ook gedragsbeïnvloeding zijn, maar kijk naar dat totale gereedschapskistje dat je hebt.

De voorzitter: Oké.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, laat mij een punt van orde maken. Motie 2392 trek ik bij dezen in.

Gedeputeerde Geurts: Dank u wel.

De voorzitter: Oké, 2392 is ingetrokken.

Gedeputeerde Geurts: En daarmee hoop ik ook de vragen van het CDA beantwoord te hebben. De N266. U weet, wij zitten niet stil ondanks dat wij dadelijk moeilijke keuzes moeten gaan maken. N266, over 1,5 week is er een werksessie in Nederweert, daarvoor bent u uitgenodigd. N280, gaan we mee

door. De N271 komt in de ranking laag uit en dus uiteindelijk moeten we daar ook politiek een keuze in maken. Dan mijn mooie portefeuille.

De voorzitter: Er komt nog mevrouw Werrij en ik wijs er ook op dat wij gigantisch door de tijd heen gaan lopen. Dus ik wil, ook voor de mensen die op de tribune zijn, even in de gaten houden dat de laatste agendapunten waarschijnlijk een uurtje later zijn dan gepland. We zitten nu op ongeveer een uur vertraging. Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij (CDA): Ja voorzitter, wij horen dat de N271 in de ranking laag uitkomt. Dat klinkt natuurlijk heel erg hip. Wat heeft dat nou voor gevolgen, op welke termijn hebben we het daar nou over, wanneer mogen we die voorstellen dan al dan niet verwachten? Dat is wat wij graag van u willen horen.

Gedeputeerde Geurts: Volgens mij heb ik dat ook al in de Commissie gezegd. We hebben een bepaald tijdschema, er is ook een werksessie georganiseerd om met de Staten aan de slag te gaan om ook eens een keer met de afwegingssystematiek te spelen: hebben we dat goed ingericht, hebben we de knoppen goed ingericht? Want er is een viertal knoppen dat we hebben ingesteld. 1 daarvan is doorstroming, leefbaarheid, veiligheid en duurzaamheid. Die werksessie is op 15 november, als u zegt 'dat is prima ingesteld', dan krijg je de definitieve ranking. Dan gaan we naar Gedeputeerde Staten, dan stellen we de lijst vast en dan krijgt u dat van mij toegestuurd.

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, bij mijn weten is er in de Commissievergadering eind augustus een toezegging gedaan door gedeputeerde Geurts dat er in november duidelijkheid zou komen over de varianten en over wanneer we nu het definitieve voorstel mogen verwachten, maar als ik het zo beluister, dan gaat het betekenen dat wij eerst dadelijk die hele lijst moeten gaan toepassen, dat we die afweging moet maken en dat die keuze voor die N271, en dan kijk ik even naar de gedeputeerde, wel of niet nog voor het einde van deze periode gemaakt kan worden.

Gedeputeerde Geurts: Ik kijk naar de fractievoorzitter van het CDA. Ik heb net uitgelegd hoe het staat met de mobiliteitspot, ik heb u ook uitgelegd hoeveel daar tekort in is als wij alles gaan doen en als wij alles gaan doen, is er een tekort van € 150 miljoen tot € 200 miljoen en dat is niet alleen mijn portefeuille, maar dat is in de totale mobiliteitsportefeuille en die is van gedeputeerde Mackus en mij samen. De grootste risico's, hoef ik u niet te vertellen in welke dossiers die zitten.

Duurzame energie. Dat is een gemeenschappelijke opgave en u heeft deze week kunnen lezen hoe ik daarin zit. Dat doe je niet van vandaag op morgen, dat moet je operationeel strategisch goed uitrollen en dat kunnen wij als Provincie zeker niet alleen. Dat moeten wij samen doen met de regio's dan wel met de gemeenten. Wij moeten de regio's, wij moeten de gemeenten verleiden, stimuleren, ondersteunen om de komende jaren hun bijdrage te leveren aan de energietransitie en die energietransitie is niet alleen wind en is ook niet alleen zon, maar is het samenspel van al die vormen die een bijdrage kunnen leveren en dan staan wind en zon voorop want zon in de bebouwde omgeving is vaak het gemakkelijkste, het minst confronterend, maar ook bio en warmte horen daarbij en dan heb ik het over aardwarmte, maar ook dat succes, en daar zitten we nu wat steviger in, met ons LEF, bijvoorbeeld over mijnwater, een fantastische techniek die toepasbaar is op verschillende plekken ook anders in Limburg en daarom pleit ik ook voor het maken van 1 RES voor heel Limburg, afspraken te maken, zoals de VVD dat ook voorstelt in haar amendement, met regio's dan wel met gemeenten, afspraken te maken waar ook prestaties in worden genoemd en om uiteindelijk ook het realistische beeld te krijgen van 'wat is iedereen aan het doen en kan dat ook allemaal wel tegelijk?' Want als iedereen eenzelfde zonneweide wil maken als Bergen, ja dan weet ik aan 1 kant, als het een

warme dag is, dan kan ons netwerk dat niet aan. Dus ook qua netwerk moeten we ervoor zorgen dat dat past in dat uitrollen van die transitie en dat moet je dus slim doen, daar moet je ook de tijd voor pakken. Ik ga voorstellen om dat in periodes van 4 jaar te doen, om die prestatieafspraken te maken in een periode van 4 jaar. Dan weet je wat in een realistisch tijdsaspect gerealiseerd kan worden en dat geeft ook de ruimte voor de ontwikkeling van nieuwe technologieën want ik weet niet wat de techniek over 10 jaar is. Misschien is er over 10 jaar wel een techniek die vele malen beter is. Als je gaat kijken naar zonne-energie, 10 jaar geleden wekte een zonnepaneel misschien 110 Wattpiek op, vandaag is dat al 300 Wattpiek. Dus je hebt maar 1/3 van de ruimte nodig dan wat wij 10 jaar geleden nodig hadden. Dus als we nu zeggen 'we moeten de energietransitie doen met windenergie' en dat betekent dat we 450 windmolens moeten gaan plaatsen, ja, dan komen alle kwetsbare gebieden in Limburg ook aan bod om ze te plaatsen, maar rol je dat realistisch uit, dan pak je eerst die plekken die het minst kwetsbaar zijn en er komt dus ook een soort ladder van duurzaamheid waar het meest verstandig is aan de voorkant om bijvoorbeeld windmolens neer te zetten of zonnepanelen neer te zetten. Samen met bio, samen met warmte, kijken naar nieuwe technieken en kijken wat ons netwerk aankan. Dan weet je, dan heb je dus ook een realistisch...

De voorzitter: Nu al? Ja, de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): De essentie van de moties die wij eerder in hebben gediend over de energiemix, transitiemix en ook het amendement dat dadelijk nog volgt, gaat er nou juist om om ook het draagvlak vanaf dag 1 te creëren en te behouden door via die regioconvenanten of regioafspraken of hoe je ze ook wilt noemen, ook de gemeenten eigenlijk te committeren aan de afspraken die in de regio's gemaakt worden en het vervolg is pas dat je de vervolgstappen, maar u wilt eigenlijk te hard. We moeten voorkomen dat we je hier dadelijk 10 PIP's hebben liggen à la Venlo. Regio's moeten eigenlijk in de rij staan om zelf de bestemmingsplannen hier voor een verklaring van geen bezwaar door dit huis te krijgen.

Gedeputeerde Geurts: O, dan begrijpt u mij verkeerd. Ik heb net ook de woorden 'verleiden, stimuleren, ondersteunen' gebruikt. Ik ga ook langs de velden, ik ga kijken wat hebben gemeenten op dit moment in voorbereiding, wat is ook realistisch wat de komende 4 jaar uitgerold kan worden. Ik ga dus goed luisteren: waar zijn gemeenten mee bezig, dan krijg je dus waarschijnlijk 33 of 31 plannen, een aantal is beleid, is papier, maar anderen zijn concreet bezig met projecten en dan ga ik kijken: wat levert dat op en kan dat ook? Kan dat met het netwerk dat we hebben en wat hebben ze nodig om van een goed idee naar uitvoering te komen? Hoe kunnen wij gemeenten gaan ondersteunen om dat ook daadwerkelijk waar te maken? Ik denk dat wat u heeft opgeschreven in uw amendement en zoals ik het bedoel naadloos in elkaar schuiven.

De heer Nijskens (VVD): Ik denk dat u daar inderdaad gelijk in heeft.

Gedeputeerde Geurts: Ja? Dank u wel.

De voorzitter: We gaan snel door.

Gedeputeerde Geurts: Ik ga snel verder. Dat brengt dus ook ordening in al die projecten en geeft ons ook... Wij kunnen daardoor dus ook een realistisch bod neerleggen bij Den Haag want als wij en als gedeputeerde Van den Akker in Den Haag aan tafel zit, bij die Energietafels, en daar wordt gezegd dat 95 terajoule, of hoeveel is het?

De voorzitter: 35.

Gedeputeerde Geurts: 35 terajoule verdeeld moet worden over het totaal, hebben wij op dit moment geen operationeel plan om ons deel daaraan te leveren en ik wil graag het praktisch maken, overigens met onze partners. Eerlijk delen staat daarbij voorop, het is geen cherry picking, het is niet 'degene die het kan betalen, die verdient eraan'. Echter, hier wordt veel gesproken over 'het kost veel geld'. Als ik mijn eigen thuissituatie bekijk, en dat is geen eerlijk voorbeeld, maar toen ik 10-12 jaar geleden mijn woning kocht, zat er een versleten gasinstallatie in en die gasinstallatie is vervangen en dat kost je ongeveer € 3.000,00 en de afgelopen 12 jaar, en die gasinstallatie gaat nog 3-4 jaar mee, in 15 jaar tijd heb ik ook veel geld uitgegeven aan gas en op het moment dat het ons lukt om een warmtepomp te maken waarmee je een woning kunt verwarmen of koelen en dat vergelijkt met hetgeen ik heb geïnvesteerd de afgelopen jaren in het warm houden van mijn woning, is dat vergelijkbaar. Het is dus een financieringsprobleem en uiteindelijk geen financieel probleem.

De voorzitter: Goed. Nog even de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, ik denk dat de heer Geurts met die laatste zin de spijker op zijn kop slaat want voor heel veel Limburgers is het een financieringsprobleem en is het niet mogelijk om die € 3.000,00 te investeren en daar zitten we gewoon met een probleem want de mensen die dat wel kunnen, komen dan inderdaad uiteindelijk quitte uit, maar er zijn een heleboel mensen die dit niet kunnen en dan vraag ik gewoon, en dat heb ik in de eerste termijn gedaan, naar de visie van het college op wonen in relatie tot die sociaal-economische consequenties van die energietransitie.

Gedeputeerde Geurts: Door te constateren dat het een financieringsprobleem is en geen financieel probleem, betekent dat daar ook de uitdaging zit om dat te proberen te organiseren. Als ik bijvoorbeeld ga kijken waar Weller mee aan de slag is, mijnwater te brengen naar de Oude Egge, dat is een oude woonwijk in Brunssum met vooroorlogse woningen, die worden nu gesloopt, gehersstructureerd en er komen nieuwe woningen terug, energieneutraal, en ik denk dat de totale woonsom voor die mensen die daar gaan wonen niet hoger wordt dan vandaag en daarmee is het dus gefinancierd en is het dus georganiseerd en wij moeten er samen, zoals we hier staan, voor waken dat het inderdaad niet een spel wordt van de happy few en de mensen die het aan de voorkant niet kunnen betalen de dupe zijn. Dat ben ik volledig met u eens.

De voorzitter: U bent het eens. Nog een vraag, ja.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter want de heer Geurts noemt nu 1 voorbeeld en dat voorbeeld is ongetwijfeld prima, maar in algemene zin wordt hij helemaal niet concreet want wat gaan we nou doen, wat gaan we nou concreet doen? Want ja, we moeten ermee aan de gang en dat moeten we uitzoeken en daar moeten we op letten. Dat is allemaal prima, maar wat doen we nou?

Gedeputeerde Geurts: Volgens mij heb ik mijn achterzak vol zitten met concrete verhalen. Aan de ene kant worden we gedwongen om er niet dwangmatig mee bezig te zijn, goed te luisteren naar gemeenten, wat gemeenten kunnen, gemeenten helpen en te stimuleren, maar ook de goede ideeën te transporteren naar andere plekken. Een voorbeeld. Het zonnepanelenproject van de gemeente Landgraaf, dat is uitgerold in Parkstad, een goed voorbeeld. Dat kun je zo neerleggen in Roermond en in Venlo, dat moeten wij doen, dat moeten wij vanuit onze regiefunctie doen. Zonneweides ontwikkelen, coöperatieve verenigingen, in Noord-Limburg is men daarmee bezig. Voorbeelden die operationeel zijn. Die kennis moet je transporteren naar gemeenten die nog niet zover zijn, daarmee wek je dus zonne-energie op. Windmolens die in Leudal en in Peel en Maas staan, die kennis kun je

ook naar Landgraaf naar de stortplaats transporteren. Hoe andere burgers daar ook van kunnen profiteren. Dat is gebruikmaken van de kennis die er in Limburg is.

De voorzitter: Oké. Nog 1 vraag voor mijnheer Van Caldenberg want anders is het meer de 2^e termijn dan dat het een interruptie is.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter want die kennis transporteren, is prima, maar die euro's worden daar dan op dit moment niet bij geleverd en die euro's hebben die mensen wel nodig om die investering te kunnen doen. Dus waar wij voor grote organisaties subsidies verlenen om een windmolen te bouwen, zijn we dan als college van Gedeputeerde Staten ook bereid om voor huishoudens eenzelfde vorm van financiering te doen middels subsidies en niet alleen maar mensen op te zadelen met een lening?

Gedeputeerde Geurts: Voorzitter, ik zei dat het een financieringsprobleem is en geen financieel probleem. Het aangaan van een lening voor investeren in duurzaamheid vind ik geen slechte optie. Als ik kijk naar het succes van Duurzaam Thuis, hoeveel mensen wij daarbij hebben geholpen, zijn dat er heel veel, 10.000 zijn het er inmiddels. 10.000 huishoudens in Limburg hebben wij daarmee geholpen en dat zijn niet alleen de happy few, dat zijn de gewone normale Limburgers en dat is een succesvol verhaal. Als je kijkt naar het zonnepanelenproject van Parkstad, daar kan iedereen gebruik van maken, niet alleen de happy few. Als je kijkt naar coöperatieve verenigingen elders, zorgen wij ervoor dat ook de minderbedeelden er gebruik van kunnen maken of in ieder geval dat de revenuen ook terugvloeien naar de gemeenschap. U moet hier niet het beeld ophangen en blijven hangen, een beetje ook wat bij IBA gebeurt, dat er een links-rechtstegenstelling is. Volgens mij zijn wij het hier in de Staten eens over wat er moet gebeuren.

De voorzitter: De heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, ik probeer het een laatste keer bij dit college deze periode, anders ben ik ook zo'n grammofoonplaat die iedere keer op hetzelfde punt blijft hangen. Ik hoor het college nu weer over duurzame energie, maar ik heb net gevraagd, als het gaat om het integraal Klimaatbeleid, het IPO, samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen hebben diverse maatregelen in gezamenlijkheid afgestemd en afgesproken en ook verkondigd in Den Haag, maar die voeren wij hier niet allemaal concreet door, wat is het college daar nog bereid in te doen deze periode?

Gedeputeerde Geurts: Ik ben bezig met het LEKTA-verhaal, dat is in 1^e instantie de energietransitie Duurzaamheid, maar daar komt mobiliteit, Landbouwtafels, komen daar allemaal bij. Alleen daar zijn wij nog niet zover, mobiliteit laten we landen in onze Mobiliteitsvisie, wat moeten we daar doen, maar dat is ook: hoe rol je daar een netwerk uit, 50PLUS is niet aanwezig, maar waterstof of elektriciteitsnetten, dus we zijn op meer fronten tegelijk bezig, maar vandaag spitst het zich voornamelijk toe op de vraag van LEKTA en daar ben ik antwoord op aan het geven.

De voorzitter: Dan nog de heer Housmans een vraagje.

Gedeputeerde Geurts: Kernenergie.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, ik werd even getriggerd door die goedkope warmtewisselaar. Als je inderdaad een gasketel hebt, die kost ongeveer tussen de € 1.500,00 en de € 2.500,00 voor een gemiddeld huis en je gaat die vervangen door een warmtewisselaar, een

warmtepomp, dan zit je aan een investeringsplaatje dat volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), dan heb ik het niet eens over de marktcijfers, tussen de € 7.000,00 en de € 10.000,00 zit, onder de voorwaarde dat die voldoende temperatuur kan leveren om de bestaande radiatoren in de woning aan te sturen. Vaak is dat niet het geval en zul je dus moeten gaan kijken hoe je gaat komen tot een lagetemperatuurregeling en het CBS becijfert daar die investering per woning op € 15.000,00 tot € 35.000,00 omdat dat ook nog eens een keer gepaard gaat met een extra isolatieschil. Dus ik ben heel benieuwd of de heer Geurts die warmtewisselaar zelf heeft bedacht of dat die inmiddels ergens te koop is want dan zou dat heel interessant worden, maar ik ga ervan uit dat die cijfers toch even gecorrigeerd moeten worden naar die het CBS ook heeft aangereikt en dat we dan over de realistische situatie spreken.

Gedeputeerde Geurts: Ik maakte hier een rekenvoorbeeld van en u zag ook het bierviltje in mijn hand om dat te maken. De investering die je moet doen om een huis energieneutraal of in ieder geval gasloos te maken, u blaast het op naar € 30.000,00, maar het is mogelijk tussen de € 15.000,00 en de € 17.000,00, maar ik kan hier een hele technische discussie...

De voorzitter: Ik stel voor dat we dat niet doen.

Gedeputeerde Geurts: Daar zijn wij samen heel erg goed in en dan gaan we heel diep in de details, maar het gaat om het principe. Hier wordt gezegd 'het is onbetaalbaar' en ik draai het om, ik zeg: als ik kijk wat ik de afgelopen 15 jaar kwijt ben geweest aan energielasten en als ik dat zou kunnen kapitaliseren en investeren in een verduurzaming, met de huidige regelingen want daar gaat het dan wel om, is dat te behappen.

De voorzitter: Oké.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, dat is precies wat ik wil horen, niets zo onbetrouwbaar als de rijksoverheid, dat hebben we al eerder geconstateerd, met de huidige rekening. Bijvoorbeeld de salderingsregeling, dat weet u, gaat op de schop, die gaat dadelijk weg, dus dat vervalt. Dat wordt een groot probleem voor heel veel mensen die geïnvesteerd hebben in zonne-energie, maar de vraag die we hebben, u hebt inmiddels de cijfers bijgesteld, € 15.000,00 tot € 17.000,00, daar kan ik in meekomen, dat is inderdaad wat ook becijferd is. De exploitatiekosten moet u dan ook mee gaan nemen, de vervangingskosten moet u dan ook mee gaan nemen, maar ik ben het met u eens dat het gaat over hoe je dit gaat financieren en de vraagstelling die de PVV heeft gezegd is: staat u open om ook op kortere termijn te kijken naar technologische ontwikkelingen? We hebben het voorbeeld genoemd van steden die met waterstofcontainers werkten om gestapelde bouw te stoken in de bestaande ketels met een kleine aanpassing, waardoor er investeringen nodig zijn die in de honderden euro's lopen in plaats van in de duizenden per huishouden.

Gedeputeerde Geurts: Voorzitter, in het rijtje dat ik noemde, wind, zon, bio, warmte, staat ook het streepje nieuwe technieken en dat sluit aan en dat heb ik ook in mijn betoog genoemd.

De voorzitter: Is er nog een vraag te beantwoorden?

Gedeputeerde Geurts: Ik heb nog 1 punt, dat ben ik vergeten en dat is het amendement van het CDA met betrekking tot verenigingen, om daar het budget op te hogen met € 500.000,00. Ik vind dat een prima amendement, alleen wij zouden graag kijken of we dat geld elders vandaan kunnen halen. Ik onderschrijf het, ik wil dit amendement ook tot uitvoering gaan brengen, maar ik zal met onze gedeputeerde van Financiën op zoek gaan naar een andere pot met geld, zodat we de regeling wel

kunnen gaan uitvoeren. Dus mijn vraag is: kunt u uw amendement omvormen tot een motie? Dan voeren we deze uit.

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, als daarmee inderdaad uitvoering wordt gegeven aan dan de motie, dan gaan we dat zeker doen.

De voorzitter: Oké, amendement 29 wordt omgenummerd naar een motie, het nummer hoort u dadelijk.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, dan had ik 1 vraag naar aanleiding van die opmerking. Betekent dit concreet dat de rijkssubsidieregeling voor sportverenigingen en stichtingen is beëindigd en dat daar geen gelden meer te halen zijn of betekent dit dat we continueren met een dubbele subsidiëring van deze verenigingen? Want daar is een rijksregeling voor geweest en die werd tegelijkertijd opengesteld met de regeling hier, waardoor die verenigingen 2 keer subsidie kregen. Dat lijkt me nou niet bepaald de bedoeling.

Gedeputeerde Geurts: Ik dacht dat u altijd stond voor de Limburgse verenigingen. Die verenigingen hebben het vaak moeilijk en als ze dan dubbel duurzaam zijn, heb ik daar geen bezwaar tegen, maar ik ken niet alle regelingen uit mijn hoofd. Ik zal het dus nakijken.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer Mackus.

Gedeputeerde Mackus: Ja voorzitter, ik dacht dat ik nog wat tijd over had van collega Prevoo, maar die is net opgebruikt. Dank u wel voorzitter, ik wil eigenlijk beginnen met het OV, waar ook de SP en de PvdA over gesproken hebben. Het gaat over punctualiteit, rituitval, klanttevredenheid. We komen sowieso dit jaar nog met alle cijfers van punctualiteit, rituitval en klanttevredenheid. U noemde net ook een voorbeeld, wordt daarmee geschoven en hoe meten we dat objectief? Ik heb uw voorbeeld nog even gecheckt, of dat zo zou zijn. Rituitval werkt zo, het gaat ook naar gereden kilometers. Dus als ik een bus naar 1 halte duw en hij rijdt niet verder, dan tellen de andere kilometers als rituitval. Dus dat zeg ik, maar het is wel goed om aan te geven hoe die objectiviteit werkt. Wat ik u toezeg, net ook al gezegd, die cijfers plus hoe we die objectiviteit erin houden, maar wat ook goed zou zijn, omdat er ook wel behoefte is, we zijn 2 jaar geleden in december deze concessie eigenlijk gestart, we zijn nu 2 jaar verder, we hebben het 1^e jaar, ja dat gaat altijd een beetje, installeren en alles op zijn plek zetten en nu een jaar echt en we hebben ook met de Ontwikkelafspraken, waar komen we vandaan, wat zijn de afspraken die we in de concessie hebben gezet en waar staan we nu? En dat wil ik ook extern laten valideren, dat we dat ook goed in beeld brengen voor uw Staten. Dat zeg ik u toe en ik denk dat ik daarmee recht doe.

Overigens wel goed om te melden. De meeste klachten, de echte klachten, de bus geeft goede cijfers weer die we hebben, maar de trein zit hem vooral rond de Maaslijn en de S-lijn, dat is zeg maar Maastricht, de Heuvellandlijn, en de Maaslijn, zoals u weet is dat een geweldig dossier, maar ook een probleem dossier en dan heb ik in een voortgangsrapportage die naar uw Staten gestuurd is vorige week al gemeld dat de oplevering van de Maaslijn ergens tussen eind 2023 en eind 2024 zal zijn. Aanvullend daarop wil ik u nog aangeven dat wij nu die consequenties verder in beeld aan het brengen zijn en met de partners aan het bespreken zijn, zoals Arriva, de Provincies, het Rijk, om daar tot een goede oplossing te komen, maar het zijn stevige consequenties en het zijn moeilijke gesprekken.

De voorzitter: Ja.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel voorzitter. In relatie tot de Maaslijn zoals u noemde, ook recent weer de foto's van overvolle treinen waarin mensen op dit moment gewoon flauwvallen omdat de drukte dermate hoog is dat er geen bewegingsruimte meer is. Is er in die periode dat u zegt, de echte aanpak van die Maaslijn 2023 waarschijnlijk, is er in die tussentijd nog iets te doen om het leed op dat traject te verzachten?

Gedeputeerde Mackus: Dat is beperkt in de zin van het materiaal, maar daar zijn we ook in gesprek met Arriva. Dat geldt overigens, als je ziet met de cijfers die komen naar u toe, dan kunnen we er wat indringender op ingaan, dat een aantal lijnen dat ook met materiaal gekeken is wat een kwaliteitsupdate kan krijgen om met name die problemen zoveel mogelijk te ondervangen. Hebben we dan een ideaal product? Nee. Kunnen we verbeterlagen maken? Ja, maar ik denk dat het goed is dat we dat ook in die toezegging naar u naar voren brengen.

Dan nog de drielandentrein. Ik heb ook in de voortgangsrapportage gemeld dat dat lastig wordt naar België. Duitsland dat gaat eigenlijk heel goed, die zit op schema met de elektrificatie en dat wordt geopend. Dus de tweelandentrein hebben we, maar naar Luik, dat stond net ook op 1 Limburg, dat is een ingewikkeld dossier, want daar hebben we een beetje een soort gevoel van een Echternachprocessie. We zijn gestart in 2016 met de Belgische zijde en wij zitten er aan de zijkant bij want het is een onderhandeling tussen de NS en het ministerie aan de ene zijde en aan de andere zijde het Belgische ministerie en de NMBS, maar het blijkt nog geen sinecure om dat goed op een rij krijgen. Ik zal u niet vermoeien met de details, maar wat mij gisteren nog te berde is gebracht, en dat wil ik u wel melden in de Staten, dat het Belgische materieel dat in Nederland kan rijden in revisie gaat en dat betekent dat ze waarschijnlijk een materiaaltekort hebben. Dus om het helemaal wrang te maken, we hebben materiaal klaar staan en de Belgen hebben geen toestemming verleend, maar zelf hebben ze wellicht geen materiaal, wat kan betekenen dat er tijdelijk een knip bij Visé is. We zijn daar nog volop in overleg, we hopen het niet, maar dat geeft even de moeilijkheid van dat dossier aan.

Ik wil ook de vraag van de CDA-fractie over grensstudenten en het gratis OV. We hebben dat punt aan de Ontwikkeltafel bewust goed ook meegenomen dat dat grensoverschrijdende aspect erin zit en we zullen u natuurlijk ook over de ontwikkelingen daarvan informeren. Overigens wil ik wel duiden dat OV nooit gratis is, het kost altijd geld, maar dat zal ik ook inzichtelijk maken. Ik wou net over de boodschappenbus beginnen, maar ik weet niet of de heer Rossel daar een vraag over heeft.

De vicevoorzitter: Het woord is aan de heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Nee, laten we het nog even over de drielandentrein hebben als het mag voorzitter. Ik ben mijn blonde haren inmiddels grotendeels kwijt, maar ik wil toch een blonde vraag stellen want hoe kan het nou dat je een project plant, namelijk die drielandentrein, maar het materieel niet op tijd op orde hebt, hoe kan dat?

Gedeputeerde Mackus: Het materieel van Nederlandse zijde. Waar het hier om gaat is eigenlijk dat de Belgen vragen European Rail Traffic Management System (ERTMS) in het systeem. Dat kost per trein € 500.000,00, alleen hebben ze dat systeem en de rails pas in 2023, dat het kan corresponderen. De Nederlandse overheid neemt in 2019 een beslissing over ERTMS. Limburg staat daar voorop, de staatssecretaris heeft ook een brief gestuurd: zodra de Belgen een rails hebben liggen, staan wij garant voor de investering in de Nederlandse treinen, beginnende met Arriva. Dus die afspraak ligt er. Dus feitelijk in de veiligheid is alles geregeld, alleen er moet iemand zeggen: het Koninklijk Besluit van de Belgen dat afgelopen september genomen is, dat elke trein die vanaf 2015 geproduceerd is, moet

dat systeem hebben, maar dat is... En daarover die interpretatie. Dus er lopen nu tests van de Arrivatreinen, die voldoen eigenlijk aan alle veiligheidseisen, alleen ze hebben niet dat ERTMS-systeem. Dat doet ook niks, ik kan ook een videorecorder meenemen, die doet ook niks, maar het gaat een beetje... Het is een beetje aan de bureaucratische kant om dat te regelen en wij staan daar wel op afstand want dat is een onderhandeling tussen beide ministeries, Belgische en Nederlandse, en je weet, en daar is gisteren, eergisteren ook een debat over geweest in de Tweede Kamer, dat onze staatssecretaris Stientje van Veldhoven, die zit er echt vol op, dat is juist een kans om een alternatief voor de vliegbewegingen te krijgen naar Noordwest-Europa en het is daarom ook een beetje een lastig dossier want je kan je blijven verschuilen, van er ligt een Koninklijk Besluit, maar feitelijk in de praktijk doet dat niks en dat is een beetje het dilemma waar wij mee zitten op dit moment.

De vicevoorzitter: Laatste keer de heer Rossel op dit punt.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, dat betekent dat u in feite ook niet meer kunt garantstaan dat op 7 december die drielandentrein ook daadwerkelijk gaat rijden.

Gedeputeerde Mackus: Ja, nou laat ik het zo zeggen, formeel hebben we nog steeds geen bevestiging dat het definitief niet kan, maar gezien de tijd, dat heb ik ook gemeld in de voortgangsrapportage, gaan wij ervan uit dat december niet gaat lukken. Als de Belgen vast blijven houden dat het systeem erin moet zitten, dan zijn we in 2019 eer Nederland de keuze maakt dat wij het erin kunnen leggen, maar het vervelende is wel, van Belgische zijde, dat ze dadelijk ouder materiaal, minder veilig materiaal, in de revisie hebben. Dus hun treinen zouden in Nederland mogen rijden, die zijn feitelijk onveiliger dan onze treinen. Dat kan dan wel, maar die zijn dan weer in revisie, dat is om het helemaal complex te maken. Laat ik het zo zeggen, grensoverschrijdend verkeer is niet een dossier dat we zien ontwikkelen zoals we zouden willen, maar dat neemt niet weg dat we daar enthousiast aan blijven trekken en duwen en dat zullen we met alle partijen doen, maar ik hoop u zo snel mogelijk daar ook over die mededeling, daar meer over te kunnen weten, maar dat is wat ik deze week hoorde over dat punt van de revisie van Belgisch materiaal.

Ik ga verder voorzitter. Het amendement van de Volkspartij Limburg over de boodschappenbus. Ik heb eerst wat te melden want we hebben naar aanleiding van, ik geloof dat het medio vorig jaar is geweest, is er een aantal protesten over het wegvallen van lijnen geweest, er is een aantal teruggekomen. Ik ben in het zuiden op een aantal plekken geweest, ook in Heerlen was ook een protest van de SP, daar heb ik ook gezegd: deze lijn blijft, maar we kunnen niet alles bedienen en daarvoor hebben we juist het product zoals de Wensbus. Ik heb daar ook opgeroepen: kom met initiatieven. We hebben ook extra middelen beschikbaar gesteld voor Wensbussen. Het valt nu op dat wel... Er zijn al verschillende nieuwe initiatieven gemeld. 1 uit Zuid-Limburg en 7 uit Noord- en Midden-Limburg, dat is dus wel even een punt waar we mee zitten. Even dan de relatie tot de boodschappenbus. Ik vind het een geweldig initiatief dat er ligt, ik denk alleen, als wij een regeling apart voor de boodschappenbus en morgen voor een voetbalbus, zou ik zeggen laten we dan kijken hoe we dat in die Wensbussenregeling vorm kunnen geven en ik zeg u toe dat wij in gesprek gaan met die organisatie of we in die regeling die we open gaan stellen deze initiatieven mee kunnen nemen en dat koppel ik ook terug naar uw Staten, maar om dat te dekken nu het een apart amendement is, ja dan moeten we dat ontraden, maar ik wil wel met initiatieven in gesprek gaan en kijken of dat in onze Wensbussenregeling een plek kan krijgen. Dan ga ik door naar de...

De vicevoorzitter: Ik zie dat de heer Van Rey instemmend knikt en dat het amendement daarmee mag worden ingetrokken? Gezien als ingetrokken ja.

Gedeputeerde Mackus: Dan ga ik door naar mevrouw Plusquin van de Partij voor de Dieren, die had het over het VGO-rapport. Ja, er is een nieuw rapport uit. Daar blijkt eigenlijk dat we met geiten eigenlijk nog geen duidelijkheid hebben over hoe de causaliteit in elkaar zit. Wel een correlatie, maar dat is niet gewijzigd ten opzichte van het vorige rapport en van pluimvee is duidelijk dat dat weer geen relatie heeft. Dus dat dossier blijft in beweging. We hebben gezegd: dat maakt voor de lijn die we ingezet hebben niet uit want we moeten gewoon de fijnstofpercentages gaan reduceren. Even interessant om het precies te maken naar andere Provincies toe. Brabant heeft een stop of een verbod afgekondigd en andere Provincies een voorbereidingsbesluit. Wat ik gezegd heb, ook in de Commissievergadering, een voorbereidingsbesluit kun je altijd nemen, maar op enig moment moet je ook met beleid komen en beleid op basis van een verbod dat wordt lastig omdat er nog geen causaliteit is aangetoond bij de geiten. Dat is ook de reden dat het Rijk nog niks heeft gedaan. Wat we wel hebben gedaan, is dat we nieuwvestiging gaan uitsluiten, dus dat kan niet meer in Limburg zo meteen, en dat we afspraken met de gemeenten hebben gemaakt dat er een omvormingsverbod op komt. Dat betekent dat, als je het op diercategorie zet, er niet plotseling nieuwe geitenbedrijven kunnen ontstaan. Dus ik zit een beetje met een dilemma met uw motie omdat ik eigenlijk afspraken ook met de gemeenten heb gemaakt en wat ik wil doen, zijn twee zaken. Enerzijds juridisch het verbod sterk in beeld brengen en anderzijds ook kijken, ik maak de ronde langs de gemeenten, als zij alles wel willen uitvoeren, dan is eigenlijk de geitenhouderij, dat je dan nieuwvestiging krijgt, dat hebben wij uitgesloten. Op het moment dat je opnieuw kan omvormen, dan krijg je er geen nieuwe initiatieven bij en dan heb je denk ik ook zorgvuldig gedaan waar andere Provincies nog geen beleid hebben want dat hebben ze feitelijk niet, ze hebben alleen een voorbereidingsbesluit en daar vul ik dan aan, op het moment dat ik merk dat gemeenten dat niet doen, dat komt ook terug in uw Staten, dan heeft uw Staten recht van spreken dat ze zelf ingrijpen, maar ik vind het nu, tenminste als bestuurder, voorbarig om dat te doen want dan zou ik ingrijpen in wat de gemeenten toegezegd hebben te zullen gaan doen. Dus wat ik toezeg op uw motie is: wij zullen juridisch dat stopdeel, verbod, onderbouwen en wij zullen de gesprekken met de gemeenten, de ronde maken, zodat zij ook dat omvormingsverbod gaan uitvoeren en dan is het aan uw Staten om dan vervolgens te zeggen: het is wel of niet nodig en dat is wat ik u wil toezeggen met betrekking tot de motie.

Ik ga verder naar kringlooplandbouw, een vraag gesteld door de D66- en de CDA-fractie. Ik denk dat dat eigenlijk in de breedte van de portefeuille terug moet komen. Er zit al een aantal zaken in, maar aangezien de minister daar nu volle aandacht voor heeft, zal ook in het vervolg van het beleid uitvoering gegeven moeten worden. Bijvoorbeeld ook het dossier Water, dat sluit daar ook bij aan, dat is natuurlijk ook een kringloop, de SP heeft daar een motie over ingediend, die ging over waterkwaliteit. Het bestaat eigenlijk uit 2 delen. Enerzijds het rapporteren. Dat zit er eigenlijk al in en dat moeten we al doen. Anderzijds vraagt de SP-fractie om een beleidsaanpak, maar wij zitten hier samen met het Rijk, heel veel stoffen worden bepaald door het Rijk en er komt een delta-aanpak Waterkwaliteit en die willen we gebruiken. Dus we gaan geen apart beleid voor de Provincie voeren waar ook rijksdoelen in zitten, dat doen we gezamenlijk met het Rijk onder die delta-aanpak Waterkwaliteit. Dat is in september ook gemeld en zodra er meer duidelijk is, zullen we dat ook aan u terugkoppelen. Dus dat komt er eigenlijk aan, maar ook al van rijkswege. Dus die motie willen we op dat laatste punt ontraden.

Goed om te melden dat we bezig zijn met in het kader van het Bestuursakkoord Nutriënten aanpak Grondwaterkwaliteit, de grondwaterbeschermingsgebieden en daar komen we ook binnenkort mee terug. Daar zit een klein dekkingstekort op, maar daar komen we bij de 1^e begrotingswijziging op terug.

Met betrekking tot de klimaatadaptatie, de motie van de CDA-fractie, die vroeg naar de stand van zaken. We hebben op 22 november een Bestuurlijk Overleg met het Waterschap over de herprioritering en er zitten wel beperkt middelen, maar we zullen daar de stand van zaken ook terugkoppelen daarna en ook uw vraag met betrekking tot de proeven van waterbuffering op een proefbedrijf zullen we daar aan de orde stellen. Wat ons betreft kan dat prima met het partnercontract, net als wat de klimaatadaptatie betreft.

Dan de vraag van de heer Van Rey met het Sif, waterveiligheid. Ja, de oproep is helder van uw zijde. Wij gaan gewoon het gesprek aan met Sif en partijen en we koppelen ook daar de resultaten daarvan terug.

De CDA-fractie vroeg nog naar de stand van zaken van de natte natuurplekjes. Er zijn er 13 van de 48 gerealiseerd, 4 die lopen mee in het project Ooijen-Wanssum, 19 lopen mee in het Natura 2000-plan en die moeten uiterlijk in 2021 klaar zijn en 12 lopen in DHZ-aanpak mee en die moeten ook in 2021 klaar zijn. Dus alles moet in 2021 gereed zijn.

Dan vroeg de CDA-fractie ook nog naar de resultaten van het WER-rapport, Wageningen Environmental Research. Dat is ook deze week toegestuurd. Daarin is eigenlijk geduid: we hebben 25.000 hectare extra natuur buiten goudgroen en wat betekent dat nou eigenlijk voor het Natuurbeleid en wat betekent dat eigenlijk nu voor de aanpak? We hebben eigenlijk geconstateerd, we zien met name dat het echt voor de Europese doelstelling, de biodiversiteitsdoelstelling, doen die hectares niks of weinig, maar het doet wel wat totaal voor landschappelijk, het doet wel wat voor andere doelen, maar het betekent de focus van Natuurbeleid, dat het beleid dat we ingezet hebben, dat is niet echt strikt op hectares, maar met name op de kwaliteitsslag en op Natura 2000. Dat onderschrijft dat en dat rapport is ook toegestuurd. Daarmee ga ik ook in op de vragen van GroenLinks, hoe zit het met hectaresaanpak? Ja, we hebben de helft eigenlijk gerealiseerd en in 2027 moeten we klaar zijn en als we dan kijken hoe we daarmee omgaan, dan kunnen we dat prima vormgeven. De Partij voor de Dieren vraagt nog: hoe zit het dan met de cijfers? We hebben daar laatst ook een debat over gehad meen ik me te herinneren. We hebben nu in 2019 € 9,5 miljoen klaarstaan voor de beheersmiddelen, maar het zit eigenlijk altijd in 3 opgaven, met elkaar de ontwikkelopgave tot 2027, de beheerskosten en de vermaatschappelijking en daar had de heer Rossel weer een vraag over.

De vicevoorzitter: Dat gaat via de voorzitter. Het woord is aan de heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Het gaat sowieso via de voorzitter, helemaal terecht voorzitter. Moet ik uit deze beantwoording nou opmaken dat we toch alle hectares die in die inspanningsverplichting staan om te realiseren, dat we die gaan realiseren?

Gedeputeerde Mackus: Ja, u moet het eigenlijk zo zien, 2 dingen. Wij hebben eigenlijk geconstateerd dat we veel meer hectares hebben, maar alleen hectares, en dat concludeer ik uit het rapport, is niet voldoende want je hebt sommige plekken... Ik zal een voorbeeld geven. Kruidenrijk grasland heeft minder effect op bepaalde biodiversiteitsdoelstellingen dan kalkgrasland en wat het advies daarbij is: kijk vooral dat je op bepaalde gebieden investeert in de hectares dan in meer hectares. Dat is een beetje grosso modo het advies, dat kun je niet voor elk gebied zo stellen, maar grosso modo wordt gezegd: kijk naar die kwaliteitsnormeringen en het Natuurpact gaat eigenlijk uit van de afspraak dat je die haalt binnen een x-aantal hectares en hectares blijken we veel meer te hebben, maar het gaat niet... We hebben gezegd, de middelen die we hebben, moeten we dan verstandig inzetten om die kwaliteitsimpulsen te halen. Dus dat is eigenlijk een aanscherping van beleid binnen de bestaande middelen.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, maar daarmee laat het college dus eigenlijk toch de kwantitatieve inspanningsverplichting los, u gaat meer voor een kwalitatieve verplichting.

Gedeputeerde Mackus: Ja, maar dat brengen we nog nader in beeld en rapporten toegestuurd, maar dat kun je niet in elk gebied zeggen. Op sommige stukken heb je die grond echt nodig om die kwaliteit te halen en sommige gebieden zeg je: je moet juist in de hectares investeren. Dus die nuance is even belangrijk en het doel van het Natuurpact is die Europese doelstelling maximaal te halen en daar hebben we gekeken en advies gevraagd: hoe ga je dat het verstandigste doen?

De heer Rossel (GroenLinks): Sorry, als u mij toestaat in laatste instantie.

De vicevoorzitter: Ja, de laatste keer.

De heer Rossel (GroenLinks): Mevrouw Werrij had een hele belangrijke vraag namelijk want het gaat niet alleen om natuurrealisatie, maar ook om natuurbeheer, natuuronderhoud. Ik heb daar nog geen antwoord gehoord, ik hoop dat u daar nog wel op terugkomt.

Gedeputeerde Mackus: Ja. Dat is ook de vraag van de Partij voor de Dieren met betrekking tot cijfers. Wat ik net aangaf, de beheerskosten voor 2019, € 9,5 miljoen, is de Provincie Limburg kwijt aan natuurbeheer met dat TBO-stuk dan over en dat hebben we gedekt deze coalitieperiode en de komende coalitieperiode hebben we ook een uitdaging waar je nog een aantal keuzes kan maken en dat is eigenlijk wat dan niet aan deze coalitie meer is, maar daarna. Voorzitter, ik ga verder.

De vicevoorzitter: Mevrouw Plusquin staat klaar voor een interruptie, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Hoorde ik nou een toezegging dat u die informatie over die opgave en de beheerovereenkomsten naar verschillende categorieën natuur, dat we die in een overzicht krijgen? Dat was voor mijnheer Rossel hier stond.

Gedeputeerde Mackus: Wat wij doen, is eigenlijk een opgave, dat rapport van WER, daar staat eigenlijk, dat rapport krijgt u toe en op basis daarvan, want dat stond in een motie verder ook terug, gaan we ook in beeld brengen: wat betekent dat nou eigenlijk in de aanscherping van onze ontwikkelopgave? Dat je de euro's op een juiste wijze laat landen.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Wanneer kunnen we...

Gedeputeerde Mackus: Dat willen we eigenlijk in december klaar hebben.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Oké, dank u.

Gedeputeerde Mackus: Dan willen we het klaar hebben en zodra we het klaar hebben dan sturen we het ook naar uw Staten.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): 2018.

Gedeputeerde Mackus: Ja, ja, voor de kerst, maar ook voor de kerst 2018, dat is wel relevant natuurlijk.

Dat is de motie van de SP over natuurdoelen. Eigenlijk hebben we net gezegd: de focus waarlangs wij de lijnen zetten, zijn deze en we hebben ook nog de PiO-aanpak waar we meerdere doelbereiken willen halen. Je ziet daar ook ontwikkelingen bij sinds 2015 dat energie steeds belangrijker wordt, we hebben landschap ook nog als thema erin zitten. Dus dat doen we, maar ik zou zeggen om die nota er nu weer in te putten, ik zou zeggen, misschien moeten we dat in elkaars verkiezingsprogramma schrijven, gezien de komende vier maanden. Dus ik zou die motie niet willen overnemen.

GroenLinks heeft het ook nog over het Deltaplan Biodiversiteit. Terecht want wij hebben er in de Voorjaarsnota over gesproken en toen was het beeld dat het in de zomer klaar zou zijn. Dat heeft wat vertraging opgelopen en ik heb naar aanleiding van die vraag vandaag te horen gekregen dat ze in januari 2019 dit rapport willen aanbieden aan de minister en daar willen we vervolgens ook Provinciaal beleid aan koppelen. Dat is eigenlijk de lijn die we al hadden, alleen jammer genoeg was het later klaar dan wij eerder te horen hadden gekregen.

De Partij voor de Dieren heeft ook nog een motie van actieve soortenbescherming. Eigenlijk wat in de motie staat, de informerende nota, willen wij eigenlijk..., dit jaar is die klaar. Dan moeten we even kijken of het effect van het Deltaplan Biodiversiteit daar nog effect voor heeft. Dat komt ook naar u toe. Of daar nog extra middelen voor komen, dat is eigenlijk nu niet aan de orde want we zetten de 1^e middelen in die we hebben.

De vicevoorzitter: Dat prikkelt... Ik wil u wel vragen om de interrupties nu te gaan beperken want we lopen gigantisch weg in het programma. (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Aan ons, nou ja goed, dat gesprek zullen we niet aangaan, maar ik sta op dit punt gewoon van u allebei nog 1 interruptie toe.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, terugkomend op de aangehouden motie 2401, 'de redding van het insect' en ik heb die aangehouden op basis van die toezegging, daar werden 2 dingen in gevraagd, om een landelijk meetnet te gaan creëren naar de stand van insecten. Komt daar iets in dat Deltaplan over terug of moeten we dat additioneel weer gaan bespreken? En het 2^e wat ik daarover zou willen vragen. We vragen ook om meer onderzoek naar die stand van de insecten mede te gaan financieren, zodat we ook meer inzicht krijgen in de breedte en diepte van de problematiek ervan. Komt dat ook in dat Deltaplan terug of moeten we dat ook additioneel nog gaan regelen? Want dan is die motie niet overbodig, dan zouden we daar toch nog iets mee kunnen doen.

Gedeputeerde Mackus: Ik denk ook uw punt, als het goed is zit dat allemaal in het Deltaplan Biodiversiteit. Ik moet dadelijk nog even checken of het meetwerk daar exact in zit want ik dacht dat dat ergens anders zit, maar mocht ik daarnaast zitten, dan laat ik dat in de 2^e termijn nog weten. In principe zit dat erin, dus uw motie zou ik altijd aanhouden want waar het Rijk dadelijk mee komt, dat is wel de basis waar wij uit gaan werken want dan hebben we natuurlijk die fundatie erin zitten. Dat zou ik wel doen, maar ik zou uw motie nog wel even bewaren want we weten niet exact wat erin staat natuurlijk.

De vicevoorzitter: Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Het ging mij een beetje snel. Die soortenbeschermingsprogramma's en de biodiversiteit, het ging mij eigenlijk met name erom, kunnen wij dat overzicht krijgen van alle lopende soortenbeschermingsprogramma's, op de website staan nu hele verouderde documenten, en een bestedingsplan van het restant van die € 1 miljoen als het niet is uitgegeven en een begroting van de kosten als je die beschermingsprogramma's maakt voor alle

prioritaire soorten en met name dan die soorten die natuurlijk in die motie worden genoemd, maar ook de andere die niet zonder het Limburgse land kunnen. Kunnen we die 3 toezeggingen krijgen?

Gedeputeerde Mackus: Er komt een informerende nota, wat u vraagt, staat daarin en ik denk dat dat ook goed is, dan heeft u daar kennis van genomen en dat willen we later nog aanvullen met het Deltaplan Biodiversiteit want dan hebben we het helemaal compleet, maar in feite wat wij..., hoe we het geld besteden, dat staat daar in die nota en dat wordt ook gekoppeld aan de soorten wat u bedoelt.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Oké en wanneer?

Gedeputeerde Mackus: Dat moet dit jaar klaar zijn.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Oké.

De vicevoorzitter: Ik kijk even naar de gedeputeerde. Hoe ver bent u met de beantwoording?

Gedeputeerde Mackus: Ik denk dat ik nog 3 kwartier nodig heb. Nee, een grapje, nog 2 blaadjes, ik ben zo klaar. Dan de motie Bijen. Ja, dat werd ook net al gezegd door GroenLinks eigenlijk, dat is ondersteuning van beleid dus die nemen we over. De PAS is een belangrijk punt, de heer Kuntzelaers vroeg daarnaar. Er is woensdag een uitspraak geweest van de PAS en in grote lijnen betekent het als volgt, dat het systeem al zelf houdbaar is, alleen de bronnen, dat die verankerd zijn. Nu wordt het systeem gezegd, je gaat verminderen en je kan uitgaven doen om het maar zo te zeggen, vergunningen. Nu wordt gezegd: het moet beter verankerd zijn, dat je altijd reductie haalt in je stikstof. We hebben 15 november overleg vanuit IPO met het ministerie daarover, tot die tijd staan de vergunningen on hold en daarna komt er ook een gezamenlijke lijn naar buiten hoe verder in het vervolg omgaan.

Dan nog een aantal vragen rondom faunabeheer. Er is inderdaad 12 oktober een gesprek geweest met minister Schouten over de Afrikaanse varkenspest. Dat was een positief gesprek, de urgentie wordt daar wel gevoeld van de minister. Daar heeft ze ook meer ruimte gegeven voor bewegingsjacht, alleen is het natuurlijk niet zo dat het dan morgen geregeld is. Dat is 3 weken geleden, dus dat staat niet allemaal meteen in het veld wat dat betreft, maar ik vind de houding van het Rijk... en daar waren alle Provincies zeer tevreden over, hoe dat in elkaar zit. Even over de positie, dat is wel relevant, daar hebben we het ook met het ministerie over gehad. Laat ik het zo zeggen, als er een dierziekte-uitbraak komt, als wij daarvoor aan de lat zouden staan, dat zou, ondanks dat we vermogend zijn, heel vervelend zijn. Dus wij hebben een duidelijke knip tussen het faunabeheer, daar is de Provincie voor verantwoordelijkheid, en dierziekte, dat is het Rijk. Dat raakt wel de kern van de motie van mevrouw Plusquin want wat zij vraagt, zijn dubbele rasters. Dat is iets vanuit de sector en van het ministerie, bescherming tegen dierziekten. Dat is niet iets van preventie voor faunaschade en daarom is dat niet dat wij... de middelen van preventie betalen. Dus die motie willen we ook ontraden.

De vicevoorzitter: Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. U bent het toch met me eens, u hebt zelf een brief gestuurd en aangedrongen bij het Rijk dat die paar boeren in Limburg die die varkens buiten laten lopen... Dat zijn kleinschalige boeren, mooie projecten, ze hebben het dierenwelzijn hoog in het vaandel staan, het gaat om ongeveer 15 bedrijven in Limburg. Wij lobbyen

voor die dubbele rasters, dan is het toch een kleine moeite om die boeren, die het zo goed voor hebben met hun dieren, daarin tegemoet te komen.

Gedeputeerde Mackus: Ik snap uw pleidooi, maar we lobbyen voor heel veel dingen, maar dat wil niet zeggen dat we overal de portemonnee moeten trekken. Dat is een verantwoordelijkheid van de sector en het Rijk en dat is ook uitgesproken. Wij willen die rollen ook niet gaan vermengen, dat doet de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ook niet. Ook de eis van dat soort zaken, de minister is daar ook heel streng in, dat heeft met afstanden te maken. Op dit moment wordt er gezegd: dit is niet in Nederland en als het dichterbij komt, dan gaat het protocol in werking. Dus het is niet zo eenvoudig gezegd 'dan betalen wij het maar even', dat zou ik vanuit de rolopvatting niet zorgvuldig vinden.

De vicevoorzitter: De motie komt gewoon straks in stemming neem ik aan en dan zullen we zien wat de Staten ervan vinden.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ik wil even De Limburger vragen om nog zo'n berichtje à la de worstenhemel te maken.

De vicevoorzitter: De gedeputeerde vervolgt zijn verhaal.

Gedeputeerde Mackus: De worstenhemel is een prachtig initiatief, maar dat is niet mijn portefeuille. Dan heb ik ook nog de vraag van de CDA-fractie, beheren of beschermen. Een das is een goed voorbeeld. Er wordt gezegd: er zijn veel dassen. In het Heuvelland wel, maar in Noord- en Midden-Limburg is hij nog erg kwetsbaar. Zoals een wild zwijn, daar ben je minder aan het beschermen, dan ben je eigenlijk aan het beheren. Dus je moet naar de stand kijken of je dat gaat doen en dat zullen we ook regelmatig doen. Het is niet zo simpel om te zeggen wanneer die om gaat, dat heeft ook met de stand te maken, met de hoogte daarvan.

Daarnaast wordt er gevraagd naar stand van zaken van de Groene Brigade. Dit hebben we eigenlijk verankerd in het Toezicht- en Handhavingsplan 2019 en er loopt nu een pilot in Beekdalen, gezamenlijk met de jagers en de TBO's Natuurmonumenten en Limburgs Landschap en de gemeenten om te kijken hoe we die handhaving gezamenlijk onder regie kunnen oppakken, maar dat zou ook een verdere invulling van de Groene Brigade Limburg-breed kunnen zijn. Ik denk dat we u ook op de hoogte zullen stellen van de uitkomsten daarvan. Dat was het voorzitter, dank u wel.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Dan komen wij tot slot in de 1^e termijn aan bij de Commissaris en ik zou u willen vragen om het, gelet op de tijd, kort te houden.

Commissaris van de Koning Bovens: Ja, ik heb 75 jaar te overbruggen dus... Want ik begin op 12 september 1944 en dat is de dag dat in Mesch de 1^e Amerikaan de grens over kwam. Dus toch even voor de berekening, ik zal het straks naluisteren, maar volgens mij zei u dat wij nu al 75 jaar bevrijding. Nee, dat is volgend jaar, in 2019, 75 jaar geleden, maar wij zijn wel het 1^e van het land, dat klopt. De bevrijding is doorgegaan tot 3 maart van het jaar 1945, toen Arcen als laatste dorp in Limburg werd bevrijd.

We gaan dat vieren, we hebben dat groots aangekondigd. Op dit moment loopt de uitvraag voor mensen die subsidie willen aanvragen voor een aantal projecten en in die uitvraag, in die projecten die wij vragen aan eigenlijk de hele provincie, van onderop terecht gezegd door het CDA, is heel veel nadruk voor jeugd, is heel veel nadruk op jongeren en is heel veel nadruk op de duurzaamheid van de

aanvraag voor de langere termijn. Het kan niet zo zijn dat er alleen maar een feestje wordt gevierd of 1 krans wordt gelegd en dat is het. De bedoeling is dat de impact van de activiteit die wordt georganiseerd onderdeel is van de afweging die het comité onder leiding van Herman Kaiser gaat maken waar subsidie eventueel naartoe kan komen.

We hebben een heel bijzondere provincie als het gaat over de bevrijding omdat wij bevrijd zijn door Amerikanen, door Engelsen, door Canadezen, maar ook door Belgen en Luxemburgers om maar eens iets te noemen en we hebben een verschil in de diverse veldtochten die in Limburg zijn geweest en dat maakt het dat die bevrijding hier inderdaad op heel verschillende wijze en ook misschien heel lokaal zal worden gevierd, maar nogmaals, het doordragen van de bevrijdingsactiviteiten naar de toekomst is echt 1 van de grote speerpunten van het comité. Dat betekent ook dat, als je naar de activiteiten kijkt, 75 jaar bevrijding een momentum is dat waarschijnlijk de laatste keer een lustrum gevierd wordt met nog ooggetuigen. Dat betekent dat, als je naar voren kijkt, wat doen we dan bij 80 jaar, 85 of misschien bij 100 jaar bevrijding, je nu inderdaad al moet investeren in activiteiten die dan doorgedragen kunnen worden en dat is dus 1 van de zaken waarom het comité daar zoveel nadruk op legt.

Dan zijn er vragen gesteld: spelen de 2 begraafplaatsen in onze provincie daarbij een rol. Die spelen daar inderdaad ook een bepaalde rol in, zowel Ysselsteyn als Margraten. Daar zijn bij beide begraafplaatsen plannen voor bezoekerscentra. In Margraten is het bezoekerscentrum inmiddels besloten dat het er komt. De Amerikanen hebben dat besloten, die gaan dat ook betalen, de ABMC is opdrachtgever en beheerder daarvan en de architectkeuze is inmiddels gemaakt. De start van de bouw zou zijn in mei 2020, dat is na Memorial Day 2020 en men hoopt dan 9 maanden later, dus begin 2021, klaar te zijn, zodat dat bezoekerscentrum bij Memorial Day 2021 volop in gebruik is. Nogmaals voor de financiën, dat is geregeld omdat de Amerikaanse staat dat betaalt. Dat is anders in Ysselsteyn, daarin hebben de Vrienden van Ysselsteyn ideeën voor een tolerantiecentrum of een bezoekerscentrum waar in ieder geval heel veel aandacht is voor de waarden en de normen zoals we die rond de begraafplaats zouden kunnen overbrengen aan de bezoekers en dat is financieel nog niet rond, daar wordt over gesproken met meerdere partijen, zoals de gemeente, vfonds, wijzelf, het Rijk, maar ook de Duitse partijen zijn natuurlijk daarmee aan tafel en ik kan u alleen toezeggen dat wij bij die gesprekken betrokken zijn en zodra wij iets meer weten van wat van ons wordt verwacht, dan kunnen wij u daar uiteraard ook over informeren.

Maar goed, dan hebben we die 2 begraafplaatsen, die hebben we nu ook. Die spelen ook een rol in het bezoek van scholen naar die begraafplaatsen en dan kom ik bij de vervoersvraag. Er is op dit moment in een incidenteel geval af en toe mogelijk voor scholen die een Statenspel hier hebben, die het Provinciehuis, die het Gouvernement bezoeken om dan door te reizen naar Margraten. Dat is al een oude regeling en daar wordt nog steeds gebruik van gemaakt, maar dat is incidenteel, sporadisch. Ik heb het nog nagevraagd, het is nog steeds aan de orde, maar het zijn nog heel weinig scholen die dat nu nog doen. Wij gaan kijken of we in het kader van de activiteiten 75 jaar bevrijding of sowieso, dat was al een idee, zoveel mogelijk scholen kennis willen laten maken met Margraten en Ysselsteyn en de vervoerskosten spelen daar inderdaad in de afweging een rol en voor een deel kijken wij of dat binnen het budget van het comité ook kan worden betaald, maar dat zijn wel gigantische kosten, dus we zullen daar in overleg moeten met een aantal vervoersmaatschappijen of we dat kunnen regelen. Het is een aandachtspunt. Ik zeg niet toe dat we het gaan regelen, maar wij hebben het wel degelijk op de agenda van het comité staan om te kijken waar we wat kunnen helpen. Arriva kan daar wellicht een rol in spelen en misschien kan het bedrijfsleven ook nog wel sponsoren op dat punt, maar het zou zeer helpen als de vervoerskosten worden weggesponsord, dat zou heel

veel scholen over de drempel kunnen helpen om dat inderdaad te bezoeken en volgens mij heb ik daarmee de vragen ook beantwoord. Dus daar kijken wij zeer positief naar.

De vicevoorzitter: Een interruptie van de heer Housmans, PVV.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Aan de portefeuillehouder de vraag dan of dit betekent dat we dit wel nog teruggekoppeld krijgen voordat we daaraan beginnen want dat is...

Commissaris van de Koning Bovens: Ja misschien even sowieso. Het comité, de vele subsidieaanvragen worden... Eind van de maand stopt dat. Dan is er in december een vergadering van het comité en dan wordt alles klaargezet voor de besluitvorming. Dat betekent dat wij zo rond januari kunnen zeggen welke activiteiten overal zullen plaatsvinden en kijken we ook daarin hoe het zit met de educatie en het vervoersvraagstuk zit daar vanzelf bij. Ja, de heer Van Rey.

De vicevoorzitter: De heer Van Rey, Volkspartij Limburg.

Commissaris van de Koning Bovens: Ik geef hem niet het woord, ik...

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ik wacht altijd op de voorzitter. Zeer tevreden over het antwoord over het doorgeven aan de volgende generaties. Ik had u net ook meer als historicus aangekeken, heeft u er een verklaring voor waarom over de bevrijding in het zuiden veel minder gepubliceerd is door historici dan over andere delen? Komt dat omdat wij de periode van september tot maart... Dat dat de reden is, heeft u daar een idee van?

Commissaris van de Koning Bovens: Ja, de bevrijding van Zuid-Limburg zelf is vrij snel gegaan, eind september was het grootste gedeelte van Zuid-Limburg al bevrijd en dat is op vele plekken niet met strijd gepaard gegaan. Dat is heel anders dan bijvoorbeeld in Roermond, waar evacuatie aan de orde waren, of in Venlo of het frontgebied in Noord-Limburg waar echt gevochten is en er is meer strijdgeschiedenis opgeschreven dan in het zuiden. Dus over de bevrijding is dat een verklaring en er zijn historici die hebben ook vragen gesteld of er nog films worden gemaakt of boeken geschreven. Het zou zomaar kunnen dat er bij de aanvraag ook op dat terrein nog wel wat gebeurt, maar ik kan niet vooruitlopen op waar het comité straks natuurlijk mee komt.

De vicevoorzitter: Waarvoor dank. Wij komen daarmee aan het einde van de 1^e termijn van het college. Gelet op hetgeen er gewisseld is en de adviezen die al zijn gegeven over de moties en de amendementen, kijk ik of er een hele dringende behoefte is aan een schorsing of dat wij gelijk door kunnen gaan met de 2^e termijn van de Staten. Schorsen? Ja, maximaal 10 minuten, is dat voldoende? Dan schors ik de vergadering tot 16.50 uur.

[SCHORSING]

De vicevoorzitter: Dames en heren, ik verzoek u uw plaatsen in te nemen. De bode heeft de deuren gesloten, wij gaan beginnen met de 2^e termijn, waarbij ik het woord graag zou willen geven aan de heer Van Caldenberg, maar hij en zijn fractie zijn nog niet aanwezig. Wij gaan verder, dan geef ik het woord aan de 2^e spreker, dat betreft het CDA, mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij (CDA): Ja voorzitter, de tijd was even wat kort om alles exact te noteren welke vragen ik nog open had staan. Ik ga even snel een poging doen. In ieder geval staat de vraag nog open, het meedoen, onze website, de voorleesfunctie hoe is dat ingericht en is het college bereid om

te bekijken hoe dat bij onze gelieerde partijen, partners en gemeenten zit? Dat was 1 vraag die nog open staat. Ik heb een vraag, die staat nog open, in het kader van de bekostigingssystematiek middelbare scholen, daar heb ik volgens mij ook geen antwoord op gekregen, dus die zou ik graag nog beantwoord zien. De vraag over de regio Echt-Susteren, Westzipfel, die ontwikkeling, volgens mij heb ik daar ook geen expliciet antwoord op gekregen. Die heb ik heel duidelijk gesteld, maar daar heb ik geen antwoord op gekregen, dus graag alsnog de vraag of de gemeenten die zich in dat gebied bereid hebben verklaard die toeristische kansen te ontwikkelen, of de Provincie dat wil ondersteunen middels de startsubsidie. Op het gebied van landbouw is er nog een aantal vragen onbeantwoord gebleven, dat kwam misschien doordat gedeputeerde Mackus wat in tijdnood was. De vragen, hoe staat het met accentennotitie LLTL, de kringlooplandbouw gaat een belangrijke rol spelen, in hoeverre is men van mening dat die initiatieven, dat die ontwikkelingen in Limburg op dat gebied nog een impuls nodig hebben? En de afwijzing van de fruittelers in Zuid-Limburg voor die POP3-middelen en of de gedeputeerde op de hoogte is van de afwijzingsredenen. Dat zijn in ieder geval de vragen die aan onze kant nog openstaan.

Voorzitter, ik zal het kort houden. De heer Van Rey heeft in ieder geval gevraagd om bij onze Kamerleden erop aan te dringen dat de motie die wordt ingediend om het hoger beroep, het beroep, tegen te gaan te steunen. Dat zullen we uiteraard doen en sterker nog, wij kunnen u mededelen dat CDA-Kamerlid Mulder al in maart jl. een motie heeft ingediend waarin zij heeft gevraagd om de middelen die in het Waarborgfonds Mijnbouwschade zitten in ieder geval ook beschikbaar te stellen op het moment dat er zaakschade is als gevolg van mijnbouwactiviteiten, zelfs wanneer de rechtsvordering verjaard zou zijn. Dus daarin kan ik de heer Van Rey geruststellen.

Voorzitter heel kort, ik zal even ingaan op de moties die wij wel zullen steunen. Dat zijn in ieder geval de moties en amendementen die wij zelf mee hebben ingediend of zelf hebben ingediend, dat zal u niet verbazen. Even kijken, wij hebben zojuist de gewijzigde motie Franssen gezien en dat is in principe de motie die gelijk is aan de toezegging volgens mij die de heer Teunissen heeft gedaan en ik kijk even snel naar de heer Franssen, conform toezegging van de heer Teunissen volgens mij heeft u die aangepast zag ik zojuist. Dat betekent dat wij die dan ook kunnen steunen. De motie Lauvenberg-Evers over jongeren betrekken bij politiek, die kunnen wij ook steunen. Die hebben wij zelf ingediend en die en die en die ook. O ja voorzitter uiteraard, de uitgestoken hand van de PVV over het bindend referendum. Ik zou de heer Housmans in ieder geval willen vragen om die motie aan te houden. Ik begrijp uiteraard dat de heer Housmans die motie indient naar aanleiding van de publicatie in de media dat in het verkiezingsprogramma staat dat het bindend referendum voor het CDA een programmapunt is. Ik moet u in ieder geval wel zeggen, wij hebben nog een algemene ledenvergadering waarbij de leden het laatste woord hebben over het programma. Zij kunnen nog amendementen indienen en het zou in ieder geval voor mijn beurt spreken zijn als ik daarover nu uitsluitel zou geven. Dat kan ik niet, dat ga ik ook niet doen, dat is ook niet terecht ten opzichte van onze leden. Dus ik zou u willen vragen die motie in ieder geval aan te houden.

De vicevoorzitter: En wat is daarop uw antwoord?

De heer Housmans (PVV): Ja ik wil? Nee voorzitter, even heel simpel. Ik begrijp dat het verkiezingsprogramma te prematuur in de media gekomen is en ik ga echt niet een democratisch proces daar in de weg lopen. Dus ik stel voor die motie direct te agenderen voor 14 december en hopelijk zijn uw leden even voortvarend als uw lijsttrekker en kunnen we dan daar een handtekening onder zetten gezamenlijk.

De vicevoorzitter: Goed, de motie is aangehouden.

Mevrouw Werrij (CDA): Goed. Voorzitter, dank u wel, dat was hem.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Gaan wij verder met de heer Van Caldenberg en ik heb net ook al aangegeven dat ik strikt op de tijd zal sturen.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, dank u wel. Allereerst een drietal opmerkingen nog en dat 1^e betreft de uitvoering van de nota Biologische landbouw en daarbij wil ik verwijzen naar de motie Claessens uit het verleden. De vraag is eigenlijk heel concreet aan de gedeputeerde wanneer wij die nota hier in de Staten kunnen verwachten en wanneer we daar iets over kunnen vinden.

Voorzitter, dan in de richting van de heer Van Rey. Hij heeft mij in de 1^e termijn op het hart gedrukt dat het werk heel erg belangrijk is en ik denk dat ik dat met hem deel want werk is voor mensen zelf heel belangrijk, voor hun persoonlijke ontplooiing, voor hun financiën et cetera, maar ook voor hun omgeving, hun kinderen, hun ouders, maar ook voor ons als samenleving als geheel, als overheid. Op het moment dat mensen aan het werk zijn, hebben wij minder lasten, dat is ook gewoon een financieel verhaal en het is denk ik van belang voor Limburg dat wij ervoor zorgen dat met de aankomende energietransitie wij Limburg en de Limburgers de winnaar laten zijn van die energietransitie en ook op het gebied van werk.

Voorzitter, dan hebben we het gehad over IBA en ik heb twee gedeputeerden gehoord over IBA en er is ook een toezegging gekomen over IBA en laat helder zijn dat wij hopen dat IBA een succes wordt, maar dat ontslaat ons als SP-fractie niet van onze plicht om de uitvoering daar ook op te controleren en er is een toezegging gedaan door gedeputeerde Geurts en ik zou eigenlijk willen vragen of daar nog iets aan toegevoegd kan worden en dat is of daar ook in kaart kan worden gebracht in hoeverre de multiplier op dit moment een effect is, hoeveel hebben externen daar nu in geïnvesteerd?

Voorzitter, dan is er gesproken over Kansrijk van Start en dat is heel erg mooi want dat is een initiatief dat juist vanuit Parkstad zelf is ontstaan en we hebben hier bij de Voorjaarsnota al als SP-fractie over gesproken en het is juist heel goed voor Limburg dat dat breder wordt uitgezet.

Voorzitter, dan ga ik met uw goedvinden naar de moties en dan begin ik met de motie over arbeidsmigranten. Wij zijn het daar niet mee eens want wij vinden dat er op dit moment nog te veel mensen thuiszitten en wij zijn ook geen voorstander van het hier naartoe halen van arbeidsmigranten in het kader van loondumping. Wij denken dat het op dit moment leidt tot ontwrichting van bepaalde gemeenschappen in Limburg en in die zin kunnen we dat niet steunen.

De vicevoorzitter: Interruptie van mevrouw Werrij, waarbij ik u allen zou willen vragen om in de 2^e termijn terughoudend te zijn met de interrupties, gelet op de tijd. Mevrouw Werrij.

Mevrouw Werrij (CDA): Ja voorzitter, het punt van woonurgentie bij arbeidsmigranten is niet een punt dat alleen gaat spelen op het moment dat we meer arbeidsmigranten naar Limburg zouden halen, maar dat speelt nu ook al. Hoe gaat de SP dat aanpakken?

De heer Van Caldenberg (SP): Ik denk dat het heel helder is hoe we dat gaan aanpakken. We moeten er nu voor zorgen dat mensen gewoon op een goede manier ordentelijk gehuisvest worden en dat was al zo en dat moet zo, maar op het moment dat we dat nou specifiek gaan doen, dan krijgen we daar problemen.

De vicevoorzitter: Laatste keer.

Mevrouw Werrij (CDA): Voorzitter, wat maakt dan dat deze oplossing voor de SP absoluut niet bespreekbaar is?

De heer Van Caldenberg (SP): Nou, absoluut niet bespreekbaar heb ik niet gezegd, maar ik heb gezegd dat we hem nu niet gaan steunen en het is ook goed dat er in een bredere zin gekeken wordt naar de arbeidsmarkt en de gevolgen die arbeidsmigratie daarop heeft en hoe dat verder zit, maar wij hebben zoiets: laat eerst maar eens die toezegging en dat onderzoek van die gedeputeerde komen en dan kijken we dan wel of we daarmee kunnen instemmen

De vicevoorzitter: De laatste interruptie.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Voorzitter, het is even wel in de oplossing van het dilemma rondom die arbeidsmigranten natuurlijk waar we met name voor die arbeidsmigranten zelf mee worstelen want iedereen herkent de beelden van het caravannetje dat doorlekt, waar nu op verkeerde manieren huisvesting plaatsvindt. Op welke manier gaan we dat dan nu tackelen want dit is een oplossing voor kwalitatief goede woningbouw die niet bijvoorbeeld op industrieterreinen plaatsvindt, zoals nu de voorstellen op sommige plaatsen voorliggen. Dus dit zou als alternatief misschien wel een betere suggestie zijn dan de dilemma's die nu voor voorliggen of de oplossingen die nu op sommige plaatsen voorliggen.

De vicevoorzitter: En uw vraag is? Vindt u dat ook?

De heer Kuntzelaers (PvdA): Er werd ingeleid met: welke oplossing ziet de SP dan?

De vicevoorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Voorzitter, ik denk dat ik net een aantal zaken heb opgenoemd waarom we dit nu niet steunen, maar we moeten hier wel mee aan de slag blijven. Ik denk ook dat het goed is dat de gedeputeerde in bredere zin hiernaar gaat kijken, maar wij hebben zoiets van, op het moment dat we dit nu al aannemen, dan hebben we het al veel te veel vastgesteld. Laten we eerst eens even afwachten in welk kader dat geplaatst wordt.

Voorzitter, de motie van de PVV over het referendum is aangehouden, dus daar ga ik verder niks over zeggen. Een motie over MAA, daar wil ik over kwijt dat wij als Provincie natuurlijk als grootaandeelhouder en ook eigenaar daarvan zijn en op het moment dat er bij mij thuis iets gebeurt, dan ben ik daarvoor verantwoordelijk en dan gebeuren er ook geen dingen die ik niet zou willen. In die zin, op het moment dat er dus nu overlast is, dan is het ook op de 1^e plaats een verantwoordelijkheid van de Provincie om daar iets mee te doen en wij kunnen niet zomaar accepteren dat onze burens, de omwonenden, daar last van hebben. Dus wij gaan die motie van harte ondersteunen. Dan de motie over waterkwaliteit. Daar heeft de gedeputeerde iets over gezegd en de vraag is even wanneer hij bij ons terugkomt daarover want dan zouden we hem kunnen aanhouden tot op dat moment.

De vicevoorzitter: Wellicht de gedeputeerde even als reactie, dan kunt u gelijk reageren.

Gedeputeerde Mackus: Begin 2019 heb ik doorgekregen. Als u een exactere datum wilt, moet ik het snel opzoeken.

De heer Van Caldenberg (SP): Dat is voor nu even voldoende denk ik.

Gedeputeerde Mackus: Oké.

De vicevoorzitter: Mag ik constateren dat u hem intrekt?

De heer Van Caldenberg (SP): Dan houden we hem aan tot op dat moment.

De vicevoorzitter: U houdt hem aan.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja. Voorzitter, dan de motie over de natuurdoelen die we zelf hebben ingetrokken en daarover vinden we eigenlijk het antwoord niet helemaal bevredigend. Het 1^e deel vraagt om in kaart te brengen, om te toetsen of het beleid breed gedragen is en de vraag is of u niet gewoon kan toezeggen wat daar staat, anders gaan we het waarschijnlijk via Statenvragen doen of zo. En voorzitter, als 2^e blijft de SP van mening dat het tijd is om het gesprek aan te gaan met die organisaties om samen te komen tot aanvullend beleid. Dus eigenlijk een hele normale manier van zaken en u zou ook eigenlijk kunnen zeggen: dit ondersteunt gewoon het staande beleid en we nemen hem gewoon over. Voorzitter,...

De vicevoorzitter: Mag ik u vragen om echt af te ronden want u bent al even over uw tijd heen.

De heer Van Caldenberg (SP): Sorry voorzitter, 4,5 minuut is niet zo heel lang. Ga ik nog bij uw goedvinden 2 moties behandelen en dat is de motie met betrekking tot jongeren betrekken bij de politiek. Daar zijn we blij mee en wij zien graag de uitvoering van Gedeputeerde Staten tegemoet en daarom brengen we hem nu niet in stemming want wij gaan ervan uit dat Gedeputeerde Staten hem heeft overgenomen en dat dat voldoende is. Voorzitter en dan met betrekking tot de motie Zwembad in Venlo hebben we een gewijzigd voorstel en dat wordt aan de Staten uitgedeeld en wij zouden de gedeputeerde willen vragen om sowieso de 2^e bullet toe te zeggen.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Dan komen wij bij de heer Housmans PVV en ik geef het voorzitterschap weer graag over aan de gouverneur.

De heer Housmans (PVV): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, allereerst dank aan het college voor de beantwoording en de grote hoeveelheid aan toezeggingen in de 1^e termijn, daar zijn wij, en Limburg denk ik, heel blij mee. Voorzitter, ik denk dat ik me kan beperken tot enkel en alleen het even doorlopen van de amendementen en moties voor zover het mij nog bij staat welke wel en niet zijn overgenomen, ingetrokken et cetera. De energieconvenanten, het amendement, steunen wij niet. Wij denken dat, als je een convenant gaat sluiten, je daarmee te veel zaken gaat vastleggen, we willen daar wat meer ruimte in hebben om ook sneller te kunnen schakelen dan 1 keer per 4 jaar. Het amendement voor het onderhoud infrastructurele kunstwerken. Ja voorzitter, wij vinden het heel erg dat dit nu nog moet. Dit is beleid dat al een hele tijd bekend is, er is een onderzoek geweest van de ZRK en die budgetten zouden eigenlijk gewoon gereserveerd moeten zijn en dat onderhoud zou op orde moeten zijn. Dus die gaan we uiteraard steunen want dat had al geregeld moeten zijn. Het subsidieplafond is een motie geworden. Nou ja goed, ik heb al eerder aangegeven dat wij geen voorstander zijn van subsidies en dat er een landelijke regeling is waarvan wij op dit moment nog niet het antwoord hebben gekregen of die nog bestaat of niet en dubbel subsidie, ondanks dat we heel veel warme gevoelens hebben voor Limburgse verenigingen en stichtingen, vinden wij zwaar overtrokken, dus die steunen wij niet. De woningmarkt is overgenomen volgens mij. De mismatch in bedrijventerreinen. Dat is een hele sympathieke motie en ik heb met de heer Heuvelings daar ook van

gedachten over gewisseld in de Commissie en in dat opzicht lijkt die heel sympathiek, er staat alleen 1 regel in, die wij heel vervelend vinden, namelijk dat er vooral gekeken moet worden ook naar vestiging in het buitenland. We snappen dat vanuit het arbeidsmarktperspectief, maar wij zijn verantwoordelijk voor Limburg en niet voor Nordrhein-Westfalen of Luik of Belgisch Limburg. Dus als die regel er niet in had gestaan, dan was het goed geweest, maar met die regel erin, sorry maar dan gaan we er niet mee akkoord. De verwijdering drugsafval is conform toezegging van de gedeputeerde en in lijn met de vragen die we gesteld hebben dus dat steunen we uiteraard. De burgercommissieleden. Ja goed, u zult begrijpen dat we niet ons eigen initiatiefvoorstel gaan afvallen, dus we steunen de heer Franssen. Ik ben alleen benieuwd wat hij gaat doen naar aanleiding van het debat dat geweest is want wij hebben destijds aangegeven dat wij bereid zijn om ons originele initiatief op een later moment opnieuw in te dienen.

Behoud openbaar zwembad Venlo. Ja voorzitter, dat ligt bij ons wat gevoelig. We hebben vanmorgen bij het in memoriam gehoord dat mijnheer Dierks zich als Statenlid heeft ingezet voor het openhouden van het zwembad in Landgraaf en het antwoord daarop was een heel duidelijk en krachtig Njet, nee en ik vind dat je dan ook 1 lijn moet trekken, dan moet je ook consistent zijn in beleid en dan moet je dat op een andere plaats ook niet gaan doen. Dus in dat opzicht steunen we dat niet. Als we al zeggen 'nee' op 1 plaats, dan zeggen we ook 'nee' op die andere plaatsen en dan mag er geen sprake zijn van willekeur. Voorzitter, de motie inzake natuurdoelen, daar zijn we ook niet mee akkoord. De betrekking van jongeren bij de politiek is overgenomen. Dan de watervervuiling, dat is niet voor bij ons, dus daar gaan we ook niet mee akkoord. Het terugdringen van helikoptervluchten voor plezier. Nou, de gedeputeerde was heel duidelijk in wat hij wel en niet kan. Het opstijgen en landen kan, alles er tussenin kan hij niks aan doen en laat ze nou net ergens anders opstijgen dan landen. Dus daar gaan we ook niet mee akkoord.

Voorzitter, het tweetalig onderwijs. Buurtaalonderwijs hebben we altijd gesteund, dat zullen we ook blijven steunen ook al is die overgenomen. De continuering van het Statenspel. We zijn blij met de brede steun daarvoor en we zullen dat ook uiteraard van harte steunen. Dat is onze eigen motie uiteraard. De dubbele rasters. Dat is blijkbaar verantwoordelijkheid van het Rijk. Ik ben benieuwd wat daar uitkomt bij dat gesprek en als dat niet bevredigend is, kunnen we die op een later moment alsnog pakken. De actieve soortenbescherming. Ja voorzitter, we hadden wat eisen en dat het een totaalpakket zou zijn, daar is onvoldoende aan tegemoetgekomen, dus die steunen we niet. De omgevingsraad MAA, dat hoeft voor ons ook niet. Bijen moeten zoemen, daar hebben we zelfs een handtekening onder gezet, dus laat ze maar zoemen zolang ze maar niet steken. Het smaakcentrum. Ja voorzitter, daar hebben we 1 kanttekening, dat moet geen pilot zijn, maar zoiets zien we gewoon het liefste Limburg-breed. Pilots zijn leuk en aardig, maar als je mensen dingen gaat laten proeven, zeker streekproducten, dan doe dat door de hele provincie. Dan hebben we ook daar dat we iedereen hebben en niet een gedeelte van onze inwoners. Dus als we het zo mogen interpreteren, dan vind ik dat op zich ook een goede. Ik zie knikken, dus ik ga ervan uit dat dat instemmen is.

Even kijken, de gewijzigde motie over huisvestingsvraagstuk arbeidsmigranten. Ja, wij zijn altijd heel duidelijk geweest, recent nog in een debatje bij Radar Limburg. Wij willen dat eerst onze eigen mensen aan het werk komen en zolang die niet allemaal aan het werk zijn, hoeven wij geen arbeidsmigranten en dan hoeven we ze ook niet te huisvesten en daar waar mensen hier komen een vaste baan hebben, moeten ze ook een fatsoenlijke huisvesting krijgen en stallen en loodsen zijn voor vee en machines en niet voor mensen. Voorzitter, dan de bouwstop Geitenhouderij. Wij zijn in principe tevreden met de toezegging van de portefeuillehouder en daarmee kunnen wij onze steun aan de motie ook intrekken in afwachting van hoe dat uitloopt. Mocht blijken dat dat niet tot het bevredigende resultaat leidt, wat de portefeuillehouder verwacht wel te hebben, dan zullen we uiteraard zo'n soort

motie wel mee steunen, maar voor nu willen we hem het voordeel geven om dat te kunnen regelen, dus zijn wij in dat opzicht tevredengesteld met de beantwoording en de toezegging die daarin zat en het bindend referendum voorzitter, dat hebben we aangehouden. Dan blijft alleen nog de Avantislijn van mijnheer Rossel over en die zullen wij steunen. En dan doe ik het binnen de tijd voorzitter.

De voorzitter: Ja hartelijk dank mijnheer Housmans, net binnen de tijd. Dan kijk ik even voor de 2^e termijn of ook de heer Nijskens daar gebruik van wil maken. Dat wil hij. Dan komt dat en na de heer Nijskens kan de heer Rossel zich warmlopen. 2^e termijn daarna.

De heer Nijskens (VVD): Ja, dank u wel voorzitter. Om te beginnen zal ik ook formeel het amendement 27 ook indienen want dat was nog niet gebeurd, daar is al wel over gesproken en in tegenstelling tot wat de PVV stelt, hechten wij toch zeer veel belang aan de regioconvenanten, met name juist om het verkrijgen van draagvlak aan de voorkant van het proces, waardoor je juist lopende het proces heel veel tijdswinst kunt krijgen en dan gaan alle afspraken en realisaties gewoon allemaal sneller plaatsvinden en vervolgens danken wij uiteraard het college eigenlijk voor het overnemen van zowel het amendement als de door ons ingediende moties.

Dan ga ik de lijst van amendementen en moties af. Ons eigen amendement steunen wij uiteraard. Het amendement Budget onderhoud infrastructurele kunstwerken steunen wij niet en wij steunen dat niet omdat wij het een vanzelfsprekendheid vinden dat onze infrastructuur onderhouden wordt en we willen niet kiezen. Zoals we ook in de vorige Statenvergadering hebben uitgelegd, willen we niet kiezen tussen onderhoud en aanleg. Op het moment dat nieuwe investeringen noodzakelijk zijn of zoals het hier ontzettend cryptisch verwoord is in het amendement, het vervaardigen van kapitaalgoederen, dan moet je dat doen en als dat geld kost dan moet het college met voorstellen komen, die kredietvraag voorleggen aan de Staten en voor ons geldt dus ook die kapitaalgoederen in brede zin. Er werd net gesproken over fietspaden en het stimuleren van fietspaden. Als je het amendement uitlegt naar de letter, dan zou je ook zoiets niet meer kunnen doen. Dus alleen al vanwege die formulering en de inbreng in de vorige Statenvergadering, steunen we het amendement niet.

Dan motie, onze eigen motie steunen wij uiteraard wel. De gewijzigde motie over de verwijdering van drugsafval steunen wij ook. We willen daarbij ook nog meegeven dat uiteraard het verwijderen van het drugsafval heel belangrijk is, maar het is nog veel belangrijker om te voorkomen dat het drugsafval er komt en het is ook goed toe te zien op efficiënte handhaving en het gaat tenslotte om de veiligheid van ons allemaal. Dan de motie over de burgercommissieleden, die steunen wij niet. De motie van het zwembad steunen wij niet. De motie van de natuurdoelen steunen wij ook niet. De motie van de jongeren is dacht ik ingetrokken omdat het college die heeft overgenomen. De motie over de watervervuiling steunen we qua inhoud wel, maar gezien de toelichting van de portefeuillehouder wachten wij dat rijksbeleid en de gevolgen daarvan voor de Provincie af. O, die is aangehouden, oké, prima. De volgende motie is ook aangehouden. Nee, is die van die helikoptervluchten ook aangehouden? Wel aangehouden.

De voorzitter: Ja.

De heer Nijskens (VVD): Dan hoeven we daar ook niets over te vinden. Dan motie Tweetaligheid, zijn we het mee eens. Continuering Statenspel ook. Dubbele rasters zijn wij tegen. De soortenbescherming zijn wij tegen. Dan de Omgevingsraad MAA zijn wij tegen. De blijie bijenmotie, daar zijn wij voor, o, hij heet nu zoemende bijen. Dan het smaakcentrum, zijn wij voor. De arbeidsmigranten, zijn wij ook voor want je kunt wel vinden dat de mensen uit de kaartenbak

voorgaan, en dat vinden wij ook, maar de arbeidsmigranten zijn aanwezig en ze hebben ook recht op een fatsoenlijke slaappleats en eigenlijk op een leefplaats. Dan de motie over de bouwstop van de geitenhouderijen. Daar is wat verwarring ontstaan omdat wij hebben meegedacht over een aangepast dictum en vervolgens kwam er een motie die weer is aangepast. Op het moment dat de tijdelijkheid in de motie terugkomt, in de uiteindelijke versie, dan steunen we die wel, als die tijdelijkheid er niet komt, steunen wij die niet. Wij steunen hem eigenlijk alleen vanwege het mogelijke gezondheidsgevaar. De inbreuk op het ondernemerschap vinden wij desondanks ernstig, maar we hebben nu het kwartje om laten vallen richting een 'voor'. Het referendum is aangehouden en dat was het. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Nijskens. Het woord is aan de heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, ik dank het college voor de beantwoording in de 1^e termijn. In 2^e termijn is er een aantal zaken dat we in 1^e termijn niet in de beantwoording terug hebben gehoord, zoals hoe gaan we nou om met betrekking tot de luchthaven MAA versus klimaat, de klimaatdiscussie over vliegen in het algemeen. Dat hoeft nou niet vandaag gevoerd te worden, maar het zou in ieder geval wel fijn zijn als we met elkaar het gesprek aangaan over de klimaatschade die vliegen aanricht.

Het 2^e is de arbeidsmarkt versus de Sociale Agenda. Daar had ik met de heer Teunissen en toen verwees hij weer terug naar de heer Van den Akker, maar het zou toch wel fijn zijn, ondanks de behoorlijk lage werkloosheid, dat we even kijken: hoe kunnen we nou verder vraag en aanbod van het Limburgse werkgelegenheidsaanbod verder matchen met de vraag die er ligt? Ik zou graag willen weten wat we nog meer kunnen doen vanuit de Sociale Agenda ten aanzien van dat aspect.

Verder heb ik in mijn 1^e termijn gevraagd of grensoverschrijdende milieu- en natuuraspecten structureel op agenda's kunnen van samenwerkingsverbanden zoals Euregio Rijn-Maas-Noord of Maas-Rijn. Ik denk dat dat iets is voor de Commissaris van de Koning, maar het zou wel fijn zijn als ik daar een antwoord op krijgt en het laatste wat ik in 1^e termijn niet heb terug gehoord was een betere ontsluiting van alle nieuwe bedrijvigheid want iedereen praat daar langs elkaar een beetje af en praat in zijn eigen hokje, maar uiteindelijk zijn we allemaal voor economische groei en bloei, maar staan de wegen steeds verder vast. Dat kunnen we met z'n allen wel verder constateren, dus het zou wel fijn zijn als we zorgen dat die economische groei en bloei ook ongeveer in het gelijke tempo zou gaan als infrastructurele verbeteringen, maar die lopen meestal 10 jaar achter. Dus wij moeten wel met elkaar denk ik een tandje bij gaan zetten. Ik zou daar graag nog een reactie op willen.

Dan heb ik nog een motie Avantislijn ingediend. Dat is de 4^e motie Avantislijn die GroenLinks deze periode indient, ook de laatste die we deze periode indienen en in tegenstelling tot alle andere moties Avantislijn, gaan we vandaag niet pleiten om die Avantislijn te realiseren, maar in ieder geval wel een go-no-gomoment te creëren met elkaar over die Avantislijn en het liefst nog deze Statenperiode, zoals ook het recente rapport van 1 november ons adviseert en aanbeveelt. Ik zou graag daar nog een reactie van het college op willen en ik heb vanuit de Staten heel weinig reacties op die motie gehoord.

Dan onze mening over de rest van de amendementen en de moties. Wij zullen alle amendementen steunen, alle Statenvoorstellen zullen wij steunen en van de moties, u moet mij eventjes vergeven dat ik niet precies weet welke nog aangehouden of ingetrokken is, maar de moties die wij niet zouden gaan steunen, of ze nou ingetrokken of aangehouden zijn weet ik niet, 2424 zullen wij niet steunen omdat wij toch vinden dat we bij die woningmarkt niet meer over contingenten praten, dat was ook eigenlijk de reactie van het college en ik snap eigenlijk niet dat er dan toch advies wordt gegeven om die motie over te nemen want de motie is in onze optiek overbodig en ik heb eigenlijk voldoende aan

de reactie van het college in dezen. De motie 2425, Bedrijventerreinen. Dat mag misschien ook in onze partijnaam zitten dat wij niet heel hard staan te popelen voor uitbreiding van bedrijventerreinen, maar we zouden toch eerst graag een overzicht willen hebben nogmaals over nog actueel beschikbare gronden op bestaande bedrijventerreinen of bedrijventerreinen die gesaneerd kunnen worden. De motie 2428 over het zwembad Venlo zullen wij ook niet steunen, dat creëert te veel precedent en ligt niet in het beleid van de Provincie. 2430, Jongeren bij de politiek, zullen we ook niet steunen want wij vinden dat eigenlijk een beetje show voor de Bühne. Betrek zelf hier in je partijlijn de jongeren erbij en zorg ook dat ze hoog op de lijst komen en daadwerkelijk in de politiek geraken. Dan de motie Visser 2431 zullen wij ook niet steunen want wij hebben zelf al motie 2406 ingediend over de drinkwatertoets en daar is een heel duidelijke reactie van het college op gekomen en ook meerdere brieven.

De voorzitter: Die is ook aangehouden.

De heer Rossel (GroenLinks): O, hij is aangehouden, excuses. Motie 2440 zullen wij ook niet steunen. Dat ligt een beetje in lijn met de SP, maar ook wij vinden eigenlijk eerst dat we nu eens een antwoord moeten hebben op het sociale aspect van die arbeidsmigranten alvorens we alweer meer arbeidsmigranten naar hier halen. Dus laten we dat nou integraal eerst gaan kaderen en dan kunnen we... Ik vind de oplossingsrichting voor de huisvesting op zich niet verkeerd, maar het is geen integrale aanpak. De laatste die we niet zullen steunen is 2442 over het bindend referendum omdat we daar op Provinciaal niveau gewoon geen voorstander van zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Die was ook aangehouden. Dan is het woord aan de heer Vaessen van D66. Aansluitend mevrouw Plusquin.

De heer Vaessen (D66): Dank u wel voorzitter. Dank aan het college voor de beantwoording in 1^e termijn. Een paar zaken waren in onze ogen nog niet helemaal beantwoord. We hebben het gehad over de kosten van de energietransitie, eerlijk verdelen, daar is ook aan de interruptietafel nog even over van gedachten gewisseld. Onze gedachte was dat ook daarin onze netwerkbeheerder een rol kan spelen. Wij zijn daar aandeelhouder van, gaat het college ook het gesprek aan met de netwerkbeheerder over het beheer van warmtenetwerken en niet alleen elektriciteit en gas? Aan gedeputeerde Mackus gevraagd of hij al iets kon zeggen over de samenwerking met het ministerie in het kader van kringlooplandbouw, misschien dat hij daar nog kort iets over kan zeggen.

Dan de moties en amendementen. De amendementen die voorliggen, daar zijn wij alle 3 voor. De moties 2424, 2425 zijn wij voor, de nieuwe gewijzigde motie 2426 zijn wij ook voor, 2427 zijn wij voor, 2428 zijn wij tegen, 2429 tegen, 2430 was aangehouden meen ik.

De voorzitter: Daar is even onduidelijkheid over. Er is gezegd 'aangehouden', maar dat werd niet bevestigd in de zaal. Ik kijk even naar de SP of 2430 nu wel is aangehouden of niet is aangehouden. Niet aangehouden hè? (Er wordt buiten de microfoon gesproken) Ja, dat weet ik. Dan is hij ingetrokken, als hij niet in stemming wordt gebracht. We trekken hem in.

De heer Vaessen (D66): 2431 wordt aangehouden dan. 2432 aangehouden, 2433 zijn we voor, dat geldt ook voor 2434, 2435, daar zijn wij tegen omdat wij hebben begrepen dat dat een verantwoordelijkheid voor het Rijk is. 2436 zijn wij tegen, 2437 zijn wij ook tegen omdat de inspraak al geregeld is en daarbij vinden we dat burgers zo direct mogelijk met de Provincie of met de luchthaven moeten kunnen communiceren zonder dat we daar nog een raad tussenin gaan optuigen. 2438 voor, 2439 voor, 2440 voor en 2441 met dezelfde voorbehouden die collega Nijskens maakte, dat daar een

toevoeging komt op een tijdelijkheid voorlopig, dan kunnen we daarmee instemmen en anders niet. De motie van de heer Housmans is aangehouden, dus die zien we straks graag een keer terugkomen. De Avantislijn daar is niets over gezegd, daar stemmen wij niet mee in. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Ik ga het woord geven aan de mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Allereerst dank voor de toezegging over de cijfers van de natuur. Ook de motie over de soorten trekken we in. De dubbele rasters vind ik toch echt gewoon heel erg jammer, het zijn kleine bedrijven waar wij trots op kunnen zijn in Limburg. Het is een drama voor die welwillende boeren, die grote investering voor hen, maar ook voor die dieren, voor die varkens, wordt het echt afschuwelijk als die opgehokt moeten worden, er ontstaan echt vechtpartijen. We dienen hem dan hoe dan ook in. De geiten, dat ging heel erg snel. Wij vinden het als Partij voor de Dieren heel belangrijk dat die voorlopige slechts tijdelijke bouwstop er komt. We hebben die motie ook laten aanpassen, dat is per ongeluk weggefallen en we gaan die motie ook gewoon indienen. We vinden het zo belangrijk dat het er komt vanwege het voorzorgsbeginsel. En van MAA zou ik de gedeputeerde willen vragen: kunt u nou een toezegging doen om nog eens te kijken naar de constructie van de CRO, zodat ook de omwonenden een goede vertegenwoordiging hebben en het ook zo ervaren. De moties. We stemmen voor heel veel zaken voor, alleen tegen de motie van het CDA, dat is motie nummer 2440. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Plusquin. Ik vraag heel even aan... of de onduidelijkheid bij uw motie 2441, de tijdelijkheid, zodat... Dat waren vragen van de VVD. Dat is helder hè? Dat is helder, goed zo. Dan gaan we naar de volgende spreker, dat is de heer Kuntzelaers van de PvdA.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Voorzitter, dank u wel. 2 puntjes nog, vragen aan het college. Wij danken gedeputeerde Mackus voor de beantwoording rondom het OV. We hebben nog 1 vraag. 1 van onze fractiemedewerkers was zich even aan het verdiepen in de Maaslijn en kwam op de prachtige pagina demaaslijn.nl, waar ons logo ook onder prijkt en waar de informatie op zijn zachtst gezegd enigszins gedateerd is. Als wij dit soort informatiebronnen in de lucht blijven houden, dan is dat misschien ook niet het motiverende beeld dat je neer wilt zetten als het gaat om ontwikkelingen rondom het OV. Dus kijk er eens een keer voor de gezelligheid naar, u hoeft niet speciaal te reageren, maar gewoon ter lering en vermaak. Dan met betrekking tot de Sociale Agenda in relatie tot werk. Daar hadden we nog gevraagd: kunnen we een keer een uitgebalanceerd overzicht krijgen van de gedeputeerde en met name wanneer kunnen we een overzicht krijgen waarin die successen of die iets minder grote successen dan goed naast elkaar gewogen worden?

Dat was het inhoudelijk. Dan hebben wij nog bij 1 motie een vraag en dat ging over de motie van de SP die overgenomen is door het college, wat ons een lieve deugd waard is want betekent dat ook dat het zoeken naar die groep jongeren die gaat ondersteunen, dat niet de Griffie daarmee belast wordt, maar het college dat oppakt en wij hier allen daarmee verblijd worden. Tot zover de PvdA. Oh en 1 groot voordeel is nu het nu het mogen aankondigen van rapper MC Van Rey. Tot zover.

De voorzitter: Fijn, maar het woord wordt toch gegeven door de voorzitter. De voorzitter geeft graag het woord aan de heer Van Rey, geacht Statenlid.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Ja voorzitter, dank voor de antwoorden. Ik vond het jammer dat gedeputeerde Koopmans rapper Boef noemde en dan niet een voorbeeld van rapper Boef noemde, maar ik heb er 1 gevonden die geweldig van toepassing is en dat is een rap over de krantenwijk. Het gaat niet van mijn tijd af hè. 'Ik vouw papier, ik vouw papier, kom niet zeggen dat jij

meer vouwt, ik doe niet alles goed, maar ik weet zeker dat jij meer fout doet'. Met de dank aan Aijiththan want u begrijpt, ik had zelden van rapper Boef gehoord.

De voorzitter: Uw tijd gaat nu in.

De heer Van Rey (Volkspartij Limburg): Dank u, dank u. Voorzitter, aan het einde van een periode van 3-4 jaar is het natuurlijk heel plezierig als je op een aantal punten gelijk krijgt en dat is een metafoor die ik zou willen zeggen. Er is een boot die vaart hier op de Maas, die krijgt een gat in de bodem, die begint te lekken, ik roep iedere keer: mensen let op, er gebeurt iets. Hij gaat zinken en dan komt Gedeputeerde Staten met een rubberbootje aan en dan zeggen ze: we zijn er toch? Dat doen ze op vele dossiers of dat nu over de LHB gaat, bedrijventerreinen, of over wonen en dergelijke en dat is gewoon jammer en voorzitter, ik heb nog eens eventjes opgezocht en ook aan collega Frische laten zien, in de Structuurvisie Wonen en Zorg en Woonomgeving met 82 pagina's staat in 2014, periode 5 jaar, dat er 5000 woningen uit die planvoorraad moeten vervallen. Absurd. En daar hebt u allemaal goed mee ingestemd en daarom vind ik het ook jammer dat mijnheer Teunissen niet de ruggengraat heeft en zegt... Die motie moet u helemaal niet overnemen, die kunt u niet uitvoeren, dat gaat helemaal niet. Er zijn overwegingen, constateringën die niet goed zijn en het dictum, dat kunt u helemaal niet. Dus voorzitter, ik vraag de gedeputeerde om daar nog eens even op te reageren.

Voorzitter, dan het punt van de mijnschade. Toen ik vanmorgen iets had verteld over Dagblad De Limburger, begrijpt u dat de heer Van Hoof van de staatsomroep natuurlijk zei: waarom noem je nooit de staatsomroep meer? Dat heb ik vaker gedaan. Ja, de heer Ruiters en de heer Geurts hebben inderdaad een betere ingang bij de staatsomroep dan de Volkspartij Limburg want kijkt u het na, toen de heer Koopmans formateur was en wij contact hadden over welke punten de Volkspartij graag zou willen inbrengen, was ons 1^e punt de mijnschadeproblematiek. Die is niet opgenomen in het coalitieakkoord mijnheer Ruiters, helemaal niet en op 29 april 2015 is de Volkspartij Limburg de enige geweest die daar aandacht voor heeft gevraagd en dat u later op de wagen bent gesprongen, prima want je hebt het CDA nodig in deze Provincie natuurlijk, wil je iets verwezenlijkt krijgen en ik ben blij met de toezegging van mevrouw Werrij dat mevrouw Mulder niet alleen afgelopen week keurig een verhaal in de Tweede Kamer heeft gehouden, maar ook in het begin van het jaar daar over financiën heeft gesproken, maar ik vraag ook aan de andere partijen, geef even in Den Haag door want anders gaat de minister gewoon het hoger beroep aantekenen en dat betekent dat de heer Geurts weer in de vertraging komt en dat moeten we denk ik ook niet hebben.

Dank aan de heer Mackus. Ik heb 2 dingen gevraagd, 2 dingen 100% en ik vertrouw u als jongere generatie van het CDA, dat weet u, en ik hoop ook dat die hoogwaterproblematiek, die is ernstig hoor, dat gaat om 1000'en arbeidsplaatsen. Het gaat niet alleen over de SIF, als de papierfabriek een dag stil komt te liggen omdat de weg onderloopt, is dat € 1,5 miljoen schade per dag, dus voorzitter.

Dan heb ik alleen nog geen antwoord gekregen. Prachtig dat met dat traineebeleid, maar ik heb ook over het stagebeleid bij de Provincie gepraat, mbo-niveau. Nou zijn deze functies misschien minder hier bij de Provincie, maar het zou een goed voorbeeld zijn. Voorzitter, dat waren de Algemene Beschouwingen voor het jaar 2019 en de rest bewaar ik voor de Algemene Beschouwingen 2020.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kan er ook eerder gezocht worden naar juiste raps die daar bij horen. Snel door naar de volgende spreker en dat is de heer Franssen van LOKAAL-LIMBURG.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel voorzitter. Heel kort gezien de tijd en de mensen die aan het wachten zijn. We zijn hartstikke tevreden over de beantwoording van de vragen

en de zaken die wij hebben opgenomen in ons betoog. Dan wil ik even duidelijkheid scheppen naar de andere fracties toe. Onze motie inzake burgercommissieleden willen we aanhouden, in tegenstelling tot eventueel gecommuniceerd was dat hij was ingetrokken, die willen we aanhouden, en wij danken voor de steun die is uitgesproken voor onze motie 2426 en ik kan ze wel weer allemaal nalopen, maar u ziet straks in mijn stemgedrag wel dat ik de meeste zaken zal ondersteunen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Franssen, ook voor het tempo erin. Ik ga naar de 2^e termijn beantwoording van het college van Gedeputeerde Staten en ik kijk even wie aan de beurt is. Zullen we de volgorde gewoon even maken, ja? Ook hier 1/3 van de spreektijd.

Gedeputeerde Koopmans: Voorzitter, ik dank de Staten voor de vragen en opmerkingen in 2^e termijn. Er zijn een paar puntjes blijven liggen. 1, de CDA-fractie heeft nog gevraagd naar de voorleesfunctie op onze website. Dat gaan we organiseren. Dat is 1.

2, er is een vraag gesteld over IBA. We hebben afgelopen week trouwens een brief gestuurd met een rapportage met daarin een multiplier en die was 8,5, zeg ik even uit mijn hoofd, maar die brief is gestuurd en wij zullen bij de volgende Algemene vergadering van aandeelhouders, die in februari is gepland, een hele uitgebreide rapportage sturen. Dat is 2.

3, de motie over de zwembaden. Daar werd door de heer Van Caldenberg gevraagd naar het 2^e dictum, om dat wel uit te voeren. In dat 2^e dictum staan 2 dingen, een overzicht van alle zwembaden. Ja, dat kan en 2, daar staat bij 'met daarbij een afstand tot alle Limburgers'. Ja, dat kunnen we echt niet uitrekenen, dat gaat niet. Wij sturen wel een overzicht van alle zwembaden, dat zeg ik u toe.

1 puntje nog met betrekking tot de jongeren. Dat gaan we dan wel ook samen met u doen want dat is wel wat als het hele college van Gedeputeerde Staten dat moet doen want voor je het weet, zitten wij in partijpolitiek en dat doen we niet in het college.

Dan voorzitter, nog 1 punt. Daar heeft niemand een vraag over gesteld, maar ik vind wel dat ik dat even moet vertellen. Dat gaat over het Regionaal Historisch Centrum Limburg (RHCL). In de begroting staat opgenomen een taakstelling van € 100.000,00 met betrekking tot een bezuiniging daar. We hebben recent uiteindelijk een soort conceptovereenstemming bereikt over de instap van ons bij de Gemeenschappelijke Regeling (GR). Dat gaat ook weer een paar centen kosten, iets wat we willen zijn allen dus Sociaal Historisch Centrum Limburg (SHCL), RHCL en onze betrokkenheid wordt vergroot en daardoor ga ik ervan uit dat komend jaar die taakstelling niet gehaald gaat worden en ik vond het toch van belang om dat even melden. Ik zal dat in een brief aan de Commissie later nog een keer wat uitgebreider namens het college vertellen.

Dan voorzitter, laatste punt. Dat is de vraag van de heer Van Rey met betrekking tot stage voor mbo'ers. Nou, dat gaan we ook actief doen. We gaan een stuk of 5 plekken organiseren en daar mbo'ers voor werven, voor stageplekken, en bij dezen roep ik mbo'ers op, meldt u maar.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer Van den Akker.

Gedeputeerde Van den Akker: Dank u wel voorzitter. In de 2^e termijn heb ik een paar resterende issues over patenten op de campussen, logistiek en arbeidsmarkt en ten slotte MAA. We kunnen melden over de patenten op de campussen dat dat op de Chemelot Campus eigenlijk bij de bedrijven zelf ligt, waar dat aan de orde is en de campus dat zelf niet ziet. We kunnen dat wel opvragen om daar meer inzicht in te krijgen. Op zichzelf ook wel interessant omdat ook bij bijvoorbeeld de

Maastricht Health Campus de patenten door de universiteit in het Academisch Ziekenhuis Maastricht (AZM) worden aangevraagd en beheerd en daarover te melden valt dat in de periode 2010-2015 er per jaar 5 patenten werden aangevraagd en in de periode 2015-2016 ongeveer 10 per jaar. Dat is natuurlijk interessant om die informatie te kunnen vergelijken.

Over arbeidsmigranten en de positie van de logistieke hotspot is natuurlijk wat wij doen op dit moment via mensen die nog in de kaartenbak zitten, onder andere de projecten 'Door inzicht aan de slag' en de sectorale aanpak waarin mensen worden toegeleid naar werk, zijn er ook scholingsvouchers en worden subsidies verstrekt aan logistieke projecten, bijvoorbeeld voor heftruckchauffeurs en ook, dat is meer in Zuid-Limburg, in Noord-Limburg over de administratieve kant van het douanewerk dat in het kader van Brexit eraan gaat komen en er zijn ook nog projecten van Werkgeversservicepunten en gemeenten in combinatie met bedrijven. Dus er wordt ook zeker in de logistieke sector daaraan gewerkt.

Over de ontsluiting van bedrijvigheid, GroenLinks refereerde daar nog aan. Ja natuurlijk moet je een tandje bij zetten als er meer DC's bijkomen op allerlei manieren. Ik vind ook dat er meer aandacht en vaart moet worden gezet achter de rol van de binnenvaart. Dat is toch een beetje onderbelicht altijd bij ons in de Provinciale politiek. We hebben 10 binnenhavens, we hebben onze waterwegen en wat die aan vracht kunnen vervoeren richting Rotterdam en richting het Duitse en Belgische land, is natuurlijk gigantisch veel winst te behalen. Dus dat betekent ook optimale ontsluiting via onze Barge Terminals en natuurlijk voor de rest snellere verbreding van knooppunten A2, A67 enzovoort, waar we ook in de hele Mobiliteitsagenda al op inzetten.

Ten slotte MAA, de vraag die is blijven liggen over de motie en over de klimaateffecten. Vers van de pers, we hebben voor de luchthaven zelf in kaart gebracht wat de CO₂-footprint is van de gebouwen en hoe je die neutraal kunt maken, dat is ook besproken in de Statencommissie vorige week en de fijnstof en geluidseffecten zijn in beeld gebracht met de Milieueffectrapportage (MER)-beoordelingsnotitie en onderzoek in het kader van het aangevraagde Luchthavenbesluit. Wat dat voor vliegeffecten heeft, is niet eenduidig in kaart te brengen, dat zou je echt in internationaal verband moeten doen, ook bijvoorbeeld met overvliegende vliegtuigen die helemaal niet MAA aandoen, maar natuurlijk wel effect hebben op ons luchtruim. Hoe ga je om met de Commissie, eigenlijk de afspraken met de omgeving? Het instellen van een aparte Omgevingsraad is ondoenlijk eigenlijk, gezien de huidige manier van samenwerking, maar we kunnen wel zoeken op welke manier wij de dialoog verder kunnen vormgeven.

De voorzitter: Ja, de heer Rossel.

De heer Rossel (GroenLinks): Ja voorzitter, ik vind het vorige punt, MAA, ik vind dat een te makkelijk antwoord want wij kunnen allemaal nagaan welke vliegtuigen er komen en gaan vanaf MAA, waar ze naartoe gaan vandaag de dag en je kunt per vlucht uitrekenen wat de CO₂-uitstoot van zo'n vlucht is en ook wat de fijnstofuitstoot van zo'n vlucht is. Dus ik zou toch graag willen zien dat wij naar de toekomst toe, al is het achteraf, maar dat we toch een keer inzichtelijk gaan krijgen wat die luchtgebonden activiteit nou voor klimaatschade aanricht en dan gaat het me niet om overvliegende vliegtuigen, die niet hier landen en opstijgen, het gaat om de klimaatschade die het hebben van de luchthaven aanricht.

Gedeputeerde Van den Akker: Nee voorzitter, dat gaan we niet doen, dat is ook aangegeven bij de beantwoording op de schriftelijke vragen van de Partij voor de Dieren. Het maakt ook om die reden geen onderdeel uit van het Klimaatakkoord. Het is simpelweg ondoenlijk om dat voor de luchthaven

van deze schaal consequent in kaart te gaan brengen, zonder dat in internationaal verband te doen. Ik wil wel kijken hoe we de dialoog met de omgeving kunnen verbeteren. Op dit moment vindt er een evaluatie plaats van de CRO en daarbij ligt ook de vraag op tafel: wat is nu een goede vorm en hoe kunnen belanghebbenden hun mening kenbaar maken en ik vind het zelf ook interessant om dan te onderzoeken op welke manier wij belanghebbenden, omwonenden en anderen op een structurele manier kunnen peilen wat ze ergens van vinden, niet alleen in fysieke bijeenkomsten, maar bijvoorbeeld ook via onlinepeilingen, raadplegingen, enquêtes, zodat op meerdere manieren mensen het gevoel hebben dat ze hun mening kunnen kenbaar maken en daar regelmatig om gevraagd worden al dan niet op vrijwillige basis, daar zich voor kunnen opgeven en dat je niet alleen via een klachtenformulier je mening over de luchtvaart in Limburg kunt kenbaar maken. Dus daar kom ik binnen een aantal maanden graag bij u op terug. Dat is een toezegging.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dat is een toezegging.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dan houden wij de motie aan.

De voorzitter: Oké, dat is de motie over de luchthavenraad Ja, 36. Dan ga ik naar de heer Teunissen. 2437 is aangehouden.

Gedeputeerde Teunissen: Voorzitter, ik kan kort zijn want er was 1 vraag door het CDA gesteld, die was blijven liggen in de 1^e termijn. Die ging over de bekostigingssystematiek en of wij een goed verhaal neer wilden leggen in Den Haag in relatie ook tot de demografische ontwikkeling in de kleine kernen. Dan kan ik zeggen dat we dat al doen. Sterker nog, namens het onderwijs zit iemand van de SOML in de werkgroep die die hele problematiek voorbereidt en we zullen dat ook in het kader van de KSS, het zogenaamde Krimpoverleg nogmaals agenderen en ik wil u nog een keer wijzen op de herziening van de gewichtenregeling die wij vanuit de E.A.L. (Educatieve Agenda Limburg) samen met onderwijspartijen en alles vanuit de Limburgse lobby hebben opgestart en dat ook zeer succesvol is gebleken, dus ook dat traject zullen we door blijven zetten, zodat de bekostigingssystematiek op de agenda blijft in Den Haag. Sterker nog, dat het naar onze tevredenheid als het ware opgelost wordt.

Dan kom ik nog even op de motie 2424 waar de heer Van Rey van zei: dat kunnen we toch niet uitvoeren en waar de heer Rossel van zei: ja, er staan nog steeds die contingeringsregeling in. Ja, die contingenten, dat klopt niet, daar hebben we het net ook al over gehad, maar als ik even kijk naar de bullets in die motie, dan is de 1^e bullet met het oog op Provinciale belangen gemeentelijk maatwerk mogelijk te maken. Dat heb ik aangegeven, dat we dat kunnen met datgene wat wij nu voorstellen. U krijgt daar vanavond of anders dit weekend nog een brief over die de verordening begeleidt, om het maar zo te zeggen en de 2^e bullet, Alternatieven uit te werken voor de huidige planvoorraadssystemen in nieuw beleid. Wij denken, en dat is in het 1^e overleg portefeuillehoudersoverleg Wonen Noord-Limburg geweest, dat wij daar wel degelijk alternatieven voor hebben en die we samen met die gemeenten uit zullen werken want ik ben het wel met de heer Van Rey eens, de gemeenten, het is vooral gemeentelijk beleid, maar wij kunnen daar wel in ondersteunen en faciliteren door onze regels in ieder geval fors te versoepelen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Teunissen. Het woord is aan de heer Geurts.

Gedeputeerde Geurts: Dank u wel voorzitter. Ik zal korter zijn dan mijn 1^e periode. Westzipfel hebben we al een keer subsidie aan gegeven. Als ze met een goed plan komen en voor goede plannen hebben wij altijd weer geld. Dat heb ik daar ook al kenbaar gemaakt, maar ik moet even het plan ontvangen en dan gaan we daarmee door. Avantislijn, die motie ontraad ik omdat wij daar bezig zijn

met een plan, gebiedsgerichte aanpak. Dus deze motie past niet in die aanpak die wij gezamenlijk met de regio hebben opgepakt en dan gesprek met de netwerkbeheerders. Volgens mij heb ik dat ook aangegeven, het gaat over wind, zon, bio, warmtenetten, nieuwe technologieën en ons netwerk moet op orde zijn en dat is het pakket waar onze energietransitie mee vormgegeven gaat worden. Ten opzichte van de mijnschade, de heer Van Rey kwam daar nog op terug, ik zeg het nog eens een keer: wij gaan de 10 schrijnende gevallen aanpakken en ik hoop dat de heer Wiebes uw oproep ondersteunt en dat het Rijk snel het meldpunt voor alle gevallen gaat instellen.

De voorzitter: Dank u wel. Het woord is aan de heer Mackus.

Gedeputeerde Mackus: Dank u wel voorzitter. De SP vroeg nog naar de stand van zaken van de biologische landbouw, naar aanleiding van de motie Claessens. Wij hebben daar een mededeling Portefeuillehouder over gedaan eind september nog, de stand van zaken van een aantal projecten dat uitgevoerd is en we zullen in de voortgangsrapportage ook melden, en die komt eind dit jaar uit, hoe de vervolgstappen daarin zitten. Dus daar zitten ook eigenlijk de zaken daarin vermeld wat we uitgevoerd hebben wat nog in de pijplijn zit. De CDA-fractie vroeg ook nog naar de stand van zaken van de fruittelers en de POP3-regeling. Er zijn heel veel projecten ingediend, maar er is ook een aantal bij dat eigenlijk niet hoog scoort op innovatie en met name daar afgewezen zijn, maar er loopt op dit moment een bezwaartermijn daarbij. De totale financiële ruimte overigens binnen LLTL is eigenlijk vrij beperkt buiten de projecten die in de pijplijn zitten.

De SP-fractie vroeg nog naar de motie Natuurdoelen, om daar wat nader op in te gaan. Wat ik in het begin heb willen zeggen is eigenlijk, we hebben in PiO-verband met alle partijen juist aan tafel zitten. Dus we iken de doelen, wat we voor ogen hebben daarmee en natuurlijk kan het zijn dat al die projecten extra wensen hebben, maar alleen we hebben het binnen de focus die we aangebracht hebben, waar ik het net over heb gehad, van de ontwikkelopgave, ook met het rapport waaruit blijkt dat we meer hectares natuur hebben, zijn we ook weer in overleg met al die organisaties om zo slim mogelijk met het geld om te gaan dat er is, maar als er weer een extra opgave wordt gegeven, natuurlijk zijn er altijd nog dingen te bedenken die we liever willen doen, maar we moeten ons wel focussen op de Natura 2000-opgave primair en de opgave in de PiO-opgave als we het hebben over waterdoelen of andere doelen die in het project in het gebied landen en daarin zitten deze partijen allemaal bij betrokken. Dus in die zin is het enerzijds gewoon beleid dat we doen en anderzijds, ja een hoop extra wensen, dat zit dan niet in de middelen. Dus in die zin vond ik het een beetje lastig om tegen die motie te zeggen: we nemen hem breed aan want het is staand beleid versus nieuwe dingen en voor nieuwe dingen is er ook vaak ruimte dat verder in de nieuwe coalitie te doen.

De CDA-fractie had nog een vraag blijven liggen over de TBO's, hoe zij omgaan met de energieopgave, of ze het willen gebruiken als verdienmiddel. Nou, dat verschilt per TBO. Staatsbosbeheer is er nadrukkelijk mee bezig om opbrengst te halen uit zonnepanelen of windmolens en Limburgs Landschap is daar terughoudender in en zegt: dat is geen corebusiness van natuur-TBO.

De PvdA duidde nog even op de site, maar toch vond ik hem... Ik weet niet of u een andere site hebt gezien want het Maaslijnproject staat in de stand van zaken, dus ik was even... Misschien hebben we een andere site gezien dan u, dus ik ben wel benieuwd, maar een site moet up-to-date zijn, laten we het daarover eens zijn.

Nog even over gewijzigde motie over de geitenstop van de Partij voor de Dieren. Het woordje 'voorlopig' wordt het nu in plaats van 'stop'. Ik weet niet... De ijking, wanneer een maatregel juridisch genomen moet worden, of het nu definitief of voorlopig is, ja, dat moet ergens op gebaseerd zijn. Je

kunt altijd een voorbereidingsbesluit nemen en daarna moet je een maatregel nemen. Dat weet ik niet helemaal juridisch, dus wat ik heb voorgesteld in mijn 1^e termijn is ook: laat ons het juridisch beide dan... want u noemt een nieuw element, een definitieve stop of een voorlopige stop. Nou, laat ons dat juridisch op een rij zetten en ik heb u al toegezegd die ronde langs de gemeenten te maken om dat omvormingsverhaal, als we dat erin hebben, dan is het feitelijk op een nette manier geregeld en als ik nu dat... Laat ik het zo zeggen door de Staten, ik kan altijd een opdracht krijgen, dat is uw recht als Staten, maar ik vind het wat onzorgvuldig naar de gemeenten die er eigenlijk positief in zitten. Dus ik verzoek eigenlijk de motie aan te houden.

De voorzitter: De heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Voorzitter, heldere toezeggingen zijn dat geweest, ook in de 1^e termijn en de ronde rond de gemeenten met betrekking tot het omvormingsgebeuren, de stop die ligt er al grotendeels. De enige vraag die we er nog bij willen hebben, die is mij vanmorgen ontschoten, is inderdaad dat er dan ook geen uitbreiding plaatsvindt. Dat valt onder dezelfde categorie voor ons als omvorming, dus dat betekent dus ook dat bestaande bedrijven in die optiek niet moeten mogen uitbreiden. Als u dat ook nog kunt toezeggen, dan heeft u wat ons betreft voorlopig aan de toezeggingen voldaan en dan krijgt u daar de ruimte voor.

Gedeputeerde Mackus: Op de vraag van de heer Housmans. Kijk, uitbreiding, wat relevant is wat speelt op momenten dat dat een verbetering van de situatie is, dat wil niet zeggen dat een uitbreiding per definitie slecht is. Dus je moet eigenlijk kijken... want ik snap uw opmerking en ik zal die ook meenemen in de beantwoording of in ieder geval in de ronde met de gemeenten want een uitbreiding hoeft niet altijd slecht te zijn. Op het moment dat de emissie, alles omlaag gezet kunnen worden en dierenwelzijnseisen verbeteren, dan hoeft dat niet slecht te zijn. Dus het gaat meer om het feit van hoe u dat organiseert in de omgeving.

De voorzitter: Mijnheer Housmans nog, laatste keer.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, als het een verandering van een bedrijf is in het kader van het dierenwelzijn, dan begrijp ik dat, dan is het een uitbreiding van de faciliteiten voor dierenwelzijn, maar daar waar het gaat over het vergroten van de veestapel, dus daadwerkelijk het uitbreiden van het fysieke aantal dieren, dan zijn we heel duidelijk. Die willen we niet.

De voorzitter: Oké, dat is een mededeling. Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Om al die misverstanden te voorkomen, dienen we gewoon die motie in. Die legt u niks in de weg en u kunt daar ook dat Overijssels model invoegen, dat staat ook toegevoegd in mijn motie. Dus we gaan gewoon die motie indienen. Dank u wel.

De voorzitter: Oké. Het woord is nog aan de heer Mackus verder.

Gedeputeerde Mackus: Nee, dat was de beantwoording. Dank u wel.

De voorzitter: Ho, de heer Rossel komt nog voor de laatste 21 seconden.

De heer Rossel (GroenLinks): The flying Dutchman. O nee, dat is iemand anders. Motie 2443, ik dacht misschien bij de heer Geurts komt een advies, vervolgens dacht ik misschien komt bij de heer

Mackus een advies. Ik verwacht in ieder geval geen advies van de Commissaris van de Koning op die motie, dus...

De voorzitter: Nee.

De heer Rossel (GroenLinks): Over de Avantislijn, exact.

De voorzitter: Nee, die is ontraden.

De heer Rossel (GroenLinks): Hij is ontraden?

De voorzitter: Ja, ja, ja, de heer Geurts heeft die ontraden. Ik heb dat opgeschreven.

De heer Rossel (GroenLinks): Zou u misschien toch even kort in herhaling?

De voorzitter: Nou heel kort, waarom had u hem ook alweer ontraden? U gelooft het van mij toch niet.

Gedeputeerde Geurts: Voorzitter, ik ben ingegaan op het traject dat wij ingegaan zijn samen met de gemeente Kerkrade, met de gemeente Heerlen en Parkstad in die omgeving, van wat het beste is voor de mobiliteit in die omgeving en dat traject wil ik afwachten voordat wij hard inzetten op de Avantislijn.

De heer Rossel (GroenLinks): Voorzitter, heeft de gedeputeerde de motie überhaupt gelezen in het dictum? 'conform het advies van de bereikbaarheid nog voor het einde van deze Statenperiode te komen met een integraal plan waarin voorstellen van de meest effectieve en optimale combinatie te nemen'. Het gaat mij erom dat we nog deze periode een antwoord hebben wat de oplossing gaat zijn en ik sorteer niet voor op een Avantislijn met deze motie. Hij heeft alleen als titel Avantislijn.

De voorzitter: De heer Geurts zal hem nog lezen, maar hij heeft hem wel ontraden en als het anders is dan moet hij dat zeggen, dan geef ik de mogelijkheid. Hij wordt nu gelezen.

Gedeputeerde Geurts: Spreek uit enkel over de Avantislijn iets te zeggen en ik wil breder wat zeggen, dus niet alleen maar over de Avantislijn, maar voor de oplossing van het totale gebied en met die opdracht ben ik al aan de slag.

De voorzitter: Oké, dank u. Dames en heren, daarmee komen we aan het einde van de beantwoording in 2^e termijn bij deze Algemene Beschouwingen en ik zou met uw welnemen willen overgaan tot besluitvorming. Ik kijk even of dat kan. Dan verzoek ik iedereen om plaats te nemen op zijn of haar eigen plek, dat is voor ons wel zo makkelijk en de besluitvorming gaat aldus, dat wij eerst de amendementen in stemming zullen brengen, dan de moties en dan de 3 voorstellen en dat is een iets ongebruikelijke volgorde ten opzichte van normaal, maar dat is bij begrotingen wel de normale gang van zaken. Ik zal proberen u er doorheen te geleiden voor zover ik het allemaal zelf ook goed heb geadministreerd, maar dat komt vanzelf wel naar buiten. Ik ga u vragen om plaats te nemen en dan gaan wij beginnen met de stemming over de amendementen en het eerste amendement numero 26 is ingetrokken, het amendement van 50PLUS en de Volkspartij Limburg. Dus het eerste amendement dat in stemming komt, is het amendement 27, ingediend door de heer Lodewijks van de VVD en er komt een stemverklaring van de SP. Denk ik. Ja.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, helemaal juist voorzitter. Wij zullen instemmen met het amendement omdat het amendement op hoofdlijnen akkoord is, maar wij vinden het wel van belang dat er in de uitvoering heel goed gekeken wordt naar draagvlak en naar het profijtbeginsel en we wat dat betreft ons houden aan de gemaakte afspraken die er zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Nog andere stemverklaringen? Niet. Dan gaan we over tot stemming over amendement numero 27, ingediend door de heer Lodewijks van de VVD, over de energietransitieconvenanten regionaal en de stemming ga ik daarvoor nu geopend verklaren. De stemming is gesloten en het amendement is aanvaard met 32 stemmen voor en 7 stemmen tegen. Tegen heeft gestemd de PVV-fractie en de fractie LOKAAL-LIMBURG, de overigen hebben voor gestemd. Aldus besloten.

Kom ik met u bij amendement numero 28, ingediend door D66 de heer Van Wageningen, over het budget Onderhoud infrastructurele kunstwerken. Amendement 28, gewijzigd amendement. Ik open de stemming over amendement 28 bij dezen.

Ik sluit de stemming en het amendement is aanvaard met 33 stemmen voor en 6 stemmen tegen. Tegen hebben gestemd 5 leden van de VVD, de VVD dus en de Volkspartij Limburg en de overigen hebben voor gestemd. Aldus besloten.

Kom ik met u bij amendement numero 29, maar die is ingetrokken want dat werd een motie. Die komt dadelijk straks terug aan het einde bij een van de latere moties. Ik ga met u naar de moties van vandaag. Motie numero 2424, ingediend door de heer Nijskens van de VVD, gaat over de woningmarkt. 2424, ingediend door de heer Nijskens. Ik ga de stemming openen over 2424, bij dezen is de stemming geopend. 2424, 2^e gewijzigde motie. Dan zou er nog 1 stem moeten komen, die is er inmiddels, ja.

De stemming is gesloten en de motie is aanvaard met 38 stemmen voor, 1 stem tegen. Tegen heeft gestemd de Volkspartij Limburg, de rest is akkoord.

Dan kom ik met u bij motie numero 2425, ook ingediend door de heer Nijskens, over de mismatch op de bedrijventerreinen. 2425, de stemming is geopend.

De stemming is gesloten. Amendement is aanvaard met 25 stemmen voor en 14 stemmen tegen. Tegen hebben gestemd de fracties van de PVV, de SP, GroenLinks en de Volkspartij Limburg. De overige fracties hebben voor gestemd. Aldus besloten.

Kom ik met u bij motie numero 2426, is gewijzigde motie over het drugsafval, die wordt wel in stemming gebracht? Ja. Dus 2426, ingediend door de heer Franssen van LOKAAL-LIMBURG, 2426. De stemming is geopend.

De stemming is gesloten en deze motie is aanvaard met algemene stemmen. Proficiat. Aldus besloten.

Dan komen wij bij de motie 2427 en die is aangehouden, dat ging over de burgercommissieleden, die heeft de heer Franssen aangehouden. Komen we bij motie 2428 van de SP over het zwembad in Venlo. De 2^e gewijzigde versie overigens, dus de motie 2428 over zwembad Venlo. De stemming geopend. 2428 gewijzigd, zwembad Venlo.

De stemming is gesloten en de uitslag is als volgt dat de motie is verworpen met 31 stemmen tegen, 8 stemmen voor. Voor hebben gestemd de SP-fractie, Partij voor de Dieren en LOKAAL-LIMBURG. De overige fracties tegen.

Dan komen wij bij motie nummer 2429 over de natuurdoelen. Die is ingetrokken als ik het goed heb gehoord. Dat is zo. Dan komen we bij 2430. Oh, die is aangehouden, dat is een beter woord, dat vind ik mooier. Van de heer Visser over de natuurdoelen. Dan 2430, de motie over het betrekken van jongeren bij de politiek. Die is ingetrokken op basis van de toezeggingen die zijn gedaan. Kom ik met u bij motie numero 2431, ook van de heer Visser, inzake de watervervuiling. Ook die is aangehouden. Kom ik bij 2432 van de SP, dat is de motie over het terughouden van de helikoptervluchten voor het plezier. Ook die is aangehouden.

Motie numero 2433 over het tweetalig Duits onderwijs, ingediend door D66, die wordt in stemming gebracht en de stemming over die motie over tweetalig onderwijs Deutschsprachig Unterricht is bij dezen geopend, Die Stimmung ist offen. Dat zal wel fout Duits zijn. Er moet er nog 1 komen, er is nog 1 stem niet binnen. Daar komt hij al.

De stemming is gesloten en deze motie is aanvaard met een stemverhouding 33 voor en 6 stemmen tegen. Tegen heeft gestemd de SP-fractie, de rest heeft voor gestemd. Aldus besloten.

Kom ik met u bij motie numero 2434 van de heer Housmans over de continuering van het Statenspel, ook overgenomen door het college. Die moet in stemming komen mijnheer Housmans? Ja, die komt in stemming. 2434 over het Statenspel. De stemming geopend.

De stemming is gesloten. Oh, de stemming was bijna gesloten, maar hij is wel met algemene stemmen aanvaard. Er is 1 stemmer die steeds heel traag is, dus ik wil er even op wijzen. Ik hoop niet dat het iedere keer dezelfde is. Dat kunnen wij overigens helemaal niet nagaan, dus dat scheelt.

Dan kom ik met u bij 2435, de motie van mevrouw Plusquin van de Partij voor de Dieren over de dubbele rasters en die gaat wel in stemming? Ja, dan wordt die als zodanig nu de stemming geopend over 2435, dubbele rasters. De stemming is geopend. Dubbele rasters voor de scharrelvarkens. De stemming is gesloten en de motie is verworpen met 12 stemmen voor, 27 stemmen tegen. Voor hebben gestemd de fracties van de SP, GroenLinks, Partij voor de Dieren, Volkspartij Limburg. De overige fracties hebben tegen gestemd. Aldus besloten.

Kom ik met u bij motie 2436, de motie over de inactieve soortenbescherming. Die gaat wel in stemming begrijp ik? Ja, 2436 over de actieve soortenbescherming. De stemming geopend. O, sorry, u mag weer stoppen met drukken. Hij wordt aangehouden. Ja, de nieuwe soorten. Ja, dat hebben wij gemist, maar hij is toch aangehouden. 2436 is aangehouden. Stemming heeft niet plaatsgevonden, dus deze gaat uit de boeken. 2437, fractie Plusquin heeft ingediend, de Partij voor de Dieren, de motie over de Omgevingsraad MAA, die is ook aangehouden. Dat klopt wel.

Dan gaan we naar 2438, motie van het CDA over de bijen moeten zoemen. Die gaat in stemming? Ja, dan gaat de stemming nu open. Ik wil geen zoemende geluiden in de zaal.

De stemming is gesloten en dat is de 2^e motie die vandaag met algemene stemmen wordt aanvaard. 39 stemmen voor. Aldus besloten.

Kom ik met u bij de 2439, motie ook weer van mevrouw Werrij van het CDA inzake het smaakcentrum. De stemming is geopend over het smaakcentrum, 2439.

De stemming is gesloten en deze motie is aanvaard met 37 stemmen voor, 2 stemmen tegen. De tegenstemmen komen van 1 lid van de SP-fractie en de Partij voor de Dieren. Geen verklaring. Aldus besloten.

Dan kom ik met u bij 2440, gewijzigde motie over het huisvestingsvraagstuk arbeidsmigranten, ingediend door het CDA, de heer Verhoijzen. 2440, arbeidsmigranten. De stemming is geopend. Motie 2440, gewijzigd.

Ja, de stemming is gesloten. Deze motie is aanvaard met 25 stemmen voor, 14 stemmen tegen. Tegen hebben gestemd de PVV-fractie, de SP-fractie, de GroenLinksfractie, Partij voor de Dieren en de andere fracties hebben voor gestemd. Aldus besloten.

Kom ik met u bij 2441, over de geitenhouderij, door de fractie van de Partij voor de Dieren ingediend. Voorbereiden van de tijdelijke bouwstop geitenhouderij en ook hier open ik de stemming. 2441. Sorry, er komt eerst een stemverklaring. Ik vraag u even niet te stemmen. Stemverklaring door de heer Housmans.

De heer Housmans (PVV): Ja voorzitter, zoals we al in de 2^e termijn in een interruptie hebben aangegeven, zijn de toezeggingen zoals de gedeputeerde die op dit moment heeft gedaan voor ons op dit moment nog voldoende, maar we verwachten wel een terugkoppeling en inderdaad de houding zoals die gevraagd is ten opzichte van de uitbreidingen en onder die voorwaarden trekken we onze steun voor de motie sowieso in, zoals we ook in de 2^e termijn hebben aangegeven en zullen we ook tegen stemmen.

De voorzitter: Oké, dank u wel. De stemming is nu wel geopend, 2441 2^e gewijzigd, eigenlijk 3^e gewijzigd. Er moet er nog 1 komen, nog 1 stem komen. Is er nog ergens een knipperlampje te zien? Zo niet dan sluit ik de stemming bij dezen en de motie is aanvaard met 21 stemmen voor, 17 stemmen tegen. Tegen hebben gestemd de fracties van het CDA en de PVV en de overige fracties hebben voor gestemd. Aldus besloten.

Kom ik met u bij motie 2442, motie inzake het bindend referendum. Die is aangehouden, komt niet in stemming.

Kom ik bij motie 2443, de stemming over de Avantislijn. Die komt wel in stemming. Motie 2443 over de Avantislijn. De stemming is geopend. 2443 over de Avantislijn is in stemming. 39 stemmen ja. De stemming is gesloten. De motie is verworpen met 14 stemmen voor, 25 stemmen tegen. Voor hebben gestemd de fracties van de PVV, de VVD, GroenLinks, de Partij voor de Dieren en LOKAAL-LIMBURG. De andere fracties hebben tegen gestemd.

Dan kom ik met u bij 2444. Dat is de motie, het omgezette amendement van het CDA, omgevormd tot motie over het subsidieplafond van de regionale subsidieregeling Duurzame maatschappelijke organisaties en die motie brengen wij ook in stemming. De stemming is geopend. 2444, het omgezette amendement van het CDA, de heer Frische.

De stemming is gesloten en deze motie is aanvaard met 33 stemmen voor, 6 stemmen tegen. Tegen heeft gestemd de fractie van de PVV. De overigen hebben voor gestemd.

Daarmee zijn de moties in stemming geweest. Kom ik met u bij de Statenvoorstellen zelf en daar moet ik ook even heel zorgvuldig zijn want wij beginnen met de stemming over de 2^e Afwijkingenrapportage 2018, het stuk G-18-039 met 2 besluiten, in te stemmen met de voorstellen en de 6^e begrotingswijziging en de bijhorende investeringsplannen vast te stellen. Ik vraag u allen uw knoppen weer te gaan want wij gaan eerst stemmen over G-18-039, de 2^e Afwijkingenrapportage 2018. De stemming is geopend. 2^e Afwijkingenrapportage 2018. De stemming is gesloten en deze Afwijkingenrapportage is met algemene stemmen aanvaard. Aldus besloten.

Kom ik bij het volgende besluit P-18-010, de Deelbegroting 2019 en de Meerjarenbegroting 2022 van Provinciale Staten, de Griffie en de ZRK. Ook die breng ik in stemming. P-18-010, agendapunt 8.2. De stemming is geopend.

Ja, de stemming is ook gesloten en ook deze besluitvorming is unaniem, algemene stemmen is dit aanvaard. Aldus besloten.

Kom ik bij het gewijzigde ontwerpbesluit Provinciale Staten van Limburg G-18-038, onderwerp de Programmabegroting 2019, de Begroting 2019 Fonds Nazorg Stortplaatsen Provincie Limburg, de gewijzigde portefeuilleverdeling in de Programmabegroting 2019 zoals opgenomen in de bijlage, de Grondwaterheffingsverordening, de Legesverordening en de subsidiëring van initiatieven van de Einstein Telescoop en het Investeringsbesluit 2019 en dan heb ik ze allemaal opgenoemd, niet in de juiste volgorde, maar desondanks. Plus de 2 amendementen die zijn aangenomen, moeten ook bij verwerkt worden. Dat gezegd hebbende, breng ik dat hele spul in stemming. De stemming is geopend. Er moet er nog 1 komen, nog 1 stemmetje komen. Is er iemand weg? GroenLinks is weg. Daar is hij al.

Ja. Dan kan ik zeggen dat ook deze begroting met alles erop en eraan met algemene stemmen is aanvaard. Aldus besloten en ook proficiat aan allen die dat hebben bewerkstelligd.

Dames en heren daarmee zijn wij aan het einde van agendapunt 8 gekomen, maar nog lang niet aan het einde van deze dag.

9. Voorraadagenda

De voorzitter: Want ik kom eerst bij agendapunt 9, de voorraadagenda van Provinciale Staten. Kan ik die vaststellen? Die kan ik vaststellen. Aldus besloten.

10. Moties vreemd aan de orde van de dag

De voorzitter: Moties vreemd aan de orde van de dag, agendapunt 10, is er niet.

11. Afscheid en toelating en installatie nieuwe Statenleden tot Provinciale Staten

De voorzitter: Agendapunt 11 komen wij nu, namelijk het afscheid en de toelating en de installatie van nieuwe Statenleden tot Provinciale Staten, maar voordat wij nieuwe Statenleden kunnen installeren, zullen wij toch eerst afscheid moeten nemen van oude Statenleden en ik ga graag naar het spreekgestoelte omdat ik afscheid zou willen nemen van het Statenlid Koppe, is hij in de zaal? Hij is in de zaal, dan ga ik even naar het spreekgestoelte.

Ja, dames en heren, ja Statenlid Koppe, wij nemen vandaag afscheid van Statenlid Erik Koppe, die te kennen heeft gegeven dat zijn werk in het bedrijfsleven niet meer goed te combineren is met een complete en juiste invulling van het Statenlidmaatschap. Mijnheer Koppe, uw inzet voor het openbaar bestuur in bijna 30 jaar is niet bepaald gering. Nadat u eerst in Brunssum al actief was in het openbaar bestuur als raadslid en later als wethouder, maakte u sinds maart 2003, laat dat even op iedereen inwerken, maart 2003, dat wil zeggen bijna 4 volledige Statenperioden, deel uit van Provinciale Staten van Limburg. Tussen juni 2012 en april 2015 werd het Statenlidmaatschap eigenlijk een stukje onderbroken vanwege uw toetreding op 29 juni tot het college van Gedeputeerde Staten. In 2013 mocht ik u als waardering voor uw jarenlange inzet in de politiek als volksvertegenwoordiger al de versierselen opspelden naar aanleiding van uw benoeming destijds tot Lid in de Orde van Oranje-

Nassau en ik mocht het toen ook al hebben in mijn toespraak over de curieuze levenswandel, geboren ergens in Afrika, volgens mij was het Nigeria als ik het goed heb, en ook uw geweldige carrière bij de schutterij St. Gregorius de Grote. Ik heb zelfs begrepen, zelfs nog lid van een of ander zestel dat nog goed geschoten heeft ook. Kort maar goed, dat is toen uitgebreid belicht.

Terugkijkend op uw Statenlidmaatschap valt op dat uw interesses en inzet zeer breed waren en gericht waren eigenlijk op alle beleidsvelden. In de 1^e 2 Statenperiodes was u actief in de Statencommissies Financiën, Algemene Zaken en Welzijn, Zorg en Cultuur, opgevolgd door de Statencommissies voor het sociale en het economisch domein en in uw 1^e periode was u lid van de Algemene Vergadering van het IPO en u begrijpt dat ik daar zeer tevreden over ben dat u dat gedaan heeft en in uw 2^e periode was u een zeer actief lid van de klankbordgroep Communicatie. In 2011 maakte u deel uit van het Presidium en u nam plaats in de Statencommissie Financiën, Economie en Bestuur tot aan uw benoeming als lid van Gedeputeerde Staten en in uw laatste dus huidige periode was u sinds 23 juni 2017 voorzitter van de Statencommissie CS en lid van de Statencommissie MD en in die functie woordvoerder op met name de onderwerpen OV, voortgang Buitenring, de N266, het beheer van kunstwerken en allerlei duurzaamheidsdossiers. Prima, een mooi cv zou ik zeggen mijnheer Koppe en dat u breed geëngageerd bent dat blijkt ook uit de onderwerpen van de vele moties waarvan u de hoofdindieners was. Onderwerpen die gaan van sociale innovatie, de verkoop van Essent Milieu via het dienstencentrum Nationale politie, de aanleg van diverse wegen, Nunhems Zaden tot en met het behoud van het monumentaal erfgoed en de drinkwatervoorziening en nu ook uw aangenomen amendement van 4 november 2011 zal menig een in deze zaal nog heugen, waarmee Provinciale Staten besloot tot een structurele verlaging van 15% op de personeelskosten van onze eigen Griffie. Ik weet niet of u daar inmiddels spijt van heeft, maar goed daar komen we nog wel aan de borrel over te spreken.

Maar niet alleen de verscheidenheid van onderwerpen en dossiers waar u zich voor inzette, maar vooral de manier waarop heeft heel veel indruk in deze zaal gemaakt. We hebben u leren kennen als een volksvertegenwoordiger met een groot verantwoordelijkheidsgevoel en u was gedreven, u was initiatiefrijk, u was altijd op zoek naar nieuwe uitdagingen met zeer grote passie, met energie, met durf en misschien mag ik daaraan zelfs nog toevoegen met bravoure, zoals bijvoorbeeld uw uitspraken over het hoofd en het hakblok, als ik dat even herinnering mag brengen. Ik ga nog 2 voorbeelden daarbij noemen. Daarmee maakte u heel veel indruk in deze zaal, als er weer een keer geniest moest worden en ook uw luide stem bij het zingen van het Limburgs volkslied op IPO-congressen, ook dat zal nog heel veel mensen heugen.

Mijnheer Koppe, u heeft het zelf al gememoreerd in uw afscheidsbrief, het voor u zo belangrijke initiatiefvoorstel Hart voor Limburg met als doel om meer mensen met een hartstilstand te laten overleven en u dankt in uw brief de Provincie voor de jaarlijkse steun aan de Reanimatie-estafette gericht op bewustwording bij jongeren, maar wij mijnheer Koppe, wij als Provincie Limburg moeten u danken voor uw tomeloze inzet voor dit prachtige project en wat ik zojuist deed met een geweldige schreeuw, dat zou ook nog wel eens in de reanimatie van pas kunnen komen want volgens mij, als je daar zo ligt en er komt zo'n schreeuw, dan word je vanzelf weer levend zou ik zeggen en dat geldt niet minder voor uw inzet voor de Equipe Mont Ventoux, waar u jongeren die het allemaal niet zo goed getroffen hebben, heeft geholpen als een buddy om die geweldige berg in Frankrijk te beklimmen op de fiets, maar met name al die trainingssuren en trainingssessies die daar in de weekenden aan voorafgingen. Hulde daarvoor. Kortom, er is heel veel dank voor uw inzet voor deze mooie provincie en voor alle mensen in deze provincie in de afgelopen jaren, in de afgelopen 30 jaar.

Wij gaan u natuurlijk privé heel veel succes wensen en plezier wensen en ook goede gezondheid toewensen en ook veel succes in de zakelijke carrière en nou wil dat wij normaal het mandje met de streekproducten geven, maar wij hebben de streekproducten iets laten aanpassen, het mandje ziet er iets anders uit. Er zitten wel de streekproducten in en dan zult u zeggen 'waar is dan dat mandje gebleven?' Ja, dat heeft mevrouw Van Rijsbergen gisteren gekregen, we moeten wel eerlijk zijn mensen, maar de inhoud van dat mandje hebben we wel en dat is in een papieren zak terechtgekomen. Ik ga u dat graag overhandigen, maar u weet ook, het overhandigen is 1, maar het applaus dat daarbij klinkt van deze hele zaal, ik denk dat dat 2 is en dat zal u zeker goed doen. Het ga u goed.

Laat ik het zo doen. De heer Koppe heeft gezegd dat hij nog iets wil zeggen. Ik wacht nog maar even met de bloemen tot ik weet wat hij gezegd heeft.

De heer Koppe (VVD): Ja ga er maar eens lekker voor zitten, eens kijken hoeveel pagina's, 7, 8 pagina's. Dat gaan we natuurlijk niet doen want zo breedsprakig als ik altijd ben, zo kort ga ik het nu eigenlijk houden. U heeft allemaal de brief gezien, de afscheidsbrief en anders zit die bij de stukken, als u hem alsnog wilt lezen en daar heb ik een paar punten in aangehaald, die zou ik heel kort de revue nog willen laten passeren. De voorzitter heeft dat ook al gedaan. Als het gaat over het monisme en het dualisme, ik heb ze allebei mogen meemaken, de invoering eerst bij de gemeenteraad en later bij Provinciale Staten en dan wil ik 1 ding in ieder geval met u delen en dat is toch dat ik van de 4 periodes deze periode 1 van de periodes vind waar de controlerende taak van deze Staten toch het minst tot zijn recht komt en we hebben zelfs een periode gehad die we afsloten met extra onderzoekers voor de Griffie om onze controlerende taak nog beter te kunnen ondersteunen en ik denk ook dat het belangrijk is en ik heb 2 keer, en dat vind ik echt en de meesten van u weten dat, het schaamrood op mijn kaken gehad toen GroenLinks vroeg om een schorsing van deze vergadering om te praten met de collega's over een motie en dan vervolgens de gedeputeerden en fractievoorzitters daar in een rijtje achteraan liepen en vervolgens iedereen weg moest, GroenLinks onder andere, om dan toch eerst als coalitie daarover een besluit te nemen en dat is iets waarvan ik denk: dat past niet in deze tijd als het gaat om het dualisme, waar er een verantwoordelijkheid is bij deze Staten om dat college niet alleen te controleren, maar waarbij ook het vertrouwen moet zijn dat deze Staten de goede dingen doen en dat deze fracties de goede dingen doen, maar dan ook met respect voor elkaar en dat betekent dat, als een Statenlid vraagt om een schorsing, je daar respect voor moet hebben en daar gehoor aan moet geven. Zou ik u toch willen meegegeven, dat is iets waar ik in ieder geval van deze Statenperiode niet trots op ben.

En dan zou ik toch nog even willen noemen Hart voor Limburg inderdaad. Ik wil toch heel even noemen hoe dat dan gaat. Wij zaten als VVD in de oppositie en het was 2007 en ik kreeg in 2007 een telefoontje, ze staat er toevallig, van Sharon Gulpen en er was een ongeluk voor de deur gebeurd en iemand kreeg een hartstilstand. De brandweer was er als 1^e, zoals vaker het geval is, en die brandweerman begon te reanimeren en die omstanders vroegen: heeft u niet zo'n kastje op de auto? Sharon belde mij en die zei: vind je niet dat naast alle politieauto's, want dat was inmiddels bijna geregeld, ook de brandweerauto's zo'n defibrillator, zo'n AED, op de auto moeten hebben? En dat was in 2007. We zaten in de oppositie en dat voorstel werd groter en groter en met name toen bleek ook dat reanimeren nog veel belangrijker is want je moet die tijd overbruggen als iemand op het punt staat om te overlijden en die 6 minuten zijn dan cruciaal. Dus werd het voorstel uitgebreid en uiteindelijk kon het helaas, het werd wel ingediend door mij, maar de steun van de PvdA en het CDA werd toen ingetrokken. Wij zaten in de oppositie, het CDA en de PvdA in de coalitie en uiteindelijk heeft het 2 jaar geduurd, daar ben ik toch trots op, 2 jaar geduurd voordat deze Staten unaniem besloten om € 550.000,00 ter beschikking te stellen voor dit waardevolle project voor Limburg, waar nog steeds

circa 1200 mensen per jaar een hartstilstand krijgen, waar jaren geleden niet meer dan 7% dat overleefde en de overlevingskans op dit moment rond de 25% ligt, mede door al die vrijwilligers in Limburg die bereid zijn om dag en nacht op te komen draven als iemand een hartstilstand krijgt. Dus ik zou dat prachtige project nog een keer via deze weg onder uw aandacht willen brengen want wat ik jammer vind, ieder jaar hebben wij op vrijdag onze vergadering eigenlijk samen met die Reanimatie-estafette en dat maakt het lastig voor ons als Statenleden, maar ook als Dagelijks Bestuursleden om daaraan deel te nemen en daar een stukje cachet aan te geven, aan zo'n belangrijke dag waar jongeren bewust worden gemaakt van het feit dat ze een rol kunnen spelen in het redden van een leven.

En dan de Koraal Groep. De reden waarom ik die toch ook even nog aanhaal, die stond ook in de brief, die Koraal Groep, ik ben geloof ik de enige van deze Staten die daar als buddy optreedt. Het zou geweldig zijn als ik een opvolger krijg daarin, als iemand zich geroepen voelt om dat mee over te nemen. Dat zijn toch zo'n 200 kinderen, jongeren, in Limburg die thuis niet meer te houden zijn, die intern zitten in allerlei instellingen en die een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt, die vaak meervoudige gedragsproblemen hebben en waarvoor het heel waardevol is om hen te motiveren, om hen een doel te geven in het leven en dat doel, maakt niet uit wat je kiest. In dit geval is gekozen voor de Mont Ventoux want als je dat programma afmaakt en je valt tussentijds niet uit, dan mag je naar Frankrijk, naar de berg en daar zitten jongeren bij die nog nooit zelfs buiten Limburg zijn geweest of echt op vakantie geweest. Dus dat is denk ik een manier waarop je als Statenlid ook voor die moeilijke doelgroep een hele zinvolle bijdrage zou kunnen leveren. Dus ik hoop dat iemand daar gehoor aan geeft en ik geloof dat na 5 jaar, dat hebben we 5 jaar geleden afgesproken, zou de facilitering door de Provincie opnieuw geëvalueerd worden elke 5 jaar en het is bijna zover en ik snap ook best dat de Provincie dat niet eeuwig kan doen want je moet genoeg ambtenaren en genoeg vrijwilligers hebben die zo'n project mee ondersteunen, maar nogmaals ik roep u allemaal van harte op, als u kan, om daar een bijdrage aan te leveren.

Dan zou ik willen afsluiten met Duurzaam Thuis, prachtige regeling en ik kan u zeggen, ik ben er zelf zo'n 2 maanden mee bezig om door de procedure heen te komen. Het gaat vast wel lukken denk ik, 1 van deze weken en dat is ook iets waar ik mee bezig ben. Naast het feit dat ik in het bedrijfsleven veel meer bezig ben met duurzaamheid, doe ik dat thuis ook en wat ik toch heb gezien in die 2 maanden en alle offertetrajecten die ik achter de rug heb, is dat er nog veel te veel bedrijven zijn in Limburg die de regeling niet kennen, maar die ook gewoon zeggen van: ik doe er niets mee en als je dan bij die Duurzaam Thuisregeling, je offerte indient, dan mankeert er al gauw iets aan. Er staat een Rc- of een Rd-waarde niet op of er is wat anders mee aan de hand of er moet een zonnecertificaat bij en het is jammer dat nog zoveel bedrijven niet weten wat op dat gebied mogelijk is. Dus ook daar een oproep, willen we die regeling nog succesvoller maken, dan kan dat volgens mij, maar dan moeten ook die bedrijven die die offertes maken, weten, moet het makkelijker worden gemaakt om de offertes op de goede manier in te dienen. Ik voorspel in ieder geval dat wij echt met ambitie de komende jaren aan de slag moeten, willen wij daar die energietransitie op een goede manier ook in Limburg laten landen en ik ben het eens met iedereen die zegt: het moet wel betaalbaar blijven.

Ik heb in mijn afscheidsbrief iedereen al van harte bedankt. Ik doe dat nog een keer van hieruit. Alle Statenleden waar ik de afgelopen 4 periodes mee heb mogen samenwerken, natuurlijk ook de colleges die ik in die periode heb meegemaakt en ik heb specifiek, buiten de Griffie en al onze ambtenaren, natuurlijk de bodes genoemd want daar mogen we echt met recht trots op zijn, onze bodes, en dan ben ik klaar voorzitter. Het is iets korter geworden dan ik eigenlijk had gedacht.

De voorzitter: U heeft de bloemen wel verdiend. U denkt natuurlijk 'nou willen we hem dadelijk een hand geven', maar ik stel voor dat we dat doen na afloop van de vergadering want de heer Koppe gaat nog niet meteen naar huis, hij zal beneden wel mogen deelnemen aan de borrel, dus dat is geen probleem. Hij had eigenlijk via de voordeur naar buiten moeten gaan, maar de heer Koppe gaat op de tribune zitten. Ja, dan houdt het op. Erik, je had recht om via de voordeur naar buiten te gaan. De heer Koppe komt nog even naar voren. Ja, ik vind toch dat je via de voordeur naar buiten moet en dan loop je gewoon zo om en dan kan je daarachter weer zitten. Statenleden die via de voordeur naar buiten kunnen, daar houden wij van zou ik maar even zeggen, dus vandaar.

Dames en heren dan komen wij bij de toelating en de installatie van nieuwe Statenleden en ter voldoening van het in artikel 8 van het Reglement van Orde Provinciale Staten van Limburg bepaalde, is een Commissie van 3 leden ingesteld voor het onderzoek van de Geloofsbrieven van de 2 kandidaat-Statenleden, de heren Van Oppen en Sturtz. Deze Commissie bestaat uit mevrouw Berghorst, tevens voorzitter en woordvoerder, de heer Van der Linden en de heer Van Wageningen.

Ten dienste van het onderzoek van de Geloofsbrieven overeenkomstig het in de Provinciewet en Reglement van Orde Provinciale Staten van Limburg bepaalde zijn overlegd de brieven van de voorzitter van het Centraal Stembureau, inhoudende de toezending van een afschrift van diens besluit tot benoemingsverklaring van de zo-even genoemden, de opgaves van alle door hen beklede openbare betrekkingen en een gewaarmerkt afschrift uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens waaruit de huidige woonplaats, geboortedatum en -plaats alsmede het Nederlanderschap en het niet uitgesloten zijn van het kiesrecht blijkt.

Ik verzoek mevrouw Berghorst om naar voren te komen als woordvoerder van de Commissie Onderzoek Geloofsbrieven en verslag uit te brengen omtrent het door hen gedane onderzoek. Het woord is aan mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (Commissie Onderzoek Geloofsbrieven): Dank u wel voorzitter. De Commissie voor Onderzoek van de Geloofsbrieven heeft de Geloofsbrieven onderzocht van de heer Sturtz en de heer Van Oppen. De Commissie heeft de Geloofsbrieven in orde bevonden. De heer Sturtz is door de voorzitter van het Centraal Stembureau op 29 oktober 2018 benoemd tot Statenlid. Deze benoeming is op 6 november 2018 door hem aangenomen. De heer Van Oppen is door de voorzitter van het Centraal Stembureau op 9 november benoemd tot Statenlid en deze benoeming is op 9 november door hem aangenomen. De heren Sturtz en Van Oppen hebben beiden een Verklaring Openbare Betrekkingen aangereikt. Vervolgens heeft de Commissie aan de hand van een uittreksel uit de Basisregistratie Personen vastgesteld dat de heren Sturtz en Van Oppen beiden voldoen aan alle in de Provinciewet gestelde eisen. Er is niets gebleken van met het lidmaatschap van Provinciale Staten onverenigbare betrekkingen. De Commissie adviseert Provinciale Staten dan ook om de benoemden toe te laten tot Provinciale Staten.

De voorzitter: Hartelijk dank mevrouw Berghorst. Ik wil graag u en uw leden ook van harte bedanken voor de verrichte werkzaamheden. Overeenkomstig het verslag van de Commissie zojuist gehoord, constateer ik dat er geen wettelijke beletselen zijn om de kandidaat-Statenleden te installeren. Dat gaan we dan ook doen en ik verzoek de bodes om de heren Van Oppen en Sturtz door de grote deuren ook naar binnen te geleiden tot bij de interruptietafel en dat kan nu gebeuren.

Aan de orde is, dames en heren, de beëdiging respectievelijk het afleggen van de eed of verklaring en belofte overeenkomstig artikel 14 van de Provinciewet en daartoe leggen alle nieuw te benoemen leden in handen van de voorzitter de in artikel 14 van de Provinciewet voorgeschreven eed

respectievelijk de verklaring en belofte af. De heer Van Oppen heeft aangegeven de eed te willen afleggen en de heer Sturtz heeft aangegeven de verklaring en belofte af te willen leggen. Wij starten zo meteen met het afleggen van de eed door de heer Van Oppen en ik zal derhalve zo meteen de tekst van de eed bij de interruptietafel voorlezen en daarna zal ik de tekst voorlezen van de verklaring en belofte en ook voor de heer Sturtz en dan zullen beide heren na het afleggen van de verklaring en de belofte en de eed tevens de verklaring ondertekenen dat zij kennis hebben genomen van de Gedragscode Bestuurlijke Integriteit voor leden van Provinciale Staten van Limburg alsmede dat zij deze zullen naleven. Dat gaan we nu doen.

Ik begin dus bij de heer Van Oppen en die heeft aangegeven de eed te willen afleggen en zo dadelijk vraag ik hem ook om "Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!" te antwoorden.

"Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

De heer Van Oppen: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig!

De voorzitter: Dan gaan wij alvast over tot de verklaring en belofte voor de heer Sturtz en aan het einde hoop ik dat u zegt: "Dat verklaar en beloof ik!"

"Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Dat verklaar en beloof ik!"

De heer Sturtz: Dat verklaar en beloof ik!

De voorzitter: U had uw hand niet omhoog hoeven te houden, maar dat is dubbel geldig zou ik zeggen. Van harte proficiat en ook van harte welkom bij Provinciale Staten. Het formulier wordt zo gebracht om te tekenen. Wil tekenen alvast. Daarna zult u naar uw plaats worden begeleid want ik ga vragen aan de leden van Provinciale Staten om nu nog geen rondje te maken met de felicitaties. U gaat even op de plaats zitten want ik ga zo dadelijk afsluiten en dan kunt u aan de deur straks gaan staan, dan komen ze vanzelf bij u langs en dan gaan we beneden straks een borrel drinken, dat komt vanzelf. Alvast welkom, dank u wel. U mag wel klappen trouwens.

12. Sluiting

De voorzitter: Ja dames en heren, daarmee kom ik bij agendapunt 12, de sluiting en dan zijn we aan het einde gekomen van deze vergadering, begrotingsvergadering. Dat is altijd een bijzonder moment in het jaar en ook denk ik uitermate belangrijk dat we de Algemene Beschouwingen in alle goede sfeer zoals we die vandaag hebben gehad, hebben kunnen afronden.

Ik wil graag, zoals gebruikelijk, aan het einde van de begrotingsvergadering van de gelegenheid gebruikmaken om het gehele team dat dit soort vergaderingen voorbereidt, het hele jaar door, maar zeker ook vandaag, het bodeteam, met name de mensen van de facilitaire organisatie en met name de bodes die vandaag aanwezig zijn en ze zijn er nog ook, hartelijk danken voor hun ondersteuning het afgelopen jaar tijdens de vergaderingen van Provinciale Staten en u weet dat ik dat altijd daarna nog doe geer maag uch nog eine gaon drinke en dat zullen ze zeker ook een keer gaan doen. Daarnaast wil ik ook heel graag de medewerkers van de technische dienst danken voor hun ondersteuning en ik bied ook hen aan namens Provinciale Staten om samen een borreltje te gaan drinken, daar mag u ook voor klappen. Tenslotte dank ik uiteraard de Griffie en alle Griffiemedewerkers voor de inzet in het afgelopen jaar en de rest van de ambtelijke organisatie en ook zij zullen er eentje gaan drinken en ik ga er graag eentje mee drinken. Dank u wel.

Dames en heren, daarmee kom ik aan het einde van deze vergadering en als u zegt 'wat heeft hij het veel over drank gehad en we hebben nog niks gekregen', dat kunnen we nu oplossen. Beneden in de Grote Staat is nog een borrel voor u gereserveerd. Dat geldt ook voor de mensen op de publieke tribune. Voor de mensen thuis zeg ik: 14 december weer terug, dan hebben wij weer de volgende Statenvergadering en ik verzoek iedereen om langs deze deur naar buiten te gaan en de 2 nieuwe Statenleden alvast vooruit te laten lopen, zodat u die een hand kunt geven. Daarmee sluit ik deze vergadering. De vergadering is gesloten.

(Einde van de vergadering om 16.54 uur)

De notulen van de vergadering van 9 november 2018 zijn door Provinciale Staten goedgekeurd in hun vergadering van 14 december 2018.

Mevr. drs. J.J. Braam, griffier

Dhr. drs. G.H.C. Frische, vicevoorzitter